

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TÜRK HUKUKUNDA DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ
BELİRLENMESİ

Kemal Salih YALÇINKAYA
116615033

Doç. Dr. Kerem Cem SANLI

İSTANBUL
2021

Türk Hukukunda Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Belirlenmesi
Determination Of The Compensation For Loss Of Support Under The Turkish
Law

Kemal Salih Yalçınkaya
116615033

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kerem Cem SANLI (İmza)
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Doruk GÖNEN (İmza)
İstanbul Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Kurtulan GÜNER (İmza)
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Tezin Onaylandığı Tarih : 21.01.2021

Toplam Sayfa Sayısı : 222

Anahtar Kelimeler (Türkçe)

- 1) Destek
- 2) Tazminat
- 3) Yansıma Zarar
- 4) Destekten yoksun kalma
- 5) Hesaplama Yöntemleri

Anahtar Kelimeler (İngilizce)

- 1) Support
- 2) Compensation
- 3) Damage by Reflection
- 4) Loss of Support
- 5) Calculation Methods

ÖNSÖZ

Çalışmam süresince değerli görüşleri ile bana rehberlik eden, kaynak ve konu seçimi dâhil olmak üzere birçok hususta en doğru şekilde yönlendiren, çalışmamın sistematik ve yalın hale gelmesinde emeği geçen değerli tez danışmanım Doç. Dr. Kerem Cem SANLI'ya,

Tezimin yazım süresi boyunca her zaman yanımda olan ve beni destekleyen, tezimi bir çok kez okuyan, dinleyen, farklı görüş ve argümanlarını paylaştan ve tezimin son halini almasında büyük emek ve katkısı olan, motivasyon kaynağım sevgili eşim Av. Merve Nur YALÇINKAYA 'ya teşekkürü borç bilirim.

Kemal Salih YALÇINKAYA

İstanbul, 2021

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	xi
ABSTRACT	xiii
ÖZET.....	xiv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
GENEL OLARAK DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI.....	4
1.1. DESTEKTEN YOKSUN KALMA KAVRAMI	4
1.1.1. Destek Kavramı.....	4
1.1.2. Destek Türleri	5
1.1.2.1. Gerçek Destek.....	5
1.1.2.2. Farazi Destek	6
1.2. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ KANUNDAKİ YERİ	7
1.2.1. Haksız Fiil Sorumluluğu	7
1.2.2. Akdi Sorumluluk	9
1.2.2.1. Taşıma Sözleşmeleri.....	10
1.2.2.2. Hasta ve Hastane Arasındaki Sözleşmeler.....	10
1.3. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ ÖZELLİKLERİ	12
1.3.1. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Bağımsız Niteliktedir.	12
1.3.2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Hacedilemez.....	15

1.3.3. Destekten Yoksun Kalma Tazminatındaki Zarar Yansıma Zarar Olup Destek Tazminatı İstisnai Özellik Arz Etmektedir.....	17
1.3.4. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Maddi Bir Tazminattır.....	19
1.3.5. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Nafaka İle Alakalı Değildir.	20
1.3.6. Tazminat Talebinin Devri, İntikali ve Takası	22
1.4. BİRİNCİ BÖLÜM ARA SONUCU	23
İKİNCİ BÖLÜM	24
DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ ŞARTLARI VE TAZMİNAT TALEP EDEBİLECEK KİŞİLER	24
2.1. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ ŞARTLARI....	24
2.1.1. Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Genel Şartları	24
2.1.1.1. Desteğin Ölümü	24
2.1.1.2. Hukuka Aykırı Bir Fiil	26
2.1.1.3. Ölüm Nedeniyle Bir Zararın Doğması	27
2.1.1.4. Ölüm Ve Zarar Arası Uygun Nedensellik Bağı.....	28
2.1.2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Özel Şartları.....	29
2.1.2.1. Bakım Gücü	29
2.1.2.2. Bakım Gücünün Kabul Edilmediği Haller	31
2.1.2.3. Bakım İhtiyacı (Destek Gören Açısından)	32
2.1.2.4. Bakım İhtiyacının Tespiti ve Kanıtlanması	34
2.1.2.4.1. Ölen Kişinin Destek Görene Karşı Bakım Yükümlülüğünün Bulunması	34
2.1.2.4.2. Ölen Kişinin Destek Görene Karşı Bakım Yükümlülüğünün Bulunmaması	35
2.2. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEP EDEBİLECEK KİŞİLER	36

2.2.1. Eşlerin Birbirine Destekliği.....	36
2.2.2. Evlilik Dışı Birlikteliklerde Desteklik	38
2.2.3. Çıkar Amaçlı Birlikteliklerde Desteklik	41
2.2.4. Nişanlıların Birbirine Destekliği.....	41
2.2.5. Anne ve Babaların Çocuklara Destekliği	42
2.2.5.1. Anne ve Babaların Çocuklara Destekliği Hususunda Bazı Özel Durumlar	45
2.2.5.1.1. İleri Derece Sakat ve Beyin Özürlü Çocuklar ile Evlatlık ve Üvey Çocuklar	45
2.2.5.1.2. Evlenmemiş Kızlar İle Ana Baba Evine Sığınan Dul Kadınlar	45
2.2.5.1.3. Yetişkin ve Evli Çocuklar	46
2.2.6. Çocukların Ana Babalarına Destekliği.....	47
2.2.6.1. Küçük Çocukların Ana Babalarına Destekliği.....	48
2.2.6.1.1. Çocukların Ev İşlerine Katılımı.....	49
2.2.6.1.2. Çocukların Çalışarak Aile Bütçesine Katkı Sağlaması.....	50
2.2.6.2. Yetişkin Çocukların Ana Babalarına Destekliği.....	51
2.2.7. Kardeşlerin Destekliği	52
2.3. İKİNCİ BÖLÜM ARA SONUCU	54
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	56
DESTEKTEN YOKSUN KALMA ZARARININ BELİRLENMESİ.....	56
3.1. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA ZARARIN TESPİT EDİLMESİ.....	56
3.1.1. Desteğe Ait Gelirin Belirlenmesi	56
3.1.1.1. Desteğin Gelirinin Tam Anlamı İle Netleştirilmesi.....	59
3.1.1.2. Desteklikte Dönemler.....	68

3.1.1.2.1. Bilinen (İşlemiş) Dönem Geliri	68
3.1.1.2.2. Bilinmeyen (İşleyecek) Dönem Geliri	69
3.1.1.2.2.1. Aktif Dönem	70
3.1.1.2.2.2. Pasif Dönem.....	73
3.1.2. Destek Görene Ayrılacak Payın Belirlenmesi	77
3.1.2.1. Eşe Ayrılacak Pay	82
3.1.2.2. Çocuklara Ayrılacak Pay	84
3.1.2.3. Anne ve Babaya Ayrılacak Pay.....	85
3.1.3. Bakım Ve İhtiyaç Sürelerinin Belirlenmesi.....	91
3.1.3.1. Destek Bakımından Bakım Gücünün Süresi.....	92
3.1.3.2. Destek Görenler Açısından Bakım İhtiyacı Süresi	96
3.1.3.2.1. Sağ Kalan Eş Yönünden	97
3.1.3.2.2. Nişanlı Yönünden	101
3.1.3.2.3. Çocuklar Yönünden	101
3.1.3.2.4. Anne ve Baba Yönünden	105
3.1.3.2.5. Kardeşler Yönünden	106
3.2. DESTEKTEN YOKSUN KALMA ZARAR HESABINDA	
YAPILACAK İNDİRİMLER	106
3.2.1. Destek Görenlerin Ölüm Sonrası Elde Ettikleri Menfaatlerin	
Denkleştirilmesi.....	107
3.2.1.1. Denkleştirme Kavramı.....	107
3.2.1.2. Denkleştirmeye Tabi Menfaatler	107
3.2.1.2.1. Miras Menfaatleri Açısından	107
3.2.1.2.2. Sosyal Güvenlik Kurumu Aylık ve Gelirleri Açısından..	111
3.2.1.2.3. Can Sigortaları Açısından	118

3.2.1.2.4. Sorumluluk Sigortaları Açısından	120
3.2.1.2.5. Diğer İndirim Sebepleri Açısından	124
3.2.2. Hayatta Kalan Eşin Yeniden Evlenme Olasılığı	129
3.2.2.1. Dul Kadının Yeniden Evlenme Olasılığı	129
3.2.2.2. Dul Erkeğin Yeniden Evlenme Olasılığı	136
3.2.2.3. Nişanlının Yeniden Evlenme Olasılığı.....	138
3.3. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA ZARARIN	
İSPATI.....	139
3.3.1. Desteklik İlişkisinin İspatı.....	139
3.3.1.1. Eşler Arasındaki Desteklik İlişkisinin İspatı	139
3.3.1.2. Anne Baba ve Çocuk Arasındaki Desteklik İlişkisinin İspatı	141
3.3.1.3. Kardeşler Arasındaki Desteklik İlişkisinin İspatı.....	145
3.3.1.4. Nişanlılar Arasındaki Desteklik İlişkisinin İspatı	145
3.3.2. Zararın İspatı	146
3.4. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ	
BELİRLENMESİ	147
3.4.1. Tazminat İle Zarar Arasındaki İlişki.....	147
3.4.2. Tazminattan İndirim Sebepleri	148
3.4.2.1. Zarar Veren Kusurunun Ağırlığı.....	148
3.4.2.2. Zarar Görenin (Destegin) Ortak Kusuru	149
3.4.2.3. Destegin Zarar Doğuran Fiile Önceden Razi Olması	155
3.4.2.4. Zarar Veren Yoksulluğa Düşecek Olması	157
3.4.2.5. Hatır İşleri.....	158
3.4.2.6. Beklenmeyen Hal (Umulmayan Olay).....	161
3.4.2.7. Üçüncü Kişinin Kusuru	164

3.4.2.8. Diğer Haller	165
3.5. TAZMİNAT HESAPLAMA YÖNTEMLERİ.....	166
3.5.1. Kurumlar Arası Farklılıklar ve Bu Farklılıkların Sonuçları	166
3.5.2 Yargıtay’ca Kabul Edilen Hesaplama Yöntemleri.....	167
3.5.2.1. Ortalama Kazanç ve Sabit Rant Yöntemi (%5 Artırım ve İskonto Değerli Dönem).....	167
3.5.2.2. Ortalama Kazanç ve Sabit Rant Yöntemi (%10 Artırım ve İskonto Değerli Dönem).....	171
3.5.2.3. Progressif Rant Hesabı Dönemi.....	177
3.5.3. Açılan Davalarda Uygulanması Zorunlu Hesap Formülü	181
3.6. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARA SONUCU	183
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	187
DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA ÖDEME BİÇİMİ VE UYGULANACAK FAİZ	187
4.1. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA TAZMİN BİÇİMİ	187
4.1.1. İrat Şeklinde Ödeme.....	189
4.1.1.1. Genel olarak İrat Şeklinde Ödeme	189
4.1.1.2. İrat Türleri.....	191
4.1.2. Sermaye Şeklinde Ödeme.....	192
4.1.2.1. Genel Olarak Sermaye Şeklinde Ödeme.....	192
4.1.3. Hesaplama Başlangıç Tarihi Sorunu	194
4.2. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINA UYGULANACAK FAİZ	196
4.2.1. Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Uygulanacak Faizin Niteliği.....	196

4.2.2. Faizin İşlemeye Başlayacağı Tarih	198
4.3. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARA SONUCU	201
SONUÇ	203
KAYNAKÇA	211
EKLER.....	217
EK-1 : AKTİF YAŞAM TABLOSU	217
EK-2: P.M.F YAŞAM TABLOSU	219
EK-3: TRH-2010 YAŞAM TABLOSU	220
EK-4: YENİDEN EVLENME OLASILIK TABLOSU (KADINLAR İÇİN)	221
EK-5: YENİDEN EVLENME OLASILIK TABLOSU (ERKEKLER İÇİN)	222

KISALTMALAR

a.g.e	:Adı Geçen Eser
AYİM	:Askeri Yüksek İdare Mahkemesi
b.	:Bent
B.	:Baskı
BGK.	:Büyük Genel Kurulu
Bkz.	:Bakınız
BK.	:818 Sayılı Borçlar Kanunu
c.	:Cümle
C.	:Cilt
E.	:Esas
HD.	:Hukuk Dairesi
HGK	:Hukuk Genel Kurulu
İBK	:İçtihadı Birleştirme Kararı
İK	:4857 Sayılı İş Kanunu
İİK	:2004 Sayılı İcra İflas Kanunu
İLO	:Uluslararası Çalışma Örgütü
K.	:Karar
KTK	:2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu
m.	:Madde
PMF-1931	:Population Masculine Et – Feminine
s.	:Sayfa

S.	:Sayı
SGK	:Sosyal Güvenlik Kurumu
SSGSSK	:5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
T.	: Tarih
TBK	:6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	:4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	:6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
TRH-2010	:Türkiye Kadın-Erkek Hayat Tablosu
Yarg.	:Yargıtay
YBGK	:Yargıtay Büyük Genel Kurulu
YİBGK	:Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu
YHGK	:Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
Vb.	:Ve Benzeri
Vd.	:Ve Devamı

ABSTRACT

It is possible to compensate any damage incurred by the persons, who are deprived of assistance, through the compensation for loss of support. Such compensation is based on a substantive and independent right, and it is of exceptional nature due to the fact that it has the nature of damage by reflection. The compensation for loss of support is required to be based on the hypothetical acceptances due to the fact that the determinations and calculations are performed with respect to the future. In the first two parts of the study, any general information about the compensation for loss of support, legal grounds, characteristics, terms and conditions, is provided, and such matters are tried to be described in general terms.

The third part clearly describes how the loss is determined with respect to the compensation for loss of support, which constitutes the main purpose of the study, and the principles based on which the compensation is determined by the judge, and the reasons for deduction from the compensation, and the long established calculation methods. The most significant feature of the study is that the criteria, which constitute the basis for calculation of the loss and compensation, are supported by the recent Supreme Court decisions, and that the recent practices are described in detail.

The fourth part includes the necessary information about the payment methods of the compensation for loss of support as well as about the interest to be charged, and the study has been concluded accordingly.

ÖZET

Desteğin yardımından mahrum kalan kimselerin uğradıkları zararın giderilmesi destekten yoksun kalma tazminatı ile mümkündür. Bu tazminat türü, asli ve bağımsız bir hakka dayanmakta olup yansıma zarar niteliğini haiz olması nedeniyle istisnai özellik teşkil etmektedir. Destekten yoksun kalma tazminatında geleceğe ilişkin tespit ve hesaplamalar yapıldığından varsayımsal kabullere dayanılması zorunludur. Çalışmamızın birinci ve ikinci bölümlerinde destekten yoksun kalma tazminatı hakkında genel bilgilere, yasal dayanaklara, özelliklerine ve şartlarına yer verilmiş, bu konular genel hatlarıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde çalışmamızın temel amacı olan destekten yoksun kalma tazminatında zararın nasıl belirlendiği, tazminatın hâkim tarafından hangi esaslara göre takdir edildiği, tazminattan indirim nedenleri ile geçmişten bugüne kullanılmış ve uygulamada halen geçerli hesaplama yöntemleri net ve anlaşılır şekilde açıklanmıştır. Çalışmamızın en önemli özelliği zarar ve tazminat hesaplamasına esas olan kriterlerin son yıllara ait güncel Yargıtay kararları ile desteklenmesi, son dönem uygulamalarının ayrıntılı şekilde açıklanmasıdır.

Dördüncü bölümde ise destekten yoksun kalma tazminatında ödeme biçimleri ve uygulanacak faiz hususlarında gerekli açıklamalara yer verilerek çalışmamız sonlandırılmıştır.

GİRİŞ

Destekten yoksun kalma tazminatı, günlük hayatımızda meydana gelen ölümler nedeniyle ortaya çıkan özel bir tazminat türüdür. Ölüm olayının gerçekleşmesi halinde, ölen kişinin hayattayken yardım ettiği veya gelecekte yardım etmesi olası kişiler bu yardımdan yoksun kalarak zarara uğramaktadırlar. Ölüm olayı gerçekleşmeseydi ölenin bu kişilere yardımda bulunmaya devam edeceği düşünüldüğü için destekten yoksun kalma tazminatı ile destek görenlerin uğradıkları zararın peşin ve toptan giderilmesi imkânı sağlanmaktadır. Böylece destekten yoksun kalan kimselerin, destek hayattayken sahip oldukları sosyal ve ekonomik durumları korunmuş olur.

Sorumluluk hukukunda asıl olan, zarara neden olan eylemin doğrudan muhatabı olan kimselerin uğradıkları zararın tazminidir. Ancak destekten yoksun kalma tazminatı talep hakkı, ölüme neden olan fiilin doğrudan muhatabı olan desteğin (ölenin) değil, doğrudan doğruya destekten yoksun kalanların şahsında doğmaktadır. Bu yönüyle asli ve bağımsız bir talep hakkıdır. Destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin kanuni düzenleme ile yansıma yoluyla uğranılan destek zararının tazminine imkân sağlanmıştır. Bu imkân destek tazminatına istisnai bir özellik kazandırmaktadır.

Bu tazminat türü, 818 sayılı Borçlar Kanunu madde 45/2’de “*Ölüm neticesi olarak diğer kimseler müteveffanın yardımından mahrum kaldıkları takdirde onların bu zararını da tazmin etmek lazım gelir.*” şeklinde yer almıştır. Aynı düzenleme 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 53/3. maddesinde “*ölüm*” başlığı altında “*ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar*” şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu kanuni düzenlemeler doğrultusunda, ölüm olayının gerçekleştiği taksirle öldürme, kasten öldürme, trafik kazası ve iş kazası gibi birçok olay sonrasında, destekten yoksun kalanlar tarafından tazminat davaları açılmaktadır.

Çalışmamızın amacı, bu istisnai tazminat türünde zarar ve tazminat miktarının hangi kriter ve yöntemlere göre hesaplandığının ortaya koyulmasıdır. Esasen destekten yoksun kalma tazminatı kanunda ayrıntılı bir şekilde düzenlenmemiş, doktrin ve Yargıtay içtihatları ile gelişerek zenginleşmiştir. Hem bu husus hem de yapılacak tespitlerde varsayımlara dayanılması zorunlu olduğundan yapılacak hesaplamalar diğer tazminat türlerine göre oldukça güçtür.

Öte yandan ölüm ve bedensel zararların tazminata dönüştürülmesi hususunda uygulamada kurumlar arası birlik bulunmamaktadır. Gerçekleşen ölüm olayı neticesinde, SGK gelir bağlama işlemlerinde, sigorta şirketleri ve Yargıtay da destekten yoksun kalma tazminatı hesaplamalarında farklı yöntemler kullanmaktadır. Bu yöntemlerin neler olduğu ve yöntem farklılıklarının sonuçları da çalışmamızı oluşturma nedenlerinden biridir.

Çalışmamızın birinci bölümünde, genel olarak destek ve destekten yoksun kalma tazminatı kavramları, destek türleri, işbu tazminatı doğuran yasal dayanaklar, kanundaki yeri ve destekten yoksun kalma tazminatının kendine özgü özellikleri açıklanmıştır.

İkinci bölümde destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilmek için gerekli koşullara değinilmiştir. Bu şartlar genel ve özel şartlar olmak üzere iki alt başlık altında incelenmiştir. Akabinde ise, kimlerin hangi durumlarda destek olarak kabul edilebileceği üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde, ilk olarak destekten yoksun kalma tazminatında zararın belirlenmesi üzerinde durulmuş, desteğin geliri, destek görenlere ayrılacak paylar, bakım ve ihtiyaç süreleri gibi bu belirlemede göz önünde bulundurulacak hususlar ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Yine zararı azaltan haller ve zararın ispatı konuları incelenmiştir. Akabinde destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasına yer verilmiş, hesap yöntemleri ile tazminat miktarına etki eden unsurlar üzerinde durulmuştur. Ayrıca, destekten yoksun kalma zararı ve tazminat hesaplamasında göz önünde bulundurulacak kriterlere ilişkin ayrıntılı bilgilere yer verilmiş ve güncel

Yargıtay içtihatları doğrultusunda hesaplama yöntemlerine ilişkin detaylı inceleme yapılmak istenmiştir.

Dördüncü bölümde ise ölüm nedeniyle destekten yoksun kalma tazminatında tazmin biçimi ve faiz hesabı konuları üzerinde durulmuş ve çalışmamız sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI

1.1. DESTEKTEN YOKSUN KALMA KAVRAMI

1.1.1. Destek Kavramı

Destek kelimesi, maddi ve manevi yardımcı, dayanak olarak tanımlanmaktadır.¹ Destekten yoksun kalma tazminatı bakımından destek; hayatta olduğu süre boyunca sürekli ve düzenli olarak bir kimseye bakan veya eğer ölüm gerçekleşmiş olmasaydı, az çok yakın bir gelecekte bu bakımı sağlayacak olan kişidir.² Bu kapsamda bir kimsenin diğerine destek sayılabilmesi için;

- I. Fiilen bakması ve geçimini sağlaması,
- II. Bu ilişkinin sürekli ve düzenli bir nitelik arz etmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte destek ölmeseydi bu ilişkinin yakın bir gelecekte kurulacak olması yönünde kuvvetli bir karinenin bulunması halinde de desteklik ilişkisinin varlığı kabul edilmektedir. Burada talepte bulunanın tüm geçiminin üstlenilmesi gerekmez, bir kısmının üstlenilmesi de desteklik için yeterlidir.³

Bir kimsenin diğerine destek olabilmesi kanunda veya sözleşmeyle belirlenmiş bir yükümlülüğe değil, fiili bir duruma dayanmaktadır. Bu nedenle destek kavramının hısımlık ve nafaka hükümleri ile bir ilgisi bulunmamaktadır.⁴ Nitekim destek gören olmak için mirasçı ve kan hısmı olmak şart değildir.

Yine desteğin yardımının hangi amaçla ne için yapıldığı, özet olarak yardımın altında yatan saik de destek ilişkisi değerlendirilirken önem taşımamaktadır.⁵ Yardım dini, ailevi veya sosyal sebeplerle yapılmış olabilir. Ancak belirtilmesi

---

¹ Güncel Türkçe Sözlük <https://www.sozluk.gov.tr/>

² YBGK 2016/5 E. 2018/6 K. ve 22.06.2018 T. www.kazanci.com.tr ; YHGK 2012/17-215 E. 2012/413 K. ve 27.06.2012 T. www.kazanci.com.tr

³ GÜLEÇ (UÇAKHAN), Sema, Maddi Tazminat Esasları ve Hesaplanması, (Ankara, 2008), s.437-438

⁴ UYGUR, Turgut, Açıklamalı- İctihatlı Borçlar Kanunu, (Ankara, 2003), s. 2062

⁵ SERATLI, Gaye Burcu, İş Kazasından Doğan Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, (Ankara, 2003), s.83

gerekli önemli bir husus, destekliğin ahlaka aykırı amaç taşımaması gereğidir.⁶ Örneğin kadın ve erkek arasındaki birliktelik para karşılığı bir ilişki şeklinde gerçekleşmemelidir.⁷

Destek ilişkisinin varlığının temelini, destek olunanın ihtiyaçlarının sürekli ve düzenli olarak karşılanması oluşturmaktadır. Burada ifade edilmek istenen süreklilik ve düzenlilik hâli yardımların belirlenen zamanlarda ve belirli miktarlarda yapılması değil, eğer destek ölmeseydi yardımların devam edeceğine yönelik bir beklentinin bulunmasıdır. Eğer yardım devamlı destek saiki ile değil de tek seferlik, geçici, düzensiz ya da gelişigüzel zamanlarda yapılıyor ve ileride yardımın devam edeceğine dair bir beklenti yaratmıyorsa, bu durumda desteğin sürekli ve düzenli olduğundan bahsetmek mümkün olmayacaktır.⁸ Değnilmesi gereken başka bir husus ise destek tarafından yapılan yardımın parasal veya aynı nitelikte olma şartının bulunmamasıdır. Örneğin; yardım ve hizmet etme şeklinde desteklik ilişkisi kurulması da mümkündür.⁹

1.1.2. Destek Türleri

1.1.2.1. Gerçek Destek

---

⁶ EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Değiştirilmiş 14. Baskı (Ankara,2012) s. 723-724

⁷ GÖKYAYLA, Kadir Emre, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, (Ankara, 2004) s. 115

⁸ YBGK 2016/5 E. 2018/6 K. ve 22.06.2018 T. www.kazanci.com.tr

⁹ Bu hususta “Gerçekten, hizmet edimlerinden yoksun kalma durumunda da, bunun karşılığı olarak maddi tazminatın ödetilmesi, Borçlar Yasasının 45’inci maddesine uygun düşer. Öyle ki, desteğin yardımının yalnızca parasal nitelikte bulunmasında zorunluluk yoktur. Eylemli ve düzenli olarak yapılan hizmet edimleri de bir kimsenin destek sayılması için yeterlidir.” Yarg. 15. Hukuk Dairesi 1975/4177 E. 1975/5185 K. ve 26.12.1975 T. www.kazanci.com.tr

”Destek, mutlaka para veya maddi katkı biçiminde olmayabilir. Bunun dışında çeşitli hizmet ve yardımlar ile de destek olunabilir. Anne ve babanın belirli bir gelirinin olması ölenin desteğinden yoksun kalmadıkları sonucunu doğurmaz.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2011/1496 E. 2012/4208 K. ve 15.3.2012 T. www.kazanci.com.tr

“Hizmet ifasının destek olarak kabul edilmesinin nedeni hizmeti gören kimsenin bu hizmetten faydalanan kimseyi söz konusu hizmeti bir başkasına gördürmesi durumunda yapacağı belli bir masraftan kurtarmasıdır. Destek sayılan kişinin bu hizmeti görmemesi durumunda bundan faydalanan kimse bu hizmetin ifası için bir başkasına ihtiyaç duyacak ve bu hizmet için bu kimseye belirli bir miktar ödeme yapmak durumunda kalacaktır.” YBGK 2016/5 E. 2016/6 K. ve 22.06.2018 T. www.kazanci.com.tr

Destek ilişkisi gerçek veya farazi olabilir. Ölüm olayı vuku bulmadan önce destek ilişkisi eylemli olarak ortaya çıkmış ise gerçek destek söz konusu olacaktır. Diğer bir ifade ile ölüm zamanına kadar desteğin, destekten faydalanana, sürekli ve düzenli olarak bakımı gerçek desteklidir.¹⁰ Yardım görenin ihtiyaçlarının tamamının karşılanması zorunlu görülmediği için bir kişinin birden fazla kişiden destek alması yani birden fazla desteğinin olması mümkündür.¹¹ Gerçek destek bazı kaynaklarda kanuni destek olarak da adlandırılmaktadır. Ancak kanuni destek, gerçek desteğe göre daha geniş kapsama sahiptir. Başkalarına bakmakla kanunen yükümlü bulunan kanuni destek, bazen farazi destek kavramını da içine alabilmektedir.¹² Kanuni destek kavramı daha ziyade aile hukuku bünyesinde yer alan bir ifade biçimi olup, kanunen bakmakla yükümlü tutulmak o kişiye evleviyetle destek olmasını da gerektiren bir özellik yüklemektedir.¹³ Gerçek desteğe; karı koca birbiri için, ana-baba çocuklar için ve kardeşler de birbiri için örnek gösterilebilir.

1.1.2.2. Farazi Destek

Destek ilişkisinin bulunması için ölümün gerçekleştiği sırada destek ile hak sahibi arasında fiilen mevcut bir bakım ilişkisinin bulunması şart değildir. Ölümün gerçekleştiği dönemde fiilen hak sahiplerine destek olmayan ve fakat ileride hayatın olağan akışı içerisinde ölmeseydi hak sahibine muhtemelen destek olacak kimse, farazi destektir.¹⁴ Küçük çocuğun ileride annesine, babasına, kardeşlerine yardımda bulunacak olması ve nişanlıların evlenme ile birlikte birbirine destek olacak olması farazi destek tipine örnek olarak verilebilir. Ancak yapılacak

---

¹⁰ YBGK 2016/5 E. 2018/6 K. ve 22.06.2018 T. www.kazanci.com.tr

¹¹ KABA Gizem, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, (Ankara,2017), s.20

¹² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e., s.101

¹³ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e., s. 101.

¹⁴ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e., s. 100; KILIÇOĞLU, Mustafa, Son Hesap Teknikleri ve Zengin İhtihatlar Işığında Tazminat Esasları ve Hesaplama Yöntemleri (Ankara,2014), s.134 vd.; GÜRBÜZ, Metin, Beden Tamlığının İhlali Ve Ölüm Hallerinde Doğan Maddi Zararların Hesaplanması Ve Tayini, 1. Baskı, (Ankara,2001), s.51 vd.

yardım kesin olmayıp varsayıma dayandığından, doktrinde farazi desteğin dar yorumlanması gerektiği savunulmaktadır.¹⁵

Gerçek destek türünden farklı olarak bu destek türünde önemli olan desteğin ölüm öncesinde yardımda bulunması değil, ilerideki destek olma ihtimalidir. Bu ihtimalin ispatının zorluğu nedeniyle de, hâkimin bu kişilerin dava ve talep haklarını kabulde tereddütle yaklaşması ve somut durumun şartlarını özenle dikkate alması gerektiği düşünülmektedir.¹⁶

1.2. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ KANUNDAKİ YERİ

Destekten yoksun kalma tazminatının esas itibariyle hukukumuzda “haksız fiiller” ve “akitten doğan sorumluluk” olarak sınıflandırılan başlıca iki kaynağı bulunmaktadır.¹⁷

1.2.1. Haksız Fiil Sorumluluğu

Haksız fiilden kaynaklanan sorumluluk 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu madde 49 ve devamında düzenlenmiş olup, bu hükümler uyarınca kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür. İlgili hüküm uyarınca, bir kimsenin haksız fiil nedeniyle sorumlu tutulabilmesi için dört koşulun gerçekleşmiş olması şarttır. Bu koşullar, hukuka aykırı bir fiilin bulunması, bu fiille bir kimseye zarar verilmiş olması, zarar ve fiil arasında illiyet bağının olması ve fiili gerçekleştiren kimsenin kusurlu olmasıdır. Bu sorumluluk hali kusur esasına dayanmaktadır.¹⁸ Nitekim kusur, hukuk düzeni tarafından kınanan bir davranış olup böyle bir davranışla başkasına zarar veren kimse bu olumsuz sonuca bizzat katlanmalıdır. Ancak bu halde adalet duyguları tatmin

---

¹⁵ KILIÇOĞLU, Mustafa, Haksız Fiilden Doğan Tazminat Davaları,(Ankara,2015), s.282

¹⁶ TEKİNAY, Selahattin Sulhi – AKMAN, Sermet,- BURCUOĞLU, Haluk - ALTOP Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (İstanbul,1993), s.846

¹⁷ KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku, s.167; KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Esasları, a.g.e., s.127; TEKİNAY Selahattin Sulhi – AKMAN, Sermet,- BURCUOĞLU, Haluk - ALTOP Atilla, a.g.e, s.847 vd.; GÜRBÜZ, Metin, a.g.e, s.137

¹⁸ NARTER Sami, Destekten Yoksun Kalma ve Davaları, (Ankara, 2018), s.32

edilecektir.¹⁹ Bu kapsamda hukuka aykırı şekilde, kusurlu eylemleri neticesinde bir kimsenin ölümüne neden olan kimse de, ölenin desteğinden yoksun kalanlara karşı haksız fiil hükümleri uyarınca sorumlu olacaktır.²⁰

Haksız fiil sorumluluğunun kusur esasına dayandığı hallerde, ölüm fiilinin davalının kusurundan kaynaklandığını ispat etmek külfeti destekten yoksun kaldığını ileri süren davacı üzerindedir. Yine destekten yoksun kalma yoluyla ortaya çıkan zarar da yoksunluk iddiasında olan davacı tarafından ispat edilmelidir.

Destekten yoksun kalma tazminatında sözleşme dışı sorumluluk nedenleri sadece kusur sorumluluğuna dayalı haksız fiillerden oluşmamaktadır. Sorumluluk genel hüküm olan TBK'nın 49. maddesinden doğabileceği gibi hem TBK hem TMK hem de özel kanunlarda düzenlenen, kusur aranmayan sorumluluk hallerinden de kaynaklanabilir. TBK'nın 66. maddesinde yer alan adam çalıştırmanın sorumluluğu, 67. maddesinde yer alan hayvan bulunduranın sorumluluğu, 69. maddesinde yer alan yapı malikinin sorumluluğu, 2978 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 85. maddesinde düzenlenen işletenin sorumluluğu bu hallere örnektir.

Kusursuz sorumluluk halleri, zaman içerisinde sosyal ve ekonomik hayattaki güncel gelişmelere paralel olarak kusur ilkesinin ağırlığını kaybederek zarar görenlerin zararının karşılanmasında yetersiz kalmasının sonucu olarak doğmuştur. Kusursuz sorumluluğun doğması için; zarar verici fiil veya olay ile zarar arasında illiyet bağının bulunması gerekli ve yeterlidir.²¹ Bu gibi hallerde, bir kimsenin zararın meydana gelmesinde herhangi bir kusur bulunmasa da mağdurun zarara katlanması adalet ve hakkaniyet duygusunu zedelemektedir.

Ancak davalı sorumluluktan ilgili hükümlerde yer alan kurtuluş kanıtlarını getirmek suretiyle kurtulabilir. Destekten yoksun kalma tazminatında esas olan destekten zarar görenlerin uğradıkları zararın giderilmesi olduğu için

---

¹⁹ OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler,(İstanbul,2014), s.2

²⁰ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu 2016/5 E. 2018/6 K. ve 22.06.2018 T. www.kazanci.com.tr

²¹AŞÇIOĞLU, Çetin, Trafik Kazalarında Hukuki Sorumluluk ve Tazminat Davaları, (Ankara,1989) , s.6; REİSOĞLU, Safa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (İstanbul, 2008), s. 158

sorumluluğun kaynağının kusur veya kusursuz sorumluluk olmasının bir önemi bulunmamaktadır. Dolayısıyla gerek haksız fiil, gerekse kusursuz sorumluluk hukuki nedenine bağlı olarak destek tazminatı talep edilebilecektir.

1.2.2. Akdi Sorumluluk

Sözleşmeye aykırı davranan tarafın bu davranışı, sözleşmenin diğer tarafının ölümüne neden olursa, ölenin desteğinden yararlanan kimselerin zararlarını hangi hükümlere göre tazmini isteyebilecekleri mehz İsviçre Borçlar Kanunu'ndan farklı bir şekilde düzenlenmiştir. İsviçre hukukunda kural olarak sözleşmenin kötü ifası nedeniyle destek öldüğünde, destek gören kişinin tazminat hakkı bulunmayacağı, zira destek kaybindan doğan zararın sözleşmenin tarafı olan ölen desteğin değil üçüncü kişinin zararı olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle de üçüncü kişinin sözleşmeye aykırılık hükümlerine göre ortaya çıkan zararı talep edemeyeceği görüşü benimsenmiştir.²²

Destek ile bir sözleşme ilişkisi bulunan sorumlunun borca aykırı davranışı aynı zamanda bir haksız fiil teşkil edebilir. TBK'nın 114. maddesinin 2. fıkrasına düzenlenen "*Haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümler, kıyas yoluyla sözleşmeye aykırılık hâllerine de uygulanır.*" hükmü sayesinde, sözleşmeye aykırılık hallerinde de destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin TBK'nın 53. madde hükmünü uygulamamak için bir neden bulunmamaktadır. Doktrinde özellikle TEKİNAY tarafından savunulan görüşe göre, bu durumda destekten yoksun kalanlara sözleşme ilişkisine de dayanma imkânı sağlanmalıdır. Zira destekten yoksun kalanlar sözleşme ilişkisine dayanırsa, kusuru ispat külfetinden kurtulabilecektir. Ancak haksız fiile dayanılması halinde destekten yoksun kalanların kural olarak kusuru ispat etmesi şarttır. Davacılar sözleşme ilişkisine dayanma imkânı sağlanmaması halinde ise davacı ispat yükü nedeniyle tazminata hak kazanamayabilir. Ayrıca çoğu durumda desteğin ölümüne neden olan olay

---

²² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s. 68; Naklen; BREHM, Ronald, Das Obligationenrecht, Band VI, 1. Abteilung: Allgemeine Bestimmungen, 3. Teilband, 1.Unterteilband: Die Entstehung durch unerlaubte Handlungen, Kommentar zu Art.45, (Bern,1998) N.29; GAUCH, Peter/SCHLUEP, Walter/SCHMİD, Jörg/REY,Heinz, Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil, (Zürich,1998)N.2697

haksız fiil teşkil etmeyebilir. Bu halde destekten yoksun kalanların tazminat talebinin akdi sorumluluğa dayanması gerekecektir.²³ Nitekim Türk hukukunda destekten yoksun kalma tazminatının sözleşme ilişkisine de dayanabileceğini düzenleyen TTK'nın 914. madde hükmü gibi kanuni düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak kanuni düzenlemeler dışında da hasta hekim ilişkisinde olduğu gibi destekten yoksun kalma tazminatının akdi ilişkiden kaynaklabileceği kabul edilmektedir.

1.2.2.1. Taşıma Sözleşmeleri

Taşıyıcının sorumluluğu başlığını taşıyan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 914/2. maddesi aynen şu şekildedir: *taşıyıcı, yolcuları rahat bir yolculukla ve sağlıklı olarak gidecekleri yere ulaştırmakla, özellikle hava, ses, yer ve çevre kirliliğine meydan vermemek için gerekli düzeni kurmakla, gerekli diğer tüm önlemleri almak ve mevzuatta öngörülen kurallara uymakla yükümlüdür.*

*Taşıyıcı, yolcuların kazaya uğramalarından doğacak zararı tazmin eder. Yolcunun kaza sonucunda ölmesi hâlinde, onun yardımından yoksun kalanlar uğradıkları zararın tazminini taşıyıcıdan isteyebilirler. Ancak, taşıyıcı, kazanın kendisinin veya yardımcılarının en yüksek özeni göstermelerine rağmen, kaçınamayacakları ve sonuçlarını önleyemeyecekleri bir sebepten ileri geldiğini ispat ederse tazminattan kurtulur.*²⁴

Bu hüküm ile açık şekilde, ölen yolcunun desteğinden yoksun kalanların, taşıma sözleşmesine taraf olmamalarına rağmen, akde dayanarak zararlarını tazmin edebilmelerine imkân tanınmıştır.

1.2.2.2. Hasta ve Hastane Arasındaki Sözleşmeler

Hastalar tedavi ihtiyacı doğduğunda bir hastaneye giderek hastane tarafından görevlendirilen hekime muayene ve tedavi olabilmektedir. Bu durumda, hastane ile hasta arasında, iş görme temeline dayanan ve vekâlet akdi özellikleri taşıyan

---

²³ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Ölüm Sebebi ile Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, (Destek), (İstanbul 1963) s.85 vd.

²⁴ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu www.mevzuat.gov.tr

karma bir sözleşme ilişkisi kurulmaktadır. Buna “hasta kabul sözleşmesi” denilmektedir.²⁵ Hastaneden destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunabilmek için öncelikle hasta ile hastane arasında bu sözleşmenin kurulmuş olması ve hastane tarafından bu sözleşmeye aykırı hareket edilmiş olması gerekmektedir.²⁶ Burada hekim, hastane adına tedaviyi gerçekleştiren kişi, TBK madde 116’da yer alan tanımıyla “ifa yardımcısı” konumundadır.²⁷ Hastane de hekimin tıbbi uygulamasının hatalı olmasından dolayı ifa yardımcısının davranışlarından kusursuz olarak sorumlu olmaktadır.

Hastanenin kamuya ait olması halinde ise hasta açısından “kamu hizmetinden yararlanma” hali söz konusudur. Bu nedenle, eğer hasta tedaviden zarar görürse, doğrudan hekimi veya sağlık personelinin dava edemez. Ancak hizmet kusuru nedeniyle kamu hastanesinin bağlı bulunduğu devlet kurumuna karşı dava açabilir.²⁸

Hasta sağlık hizmeti alabilmek için doğrudan doğruya bağımsız çalışan bir hekime de başvurmuş olabilir. Doktrinde hasta ve hekim arasındaki ilişki bazı yazarlarca vekâlet akdine dayandırılmakta, bazı yazarlarca ise kendine özgü (sui generis) yapıda olduğu kabul edilmektedir.²⁹ Yargıtay kararlarına göre de hasta ile hekim arasında kurulan bu sözleşme, hekimin daha geniş hareket serbestisine sahip olduğu bir iş görme sözleşmesidir ve vekâlet sözleşmesi hükümleri uygulanmalıdır.³⁰ Vekâlet akdinde ast-üst ilişkisi yoktur ve ilişkide öne çıkan en önemli unsur vekilin işi özenle görme borcudur.

---

²⁵ HATIRNAZ, Gültezer, Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu ve Hasta Hakları, (Ankara, 2007), s. 113

²⁶ AYAN, Mehmet, Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk, (Ankara, 1991), s. 63

²⁷ YHGK 2002/13-1011 E. 2002/1047 K. ve 11.12.2002 T. www.kazanci.com.tr

²⁸ Çünkü kamu hastanelerinde çalışanlar kamu görevlisi olduklarından Anayasa 40/2., 129/5. maddeleri gereği haklarında doğrudan dava açılmayıp yalnızca ilgili kamu kuruluşuna karşı dava açılabilir.

²⁹ Hasta ve hekim arası sözleşmenin sui generis nitelik arz ettiği görüşü yönünde bknz: BAYRAKTAR, Köksal, Hekimin Tedavi Nedeniyle Cezai Sorumluluğu, (İstanbul, 1972), s. 36, vekalet sözleşmesi niteliğine haiz olduğu yönünde ise bknz; YILMAZ, Battal, Açıklamalı İhtihatlı Hekimin Hukuki Sorumluluğu, (Ankara, 2007), s. 69

³⁰ HAKERİ, Hakan, Tıp Hukuku, (Ankara,2019),s.338

Yargıtay'ın da vermiş olduğu bir kararda “*vekilin yani hekimin, vekâlet görevini yerine getirirken yöneldiği sonucun elde edilememesinden değil, bu sonuca ulaşmak için gösterdiği çabanın, yaptığı iş ve davranışlarının özenli olmayışından doğan zararlardan sorumlu olduğu*” denilmek suretiyle hasta ile hekim arasındaki ilişkinin vekâlet sözleşmesi olduğu açıkça vurgulanmıştır.³¹ Bu kapsamda hastanın ölümü halinde, desteğinden yoksun kalanların da vekâlet sözleşmesi hükümlerine dayanarak hekimden tazminat talep edebilmeleri mümkün olacaktır.

1.3. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ ÖZELLİKLERİ

1.3.1. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Bağımsız Niteliktedir.

Ölen destek doğal olarak ölüm olayının doğrudan mağdurdur. Ancak ölüm nedeniyle destekten yoksun kalanların, sorumlulardan tazminat talebinde bulunabilmeleri, ölen desteğin değil doğrudan destekten yoksun kalan kişilerin şahsında doğmaktadır. Bir başka anlatımla destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilme hakkı ölen kişiden intikal etmez; ölen destek adına ileri sürülen bir talep değildir.³² Bu nedenle de yerleşik Yargıtay içtihatlarına göre destekten yoksun

³¹ Yarg. 13. Hukuk Dairesi 2014/17432 E. Ve 2015/8358 K. ve 16.03.2015 T.

<https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³² Bu hususta verilen Yargıtay kararlarından bir kısmı aşağıdaki gibidir:

“*Davacının uğradığı zarara bağlı olarak talep ettiği hak, salt miras yoluyla geçen bir hak olmayıp, bilimsel ve yargısal içtihatlarda kabul edildiği üzere destekten yoksun kalanın şahsında doğrudan doğruya doğan, asli ve bağımsız bir talep hakkıdır.*” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2019/3706 E. 2020/6994 K. ve 12.11.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“*Davacıların destekten yoksun kalma tazminatı talebine dayanak olarak gösterdiği zarar; sürücünün ölümü sonucunda meydana gelmekle birlikte salt onun desteğinden yoksun kalınması olgusuna dayalı, mirasçılık sıfatıyla bağlı olmaksızın uğranılabilen bir zarardır. Sürücünün ölümü zararı doğuran olay olmakla birlikte, zarar doğrudan üçüncü kişi durumundaki destekten yoksun kalanlar üzerinde oluşmuştur. Bu zarardan doğan hak desteğe ait olmadığına göre, onun kusurunun bu hakka etkili olması da düşünülemez... Davacıların uğradığı zarara bağlı olarak talep ettiği hak, salt miras yoluyla geçen bir hak olmayıp, bilimsel ve yargısal içtihatlarda kabul edildiği üzere destekten yoksun kalanın şahsında doğrudan doğruya doğan, asli ve bağımsız bir talep hakkıdır.*” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2019/6267 E. 2020/6402 K. ve 03.11.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“*Bir başka anlatımla; destekten yoksun kalanların meydana gelen zararlarını tazmin hakkı öleninden intikal eden bir hak olmayıp an doğruya desteğini yitiren kişinin kendisinde doğan, asli ve bağımsız nitelikte bir haktır. Ölenle ya da mal varlığı ile bir bağıntısı bulunmadığı için bağımsız bir talep hakkı yaratır. Bu nedendir ki ölen kimse ile destekten yoksun kalan arasında kanuni veya akdi bir bakım yükümlülüğü, mirasçılık ya da akrabalık ilişkisi bulunması gerekmemektedir. Destekten yoksun kalma tazminatı talebi miras yoluyla kazanılan, mirasçılık sıfatına bağlı bir hak olmadığından desteğin veya mirasçılarının da herhangi bir tasarruf hakkı*

kalma tazminatı; “destekten yoksun kalanın şahsında doğrudan doğruya doğan, asli ve bağımsız bir talep hakkı” olarak nitelendirilmektedir.

Destekten yoksun kalma tazminatının bağımsız niteliği gereği tazminat talep eden kimsenin ölenin mirasçısı olması gerekmemektedir. Eş, çocuk, kardeş ve ana baba gibi mirasçı sıfatını haiz olanlar dışında, yasal mirasçı olmamakla birlikte destek sıfatını haiz arkadaş gibi kimselerde tazminat talebinde bulunabilmektedir. Yine destek gören, ölenin mirasçısı olup mirası reddetmiş olsa dahi destekten yoksun kalma iddiasını ileri sürebilir.³³

Mirasın terekenin borca batık olması nedeniyle reddedilmesi hali de destekten yoksun kalma davasının açılmasına engel değildir.³⁴ Ancak KILIÇOĞLU’na göre terekenin borca batık olması durumunda miras kanunen reddedilmişse ve aksi yönde bir irade ortaya konulmamışsa bu durum ayrı tutulmalıdır. Yazar, destek henüz hayatta ve sağlıklıyken terekenin borca batık olması nedeniyle desteklik ilişkisi kurulamayacağını, dolayısıyla sorumludan destekten yoksun kalma tazminatı talep edilemeyeceğini vurgulamaktadır.³⁵ Ancak bu görüş destek ilişkisini maddi bir bakım ilişkisine indirgelediği gerekçesi ile fazla taraftar bulamamıştır.³⁶ Kanaatimizce de bu görüş isabet değildir. Nitekim desteği yitirilen kimse gerek eş gerekse anne, baba, çocuktur. Destek alacaklılara karşı borca batık durumda olabilir. Ancak eşine, anne, babasına ve çocuğuna karşı bu

---

bulunmamaktadır.” YHGK 2017/17-1089 E., 2019/294 K. ve 14.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³³ “818 sayılı BK 45 (TBK 53) hükmünün açıklığı karşısında, destekten yoksun kalma tazminatı isteyebilmek için mirasçı olmak gerekmediğine göre, destekten yoksun kalan kişiler, ölenin mirasçısı olup da mirası reddetmiş olsalar bile sorumlulara karşı dava açabilirler ve tazminat isteyebilirler. Zarar desteğini isteyenlerin üzerinde doğduğundan destekten yoksun kalma tazminatı isteme hakkı ölenin mirasçılara geçen bir hak değil, destekten yoksun kalanların kendi kişiliklerinde oluşan bağımsız bir haktır. Mirasın reddedilmiş olması, destekten yoksun kalma davasının açılmasına ve incelenip hasıl olacak sonuç uyarınca esasına ilişkin karar verilmesine engel yasal bir neden değildir.” Yarg. 17 Hukuk Dairesi 2015/11112 E. 2018/6213 K. ve 21.06.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁴ “Davacılar ölenin eşi ve çocuklarıdır. Ölenin terekesinin borca batık olması nedeni ile ölenin mirasının reddetmiş olmaları destekten yoksun kalma ve manevi tazminat davasının incelenip esas hakkında karar verilmesine engel değildir.” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 1992/3944 E. 1992/6778 K. ve 21.05.1992 T.;GÖKCAN, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, (Haksız Fiil Sorumluluğu), (Ankara 2010) s.741

³⁵ KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku, s. 171

³⁶ YAŞAR, Halis Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Yüksek Lisans Tezi, (Ankara, 2015), s.29

sıfatlarını kaybetmemektedir ve aynı sıfatla bu kişilere karşı ödevlerini yerine getiriyor olabilir. Ayrıca ölüm anında tereke borca batık olsa dahi ölüm gerçekleşmeseydi yakın bir gelecekte hizmet ve yardım şeklinde desteklik ilişkisinin kurulması da mümkün olabilir. Bu nedenle terekenin borca batık olması nedeniyle miras reddedilmiş olsa dahi sorumludan destekten yoksun kalma tazminatı talep edilebilmesi mümkündür.

Türk Medeni Kanunu mirasçılıktan çıkarma başlıklı 510. maddesine göre mirasçı, miras bırakana veya miras bırakanın yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlemişse, miras bırakana veya miras bırakanın aile üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemişse miras bırakan mirasçıyı mirasçılıktan çıkartabilmektedir. Destek olan kimse ile destek olunan arasında mirasçılıktan çıkarılmayı gerektirecek bir durum varsa ne olacağı sorusu da doktrinde tartışılmış ve böyle bir durumun varlığı zaten bakma olgusunu ortadan kaldıracığı için destekten yoksun kalma tazminatı talep edilemeyeceği kabul edilmiştir.³⁷

Ancak miras bırakan mirasçılıktan çıkarma işlemini daha sonra yapacağı bir ölüme bağlı tasarrufla her zaman geri alabilir. Zira TMK'nın 542. maddesinde miras bırakanın yeni bir vasiyetname yaparak önceki vasiyetnamesinin tamamından veya bir kısmından döncebileceği düzenlenmiştir. Bu halde mirasçılıktan çıkarma işlemi artık bir hüküm ifade etmez.³⁸ Dolayısıyla hak sahipleri destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilir.

Miras bırakanın mirasçılıktan çıkarma işlemini geri alması dışında, çıkarılan mirasçıyı affetmesi veya nedenleri bulunmasına rağmen mirasçıyı mirastan çıkarmaması da mümkündür. Bu hallerde, miras bırakanın affettiği veya mirasçılıktan çıkartmadığı kimseler ile kopmuş ailevi bağlarının yeniden kurulduğu ve mirasçılıktan çıkarma nedeninin artık ortadan kalktığı düşünülmektedir. Böyle olunca da ölüm anında bulunması gereken mirasçılıktan

---

³⁷ ÇAKIRCA, Seda İrem, Yansıma Zararı, (İstanbul,2012), s.175

³⁸ DURAL, Mustafa, ÖZ, Turgut, Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku, (İstanbul,2012), s.209

çıkarma sebebinin kalmadığı, dolayısıyla destekten yoksun kalma davası açılmasında hukuki bir engel bulunmadığı ileri sürülmektedir.³⁹

Destekten yoksun kalma tazminatı ölen kimsenin terekesine bağlı değildir.⁴⁰ Dolayısıyla ölen kimsenin, ölümden önce gerçekleştirdiği borçlanmalar, sözleşmeler, feragat, sulh vb. tasarruflar destekten yoksun kalma tazminatı hak sahiplerini etkilememektedir. Bu kapsamda doktrindeki hâkim görüşe göre; destek, ölümünden önce geleceğe yönelik olarak sorumlu kişilere karşı taleplerinden vazgeçse bile, geride kalan destek görenler yine de tazminat isteyebilmelidir.⁴¹ Başka bir ifade ile destekten yoksun kalma tazminatı talebinin bağımsız olmasının bir sonucu da, desteğin hayattayken kendi iradesi ile tazminat istemi üzerinde tasarruf yetkisi bulunmamasıdır.⁴²

Destekten yoksun kalma tazminatının bağımsız nitelikte bulunmasının diğer bir yönü de, destek görenlerden her birinin tazminat talebinin diğer destek görenlerin taleplerinden ayrı olmasıdır. Her destek görene ayrılacak pay birbirinden farklıdır. Bir hak sahibi için belirlenen tazminat miktarı diğer hak sahibine yansıtılmamakta, onun hesaplamasında dikkate alınmamaktadır.⁴³

1.3.2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Hacedilemez.

---

³⁹ ÇAKIRCA, Seda İrem, a.g.e, s.176

⁴⁰ UYGUR, Turgut, a.g.e, s.2062

⁴¹ Kocabaş'a göre; "destekten yoksun kalma tazminatının bağımsız bir hak olduğu göz önünde tutulmalı ve desteğin sağlığında sahip olduğu kazanımlar ölüme bağlı tazminat talebini etkilememelidir. Destek görenin miras yoluyla elde ettiği kazanımlar ise bakım ihtiyacını karşılama oranına dikkate alınabilir." KOCABAŞ, Gediz, Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Unsurları, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırma Dergisi, (İstanbul, 2014) C.20, S.3, s. 273-300 Tekinay'a göre ise; "desteğin hayattayken yaptığı bir takım tasarruflar, ölümü sonrasında desteğinden yoksun kalanları etkileyebilmektedir. Destek, hayattayken tazminat sorumlusu ise zararın giderilmesi için anlaşır veya zararı tazmin ettirdikten sonra ölürse, öncelikle zararın tazmin edilip edilmediği araştırılmalıdır. Eğer zarar tazmin edilmiş ise terekeye dâhil olan bu miktar destek gören mirasçının tazminat talebinden indirilmelidir. Aksi halde destek gören sebepsiz yere zenginleşmiş olacağı gibi elde edilen bu sonuç adalet duygusunu da zedelemektedir." TEKİNAY Selahattin Sulhi, Destek, s.69,70

⁴² NARTER, Sami, a.g.e, s.10

⁴³ Bu hususta "İş kazası sonucu ölüm nedeniyle hak sahiplerinin maddi zarar hesapları her bir hak sahibi için ayrı ve bağımsız olarak hesaplanır. Bir hak sahibi için bulunan maddi zarar miktarı diğer bir hak sahibine yansıtılamaz ve onun hesabından dikkate alınamaz. Dava konusu maddi olayda çocuklar için bulunan maddi zarar miktarları eş için hesaplanan maddi zarar miktarından düşülmez. Mahkemenin aksine işlemi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir." YHGK 1997/21-135 E. 1997/442 K. ve 21.05.1997 T. www.kazanci.com.tr

Destekten yoksun kalma tazminatının bağımsız bir hak olmasının sonuçlarından biri de destekten yoksun kalma tazminatına destekten yoksun kalanların borçlarından dolayı haciz koyulamayacağıdır.⁴⁴ Nitekim 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 82. maddesinde haczi kabil olmayan haklar ve mallar sırası ile belirtilmiştir. İlgili maddenin 11'inci bendine göre, "*Vücut veya sıhhat üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak mutazarrırın kendisine veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi lazım gelen paralar*" haczedilemez.⁴⁵ Söz konusu hükmün düzenlenme amacı destekten yoksun kalan kimsenin geçim imkânını zorlaştırmama düşüncesi olduğu söylenebilecektir. Kanun maddesinde geçen aile kapsamına ise, ölen kimse ile arasında hısımlık bulunmasa da, birlikte yaşayan veya onun tarafından bakılan destek gören kimselerin girdiği kabul edilmektedir. Yine İcra İflas Kanunu 211. maddesi uyarınca bu tazminat tutarı murisin iflası nedeniyle iflas masasına yalnızca kayıt edilerek müflisin elinde bırakılmakta, iflas masasına dâhil olmamaktadır.

Aynı zamanda 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu 2/d maddesi uyarınca destekten yoksun kalanlar aynı zamanda mirasçı ise, sorumlulardan alınacak destekten yoksun kalma tazminatı tutarından veraset ve intikal vergisi kesilmemektedir. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu 25/f.1 maddesi uyarınca da vergi daireleri vefat eden desteğin vergi borçları nedeniyle mirasçıların hak kazandığı destekten yoksun kalma tazminatını haczedemez.

---

⁴⁴ KARSLI, Abdurrahim, İcra ve İflas Hukuku, (İstanbul,2014), s. 485

⁴⁵ "*İİK'nun 82/11. maddesi uyarınca vücut veya sıhhat üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak mutazarrırın kendisine veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi lazım gelen paralar haczedilemez. Nitekim icra mahkemesince de kararın gerekçe kısmında bu hususa değinilmiştir. O halde mahkemece, İİK'nun 82/11. maddesine aykırı olarak vücut veya sıhhat üzerine ika edilen zararlar için hükmedilen tazminat üzerine konulan haczin kaldırılmasına karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.*" Yarg. 12. Hukuk Dairesi 2012/24333 E. 2013/518 K. ve 15.01.2013 T. www.kazanci.com.tr
"*2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 82/11. Maddesi uyarınca; vücut veya sıhhat üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak mutazarrırın kendisine veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi lazım gelen paralar haczedilemez. İlgili maddede bahsi geçen tazminat maddi tazminata ilişkin olup, manevi tazminatın haczine engel teşkil etmediği açıktır.*" Yarg. 12. Hukuk Dairesi 2019/940 E. 2019/3535 K. 05.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

1.3.3. Destekten Yoksun Kalma Tazminatındaki Zarar Yansıma Zarar Olup Destek Tazminatı İstisnai Özellik Arz Etmektedir.

Öğretide destekten yoksun kalma tazminatındaki zararın yansıma zarar olduğu kabul edilmektedir.⁴⁶ Nitekim ölen kişinin mevcut ve gelecekteki desteğinden yoksun kalanların zararı ölüm değildir. Ölümden kaynaklanan gelir yoksunluğu şeklindeki olumsuz sonuçtur. Destekten yoksun kalma tazminatı ile zarara neden olan eylemin doğrudan muhatabı olan desteğin değil, desteğin yardımından mahrum kalanların zararı karşılanmaktadır. Bu nedenle destekten yoksun kalma tazminatının yansıma zarar niteliğinde olduğu ve doğrudan doğruya zarar görene tanınan tazminat hakkının istisnası teşkil ettiği kabul edilmektedir.

Türk haksız fiil hukukunda kural olarak yansıma yoluyla zarar görenlerin tazminat isteme hakkı yoktur. Failin yansıma zarar nedeniyle sorumlu tutulabilmesi, ancak bu konuda açık bir yasal düzenlemenin bulunmasına bağlıdır. Ölenin desteğinden yoksun kalan yakınlarına da Türk Borçlar Kanunu'nun 53. maddesinde yer alan yasal düzenlemeyle tazminat talep hakkı tanınmıştır.

Öte yandan doktrinde ÇELİK destekten yoksun kalma tazminatındaki zararın yansıma zarar olarak nitelendirilmesini çeşitli nedenlerle eleştirmektedir. Yazara göre, ölen kimse ölüm yüzünden herhangi bir zarara uğramaz. Dolayısıyla uğranılmayan zararın yansıması da olmaz. Zira “zarar görmek” kavramının sağlara özgü olduğunu ve ölümlerin zarar göremeyeceğini ifade etmektedir. Yazar ayrıca, destekten yoksun kalma tazminatının doğrudan doğruya destekten yoksun kalanların şahsında doğan bağımsız bir hak olduğu tanımı ile "yansıma zarar" görüşünün çeliştiğini vurgulamaktadır. ÇELİK'e göre, yararlanan bir nesnenin yitirilmesi ile yararlanan bir kişinin yitirilmesi arasında ekonomik ve mantıksal açıdan hiçbir fark yoktur. İkisi de “doğrudan zarar”dır.⁴⁷

---

⁴⁶ OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, Turgut, a.g.e, s. 43; ÇAKIRCA, Seda İrem, a.g.e, s. 73; GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.75

⁴⁷ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Hukuksal Niteliği, Yargı Dünyası Dergisi, S.218 (İstanbul,2014), s.14, http://www.tazminathukuku.com/dosyalar/383_destek-tazminatinin-hukuksal-niteliği.pdf Naklen; “Mantıksal ve ekonomik açıdan bakıldığında “yararlanma” olgusunda, hem nesnelere hem kişilere vardır. Bir kimse “yararlandığı” bir nesneyi,

Destekten yoksun kalma tazminatındaki zarar, eski tarihli Yargıtay kararlarında dolaylı zarar olarak anılmaktaydı. Ancak yansıma yoluyla zarar, ölüme sebep olan olaydan bizzat etkilenen kişinin, ilişki içinde bulunduğu üçüncü kişilerin uğradıkları zararı daha iyi ifade etmektedir.⁴⁸ Yansıma yoluyla uğranılan zarar ile dolaylı zarar arasındaki önemli fark tazminat talep edebilecek kimseler bakımındandır. Yansıma yoluyla zarar, yalnızca yasal olarak imkân tanınan hallerde ve izin verilen kimselerce talep edilebilir. Dolaylı zararın ise doğrudan zarar gibi tazmin edilebilme imkânı vardır. Dolaylı zararda illiyet bağının varlığını kanıtlayan kimseler doğrudan zarara uğramış gibi tazminat talep edebilmektedir.⁴⁹ Bu nedenle destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilecek kimseler göz önünde bulundurulduğunda yansıma yoluyla zarar kavramının buradaki zararı daha doğru ifade ettiği kanaatindeyiz.

Destekten yoksun kalma tazminatındaki zarara, yansıma zarar olarak tazmin edilebilme imkânı sağlanmış olması, bu tazminat türüne istisnai bir özellik kazandırmaktadır. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 2016/5 E., 2018/6 K.

---

bir eşyasını, bir malvarlığını yitirmişse bu bir "doğrudan zarar"dır. Aynı kişi ekonomik yönden "yararlandığı", kendisine ekonomik yönden destek olan, yardımını gördüğü kişiyi yitirmişse, tıpkı yitirdiği nesne (eşya, para, mal gibi) "doğrudan zarar" görür. Buna yansıma zarar demek yanlıştır. Hem, zarar kavramı, "malvarlığında azalma, ekonomik yönden aktifin azalıp pasifin artması" biçiminde tanımlanmıyor mu? O halde ölenin ekonomik katkısından yoksun kalınması neden yansıma zarar olsun? Parasal destekliğin dışında, yardım ve hizmet ederek desteklikte bile bir "doğrudan yoksun kalınma" olgusu vardır." ifadesi ile destekten yoksun kalma durumunda uğranılan zararın doğrudan zarar olarak nitelendirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Yazara göre eğer bir yansıma zarardan söz edilecekse (bu kavramı da dolaylı zarar olarak nitelendirmektedir.) bu konuda şu örnekleri verilebilir: "Bir şirketi çekip çeviren başarılı yöneticinin ölümüyle şirketin işleri bozulmuş ve kâr kaybı olmuşsa, bundan dolayı şirket sahipleri zarara uğradıklarını ileri sürerek yöneticinin ölümünden sorumlu olanlardan tazminat isteyemezler. Bunun gibi, işverenin ölümüyle işyeri kapanmışsa işsiz kalan işçiler, tiyatro sanatçısının ölümüyle kapalı gişe oyunun sona ermesi yüzünden kazanç kaybına uğrayan tiyatro sahibi, sinema oyuncusunun ölümüyle filmi yarıda kalan yapımcı, müzik sanatçısının ölümüyle işleri bozulan gazino sahibi, yıldız futbolcunun ölümüyle ödediği yüksek transfer ücreti boşa giden ve takımının başarısı azalan spor kulüp yöneticileri, haksız ve hukuka aykırı olarak ölüme neden olanlardan tazminat isteyemezler. Çünkü bütün bunlar dolaylı (yansıma) zarardır ve Borçlar Yasası'ndaki düzenlemede bunların yeri yoktur. Bu örneklerde "dolaylı zarar" gören ve tazminat isteyemeyecek olan kişiler gibi, ölenin desteğinden yoksun kalan (eşi, çocukları, annesi, babası vb.) yakınlar da "üçüncü kişi" olarak nitelenmekte ise de, onlar sosyal güvenlik yasalarındaki tanımıyla "haksahibi" ve "doğrudan" zarar görenlerdir. Onların bu "doğrudan" zararlarını "yansıma zarar" kuramına bağlayanların yargı mercilerinde yüzlerce kimsenin zarara uğramasına neden olduğunu" belirtmiştir.

⁴⁸ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.45

⁴⁹ ÇAKIRCA, Seda İrem, a.g.e, s.179,180; KILIÇOĞLU, Kumru, Yansıma Yoluyla Zarar (Ankara,2012), s. 18/22

ve 22.06.2018 tarihli ilamında da destekten yoksun kalma tazminatının istisnai nitelik arz ettiği şu şekilde belirtilmiştir; “Öğretideki baskın görüşe göre sorumluluk hukukunda asıl olan zararı ortaya çıkaran eylemin doğrudan muhatabı olan kişilerin uğradıkları zararın tazminidir. Bu zararın tazminini talep etmek hakkı ise doğrudan eylemin muhatabı olan kişilere tanınmıştır (Aksi görüş S. S. Tekinay: Ölüm Sebebi ile Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, İstanbul 1963, s. 6-8), Eylemin muhatabı dışında üçüncü bir kişinin tazminat talebinde bulunma hakkı kural olarak yoktur (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 01.11.2017 tarihli, 2017/17-1315 E., 2017/1239 K., sayılı kararı).

Bununla birlikte bazen haksız fiil doğrudan zarar göreni etkilememekte, başkalarının da zarar görmesine sebebiyet verebilmektedir. Özellikle zarar verici eylem sonucu bir kimsenin ölmesi hâlinde bazı kimseler ölenin desteğinden, bakımından ve yardımlarından yoksun kalmakta, bu nedenle zarara uğramakta ve meydana gelen zararın tazmini ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. **İşte bu noktada eylemin muhatabı olmayan üçüncü kişinin tazminat talep edemeyeceği kuralına mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun (BK) 45/2'nci maddesi ve sonradan yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 53/3'üncü maddesi ile bir istisna getirilmiş ve ölüm nedeniyle zarara uğrayan üçüncü kişilere uğradıkları zararın tazmini imkânı tanınmıştır.”**⁵⁰

Aynı ilamda destekten yoksun kalma tazminatının, desteğin yardımından mahrum kalan kimsenin muhtaç duruma düşmesini önlemek ve yaşamın desteğin ölümünden önceki düzeyde tutulması amacına yönelik sosyal karakterde ve kendine özgü bir tazminat biçimi olduğu da vurgulanmıştır.

1.3.4. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Maddi Bir Tazminattır.

---

⁵⁰“ Borçlar Kanununun 45. maddesinin 2. fıkrası hükmü ile düzenlenen destekten yoksun kalma tazminatı, doğrudan doğruya zarar görenin tazminat isteyebileceğine dair kuralın istisnasıdır. Bu hüküm ile olaydan dolayı olarak zarar görene de tazminat istemek hakkı tanınmıştır. Bu istem Borçlar Kanununun 41, 45/1, 47, 48, 49, 55, 56, 58 ve diğer maddelerinde düzenlenen tazminat istemleri ile eş değerde olmadığı gibi eylemin karşılığı olan bir ceza da değildir. Ölümün sonucu olarak, ölenin yardımından yoksun kalan kimsenin muhtaç duruma düşmesini önlemek, yaşamının, desteğinin ölümünden önceki düzeyinde tutulması amacına yönelik sosyal karakterde ve kendine özgü bir tazminat biçimidir.” YİBGK 1978/1 E. 1978/3 K. 06.03.1978 T. www.kazanci.com.tr

Türk Borçlar Kanunu 53. maddesine göre, ölüm halinde uğranılan zararlar; cenaze giderleri, ölüm hemen gerçekleşmemişse tedavi giderleri, çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar, destekten yoksun kalanların uğradıkları zararlar ile manevi zararlardır.⁵¹ Destekten yoksun kalma zararı, bir maddi zarar kalemidir. Destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmesindeki amaç desteğin ölümüyle destek görenin uğradığı malvarlığı kayıplarının telafi edilmesidir. Başka bir anlatımla destekten yoksun kalma tazminatında zarar, ölüm nedeniyle desteğin yardımından yoksun kalanların malvarlığında meydana gelen eksilme ya da malvarlığında gerçekleşecek artıştan yoksun kalınmasıdır.⁵² Destekten yoksun kalma tazminatı maddi bir nitelik taşıdığından başkasına devir edilebilir ve hak sahibi tarafından tasarruf muamelelerine konu edilebilir niteliktedir.⁵³

Destekten yoksun kalma tazminatının bir diğer özelliği de müstakbel bir zarar olmasıdır. Zira geçmişte ortaya çıkan ve halen tahakkuk etmekte olan bir zarar değil, ileride doğacak olan bir zararın tazmini talep edilmektedir.⁵⁴ Nitekim desteğin ölümü anında destekten yoksun kalma anlamında bir zarar ortaya çıkmamıştır. Destekten yoksun kalma tazminatı talep eden davacı, belirli bir zaman diliminde maruz kalacağı muhtemel zararın tazminini istemektedir.⁵⁵ Destekten yoksun kalma zararının müstakbel bir zarar olması, hesaplanarak rakamsal verilerin elde edilmesini de son derece güçleştirmektedir.

1.3.5. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Nafaka İle Alakalı Değildir.

Destekten yoksun kalma tazminatı bir nafaka borcu veya ahlaki bir borcun ifasıyla da ilgili değildir. Desteklik ilişkisi karşılıksız olup ailevi veya farklı bir tür ilişkiden kaynaklanabilir. Nitekim Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 2015/13143 E. 2018/6627 K. Sayılı ve 2.7.2018 tarihli ilamında da destek kavramının hukuksal

---

⁵¹ Türk Borçlar Kanunu'nun 53. ve devam madde hükümleri, <https://www.mevzuat.gov.tr>

⁵² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.40

⁵³ ÇAKIRCA, Seda İrem, a.g.e, s. 178

⁵⁴ SERATLI, Gaye Burcu, a.g.e, s.64

⁵⁵ KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku, a.g.e, s. 52

bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu hedef tuttuğu ve ne hısımlık ne de nafaka hükümlerine dayanmadığı aşağıdaki şekilde açıkça belirtilmiştir: “*Haksız bir eylem sonucu desteğini yitiren kimse BK.'nun 45/II. maddesine dayanarak uğradığı zararın ödetilmesini isteyebilir. Ancak, destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmesi için öncelikle, ölen ile destekten yoksun kalan arasında maddi yönden düzenli ve eylemli bir yardımın varlığı gerekir.*

Borçlar Kanunu'nun 45. maddesinde sözü geçen destek kavramı hukuksal bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu hedef tutar ve ne hısımlığa ne de Kanun'un nafaka hakkındaki hükümlerine dayanır; sadece eylemli ve düzenli olarak geçimini kısmen veya tamamen sağlayacak şekilde yardım eden ve olayların olağan akışına göre eğer ölüm vuku bulmasaydı, az çok yakın bir gelecekte de bu yardımı sağlayacak olan kimse destek sayılır.

O halde destek sayılabilmek için yardımın eylemli olması ve ölümden sonra da düzenli bir biçimde devam edeceğinin anlaşılması yeterli görülür.”

Destekten yoksun kalma tazminatı tüm bu yönleriyle nafakadan ayrılmaktadır. Örneğin bu tazminat, TMK'nın 364. maddesinde “*Herkes, yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan üstsoyu ve altsoyu ile kardeşlerine nafaka vermekle yükümlüdür.*” şeklinde düzenlenen yardım nafakası olarak kabul edilemez. Zira yardım nafakası, talep halinde, yardım edilmediği takdirde yoksulluğa düşecek altsoy, üstsoy ve kardeşler lehine hükmedilebilir. Destekten yoksun kalma tazminatında ise yoksulluğa düşecek olma şartı da hısımlık şartı da aranmaz. Destekten yoksun kalma tazminatı yoksulluk nafakası olarak da nitelendirilemez. Zira yoksulluk nafakasına da boşanma halinde eşler tarafından talep edildiğinde diğer tüm şartları sağlamak koşuluyla hükmedilebilir. Destekten yoksun kalma tazminatı ise boşanma fiili ile ilgili olmadığı gibi eşler dâhil olmak üzere desteğin baktığı herkes tarafından talep edilebilmektedir. Bu yönüyle destekten yoksun kalma tazminatı talep edebileceklerin kapsamı nafaka talep edebilecek kimselerden daha geniştir. Destekten yoksun kalma tazminatının nafaka borcu ile ilgili olmamasının bir diğer sonucu da, destek görenlerin sorumludan ek talepte bulunma, tazminatın arttırılması veya azaltılması gibi

taleplerde bulunma imkânlarının olmamasıdır.⁵⁶ Hâlbuki boşanma sonrası hükmedilen nafakanın tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde arttırılmasına veya azaltılmasına karar verilebilir.⁵⁷

1.3.6. Tazminat Talebinin Devri, İntikali ve Takası

Kural olarak tazminat alacağının bir bedel karşılığında devredilmesi hukuken bir problem yaratmaz. Zira karşılıklı devirlerde hak sahibinin elde edeceği maddi fayda, geçim imkânının devamına olanak sağlayabilir. Doktrinde kabul edilen gelen görüşe göre, nafaka talebinin aksine, destekten yoksun kalma tazminatının devri mümkündür. Yapılacak devir alacağın temlikî hükümlerine tabidir.

Yine doktrinde çoğunlukla kabul edilen görüşe göre destekten yoksun kalan kişi dava açmadan ölürse mirasçuları, murisin ihtiyaç içine düştüğü andan ölüm anına kadar geçen süreye ilişkin tazminat talep edebilir.⁵⁸ Buna karşılık eğer davacı haksız fiil sonucu yaralandıktan sonra dava açar ve henüz dava sonuçlanmadan önce vefat ederse mirasçılar açılan davaya devam edebilmektedir. Eğer davacı davada tazminata hükmedildikten sonra ancak tahsil edilmeden önce ölürse, ölümün erken olması oranında davalının mirasçılara ödemediği kaçınmasını kabul etmenin, tazminat tahsil edildikten sonra davacı ölürse, davalıya herhangi bir hak tanımamanın uygun olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte destek yaralanmış ve bedensel zararı nedeniyle sorumlulardan bir miktar tazminat aldıktan sonra vefat etmiş olabilir. Bu halde desteğin bedensel zararı nedeniyle aldığı tazminat destekten yoksun kalanların tazminatında indirim nedeni yapılmamaktadır.⁵⁹ Davası sırasında davalının ölmesi halinde ise, mirasçılara karşı davaya devam edilebilmektedir.

---

⁵⁶ KAÇAK, Nazif, Boşanma Davalarında Maddi Ve Manevi Tazminat İle Yoksulluk Nafakası, (Ankara,2006), s. 155

⁵⁷ 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu madde 176/f.4 hükmü; Tarafların malî durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.

⁵⁸ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.64

⁵⁹ "İşçinin, meslek hastalığından kaynaklanan sürekli işgöremezlik nedeniyle tazminat davası açıp lehine hüküm almış olması, aynı bedensel rahatsızlığın etkisiyle ölümü üzerine, desteğinden yoksun kalanların BK.45.maddesine dayanarak tazminat davası açmalarına engel değildir. Çünkü her iki davanın yasal dayanakları farklıdır." Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2000/1050 E. 2000/1381 K. ve 22.02.2000 T. www.kazanci.com.tr

Destekten yoksun kalma tazminatı destek görenin bakım ihtiyacını karşılama amacı taşıdığı için Türk Borçlar Kanunu'nun 144/3. maddesinde düzenlenen takas yasağı hükmüne tabidir. Söz konusu alacak yalnızca alacaklının rızası ile takas edilebilecektir.⁶⁰

1.4. BİRİNCİ BÖLÜM ARA SONUCU

Destekten yoksun kalma tazminatında destek kavramı iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Gerçek destek, hayatta olduğu süre boyunca başka bir kimseye sürekli ve düzenli şekilde fiilen bakan ve geçimini sağlayan kimseyi ifade eder. Ayrıca ölümün gerçekleştiği zamana kadar fiilen hak sahiplerine bakmayan ancak ölüm gerçekleşmeseydi yakın gelecekte onlara sürekli ve düzenli bakacağına ilişkin kuvvetli karine bulunan kimse de farazi destek olarak kabul edilmektedir.

Her iki destek türü için geçerli en önemli husus bakım olgusunun sürekli ve düzenli olmasıdır. Eğer yardım devamlı destek saiki ile değil de tek seferlik, geçici, düzensiz ya da gelişigüzel zamanlarda yapılıyor ve ileride yardımın devam edeceğine dair bir beklenti yaratmıyorsa, bu durumda desteklik ilişkisinden söz edilemez.

Destekten yoksun kalma tazminatı talep etme hakkı, ölen destek adına ileri sürülen bir talep değildir. Doğrudan destekten yoksun kalanların şahsında doğar. Bu yönüyle asli ve bağımsız bir talep hakkıdır. Dolayısıyla bu talep hakkının mirasçılık sıfatı ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Nitekim desteklik ilişkisi kurulmuş mirasçı olmayan destek görenler tarafından da destekten yoksun kalma tazminatı talep edilebilir. Mirası reddetmiş mirasçılarının dahi tazminat talep edebilecekleri kabul edilmelidir. Destekten yoksun kalma tazminatı nafaka veya ahlaki bir borcun ifası ile de ilgili olmayıp ailevi, dini, sosyal vb. bir ilişkiden kaynaklanabilir.

---

⁶⁰ *Türk Borçlar Kanunu madde 144/3'üyarınca; Nafaka ve işçi ücreti gibi, borçlunun ve ailesinin bakımı için zorunlu olup, özel niteliği gereği, doğrudan alacaklıya verilmesi gereken alacaklar takas yasağı kapsamına alınmıştır. Destekten yoksun kalma tazminatı iş bu maddede açıkça sayılmasa da niteliği gereği bakım ihtiyacından kaynaklandığından takas yasağına tabi olduğu kabul edilmektedir.* Naklen; GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e. s.77

Destekten yoksun kalma tazminatı desteğin terekesine bağılı olmayıp bağımsız nitelikte olduğundan ölenin hayattayken tazminat talebi üzerinde tasarruf yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle hayattayken sorumlu kişilerle anlaşarak tazminat talebinden vazgeçse bile destek görenlerin tazminat talep edebileceği kabul edilmelidir. Ayrıca destekten yoksun kalma tazminatın haczedilemez olması da bağımsız niteliğinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öte yandan destek görenlerin zararı yansıma zarar niteliğine haiz olup bu yönüyle doğrudan doğruya zarar görene tanınan tazminat hakkının istisnasını oluşturmaktadır. Bu tazminat türünde geçmişte ortaya çıkan bir zararın değil, desteğin ölümü sonrası belirli bir zaman diliminde maruz kalınacak muhtemel zararın tazmini talep edilmektedir. Bu yönüyle maddi ve müstakbel bir zarar söz konusu olup rakamsal verilerin elde edilmesi son derece güçtür.

Destekten yoksun kalma tazminatının esas itibarıyla hukukumuzda “haksız fiiller” ve “akitten doğan sorumluluk” olarak adlandırılan iki ana kaynağı bulunmaktadır. Ancak bazı durumlarda destek ile sözleşme ilişkisi bulunan sorumlunun borca aykırı davranışı aynı zamanda bir haksız fiil teşkil edebilir. Doktrinde bu halde destekten yoksun kalan davacının talebini dilediği hukuki nedene dayandırabileceği, akde aykırılık nedenine dayanmasının onu ispat yükünden kurtarabileceği ve bu nedenle avantaj sağlayabileceği kabul edilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ ŞARTLARI VE TAZMİNAT TALEP EDEBİLECEK KİŞİLER

2.1. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ ŞARTLARI

2.1.1. Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Genel Şartları

2.1.1.1. Desteğin Ölümü

Destekten yoksun kalma tazminatının varlığı için ilk koşul, destek olan kişinin ölmesidir. Ölüm, canlıların yaşam fonksiyonunun tam ve kesin olarak son bulmasıdır.⁶¹ Ölüm olgusu destekten yoksun kalma tazminatının diğer tazminat türlerinden ayırıcı en önemli özelliğidir. Ölüm olayı gerçekleşmeden destekten yoksun kalma tazminatı borcu doğmaz.⁶² Ölümün hangi anda gerçekleştiği hususu ise 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda yer almamaktadır. Tıp biliminde ise ölümün; "Biyolojik" ve "Beyinsel" olarak ikiye ayrıldığı kabul edilmektedir. Biyolojik ölüm, kalp atışlarının ve solunumun tamamen durması, beyinsel ölüm ise kalp atışı durmasa bile beyin fonksiyonunun sonlanması anlamına gelmektedir. Bazen destek bir süre tedavi görmekte ölüm olayı ise tedavinin sonuç vermemesi halinde gerçekleşmektedir. Bu durumda ölüm olgusunun gerçekleştiği günden itibaren destekten yoksun kalma tazminatı talep edilebilir. Tedavi devam süresince ise destekten yoksun kalma tazminatı talep edilmez.⁶³

Ölüm olgusu gerçek kişiler için geçerlidir. Türk Medeni Kanunu'nun 28. maddesine göre kişilik sağ ve tam olarak doğmak koşulu ile başlar. Bu nedenle cenin düşüklüğü halinde, cenin kişilik kazanmadığı için geride kalanlar cenin düşüklüğü nedeniyle destekten yoksun kalma tazminatı isteyemez.⁶⁴ Doktrinde birçok yazar, AYİM tarafından verilen bir karardan hareketle ölüm karinesinde ve gaiplik halinde de destekten yoksun kalma tazminatı talep edilebileceği görüşündedir.⁶⁵ Bu kararda gaiplik kararının kesinleşme tarihi gerçek zararın

---

⁶¹ KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku, s. 136

⁶² KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku, s. 176

⁶³ "Destek radyasyona uğradıktan sonra 2 yıl 4 ay 17 gün sonra ölmüştür. Davacılar desteğin öldüğü günde destekten yoksun kalmışlardır. Mahkemece bu husus gözetilmeyerek olay gününden destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanması hukuka aykırıdır". Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2009/1854 E. 2009/14631 K. ve 22.12.2009 T. Naklen; GÖKCAN, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu, s.700

⁶⁴ "Davacılarından Ayşe K davalının kullandığı aracın çarpması sonucu yaralanmış ve bu neden ile altı aylık çocuğunu düşürmüştür. Davacılar, ölen bu çocuk nedeniyle destekten yoksun kalma tazminatı istemişlerdir. Davacı Ayşe'nin düşük yaptığı çocuk henüz cenin olup kişilik kazanmış değildir. Cenin sağ ve tam doğmak şartı ile hukuki anlamda kişilik kazanır. Şu durumda henüz kişilik kazanmadan yitirilen cenin halindeki çocuk nedeniyle destekten yoksun kalma tazminatı istenemeyeceği gözetilerek bu kalem isteklerin reddi gerekirken yazılı şekilde hesaplanıp hüküm altına alınmış olması bozmayı gerektirmiştir." Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2007/12805 E. 2007/13183 K. ve 30.10.2007 T. Naklen; GÖKCAN, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu, s.710

⁶⁵ "Teröristlerle girişilen silahlı bir çatışmada kaybolan sonradan örgüt kampında esir tutulduğu saptanmakla birlikte, kendisinden bir yıldan beri haber alınmadığından mahkemece gaipliğine karar verilen erin yakınlarının açtığı tam yargı davasında gaiplik kararının kesinleşme tarihi,

meydana geldiği tarih olarak belirtilmiştir. Bu husus bazı yazarlarca eleştirilmiş ve destekten yoksun kalma zararının ölüm tehlikesinin vuku bulduğu ve destekten haber alınan son tarih olarak kabul edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.⁶⁶

2.1.1.2. Hukuka Aykırı Bir Fiil

Destekten yoksun kalma tazminatı talep edilebilmesinin bir diğer şartı ölüme neden olan fiilin hukuka aykırı olmasıdır.⁶⁷ Türk hukukunda hukuka aykırılık kavramı kişileri zarardan korumayı amaçlayan normlara aykırılık halinde ortaya çıkmaktadır.⁶⁸ Ancak hukuka aykırılığı fiilin gerçekleştiği anda geçerli tüm hukuk kurallarına, tüzük ve talimatlara, iyi niyet kurallarına, yönetmeliklere, örf ve adetlere veya bunlardan birine aykırılık olarak tanımlayan yazarlar da mevcuttur.⁶⁹ Burada hukuka aykırı fiil, yapma şeklinde gerçekleşebileceği gibi yapmama şeklinde de ortaya çıkabilir. Kanunda yer alan hüküm, açıkça başkasını bir zarardan korumak için kişinin müdahale etmesini veya gerekli tedbirleri almasını emredebilir. Bu halde kanunda yer alan yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda da hukuka aykırı bir fiilin var olduğu kabul edilmektedir. Araç işletenin veya adam çalıştırmanın yükümlülükleri bu duruma

---

gerçek zararın meydana geldiği tarih kabul edilmek suretiyle tam yargı kabul edilerek tam yargı davasında idarenin sorumluluğu yoluna gidilmiştir.” Askeri Yüksek İdare Mahkemesi 2.Dairesi 1999/558 E. 2000/808 K. ve 07.12.2000 T. Naklen; Yaşar, Halis, a.g.e, s.36

⁶⁶ “İş kazası 506 sayılı Yasanın 11. maddesinin (a), (b), (c), (d), (e) bentlerinde sınırlayıcı bir şekilde sayılmış olup bu bentlere girmeyen zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası sayılması mümkün değildir. İş kazasından söz edebilmek için zararlandırıcı sigorta olayının ani, beklenmedik bir dış etken sonucu gerçekleşmesi ve olay ile iş arasında uygun neden-sonuç bağının bulunması ve bunun kanıtlanması gerekmektedir. Gaip olduğu tartışmasız olan sigortalının iş kazasına uğradığı kuşkuyla yer vermeyecek şekilde ispatlanamamıştır. 18.01.1996 tarihinden itibaren dokuz yıldan fazla bir süre geçtikten sonra hak sahiplerinde kuruma yapılan 28.03.2005 tarihli başvuruya istinaden olayın iş kazası olarak kabulüne imkan bulunmadığından ispatlanmayan davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde kabulüne hükmedilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2007/9052 E. 2008/10331 K. ve 15.7.2008 T. Naklen; GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s. 93

⁶⁷ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s. 89.

⁶⁸ NOMER, Haluk Nami, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (Borçlar Hukuku), (İstanbul, 2011) s. 100

⁶⁹ BAŞTUĞ, İrfan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (Manisa, 1984) s. 236; Esin Evsine Pıtırılı, Çalışmayan Kişilerin Vefatında Destekten Yoksun Kalma Zararı, Yüksek Lisans Tezi, (İstanbul, 2018) s. 25

örnek olarak gösterilebilir. Söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmeyen kişiler ortaya çıkan zarardan sorumlu tutulmaktadır.⁷⁰

Fiilin hukuka aykırılığının son bulması halinde ise tazmin sorumluluğu ortadan kalkar. Bu nedenle destekten yoksun kalma tazminatı talep edilemez.⁷¹ TBK madde 63’de hukuka aykırılığı kaldıran bu hallere yer verilmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca “*Kanunun verdiği yetkiye dayanan ve bu yetkinin sınırları içinde kalan bir fiil, zarara yol açsa bile, hukuka aykırı sayılmaz. Zarar görenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar, zarar verenin davranışının haklı savunma niteliği taşıması, yetkili kamu makamlarının müdahalesinin zamanında sağlanamayacak olması durumunda kişinin hakkını kendi gücüyle koruması veya zorunluluk hâllerinde de fiil, hukuka aykırı sayılmaz.*” Ancak hukuka uygunluk nedenlerinin gerçekleşip gerçekleşmediği ve bu nedenler ile destekten yoksun kalma tazminatı arasındaki ilişki her somut olayın özelliklerine göre ayrıca ve titizlikle incelenmelidir.

Destekten yoksun kalma tazminatının sözleşme ilişkisine dayandığı durumlarda da, ölüme neden olan tarafın davranışının sözleşmeye aykırı olması gerekmektedir. Örneğin vekâlet sözleşmesinde hekim, vekâlet görevini yerine getirirken yöneldiği sonucun elde edilememesinden değil, bu sonuca ulaşmak için gösterdiği çabanın, yaptığı iş ve davranışlarının özenli olmayışından doğan zararlardan sorumludur. Zira hekimin vekâlet ilişkisinden kaynaklanan özen borcu kanundan kaynaklanan yasal bir yükümlülüktür. Özen yükümlülüğün ihlali şeklinde gerçekleştirilen eylem veya eylemsizlik hukuka aykırı kabul edilmektedir.

2.1.1.3. Ölüm Nedeniyle Bir Zararın Doğması

Destekten yoksun kalma tazminatı talep hakkı doğabilmesinin bir diğer koşulu ise, destekten yoksun kalanların bu ölüm nedeniyle zarara uğramasıdır. Zarar kavramı, kişinin malvarlığına veya şahsına ilişkin korunan değerlerinde, hukuka

---

⁷⁰ TANDOĞAN, Haluk, Türk Mesuliyet Hukuku, (Mesuliyet), (Ankara,1961), s.13

⁷¹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e s.80, KABA, Gizem, a.g.e s.42

aykırı fiil sonucu zarar gören kimsenin iradesi ve isteği dışında meydana gelen eksilmedir.⁷² Bir kısım zararlar, derhal meydana gelmekteyken bir kısım zararlar ise olayın meydana gelmesinin üzerinden belli bir zaman geçtikten sonra meydana gelmektedir. Destekten yoksun kalma tazminatında da zarar bir kimsenin ölümünden sonra geride kalanların ileride göreceği yardımlardan yoksun kalma şeklinde ortaya çıkmaktadır.⁷³ Desteğin ölümü halinde, destekten yoksun kalanların ölüm olayından önce ve sonrasında malvarlığındaki eksilme maddi tazminat niteliğindedir. Bu zararın tespitinde fark teorisinden yararlanılmaktadır. Fark teorisinde öncelikle ölüm olayının gerçekleşmediği varsayılarak zarar görenin farazi malvarlığı bulunur. Sonrasında zarar görenin tespit edilen farazi malvarlığı mevcut malvarlığından çıkartılır. Bulunan değer farkı, destek görenin tazmin edilmesi gereken zararını ortaya koymaktadır.⁷⁴

2.1.1.4. Ölüm Ve Zarar Arası Uygun Nedensellik Bağı

Destekten yoksun kalma tazminatı talep hakkı doğabilmesinin bir diğer koşulu da ölüm fiili ile zarar arasında uygun nedensellik bağının bulunmasıdır. Esasen nedensellik bağı, gerek kusur sorumluluğu gerekse kusursuz sorumluluk ilkesine dayansın, sorumluluğun kurulması için zorunlu bir unsurdur. Dolayısıyla genel olarak sorumluluk hukukunda önemli bir uygulama alanına sahiptir.⁷⁵ Buna rağmen nedensellik bağının kanunda yapılmış bir tanımı bulunmamaktadır. Bu kavram doktrin ve Yargıtay içtihatları ile şekillenmiştir. En temel ve basit haliyle nedensellik, neden sonuç ilişkisidir. Kural olarak ölümün hukuki sorumluluğa yol açması için, bunun mantık kurallarına göre destekten yoksun kalanların zarara uğramasına neden olması gerekmektedir. Zira destekten yoksun kalanların zararına neden olmayan bir ölüm sorumluluğu gerektirmez. Bu nedenle nedensellik bağı sorumluluk açısından kurucu bir unsurdur. Hukuken bu ilişki

---

⁷² TANDOĞAN, Haluk, Mesuliyet, s.252

⁷³ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.44; AŞÇIOĞLU, Çetin, Trafik Kazalarından Doğan Hukuk Ve Ceza Sorumlulukları, (Ankara, 2008), s. 444

⁷⁴ KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Esasları, s.114

⁷⁵ SANLI, Kerem Cem, Haksız Fiil Hukukunun Ekonomik Analizi, (İstanbul,2007), s.265

“mantıki nedensellik” olarak adlandırılmaktadır.⁷⁶ Ancak nedenselliğin salt mantık kuralları ile izah edilmesi mümkün değildir. Zira salt mantıki illiyet, sorumluluğun olağanüstü şekilde genişletilerek kişinin davranışının son derece uzak sonuçlarından dahi sorumlu tutulmasına neden olabilir. Bu da özellikle hakkaniyet kuralına aykırı düşmekte olup, sorumluluğun bir noktada sınırlanması ihtiyacı doğmuştur.⁷⁷ Bu ihtiyaç neticesinde bugün Türk hukukunda hâkim olarak kabul edilen uygun nedensellik bağı teorisi ortaya çıkmıştır.

Uygun nedensellik bağı teorisine göre; genel hayat tecrübeleri ve hayatın olağan akışına göre davranış zararlı sonucun gerçekleşme olasılığını önemli ölçüde arttırıyorsa davranış ile sonuç arasında uygun nedenselliğin bulunduğu kabul edilmektedir. Bu kapsamda sonucun tesadüfi olması nedenselliğin olmadığı sonucuna yol açmaktadır.⁷⁸ Dolayısıyla destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilebilmesi için, ölüm neticesi ile sorumlunun fiili arasında uygun nedensellik bağının bulunması zorunlu olduğu gibi meydana gelen ölüm ile destekten yoksun kalanların uğradıkları zarar arasında da uygun nedensellik bağının bulunması zorunludur. İliyet bağının kesilmesi halinde ise destekten yoksun kalma tazminatından dolayı sorumluluk doğmayacak ya da söz konusu tazminattan indirim yapılması gerekecektir.⁷⁹

2.1.2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Özel Şartları

2.1.2.1. Bakım Gücü

Destekten yoksun kalma tazminatının bir diğer önemli koşulu, desteğin bakım gücünün bulunmasıdır.⁸⁰ Bakım gücünden ölenin maddi, aynı veya hizmet

---

⁷⁶ SANLI, Kerem Cem, a.g.e, s. 266

⁷⁷ OĞUZMAN/ M. Kemal/ÖZ, Turgut, a.g.e, s.519; TANDOĞAN, Haluk, Mesuliyet, s.74; EREN, Fikret, a.g.e, s.491; Naklen; SANLI, Kerem Cem, a.g.e, s. 266

⁷⁸ SANLI, Kerem Cem, a.g.e, s. 272

⁷⁹ “Bisikletle davacı çocuğa çarpan ve çocuğun ayağının kırılması sonucu ameliyat edilirken kalpteki bir tümör tıkanıklığı nedeniyle ölmesi halinde fiil ile ölüm olayı arasında uygun bir sebep sonuç münasebeti vardır. Bu gibi olaylarda zararı tevlit eden fiili zararın mutlak ve tek sebebi olması gerekmez. Ancak önceden görülmeyen bu durum nedeniyle BK. 42. Maddesi gereğince hakkaniyet indirimi yapılmalıdır.” YHGK 1994/508 E. 1994/4811 K. ve 26.04.1994 T.

⁸⁰ NARTER, Sami, a.g.e, s.47

şeklinde destek görene yardımda bulunması anlaşılmalıdır.⁸¹ Hizmet yardımı şeklinde yapılan desteklikte aynı hizmetin başka bir kimse tarafından yapılması önlenmiş olur. Böylece bu kimseye ödenecek ücretin önüne geçilmektedir. Bu husus özellikle ev hanımı olan kadının destek olarak kabul edilmesi noktasında önem arz eder. Ev hanımı kadın çalışmasa ve hiçbir kazancı bulunmasa dahi ev düzenini sağlayarak ailenin bakım ve ihtiyaçlarının karşılanmasına destek olur.⁸² Ev hanımının bakım gücü, evin ihtiyaçlarını gidermesinden, temizlik, ütü, yemek gibi evdeki tüm işlerini yapmasından, çocuk ve yaşlılara bakmasından doğmaktadır.⁸³ Yine emekliler de çalışma hayatı sona ermiş olsa da, alışveriş, tamirat işleri, ev düzeninin korunması gibi konularda bedensel katkılarıyla eşlerine katkıda bulunmaktadır. Bu halde çalışma hayatı biten erkeğin de bakım gücüne sahip olduğu ve eşi ile çocuklarına karşı bakım gücü bulunduğu söylenebilir.⁸⁴

Bakım gücü sahibi olmak destek görenin tüm yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanmasını gerektirmez. Yardım destek görenin gıda, eğitim, sağlık, giyinme gibi belirli ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik de olabilir.⁸⁵ Ancak destek görenin olağan yaşam ihtiyaçları dışında yapılan yardımlar bakma olarak kabul edilmemektedir.⁸⁶ Örneğin bilimsel araştırması için masraflarının karşılanması gibi durumlarda, bu husus destek gördüğünü iddia eden kişinin olağan ihtiyaçları arasında değerlendirilemez.⁸⁷ Destekten yoksun kalma tazminatı davalarında

---

Bakım gücü NARTER tarafından “fiilen ve düzenli bir bakımı gerçekleştirmeye yeterli düzeyde ekonomik güç” olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu tanım, bakma olgusunu yalnızca parasal gücü ve parasal bir pay ayırmayı ifade ettiğinden doktrinde eleştirilmektedir. Gerekçe olarak da böyle bir kabulün varlığı halinde parasal gücü olmayan ve geliri bulunmayan kişilerin bakım gücünün bulunmadığından bahisle destek olamayacakları söylenmektedir.

⁸¹ “Destegın yardımın yalnızca parasal nitelikte bulunmasında zorunluluk yoktur. Eylemli ve düzenli olarak yapılan hizmet edimleri de bir kimsenin destek sayılması için yeterlidir”. Yarg. 15.Hukuk Dairesi 1975/4177 E. 1975/5185 K. ve 26.12.1975 T. Naklen; UYGUR, Turgut, a.g.e, s:2067

⁸² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e. s. 122

⁸³ TEKİNAY Selahattin Sulhi – AKMAN, Sermet,– BURCUOĞLU, Haluk - ALTOP Atilla, a.g.e, s. 838.

⁸⁴ ÇELİK, Ahmet Çelik, Cana Gelen Zararlarda Tazminatın Ölçüsü ve Kazanç Kavramı, (Tazminatın Ölçüsü), (Ankara,2006), s. 348-349

⁸⁵ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s. 91;

⁸⁶ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.46

⁸⁷ KABA, Gizem, a.g.e, s.55

davacı, yani destek gören kimse, ölen kişinin kendisine bakmakta veya ileride bakacak olduğunu ve bakma gücüne sahip olacağını kanıtlamalıdır.⁸⁸

2.1.2.2. Bakım Gücünün Kabul Edilmediği Haller

Destek olarak kabul edilecek kişinin ömür boyu hapse mahkûm olması,⁸⁹ çalışmayı engelleyen hastalığa yakalanması⁹⁰ veya zihinsel engelli olması gibi

---

⁸⁸ “Yapılan açıklamalar dikkate alınarak somut olay değerlendirildiğinde, davalı sigorta şirketi vekili savunmasında ve temyiz itirazında davacıların desteği olduğu iddia edilen müteveffanın özürlü olduğunu ve davacılara desteğinin sözkonusu olamayacağını ileri sürmüştür. Bu iddiaya ilişkin olarak dosya kapsamında 20.03.2008 tarih, 381 sayılı, ... Devlet Hastanesi Özürlü Sağlık Kurulu Raporu bulunmakta olup sözkonusu rapor içeriğinden müteveffanın “Hafif Düzeyde Mental Retardasyon” ve “Sol Kulakta Orta Derecede, Sağ Kulakta İleri Derecede Sensörinoral İşitme Kaybı” nedeni ile % 63 oranında çalışma gücü kaybı bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın ... Hakem Heyetince davalı sigorta şirketinin bu yöndeki savunma ve itirazlarına yönelik her hangi bir değerlendirme yapılmadığı karar içeriğinden anlaşılmaktadır. ..Bu bakımdan destek olduğu iddia edilen müteveffanın sözü edilen rapor içeriğine göre bakıma muhtaç olup olmadığı, bakıma muhtaç değil ise bakım gücüne sahip olup olmadığı ve yukarıda açıklandığı gibi müteveffanın davacılara hizmet edimleri de dahil olmak üzere destek olup olamayacağının araştırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve araştırma ile yazılı olduğu şekilde karar verilmiş olması doğru görülmemiştir. ...” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/23993 E. 2015/873 K. ve 22.01.2015 T.

⁸⁹ “Bu durumda, psikolojik sorunları olduğu yolunda belirtiler bulunan ve daha önce de iki kez intihara teşebbüs eden davacıların müşterek çocuğunun, konulmuş olduğu müşahede ve gözlem koşullarında yeterli gözetim ve denetim altında tutulmaması nedeniyle intihar etmesinde davalı idarenin hizmet kusuru bulunduğu sonucuna varılmış olup; davacıların zararlarının davalı idarece karşılanması gerekmektedir. Bilindiği gibi, destekten yoksun kalma tazminatının amacı, zarar verici olay meydana gelmeseydi zarar gören, malvarlığı açısından hangi durumda bulunacak idiyse, o durumun yeniden kurulmasıdır. Bu zarar, eğer destek ölmeseydi, destekten yoksun kalanın gelecekte faydalanacağı yardımı tespit etmek suretiyle belirlenir. Burada karşılanması gereken zarar, desteğin sağlayacağı yardımlarını toplamıdır. Bu itibarla, davacıların oğlunun, cezaevinden tahliye edilmesinden sonra, yaşamın ve olayların normal akışı içinde gelir getirici bir işte çalışabileceği kuvvetle muhtemel olup, anne ve baba olan davacıların bu muhtemel destek kaybının herhangi bir kanıt ihtiyacı duyulmaksızın davalı idarece karşılanması gerekmektedir.

Ayrıca, davacıların uğradıkları iddia ettikleri maddi zarar (destekten yoksun kalma nedeniyle uğranılan zarar) tespit edilirken, davacıların oğlunun yaşamış olsaydı, hapis cezasının infazı sonrasında cezaevinden çıkacağı tarihin de dikkate alınması gerektiği de tabiidir.” Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 2013/1614 E. 2015/339 K. ve 11/02/2015 T.

⁹⁰ “Eldeki davada davacıların desteği olan küçüğün zihinsel engelli olduğu belirtilmiştir. Mahkemece, bu husus üzerinde durulmadan, murisin mirasçılarının destek olabilecek durumda olup olmadığına ilişkin bir değerlendirme yapılmadan hüküm kurulmuştur.

Yukarıdaki açıklamalar ışığında somut olay açısından mahkemece yapılacak iş; ...'ya yazı yazılmak sureti ile murise bağlanan maaşlar ve nedenleri sorularak ilgili belgeler istenip murisin özürlü raporu, tüm tıbbi ve tedavi belgeleri temin edilip HMK 275, 276. Maddesi anlamında .... Kurulundan murisin özürlülük derecesi, bu rahatsızlığı nedeni ile sürekli bakıma muhtaç olup olmadığı, 18 yaşından sonra hastalığına rağmen anne ve babaya destek olabilecek yetiye sahip olup olmadığı hususlarında ayrıntılı ve gerekçeli rapor alınıp sonucuna göre karar vermek

hallerdir. Bu gibi hallerde desteğin bakım gücünün varlığından bahsedilemeyeceği için destekten yoksun kalma tazminatına da hükmedilemez. Doktrinde bakım gücünün ahlaka aykırı bir faaliyetten kazanılan para ile sağlanması halinde bakım gücünün kabul edilip edilmeyeceği tartışmalıdır. Genel kabule göre desteğin bakım gücüne hangi kaynaktan ulaştığı önemli değildir. Önemli olan bakım gücünün ve bakım ihtiyacının varlığıdır. Bu nedenle desteğin bakım gücüne hangi kaynaktan ulaştığı değil düzenli ve sürekli şekilde yardımda bulunmaya devam edip edemeyeceği incelenmelidir.⁹¹

2.1.2.3. Bakım İhtiyacı (Destek Gören Açısından)

Destekten yoksun kalma tazminatını talep edebilme hakkının doğabilmesi için karşılıksız yapılan bakma eyleminin yanında, yardım gören kişinin de bakım ihtiyacı içinde bulunması gerekmektedir. Bakım ihtiyacından kasıt, desteğini yitirenin sosyal seviyesine uygun bir yaşam seviyesinin ölüm nedeni ile maddi anlamda kaybedilmesidir.⁹² Başka bir anlatımla desteğin yardımı olmaksızın sosyal seviyesine uygun şekilde geçimini sağlayamayacak kişi, bakım ihtiyacı içinde sayılır.⁹³ Bu nedenle, bakım ihtiyacının kabulü için destekten yoksun kalanların mutlaka yoksulluğa düşmeleri gerekli değildir. Destekten yoksun kalma tazminatının amacı, zarar görenin desteğin ölümünden öndeki sosyal ve ekonomik yaşam şeklini sürdürmesidir.

Öte yandan destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilebilmesi için destek gören kişinin ileride de devamlı ve düzenli olarak bakım ihtiyacı içinde olması gerekir. Yerleşik Yargıtay içtihatları uyarınca destek görenin yaşam seviyesi, ölenin hayattayken sağladığı yaşam seviyesinin altına düşerse bakım ihtiyacı

---

gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması isabetli bulunmamıştır.” Yarg. 17 Hukuk Dairesi 2013/14041 E. 2015/781 K. ve 22.01.2015 T.

⁹¹ ANTALYA, Gökhan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (İstanbul, 2015), s.122; GÖNDERMEZ, Gökşun Gökçe, Destekten yoksun kalma tazminatının hukuki niteliği ve koşulları, Legal Hukuk Dergisi, (2014) s.1040-1057; AŞÇIOĞLU, Çetin, Hukuk Sorumluluğu, s. 463

⁹² ÇELİK, Ahmet, Çelik, “Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Yoksun Kalınan Nedir”, Yargı Dünyası, S. 112, (Nisan 2005), s. 37

⁹³ NARTER, Sami, a.g.e, s.48

koşulu sağlanmış kabul edilmelidir.⁹⁴ Desteğin arada sırada destekten yoksun kaldığı iddiasında olan kişiye yardım yapması, o kişiye hediye alıp, bir takım hibelerde bulunması da bu manada desteklik iddiasında bulunan kişinin bakım ihtiyacı içerisinde bulunduğunu göstermez. Yine bakım ihtiyacı içerisinde olduğunu ileri süren davacının işi, mesleği veya serveti dolayısıyla yeterli ölçüde geliri varsa, bakım ihtiyacından bahsedilemeyeceğine ilişkin doktrinde azınlık bir görüş bulunmaktadır.⁹⁵ Ancak kanaatimizce böyle bir düşünce isabetli değildir. Zira destekten yoksun kalma tazminatı talep edenlerin ekonomik durumları ne kadar iyi olursa olsun bir gün ölenin maddi yardımına muhtaç olup olmayacakları önceden kestirilemez. Bu nedenle, destekten yoksun kalma iddiasıyla dava açanların ileride ölenin maddi desteğine muhtaç olabileceği mahkemece araştırılmalı ve bakım ihtiyacının bulunması halinde destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmelidir.⁹⁶

Destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilirken destek görenin bakım ihtiyacı tazminatın üst sınırlarını oluşturmakta olup bakım ihtiyacının ötesindeki talepler

---

⁹⁴ “*Bununla birlikte destekten yoksun kalan kimse devamlı ve gerçek bir ihtiyaç içerisinde bulunmalıdır. Genel olarak bakım ihtiyacı, sosyal düzeye uygun olan yaşamın devamını sağlamak için gerekli olanaklardan yoksun kalmayı anlatır. Eğer ölenin eylemi olarak baktığı davacı, ölüm yüzünden bakımın sağladığı yaşama düzeyinin altına düşmüş olursa, ihtiyaç bulunması koşulu gerçekleşmiş sayılır. Burada önemli olan, davacının ve ailesinin temsil ettiği sosyal ve ekonomik düzeye göre normal karşılanan giderlerdir.*

Davalı destekten yoksun kalmadan ileri gelen somut zararı gidermek zorundadır. Bu nedenle tazminat hesabından önce zarar tutarını belirlemek gerekir. Amaç zarar görenin malvarlığındaki eksilmeyi giderme olduğuna göre ölüm nedeniyle desteğini yitirenin elde ettiği çıkarlar varsa, bunların zarar tutarından indirilmesi gerekir. Aksi halde zarar görenin malvarlığında olaydan önceki duruma göre bir artış meydana gelmiş olur. Buradaki amaç zarar görenin malvarlığını zenginleştirmek değil, desteğini yitiren kişiye ölümden önceki yaşam düzeyini sürdürebilme olanağı tanımaktır.

O halde hangi nedene dayanırsa dayansın, desteğini yitiren kişi ölümden önceki yaşam düzeyini sürdürebilme olanağına sahip ise destekten yoksunluk zararından söz edilemez.” YHGK 2005/4-648 E. 2005/691 K. ve 30.11.2005 T. www.kazanci.com.tr

⁹⁵ GÖKCAN, Tahsin Hasan: Haksız Fiil Hukuku ve Maddi-Manevi Tazminat Davaları, (Tazminat Hukuku), (Ankara,2008), s.590.

⁹⁶ “*Hukuk Genel Kurulu'nun 17.11.1973 gün ve 504-895 sayılı ilamında, 'Destekten yoksun kalma nedeniyle tazminat isteyenlerin maddi durumları ne derece iyi durumda bulunursa bulunsun bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri ve ölenin maddi yardımına muhtaç olup olmayacaklarını önceden kestirmek ve bu konuda kesin yargıya varmak mümkün değildir. Destekten yoksun kaldıklarını iddia edenlerin ileride ölenin maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü hayatın olağan akışına bazen uygun düşebilir. denildikten sonra, mahkemece, davacıların ileride bakım ihtiyacına düşüp düşmeyecekleri ve ölen çocuğun da onlara bakacak duruma gelip gelmeyeceği hususunda tanık dinlenilmesi ve gerekirse bilirkişi incelemesi yaptırılması hususu belirtilmiştir.*” YHGK 1989/12-1233 E. 1989/2757 K. ve 12.12.1989 T. www.kazanci.com.tr

dikkate alınmamaktadır. Bakım ihtiyacı destek olunanın lüks yaşam tarzının devam ettirilmesi şeklinde anlaşılmalıdır. Burada önemli olan, destek görenin bulunduğu sosyal ve ekonomik seviyeye göre normal olarak kabul edilebilen masraflardır.⁹⁷

2.1.2.4. Bakım İhtiyacının Tespiti ve Kanıtlanması

Bakım ihtiyacının tespiti ve kanıtlanması, desteğin bakım ihtiyacı içerisinde bulunduğu iddiasında olan kişiye karşı bakma mükellefiyetinin bulunup bulunmamasına ve bu bakma mükellefiyetinin türüne göre farklılık göstermektedir.

2.1.2.4.1. Ölen Kişinin Destek Görene Karşı Bakım Yükümlülüğünün Bulunması

Ölen kişinin destek görene karşı bakım yükümlülüğünün bulunması halinde, destek görenin bakım ihtiyacı ile desteğin bakım gücü hususlarını ispat etmesi destekten yoksun kalma tazminatına hak kazanması için yeterlidir. Doktrinde TEKİNAY ve GÜRSOY tarafından bunun dışında düzenli ve devamlı fiili bir bakım ilişkisinin aranmasına gerek olmadığı ileri sürülmektedir.⁹⁸ Ancak ölen destek, geride kalan davacılara karşı bakma mükellefiyeti altında olmakla birlikte, bu mükellefiyet eşler veya usul-furu arasında geçerli “bakma nafakası” şeklinde ise, ölen desteğin ölüm anına değin fiilen bakıp bakmamasına göre davanın ispatı farklılık gösterecektir.

Ölen destek hayattayken bakma yükümlülüğünü yerine getirmiyorsa, destekten yoksun kaldığını iddia eden kimse, bakım ihtiyacı içinde bulunduğunu ya da ileride bakım ihtiyacının doğacağını ispat ettiği takdirde tazminata hak kazanır.⁹⁹ Bu noktada ihtiyacın derecesi de, davacının önceki yaşayışındaki değişikliğe göre

---

⁹⁷ BAŞALP, Nilgün, Destekten Yoksun Kalma Tazminatına İlişkin Bazı Değerlendirmeler: Tazminat Şartları; Tazminat Şartları ve Zararın Hesabında Yerleştirme Giderleri, (İstanbul,2008), s. 115-130

⁹⁸ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.47; GÜRSOY, Kemal Tahir, “Destekten Yoksun Kalma Tazminatı”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 29, S. 1–2, s. 143–198,(Ankara, 1972.) s.156

⁹⁹ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.50

değil, ölen bakma mükellefiyetini yerine getirirse idi, ölüm yüzünden davacının yoksun kalacağı tüm yardımların miktarına göre belirlenecektir. Örneğin çocuklarını terk ederek bakma yükümlülüğünü yerine getirmeyen bir babanın ölümü halinde, çocukların hayatında ölüm öncesi ve sonrası anında bir değişiklik meydana geldiği söylenemese de, çocukların babaları hayattayken nafaka talep edebilme hakkı bulunduğu göz ardı edilmemelidir. Burada ihtiyaç durumu çocukların desteğın ölümünden önceki yaşamında meydana gelen değişiklikler değil, desteğın bakma yükümlülüğünü yerine getirseydi çocukların ölüm yüzünden yoksun kalacağı varsayımsal gelir miktarına göre belirlenecektir.

Bakma yükümlülüğü TBK madde 364'de yer alan yardım nafakası şeklindeyse, destekten yoksun kaldığını iddia eden kimsenin destek görmemesi halinde zaruret içinde bulduklarını veya zaruret haline düşeceklerini de ispat etmesi gerekmektedir.

Ölen destek hayattayken bakma yükümlülüğünü yerine getiriyorsa, yardım görenlerin bakım ihtiyacını ispatlama yükü ortadan kalkmaktadır. Bu halde bakım ihtiyacı, ölen desteğın ölüm anına değin, destekten yoksun kalana yaptığı ayni ve nakdi yardımların tutarına göre takdir edilecektir.¹⁰⁰

2.1.2.4.2. Ölen Kişinin Destek Görene Karşı Bakım Yükümlülüğünün Bulunmaması

Ölen kişinin destek görene karşı bakım yükümlülüğünün bulunmaması halinde, destekten yoksun kalma tazminatı talep edecek kişilerin sadece bakım ihtiyacı ve bakım gücü hususlarını değil, ölenin hayatta olması halinde kendilerine yardımda bulunacağını da ispat etmeleri gerekmektedir.¹⁰¹ Destekten yoksun kalan kimse, aynı zamanda ölenin mirasçısı ise, destek görenin elde ettiği miras geliri ile bakım ihtiyacından kurtulup kurtulmadığı hususu da ayrıca değerlendirilmektedir. Destek gören desteğın ölümüne kadar yardıma muhtaç olduğu halde, ölümünden sonra miras geliri elde etmesiyle bakıma ihtiyaç duymayabilir. Ya da destek

---

¹⁰⁰ GÜRSOY, Kemal Tahir, a.g.e, s.157

¹⁰¹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.129

görenin bakım ihtiyacında azalma meydana gelmiş olabilir. Doktrindeki baskın görüşe göre bu halde elde ettiği miras gelirinin destekten yoksun kalanı ihtiyaçtan kurtarıp kurtarmadığı incelenmeli ve bakım ihtiyacından kurtardığı ölçüde artık destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmemelidir.¹⁰²

2.2. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEP EDEBİLECEK KİŞİLER

2.2.1. Eşlerin Birbirine Destekliği

Eşler evlilik birliği içerisinde her zaman birbirinin desteği konumundadır. Nitekim Türk Medeni Kanunu'nun 186. maddesinde “*Birliği eşler beraberce yönetirler. Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar.*” denilmiştir; 196. maddesinin 2. fıkrasında “*Eşin ev işlerini görmesi, çocuklara bakması, diğer eşin işinde karşılıksız çalışması*” hususlarında cinsiyet farkı gözetilmemiştir. Eşler yaşamlarının tüm dönemlerinde birbirlerinin desteği konumundadır ve bu desteklik ömür boyu sürmektedir.¹⁰³ Eşlerin desteklikleri ile ilgili tespitler iki eş içinde geçerlidir. Eşlerden birinin çalışmayıp bir gelir elde etmemesi de desteklik için zorunlu değildir. Nitekim yardım veya hizmet etme şeklinde de desteklik gerçekleşebilir. Ev hanımı kadın yalnızca ev işlerini yaparak tüm aileye destek sağlayabildiği gibi, emekli olan erkeğin de evin tadilat işlerini yaparak aileye destek olabilmesi mümkündür.¹⁰⁴

Her iki eşin de çalışması nedeniyle geliri mevcutsa ve varlıklı kişilerse, eşlerden birinin vefatı durumunda diğerinin destekten yoksun kalma tazminatı isteyebileceğine ilişkin doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Yargıtay ise, kişiler varlıklı olsa ve ileride yoksulluğa düşecek olduğunu söylemek mümkün

---

¹⁰² BAŞALP, Nilgün, a.g.e, s. 173

¹⁰³ ÇELİK, Ahmet Çelik, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, (Destekten Yoksunluk), (Ankara,2016), s.55

¹⁰⁴ “Emekli iken yaşamını yitiren desteğin, emekli de olsa, kalan ömrü süresinde, ev ve çarşı pazar işleri gibi günlük işleri yaparak, aile bütçesine asgari ücret düzeyinde katkı sağlayacağı göz önüne alınıp net asgari ücret üzerinden davacı eş yararına destekten yoksun kalma tazminatı hesaplandırılması gerekir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2009/10563 E. 2010/7338 K. ve 17.06.2010 T. www.kazanci.com.tr

gözükme bile destek tazminatı isteyebileceklerini belirtmektedir¹⁰⁵. Örneğin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2007/4-222 Esas, 2007/222 Karar sayılı ve 18.04.2007 tarihli ilamında, davacı eşin “doktorluk yaptığı ve çok varlıklı olduğu, bakım ihtiyacının bulunmadığı” savunmasına itibar edilmemiş, kişilerin varlıklı olmalarının destekten yoksun kalma tazminatı istemelerine engel olmayacağı belirtilmiştir.

Eşlerin birbirine destekliğinde, evlilik birliğinin kesintisiz bir şekilde devam etmiş olması gerekir. Boşanmış eşler birbirinin desteği olmazlar. Ancak eşler boşanmalarına rağmen karı koca gibi birlikte yaşamaya devam ediyorsa ve sağ kalan eş bunu ispatlayabiliyorsa destek tazminatı alabilecektir.¹⁰⁶ Yine nafaka yükümlülüğü olduğu hallerde boşanma kararı kesinleşse bile desteklik ilişkisinin devam ettiği kabul edilmektedir.¹⁰⁷ Evliliğin mutlak batıl veya nispi batıl olması hallerinde de destekten yoksun kalma tazminatı istenebilir.¹⁰⁸ Boşanma davası açılmış ancak karar verilmeden önce eşlerden biri ölmüş olabilir. Bu durumda diğer eşin destekten yoksun kalma tazminatını talep hakkı doğacak mıdır? ÇELİK’e göre davacı eş boşanma davası açarak davalı eş ile birlikte yaşamak istemediğine yönelik iradesini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunamaz. Ancak davalı eş, boşanmak istemediğini beyan ediyorsa ve ağır kusuru da bulunmuyorsa destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilmelidir.¹⁰⁹ Eşin ölümü üzerine destekten yoksun kalma davası açan eş, tazminat davası sırasında ölürse veya yeniden evlenirse durum ne olacaktır? Bu

---

¹⁰⁵ “Destekten yoksunluk mirasçılık sıfatından ayrı bağımsız bir haktır. Mirasın reddedilmesi, mirastan feragat edilmesi, terekenin borca batık olması gibi durumlar destekten yoksun kalma tazminatı istenmesine engel olmayacağı gibi davacıların gelirlerinin pek fazla ve varlıklı kişiler olmaları da destek tazminatı istenmesine engel değildir. Çünkü ölenin mirası ile yakınlarının onun bedensel varlığından yoksun bırakan haksız eylem arasında nedensellik bağı kurulamaz.” İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi 2018/1147 E. 2020/221 K. ve 13.02.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁰⁶ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 57

“Jandarmanın ekonomik ve sosyal araştırma yazısına göre davacı ile ölen aynı evde çocukları ile kaldığı tespit edilmiştir. Davacı ile ölen resmen boşansa bile, davacı kadın ölen eşinden fiilen destek aldığı kabulü gerekir. O halde davacı yararına destekten yoksun kalma tazminatına karar verilmesi gerekir.” Yarg. 17.Hukuk Dairesi 2009/414 E. 2009/2765 K. ve 04.05.2009 T.

¹⁰⁷ KARAHASAN, Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku Maddi Tazminat, (Tazminat Hukuku), (İstanbul, 2001), s.289

¹⁰⁸ SERATLI, Gaye Burcu, a.g.e, s.102,

¹⁰⁹ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 57

hallerde desteklik ilişkisinin biteceği ve desteklik süresinin davacının öldüğü¹¹⁰ tarih veya yeniden evlendiği tarihe göre hesaplanacağı kabul edilmektedir.¹¹¹

2.2.2. Evlilik Dışı Birlikteliklerde Desteklik

Dini nikâhlı birlikteliklerde taraflar arasındaki destek ilişkisi gerçek destek ilişkisidir ve tarafların birbirine desteklik süresi ömür boyudur. Bu konuda bir Yargıtay kararında şöyle denilmiştir; “*Medeni Yasa uyarınca evlilik birliği kurulmasa bile, karı koca diye birleşen, bu amaç ve duygu ile yaşamlarını sürdüren kadınlar için bakım yükümlülüğünü yerine getiren erkeğin destek sayılması gerektiği, doktrinde ve Yargıtay’ın yerleşik uygulamaları ile kabul edilmiş bir olgu olduğu gibi, Dairemizin uygulamaları da bu yöndedir. Olay tarihinde yürürlükte bulunan Borçlar Kanunu’nun 45. maddesinde de belirtildiği üzere “destek” kavramı hukuki bir ilişkiyi değil eylemli bir durumu içerir. Mahkemece Medeni Yasa uyarınca evlilik bağı kurulmasa bile fiili evlilik birliğinde olan davacının destekten yoksun kalma tazminatı isteyebileceğinin kabul edilmesi de isabetli olmuştur.*”¹¹²

Başka bir anlatımla, kadın ile ölen erkeğin arasında karı koca gibi yaşadıklarına dair hayat birliğinin olması ve bu birliğin ileride de devam edeceğinin kuvvetle muhtemel olması gerekmektedir. Bu ilişkinin varlığı halinde erkeğin fiili destek

¹¹⁰ “*Davacıdan Alican’ın yargılama sırasında öldüğü temyiz aşamasında ileri sürülmüştür. Bu durumda Alican yönünden destekten yoksun kalma tazminatının ölüm tarihine kadar hesaplanması gerekir. Adı geçen için ölüm gününden sonraki süreyi de kapsayacak biçimde tazminata hükmedilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır.*” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2001/7822 E. 2001/9822 K. ve 18.10.2001 T. Naklen; GÖKCAN, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu,s.733

¹¹¹ “*Sağ kalan eş için destek kaybı hesabının ölüm tarihi ile sonradan evlenmekle destekten çıkılan tarih arasında oluştuğu ve bu dönem için zarar hesabının yapılması gerekeceği Yargıtay’ın yerleşmiş görüşlerindedir.*” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2003/1480 E. 2003/3068 K. ve 08.04.2003 T. “*Eşi öldükten sonra yeniden evlenen davacıdan M.Y.’nin destek gereksinimi evlendiği gün sona erdiğinden destekten yoksun kalma tazminatı yeniden evlendiği güne kadar hesaplanması gerekir.*” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2009/6080 E. 2010/2412 K. ve 08.03.2010 T. www.kazanci.com.tr

¹¹² Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2014/17542 E. 2015/6892 K. ve 01.04.2015 T. www.kazanci.com.tr
Aynı hususta yine “*Dava, trafik kazası sonucu ölenin gayri resmi eşi ile çocukları olan davacıların destekten yoksun kalma tazminatı istemine ilişkindir. Nikahsız eşe destek olması sebebiyle davacı ve çocuklarına destek tazminatına hükmedilmesi hukuka uygundur.*” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2011/159 E. 2012/3755 K. ve 08.03.2012 T. www.kazanci.com.tr

olduğunun da ispatlanması durumunda kadının destekten yoksun kalma hakkının var olduğu kabul edilmektedir.¹¹³

Bununla birlikte, ülkemizde hem resmi nikâhlı, hem de dini nikâhlı birlikteliklerin aynı anda yaşandığı durumlar da bulunmaktadır. Doktrinde nikâhsız birlikte yaşayanlardan birinin dahi evli olması durumunda düzenlilik ve devamlılık unsurunun sağlanamayacağı, bu nedenle destek ilişkisinin varlığının kabul edilemeyeceği görüşünde olan yazarlar bulunmaktadır.¹¹⁴ Yargıtay da bir kararında, resmi eşi ile evliliği devam eden ama dini nikâhlı birlikteliği olan kocanın, dini nikâhlı kadının ölümü üzerine, resmi evliliği nedeniyle dini nikahlı kadınla ilişkisinde devamlılık ve düzenlilik unsuru sağlanamayacağından tazminat talep edemeyeceğine hükmetmiştir.¹¹⁵

---

¹¹³ “Medeni Yasa uyarınca, evlilik bağı kurulmasa bile, karı koca diye birleşen, bu amaç ve duygu ile yaşamlarını sürdüren kadınlar için bakım yükümlülüğünü yerine getiren erkeğin destek sayılması gerektiği, doktrinde ve Yargıtay’ın yerleşmiş uygulamaları ile kabul edilmiş bir olgu olduğu gibi, Dairemizin uygulamaları da bu yöndedir. Olay tarihinde yürürlükte bulunan Borçlar Kanununun 45. maddesinde de belirtildiği üzere “destek” kavramı hukuki bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu içerir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2014/17542 E. 2015/6892 K. ve 2.12.2016 T. www.kazanci.com.tr

“Maddi destek kavramı hukuki bir ilişkiyi değil fiili bir durumu ifade eder. Ne hısımlığa, ne de yasanın nafaka hakkındaki hükümlerine dayanır. Medeni yasa uyarınca evlilik bağı kurulmasa bile karı koca olarak bir araya gelerek bu amaç ve duygu ile yaşamın sürdürülmesi karşısında; kadınlar için fiilen ve düzenli olarak onun geçimini kısmen veya tamamen sağlayacak biçimde yardım eden ve olayların normal akışına göre, eğer ölüm gerçekleşmeseydi gelecekte de bu yardımı sağlayacak bakım yükümlülüğünü yerine getiren erkeğin destek sayılması gerekir. Bu nedenle nikahsız eşin iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölümü nedeniyle destekten yoksun kalmaya dayalı olarak maddi tazminat davası açma hakkı vardır.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2014/8509 E. 2014/18671 K. ve 25.09.2014 T. www.kazanci.com.tr

¹¹⁴ “Ölenin resmi nikahlı eşinin bulunduğu gözetilerek, destek ile evlilik dışı birlikte yaşayan S.’nin destekten yoksun kalma ve manevi tazminat isteminin tümünden reddedilmesi gerekirken.....” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2010/11605 E. 2009/14285 K. ve 09.11.2010 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹¹⁵ “Hükme dayanak yapılan bilirkişi raporunda da değinildiği gibi destek kavramı hukuki değil, fiili bir ilişkiyi ifade ettiğinden önemli olan bir başka kişiye herhangi bir karşılık beklemezsizin (eşya, para, hizmet yoluyla) bakma ve ölüm gerçekleşmemiş olsa idi bu bakımın devam edeceğinin kuvvetle muhtemel olması gerektiğidir. Ancak burada göz önünde tutulması gereken diğer bir husus da bakım ile yardımın sürekli ve düzenli olması koşuludur. Somut olayda davacının bir başka kadınla evli bulunduğu bu evlilikten çocukları olduğu anlaşılmaktadır. Bu bakımdan davacının Avusturya’da işçi olarak çalıştığı sırada ilişki kurup birlikte olduğu Gudrun isimli kadınla birlikteliğinin ne kadar süreceği kestirilemeyeceğinden olayda düzenlilik ve devamlılık unsurlarının varlığından söz edilemez. Bu neden ile davada Gudrun isimli kadının ölümü nedeniyle talep edilen destek tazminatının reddine karar vermek gerekirken kabulünde isabet görülmemiştir.” Yarg. 19.Hukuk Dairesi 1993/1310 E. 1993/8420 K. ve 09.12.1993 T. Naklen; ÇELİK, Ahmet Çelik, Yardım ve Hizmet Ederek Desteklik; Araştırma Yazıları, Detaylı

ÇELİK'e göre ise böyle bir kabul yaşam gerçekleriyle örtüşmez. Nitekim “*destek kavramı, hukuki bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu*” ifade eder. Destek, resmi nikâhlı eşi bulursa da dini nikâhla birlikte yaşadığı kimselere de düzenli ve sürekli yardımda bulunabilir. Bu yardımdan yoksun kalan dini nikâhlı eşin de tazminat talep hakkının bulunduğu kabul edilmelidir.¹¹⁶ Yargıtay da birçok kararında, desteğin resmi nikahı olmasına rağmen dini nikahla birliktelik kurduğu kimseye de eylemli ve düzenli olarak yardımda bulunabileceğini belirtmektedir.¹¹⁷

Bununla birlikte doktrinde HATEMİ ve GÖKYAYLA tarafından bir erkeğin başka bir erkek veya bir kadının başka bir kadın ile serbest birleşmesi de ahlaka aykırı olarak nitelendirilmekte, bu tür ilişkilerde destekten yoksun kalma tazminatı talep edilemeyeceği ileri sürülmektedir.¹¹⁸ Hâlbuki günümüzde birçok ülkede hemcinslerin birlikte yaşaması nedeniyle birbirine destek olabileceği kabul edilmektedir. Örneğin Alman Hukukunda aynı cinsiyete sahip kişilerin oluşturdukları birlikteliklerde, tarafların birbirine aile hukuku hükümlerine göre bakmakla yükümlü olduğu kanuni düzenlemeye bağlamıştır. Alman hukukuna göre kanunen bakım hakkına sahip olanlar tazminat talep edebildiğine göre, birlikte yaşayan ve aynı cinsiyete sahip kişilerden birinin ölümü üzerine diğerinin tazminat talep etmesi mümkündür.¹¹⁹ Bizce de, bir ilişkinin salt hemcinsler

---

bilgi için bkz; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/yaritim-ve-hizmet-ederek-desteklik.htm>

¹¹⁶ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 59

¹¹⁷ “*Dosya kapsamında davacının olay tarihi itibarıyla resmi nikahlı eşinin (C. A.) bulunduğu ve bu resmi evliliğinden doğan çocuklarının bulunduğu sabit ise de; davacının ve resmi nikahlı eşi olan C.'nin davaya konu olayın hemen akabinde karakolda verdikleri beyanlarında, müteveffa H.'nin M.'in 30 yıl nikahsız olarak birlikte yaşadığı gayri resmi eşi olduğu, müteveffayla davacının çocukları olmayınca C.'nin davacıyla evlendiğini, müteveffayla davacının ve resmi eşin aynı evde birlikte yaşadıkları belirtilmiştir. O halde, davacıyla müteveffanın resmi evlilik olmadan hayatlarını birleştirip eylemli ve düzenli olarak karı-koca gibi birlikte yaşayıp yaşamadıklarının, dolayısıyla destek olgusunun öncelikle zabıta marifetiyle araştırılması, olayla ilgili olarak Kayseri Asliye Ceza Mahkemesi'ne açılan ve dosyada mevcut iddianameye göre davacının (gayri resmi nikahlı eş sıfatıyla) müşteki olduğu ceza davası dosyasının getirilip eldeki davanın konusu yönünden incelenmesi, ilgili muhtarlık kayıtlarının getirilmesi, elektrik, su, telefon aboneliği kayıtlarının araştırılması, seçim kurulu kayıtlarının getirilmesi, ondan sonra tüm dosya kapsamı birlikte irdelenerek desteklik olgusunun varlığı halinde tazminat hesabı için aktüer bilirkişiden hesap raporu alınması ve varılacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeyle yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.*” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/10266 E. 2015/5025 K. ve 30.03.2015 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹¹⁸ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.113

¹¹⁹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.113

arasında olması, ilişkiyi “ahlaka aykırı” hale getirmemektedir. Her ne kadar mevzuatımızda hemcinslerin evlenmesi düzenlenmemişse de desteklik kavramının hukuki bir ilişkiyi değil fiili bir durumu ifade ettiği unutulmamalıdır. Hemcinslerin birlikte bir hayatı paylaşması, aynı evde yaşaması, birbirine yardım etmesi, eylemli olarak birbirlerine bakıp gözetmesi gibi durumlarda (koşullar sağlanıyorsa) ölen kimsenin diğerine destek olabileceğinin kabulü gerekmektedir.

2.2.3. Çıkar Amaçlı Birlikteliklerde Desteklik

Kişilerin birbirine destekte bulunmalarının temelinde ahlaka aykırı bir amaç varsa desteklik ilişkisinin varlığından söz edilemez.¹²⁰ Kadınla erkeğin hukuki dayanağı bulunmayan beraberliği para karşılığı ilişki şeklinde olmamalıdır.¹²¹ Evlilik dışı ilişkilerde desteklik olgusunun kabulü için bu ilişkinin taraflar arasında çıkar amaçlı ahlaka aykırı şekilde kurulmamış olması gerekmektedir.¹²² Ahlaka aykırılık, genellikle birlikte yaşayanlardan her ikisinin bir başkasıyla evli olması halinde veya metres ilişkilerinde ortaya çıkmaktadır. Bu hallerde desteklik ilişkisinin varlığı kabul edilmemektedir.¹²³

2.2.4. Nişanlıların Birbirine Destekliği

Henüz evlilik birliği kurulmamış olsa da, nişanlılardan birinin ölmesi halinde, eğer ölüm olayı gerçekleşmeseydi evlilik birliği kurulmuş olacaktı varsayımıyla, müstakbel karı veya kocanın desteğinden mahrum kalma durumu ortaya çıkacaktır. O halde nişanlılar evlilik hazırlığı içerisinde ise ve bunu ispatlayabiliyorsa destek tazminatı isteyebileceklerdir.¹²⁴ Yargıtay da yerleşik içtihatlarında nişanlı kimsenin kural olarak nişanlısı ile evleneceği ve farazi destek

---

¹²⁰ EREN, Fikret, a.g.e, s. 723-724

¹²¹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s. 115

¹²² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s. 118 Naklen; HATEMİ, Hüseyin, Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları İstanbul Üniversitesi Yayınları, No: 2059 (İstanbul, 1976)

¹²³ EREN, Fikret, a.g.e, s. 724

¹²⁴ NARTER, Sami, a.g.e, s. 11

olarak kabul edilebileceği görüşünü benimsemektedir.¹²⁵ Nişanlılar arasındaki desteklik ilişkisinde cinsiyet ayrımı bulunmamaktadır.¹²⁶

Yargıtay birçok kararında basit bir evlenme vaadinin nişanlanma olduğunu kabul etmemekte ve örf ve âdetin nişanlanma için gerektirdiklerinin de yapılmış olmasını aramaktadır.¹²⁷ Ancak doktrinde hâkim görüşe göre, nişanlılığın ispatı için tören yapılmış olması şart değildir. Önemli olan evlenmenin büyük bir ihtimalle ve yakın bir zamanda gerçekleşeceğinin ispatlanmasıdır.¹²⁸ Bu nedenle, nişanlanmanın bir tören ile gerçekleştirilmesi ispat kolaylığı sağlamaktadır. Bununla birlikte, nişanlılık sürecinin evlilikle son bulmayacağı durumun hal ve koşullarından anlaşılıyorsa destek ilişkisinin varlığından söz edilemez ve destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilemez.¹²⁹ Destekten yoksun kalma davasının davalısı, evliliğin gerçekleşmeyeceğini ileri sürüyorsa, bu iddiasını ispatla mükelleftir. Bu kapsamda davalı, taraflar arasında evlenme engeli bulunduğunu veya ölen nişanlının bilmesi halinde evlilikten vazgeçeceği bir halin varlığını ispat ederse, nişanlının davasının reddini sağlayabilmektedir.¹³⁰

2.2.5. Anne ve Babaların Çocuklara Destekliği

Türk Medeni Kanunu'nun 328. maddesi uyarınca anne ve babanın bakım borcu çocuğun ergin olmasına kadar devam etmektedir. Bu nedenle çocuk ölen kişinin annesi veya babası olduğunu kanıtlarsa destek ilişkisinin varlığı başka herhangi bir koşul aranmaksızın kabul edilir ve tazminata hak kazanabilir.¹³¹ Yargıtay

---

¹²⁵ Yarg. 11. Hukuk Dairesi 2011/13091 E. 2011/16509 K. ve 06.12.2011 T. www.kazanci.com

¹²⁶ Tekinay ise “erkek nişanlının kaybını destekten yoksun kalma tazminatı hakkı verdiğini kabul etmek ile birlikte kadın nişanlının kaybı halinde ise bu mesele için üzerinde düşünülmesi gereken bir mesele olarak görmektedir. Zira nişanlı erkeğin ileride evleneceği kadından maddi menfaatler beklentisi içerisinde olması bizim sosyal çevremizin ahlak anlayışına aykırı düşecektir” kanaatindedir. TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.37

Karahasan da erkeğin nişanlılık nedeni ile farazi yoksun kaldığı destekten yoksun kalmasına tereddüt ile yaklaşmakta ve şöyle demektedir. Sağ kalan nişanlısına eylemli ve düzenli yardım etmekte olan nişanlı kadının ölmesi durumunda erkeğin destekten yoksun kaldığı kabul edilmelidir. KARAHASAN, Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku, s.297

¹²⁷ UÇAKHAN, Sema, a.g.e, s. 594

¹²⁸ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.104

¹²⁹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.104

¹³⁰ SERATLI, Gayet Burcu, a.g.e, s.106

¹³¹ KICALIOĞLU, Mustafa, Haksız Fiilden Doğan Tazminat Davaları (Ankara,2015), a.g.e, s.287

kararlarıyla kabul edilen genel kurala göre, kentlerde yaşayan kız çocukları 22, köylerde yaşayan kız çocukları ise 18 yaşına kadar anne ve babalarından destek görmektedir. Kız çocuklarının destek alma yaş sınırlamasının nedeni belirlenen yaşlarda evlenecek olduklarının kabul edilmesidir. Kırsal yörelerde kız çocuklarının daha erken, kent yaşamında ise daha geç evlendikleri belirtilmektedir.¹³² Buna rağmen belirtilen yaşlara ulaşmadan evlenen kız çocukları, evlenmenin gerçekleştiği yaşa kadar destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilmektedir.¹³³ Erkek çocukların ise kırsal veya kentte yaşamaları arasında bir ayırım yapılmaksızın 18 yaşına kadar destek isteyebilecekleri kabul edilmektedir. Zira erkek çocukların bu yaştan sonra çalışma hayatına atılacakları düşünülmektedir.¹³⁴ Ancak bazı yazarlarca erkek çocuğun askerlik süresince yine desteğe muhtaç olduğu bu nedenle destekten çıkma süresinin terhis sonrasına alınması gerektiğini ileri sürmektedir.¹³⁵

Bununla birlikte çocuklar belirtilen bu yaşları tamamlamışsa da eğitimlerine devam edebilmektedir. TMK 328/2 hükmü uyarınca da, “Çocuk ergin olduğu halde eğitimi devam ediyorsa, ana ve baba durum ve koşullara göre kendilerinden beklenebilecek ölçüde olmak üzere, eğitimi sona erinceye kadar çocuğa bakmakla yükümlüdürler.” Bu nedenle de cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin çocukların, orta öğretim çağında olanlar için 20 yaşına kadar, yükseköğrenim için ise 25 yaş sınırına kadar desteklik ihtiyacı içerisinde olduğu kabul edilmektedir.¹³⁶

---

¹³² BALCI, Mesut, İş Kazası Veya Meslek Hastalığından Doğan Tazminat Davaları Destekten Yoksun Kalma Nedeniyle Tazminat Davaları Uygulaması ve İçtihatlar, (Ankara, 2008), s.656

¹³³ “Hak sahiplerinden Şerife YAVUZ’un 24.05.1995 tarihinde henüz 22 yaşını doldurmadan önce 19 yaşında evlendiği dosyadaki bilgi ve belgelerden açıkça anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca hak sahiplerinden Şerife’nin destek kaybının 19 yaşına kadar yapılması gerektiği açık seçiktir.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 1999/5153 E. 1999/5384 K. ve 01.07.1999 T. Naklen; GÜNEREN, Ali, İş Kazası veya Meslek Hastalığından Kaynaklanan Maddi ve Manevi Tazminat Davaları (Ankara,2011), s.1007

¹³⁴ BALCI, Mesut, a.g.e, s.656,

¹³⁵ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.66

¹³⁶ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.61

“Hak sahibi kız çocukların destekten yararlanma süreleri, evlenmelerinin üstün olasılık içinde bulunduğu yaşa göre belirlenir ki, bu yaş kural olarak köylerde 18, kentlerde 22’dir. Ne var ki, gerçeğin varsayımlara üstünlüğü ilkesi gereğince fiili duruma göre destekten yararlanma süresi saptanmalıdır” Yarg. 10.Hukuk Dairesi 1995/7608 E. 1995/7400 K. ve 26.09.1995T. www.kazanci.com.tr

“Hak sahibi erkek çocuk yönünden destekten yararlanma süresinin belirlenmesinde; 18 yaşın ikmalinden sonrası için de, yüksek öğrenim nedeniyle 25 yaşını ikmal edeceği tarihe kadarki süre

Yükseköğrenimi geç kazanmış veya okulu geç bitirmiş çocuklara desteklik süresi belirlenirken de yine 25 yaş esas alınmaktadır. Zira ülkemizde ortalama bir kimsenin bu eğitimi bitirmesi için öngörülen süre bu kadardır. Yine desteğini yitiren çocuk 25 yaşından evvel üniversiteyi bitirmişse, üniversiteyi bitirdiği yıla kadar kaç yaşında ise o yaşa kadar destek talep edebilmektedir.¹³⁷

Anne karnındaki cenin de bakım ihtiyacını karşılayacak olan babasının ölümü halinde sağ ve tam doğumun gerçekleşmesinin ardından destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilmektedir.¹³⁸ Öte yandan destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilmek için çocuğun evlilik birliği içerisinde veya dışında doğmuş olması da fark yaratmamaktadır. Ancak evlilik dışında doğan çocuk ile babası arasındaki desteklik ilişkisi, evlilik birliği içinde doğan çocuk ile babası arasındaki desteklik ilişkisi farklı değerlendirilmektedir. Nitekim evlilik birliği içerisinde doğan çocuğun babasının bakım yükümlülüğü kanundan kaynaklanmaktadır. Evlilik dışı doğan çocuğun ise önce babası olduğu iddia edilen kişi ile soybağının tespit edilmesi gerekmektedir. Soybağının tespit edilmemesi halinde evlilik dışında doğan çocuk üçüncü bir kişi gibi değerlendirilir ve destek ilişkisinin varlığı için

---

esas alınmalıdır.” Yarg. 10.Hukuk Dairesi 2003/3503E. 2003/5150 K. ve 23.06.2003 T. www.kazanci.com.tr

“506 sayılı Kanununun 68/I-C maddesinde yüksek öğrenim yapan erkek çocuklarının 25 yaşına kadar destekten yararlanacaklarının öngörüldüğü halde, lise son sınıfta öğrenci olduğu anlaşılan erkek çocuğun yüksek öğrenim yapıp yapmadığı araştırılmaksızın 20 yaşına kadar destekten yararlanacağı kabul edilerek maddi zarar hesabının yapıldığı hesap raporunun hükme dayanak yapılması hatalıdır.” Yarg. 10.Hukuk Dairesi 1999/298 E. 1999/203K. ve 28.01.1999 T. www.kazanci.com.tr

¹³⁷ “Davacı ölenin oğlu olup olay günü 24 yaşında yüksek lisans eğitimi gördüğü görülmüştür. Destekten yoksun kalma tazminatı ölenin sağ kalan çocuklarının ergin olacakları güne kadar hesaplanmalı, bu hesaplamada erkek çocukların askerlik süreleri ve eğitimleri gözetilmelidir. 24 yaşında olup yüksek öğrenimini de tamamlayan davacılardan Ali ölen annesinin desteğinden yoksun kalacak durumda değildir.” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2009/3789 E. 2010/844 K. ve 04.02.2010 T. www.kazanci.com.tr

¹³⁸ “Destek olan baba 7.9.1980 tarihinde ölmüş davacı Belgizar 25.12.1980 günü doğmuştur. Babanın ölüm gününde davacının kişiliği henüz gerçekleşmemiş, cenin halindedir. Sağ ve tam doğum koşulu ile medeni haklardan yararlanacağı, desteğin yitirilmesi nedeniyle maddi ve manevi tazminat isteyebileceği benimsendiğine göre bu hakkı kullanma zamanının başlangıcının sağ ve tam doğumun gerçekleştiği 25.12.1980 gününü kabul etmek gerekir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 1984/6447 E. 1984/2849 K. ve 23.10.1980 T. www.kazanci.com.tr

aranan şartlarını ispatlamak şartıyla destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilir.¹³⁹

2.2.5.1. Anne ve Babaların Çocuklara Destekliği Hususunda Bazı Özel Durumlar

2.2.5.1.1. İleri Derece Sakat ve Beyin Özürlü Çocuklar ile Evlatlık ve Üvey Çocuklar

Sağlık problemi yaşayan bir çocuğun destekten yoksun kalma tazminatı isteme hakkı, ihtiyaç süresine göre farklılık arz etmektedir. Anne ve babaların, tek başına yaşamını idame ettiremeyen zihinsel engelli ve sakat çocuklara ömürleri boyunca destek olacakları kabul edilmektedir. Bu kapsamda desteklik süresi hesaplanırken anne ve babaların yaşam süreleri dikkate alınmaktadır.¹⁴⁰ Çünkü destek yaşadığı sürece çocuğa destek olabilecektir.

Öte yandan karı koca birlikte veya yalnız biri bir çocuğu evlat edinmiş olabilir. Bu halde evlatlığın öz çocuktan bir farkı olmayacaktır. Zira bir çocuğa fiilen bakan, çocuğu yetiştiren kimse o çocuğun desteği olarak kabul edilmelidir.¹⁴¹ Eşlerin daha önceki evliliklerinden doğan çocukları sonraki eş açısından ise “üvey çocuk”tur. Eşler üvey çocuklara da kendi çocuklarıymış gibi bakıp gözetmekle yükümlüdür. Nitekim Türk Medeni Kanunu’nun 338. maddesi uyarınca, eşler, ergin olmayan üvey çocuklarına da özen ve ilgi göstermekle yükümlüdürler. Bu bakımdan çocuğun üvey çocuk veya öz çocuk olması arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır.

2.2.5.1.2. Evlenmemiş Kızlar İle Ana Baba Evine Sığınan Dul Kadınlar

Anne ve babalarıyla birlikte yaşayıp 22 yaşını geçen ve bir geliri bulunmayan kız çocuklarının evlilik tarihine kadar anne ve babalarından destek göreceklarının

---

¹³⁹ “Nesep rabitasının mevcudiyetinin yahut ölenin sağlığında bir baba gibi bu çocuğa bakmakta olup olmadığı veya açılmış olan nesep davası sonucu alınmadan çocuk lehine tazminat hükmedilmesi bozmayı gerektir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 1957/4173 E. 1957/5880 K. ve 07.10.1957 T. Naklen; AŞÇIOĞLU, Çetin, Hukuk Sorumluluğu, s.458

¹⁴⁰ NARTER, Sami, a.g.e, s.12

¹⁴¹ NARTER, Sami, a.g.e, s.62

kabulü gerekmektedir.¹⁴² Yargıtay bu hususu “Kız çocuğunun halen evlenmediğinin saptanması durumunda, destekten yararlanma süresi, 22 yaşın tamamlanmasından daha uzun süreyi kapsayacak yaşa göre belirlenmelidir. Hak sahibi kız çocuklarının destekten yararlanma sürelerinin evlenmelerinin üstün olasılık dâhilinde bulunduğu yaşa göre belirlenmesi gerekmekte olup; gerçeğin varsayımlara üstünlüğü ilkesi kapsamında somut olayda kız çocuğunun halen evlenmediğinin saptanması durumunda; destekten yararlanma süresinin 22 yaşın ikmalinden daha uzun süreyi kapsayacak yaşa göre belirlenmemesi; usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.” şeklinde ifade etmektedir.¹⁴³ Bu kapsamda kız çocuğu 22 yaşından sonra evlenmemiş ve bir gelirin olmadığı tespit edilmiş ise yaşı önemli olmaksızın destekten yoksun kalma tazminatına hak kazanabilecektir.¹⁴⁴

Öte yandan bir kadının kocası ölmüş ve kocasından bir miras kalmamış, dul maaşı alması için zaruri şartlar oluşmamış olabilir. Yine dul kadına boşandığı eşinin ekonomik durumunun iyi olmamasından dolayı nafaka bağlanmamış da olabilir. Bu kişiler meslek sahibi de olmadığında anne baba evine sığınmakta ve hizmet ederek ana babanın desteği olmaktadır. Aynı zamanda ana babasının maddi imkânlarından yararlandığı için ana baba da bu kimselere destek sayılmaktadır. Dul kadın lehine hükmedilecek tazminat hesaplanırken, dul kadının yeni bir evlilik şansı ile ana babanın muhtemel yaşam süresi göz önünde bulundurulmaktadır.¹⁴⁵

2.2.5.1.3. Yetişkin ve Evli Çocuklar

Yetişkin, evli, iş ve meslek sahibi bir evlat, iyi ekonomik imkânları olmasına rağmen anne ve babasının maddi desteğini görüyor olabilir. Bu durumda yetişkin evlat anne veya babasının ölümü ile zarar görmüşse, zarara sebebiyet veren kimselerden tazminat talep edebilmelidir. Yargıtay uygulamasında da, ergin,

¹⁴² ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.61

¹⁴³ Yarg. 10.Hukuk Dairesi 2003/615 E. 2003/1366 K. ve 03.03.2003 T. www.kazanci.com.tr

¹⁴⁴ Yarg. 4. Hukuk Dairesi, 2006/7305 E. 2007/6462 K. ve 15.05.2007 T. www.kazanci.com.tr

¹⁴⁵ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.63

evlenmiş ve ekonomik durumu iyi olan çocukların da belirli durumlarda anne ve babanın desteğinden yoksun kalabileceği ve tazminat talep edebileceği görüşü hakimdir. Örnek olarak çalışan yetişkin ve evli evladın çocuklarına annesi bakıyorsa, annesinin ölümü ile bu yardımdan yoksun kaldığını ileri sürerek destek tazminatı isteyebileceği kabul edilmiştir.¹⁴⁶ Yargıtay'ın başka bir kararında bu hususta; *“Davacı, ölen annesinin çocuklarına baktığını, ev işlerini gördüğünü ileri sürerek destekten yoksun kalma tazminatı ödetilmesini istemiştir. Gerçekten, hizmet edimlerinden yoksun kalma durumunda da, bunun karşılığı olarak maddi tazminatın ödetilmesi, Borçlar Yasası'nın 45. Maddesine uygun düşer.”* denilmiştir.¹⁴⁷

Çetin AŞÇIOĞLU'na göre de ölen anne ile evli kızı ve torunu arasındaki ilişki, özellikle anneanneninin kızı ile birlikte oturduğu kanıtlandığında, annenin kızına ölüm gününden küçüğün ilkokula başlayacağı güne kadar yardımının sürekliliği kabul edilerek tazminata hükmedilmelidir. ÇELİK de Yargıtay'ın görüşlerine katılmakla birlikte, yaşlılık döneminde ticari işletmesini çocuklarına devreden ve emekliliğe ayrılan iş adamının dahi ölümü halinde yetişkin ve varlıklı evlatların destekten yoksun kalma tazminatı isteyebileceği görüşündedir. Yazara göre, aşırı zenginleşme sonucu doğurmamak kaydıyla, çocukların, iş hayatında başarılı babalarının bilgisi ve deneyimi ile yönlendirildikleri, onun tavsiyeleriyle büyük gelir sağladıkları, vefatı üzerine de bu destekten yoksun kaldıkları yönündeki iddialarının dinlenilmesi gerekmektedir.¹⁴⁸

2.2.6. Çocukların Ana Babalarına Destekliği

Karine olarak çocuğun anne ve babasına destek olacağı kabul edilmektedir. Bu desteğin tutarı tarafların yaşı, yaşam düzeyi ve sosyal durumlarına göre değişebilirse de çocuğun hiç destek olmayacağı düşünülmemektedir.¹⁴⁹ Ancak her karine gibi bu karinenin de aksi ispatlanabilir. Örneğin çocuğun anne ve babasını

¹⁴⁶ Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2000/1691 E. 2000/3562 K. ve 18.04.2000 T. www.kazanci.com.tr

¹⁴⁷ Yarg. 15. Hukuk Dairesi 1975/2313 E. 1975/3366 K. ve 02.07.1975 T. www.kazanci.com.tr

¹⁴⁸ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 64

¹⁴⁹ GÜNEREN, Ali, a.g.e, s.948, TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.29

terk edip sokakta yaşamaya başlaması ve aralarında hiçbir iletişiminin olmaması halinde çocuk destek olarak kabul edilmeyecektir.¹⁵⁰ Destekten yoksun kalan anne ve babanın bakıma muhtaçlık süresi kendi bakiye ömürlerine göre hesaplanmaktadır. Desteğin anne ve babası için yapacağı bakım süresinin de kendi yaşamı boyunca olacağı kabul edilmektedir.¹⁵¹

Üvey anne ve üvey babanın çocuklarının ölümü halinde ise destekten yoksun kalma tazminatı istemeleri halinde somut olayın titizlikle incelenmesi gerekmektedir. Örneğin öz anne veya baba sağ, boşanma gerçekleşmiş ancak çocuk ile öz ebeveyn arasındaki kişisel ilişki devam ediyor olabilir. Bu halde üvey anne veya babanın müstakbel destek kayıp iddiaları hayatın olağan akışına aykırı olacaktır.¹⁵² Ancak öz anne ve baba ile çocuk arasında hiçbir ilişki kalmamış ve çocuğun bakım ve gözetimini de fiilen üvey anne veya baba yapıyorsa üvey ebeveynlerin müstakbel desteğin kaybindan dolayı dava hakkı olacağı kabul edilmektedir.

2.2.6.1. Küçük Çocukların Ana Babalarına Destekliği

Aile bireylerinin dayanışma ve yardımlaşma içerisinde olması, bu kapsamda birbirlerine yardım ve hizmet etmeleri hayatın olağan akışına uygun bir durum olduğu gibi aynı zamanda yasal bir yükümlülüktür. TMK'nın 322. maddesinde *“Ana, baba ve çocuk, ailenin huzur ve bütünlüğünün gerektirdiği şekilde*

---

¹⁵⁰ *“Davacıdan İcri'nin eşi, diğerlerinin annesi olan müteveffa Selma'nın müşterek haneyi terk ettiği ve İstanbul'a gelerek burada serbest hayat yaşadığı ve sokaklarda yatıp kalktığı davacılar bir desteğinin söz konusu olmayacağı savunulmakta ve dosya içeriğine göre de müteveffanın savunulduğu şekilde Lüleburgaz'daki müşterek haneyi terk ederek İstanbul'a geldiği ve yaşamını sokaklarda sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Bu durumda müteveffanın davacı eş ve çocuklarını terk keyfiyeti üzerinde durularak ve yaşam biçimi de göz önüne alınmak suretiyle bu terkin devamlı mı yoksa zaman zaman mı olduğu hususunda tarafların delilleri sorulup varsa toplanıp değerlendirilmek ve şayet terkin devamlı olduğu sonucuna varılır ise davacıların destekten yoksun kalmaları düşünülmeceğinden maddi tazminat isteminin reddine karar vermek, terkin zaman zaman olduğu sonucuna varılır ise bu defa destekteki bu inkıtalarn ileride de gerçekleşeceği dikkate alınarak maddi tazminattan indirim yapılmak suretiyle hesabı bulunacak miktara hükmetmek gerekirken mahkemece yukarıda açıklanan hususlar dikkate alınmadan düzenlenen ve tam destekten yoksun kalma hesabını içeren bilirkişi raporuna göre hüküm kurulmuş olması doğru bulunmamıştır.”* Yarg. 19.Hukuk Dairesi 1992/11250 E. 1993/6881 K. ve 22.10.1993 T. www.kazanci.com.tr

¹⁵¹ GÖKCAN, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu, s.681.

¹⁵² Yarg. 4.Hukuk Dairesi 1986/9525 E. 1986/710 K. ve 30.01.1986 T. Naklen; SERATLI, Gaye Burcu, a.g.e, s.115.

birbirlerine yardım etmek, saygı ve anlayış göstermek ve aile onurunu gözetmekle yükümlüdürler.” denilmiştir. Genel olarak on sekiz yaşından küçükler çocuk, büyükler ise yetişkin olarak kabul edilmektedir.¹⁵³

Türk Medeni Kanunu madde 495’de ise “*Miras bırakanın birinci derece mirasçıları, onun altsoyudur. Çocuklar eşit olarak mirasçılardır.*” ifadelerine yer verilmiş ve her yaştan alt soy “çocuk” olarak değerlendirilmiştir. Çocukların aile birliğine destekliği ise işlerine yardım ve hizmet etme veya bir işte çalışarak aile bütçesine destek olma şeklinde gerçekleşmektedir.

2.2.6.1.1. Çocukların Ev İşlerine Katılımı

Türkiye Resmi İstatistik Kurumu verilerine göre çocuklar küçüklüklerinden itibaren beden güçleriyle ebeveynlerine yardım ve hizmet etmektedir. Cinsiyetleri fark etmeksizin çocuklar evin tüm işlerinde çalışır, bulaşık, ütü, temizlik gibi işlerde yardımcı olur, market alışverişine gider, kardeşleriyle ilgilenirler. Çocuklar köyde yaşıyorsa tarım ve hayvancılık çalışmalarında da ailesine yardımcı olmaktadır.¹⁵⁴

Türkiye Resmi İstatistik Kurumu’nun 31 Mart 2020 tarihinde yayımlanan 2019 yılında yaptığı son çocuk iş gücü araştırma sonuçlarına göre, çocuklar 6 yaşından itibaren ev işlerinde çalışmaktadır. İlgili sonuçlarda ev işlerinde faaliyette bulunan çocukların oranı %45,5 olarak belirlenmiştir. Ev işlerinde ailesine yardımcı olan çocukların %43,5’inin hane için alışveriş yapma, çamaşır-bulaşık yıkama, ütü yapma, yemek pişirme, ev eşyalarının temizliği gibi işlerde; %23,2’sinin hanede kendinden küçük çocukların bakımında; %5,4’ünün ise hanedeki yaşlı/engelli/hasta bir yakınının bakımında ailesine yardımcı oldukları belirlenmiştir.¹⁵⁵

Tüm bu araştırmalara göre, ev işleri, hane halkı fertleri tarafından kendi evlerinde gerçekleştirilen ve ekonomik faaliyet tanımının dışında kalan faaliyetlerdir. Bu

¹⁵³ NARTER, Sami, a.g.e, s,13

¹⁵⁴ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 68

¹⁵⁵ Türkiye İstatistik Kurumu Resmi Web Sitesi Kayıtları, Detaylı bilgi için bkz; <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuk-Isgucu-Anketi-Sonuclari-2019-33807>

faaliyetler, aile bireyleri tarafından ücretsiz olarak gerçekleştirilen ev yaşamı ile ilgili işlerdir. Çocukların söz konusu ev işlerinde yardım ve hizmet ederek anne ve babalarına destek oldukları istatistik veriler ile de ortadadır.¹⁵⁶

2.2.6.1.2. Çocukların Çalışarak Aile Bütçesine Katkı Sağlaması

Çocuklar küçüklükten itibaren ev işlerinde anne ve babalarına yardımcı olduğu gibi, farklı bir işte çalışarak da aile bütçesine katkı sağlayabilmektedir. Ülkemizde gerek aile içi dayanışma geleneği gerekse geçim sıkıntısı nedeniyle pek çok çocuk çalışmak zorunda kalmaktadır. Örneğin şehirlerde küçük ve yan sanayi iş yerlerinde (oto tamirhaneleri gibi) kanuni yasaklara aldırılmayıp çok küçük yaştaki çocuklar çalıştırılmaktadır. Kırsal kesimde yaşayan çocukların büyük çoğunluğunun tarım ve hayvancılık gibi üretim faaliyetine yardımcı olduğu bilinen bir gerçektir.¹⁵⁷

Türkiye genelinde 5-17 yaş grubundaki çocuk sayısı, 2019 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarında uygulanan Çocuk İşgücü Anketi sonuçlarına göre 16 milyon 457 bin kişidir. Bu yaş grubundaki çalışan çocukların %79,7'sini 15-17 yaş grubundakiler, %15,9'unu 12-14 yaş grubundakiler, %4,4'ünü ise 5-11 yaş grubundaki çocuklar oluşturmaktadır. Çalışan çocukların %35,9'unun hane halkının ekonomik faaliyetlerine yardımcı olmak, %23,2'sinin ise hane halkının gelirene katkıda bulunmak için çalıştığı tespit edilmiştir.

Ekonomik faaliyette çalışan çocukların %30,8'inin tarım, %23,7'sinin sanayi %45,5'inin ise hizmet sektöründe yer aldığı görülmüştür. İşteki duruma göre de çalışan çocukların %63,3'ü ücretli veya yevmiyeli, %36,2'si ise ücretsiz aile işçisidir.¹⁵⁸ Resmi istatistik verileri incelendiğinde görüldüğü üzere ülkemizde önemli oranda çocuğun küçük yaşlardan itibaren bir iş kolunda çalışmaya başladığı göz ardı edilemez bir gerçektir. Bu nedenle, çalışarak aile bütçesine

---

¹⁵⁶ NARTER, Sami, a.g.e, s.14

¹⁵⁷ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.69

¹⁵⁸ Türkiye İstatistik Kurumu Resmi Web Sitesi Kayıtları; Detaylı bilgi için bkz; <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuk-Isgucu-Anketi-Sonuclari-2019-33807>

katkı sağlayan küçük çocuğun ölümü halinde, anne ve babanın çocuğun maddi yardımından yoksun kalacağı kabul edilmektedir.

2.2.6.2. Yetişkin Çocukların Ana Babalarına Destekliği

Aile bireyleri hangi yaşa gelirse gelsinler her zaman birbirine yardım ve hizmet edebilir, birbirini koruyup gözetebilir. Bu durum yaşamın bir gerçeğidir. Yargıtay da istikrarlı kararlarında: “*Genel yaşam deneyimleri ve hayatın olağan akışı, yetişkin bir insanın anne ve babasına her durumda ve belirli bir düzeyde destek olacağını gösterir. Her türlü hastalık ve sıkıntılarında yardıma koşmaları, sık sık veya arada bir gelip gitmeleri, hattâ bayram günlerinde ziyaret etmeleri bile destek sayılmaları için yeterlidir*” denilmektedir.¹⁵⁹ Yine Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarına göre, “*Ana babanın varlıklı kimseler olmaları da, destekten yoksun kalma tazminatı istemelerine engel değildir; parasal durumları iyi olsa bile, ilerde bir gün yardıma muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez. Yakınını kaybeden kimselerin destekten yoksun kalma tazminatı isteyemeyeceğinin kabulü, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 45'inci maddesi 2'nci fıkrası (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 53.maddesi 3.fıkrası) hükmünün amacına aykırıdır. Ayrıca, ana ve babanın, çocuklarının maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü, hayatın olağan akışına, Türk örf, âdet ve geleneklerine uygun düşer. Destekliik mutlaka para veya maddi katkı şeklinde olmayabilir. Bunun dışında çeşitli hizmet ve yardımlarla da destek olunabilir.*”¹⁶⁰

Bu kapsamda ebeveynler çocuğa muhtaç durumda bulunmasalar bile, genel yaşam deneyimleri yetişkin bir insanın anne ve babasına her durumda ve belirli düzeyde destek olacağını gösterir. Destek mutlaka para veya maddi katkı şeklinde olmak zorunda değildir. Zararı oluşturan yardımların tespitinde, belli zamanlarda verilen veya verilmesi mutlak olan hediyeleri ve “hizmet” şeklinde yapılan yardımları da dikkate almak gerekmektedir. Yargıtay, evladın arada bir veya sık sık ya da bayram günlerinde anne ve babayı ziyareti, evde ailesine yardımcı olması, her türlü hastalık ve sıkıntılarında yardıma koşması hususlarını maddi destek

¹⁵⁹ Yarg. 11. Hukuk Dairesi 2004/10735 E. 2005/9566 K. ve 11.10.2005 T. www.kazanci.com.tr

¹⁶⁰ Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2007/13191 E. 2007/15013 K. ve 29.11.2007 T. www.kazanci.com.tr

kapsamında değerlendirmektedir.¹⁶¹ Yine anne ve babanın kaç tane çocuğu olursa olsun, her çocuğun destekliği ayrıdır. Destek tazminatı isteminde bulunan anne ve babanın başka çocuklarının bulunduğundan söz edilerek destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmemesi doğru değildir.¹⁶²

2.2.7. Kardeşlerin Destekliği

Kardeşler yardım güç ve olanakları varsa hiçbir yasal zorunluluk olmaksızın birbirlerine yardım edebilirler. Bu yardım parasal olabileceği gibi bakıp gözetme şeklinde de olabilir. Bir kardeş diğer kardeşi bakıp beslemekle yükümlü olmadığı halde sağlığında ona düzenli olarak maddi yardımda bulunmuşsa, onun ölümü halinde sağlığında yardım gören kimse destekten yoksun kaldığını ileri sürebilir. Davacı kardeşin, ölenin desteğinden yoksun kalıp kalmadığı araştırılmalıdır.¹⁶³

Doktrinde anne ve babası ölen çocuklara, ergenliklerine kadar ağabey veya ablalarının bakacağı esas olarak kabul edilmektedir. Bu durumda anne ve babaları ölmüş büyüklerin destekten yoksun kalma tazminatı talepli davalarında, kardeşlerine baktıklarını ispatlamalarına gerek yoktur. Ancak aksini iddia eden ispatla yükümlüdür.¹⁶⁴ Yargıtay içtihatları ile de anne ve babalarının ölmesi halinde özürlü kardeşin diğer kardeşler tarafından bakılıp gözetildiği düşünölmekte ve kardeşler birbirleri için ömür boyu destek kabul edilmektedir.¹⁶⁵

¹⁶¹ Yarg. 11. Hukuk Dairesi 2004/10735 E. 2005/9566 K. ve 11.10.2005 T. www.kazanci.com.tr

¹⁶² Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2002/4948 E. 2002/12363 K. ve 05.11.2002 T. www.kazanci.com.tr

¹⁶³ “ Borçlar Yasası'nın 45.maddesinde sözü edilen destek kavramı, hukuki bir ilişkiyi değil eylemli bir durumu amaç tutar ve hısımlık ilişkisine ya da yasanın nafaka hakkındaki hükümlerine dayanmaz. Yasa gereğince bir kimseye yardım etmek zorunda bulunan kişi değil eylemli ve düzenli olarak onun geçimini kısmen veya tamamen sağlayacak biçimde yardım eden ve olayların normal akışına göre ölüm gerçekleşmeseydi az veya çok yakın bir gelecekte de bu yardımı sağlayacak olan kimse destek sayılmalıdır. Dosya içeriğine göre dava konusu olay sonucu ölen Serhat ÇİFTÇİ'nin kardeşi olan davacı Serap ÇİFTÇİ'ye bu anlamda gelecekte düzenli ve sürekli destek olacağı anlaşılmamaktadır. şu durumda adı geçen davacı yararına destekten yoksun kalma tazminatı verilmesine yasal olanak bulunmamaktadır.” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2008/10881 E. 2009/5875 K. ve 27.04.2009 T. www.kazanci.com.tr

¹⁶⁴ GÜNEREN, Ali, a.g.e, s.947

¹⁶⁵ “İlke olarak destek tazminatı isteğinde bulunan kişiye fiilen ve sürekli ve düzenli bir şekilde bakan veya ona ileride bakması kuvvetle muhtemel olan kimseye destek denir. Bakma kelimesi bir başkasının geçimini kısmen veya tamamen sağlama anlamında kullanılmakta olup destek kavramı hukuki değil, fiili ilişkiyi belirten bir kavramdır. Bu nedenle kardeşlerin de birbirlerine destek olmaları mümkündür. Özellikle somut olayda iddianın doğruluğu halinde zihinsel özürlü kardeşe,

Kardeşler arasındaki desteklik ilişkisinde kardeşlerin öz veya üvey olması arasında bir fark bulunmamaktadır. Zira burada önemli olan iki kardeş arasındaki sosyal ve ekonomik ilişkinin ve desteklik olgusunun tespitidir.¹⁶⁶ Kardeşler arasında farazi destek ilişkisi söz konusu olduğunda ise refah şartı aranmaktadır. Ölen kişi, hayattayken henüz öğrenimini tamamlamamışsa ve gelecekte iyi bir mesleğe sahip olması bekleniyorsa, hayattaki kardeş bakım ihtiyacı içinde olduğunu ve ölen kardeşinin yaşasaydı refah içinde olacağını kanıtlanması halinde destekten yoksun kalma tazminatını talep etme hakkını elde eder.¹⁶⁷ Burada aranan refah şartı Türk Medeni Kanunu'nun 364. maddesinin 2. fıkrasında "*Kardeşlerin nafaka yükümlülükleri, refah içinde bulunmalarına bağlıdır.*" şeklinde belirtilen refah içinde bulunma şartının kıyas yoluyla uygulanmasıdır. Doktrinde bu uygulama tartışılmış ve bazı yazarlarca kardeşlerin destekten yoksun kalma tazminatı istemesinde yardım nafakasına ait refah içinde bulunma şartının aranmasını eleştirilmiştir. Gerekçe olarak ise, ölen küçük çocuğun ileride ağabey veya ablasından daha iyi bir refah şartına sahip olabileceğini ispatın neredeyse imkânsız olduğu belirtilmiştir. Refah şartının yalnızca maddi yardımı esas alması da eleştirilerin bir diğer nedenidir. Zira destek olmanın yalnızca maddi yardımı değil hizmet etmek, ziyaret etmek gibi manevi yardımları da içerdiği kabul edilmektedir.¹⁶⁸ Yargıtay verdiği kararlarda destekten yoksun kalma tazminatı ile yardım nafakasının birbirinden farklı kavramlar olduğunu belirtmekte ise de yardım nafakasında aranan refah şartının destekten yoksun kalma tazminatında da aranması gerektiğine dikkat çekmektedir.¹⁶⁹

---

anne ve babanın ölümünden sonra diğer kardeşin destek olması tabidir. Kaldı ki bu hususta mahkemece alınan son raporlarda desteğin varlığı kabul edildiği halde çelişki giderilmeksizin önceki rapora göre hüküm kurulması da isabetli değildir." Yarg 17.Hukuk Dairesi 2009/8112 E. 2010/1159 K. ve 15.02.2010 T. www.kazanci.com.tr

¹⁶⁶ "*Ayrıca kardeşlerin birbirine karşı kural olarak bakım görevi yoktur. Ancak, bir kardeşin diğer kardeşe eylemli ve düzenli olarak yardım etmesi halinde, bu kardeş diğerinin desteği sayılır.*" Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/15207 E. 2018/ 913 K. ve 13.02.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁶⁷GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e., s.111; AKARTEPE, Alpaslan, TBK'ya göre Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, (İstanbul,1994), s.53

¹⁶⁸ YAŞAR, Halis, a.g.e., s.83

¹⁶⁹ "*Çocuğun hadise tarihindeki yaş itibarıyla kardeşlerine henüz gerçekten yardımda bulunabilecek bir yaşta olmamasına ve kanuni nafaka mükellefiyetinin mükellefin refah halinde*

2.3. İKİNCİ BÖLÜM ARA SONUCU

Destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilmek için genel ve özel bazı koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir. Genel şartlar, hukuka aykırı bir fiil neticesinde desteğin ölmesi, ölüm nedeniyle destekten yoksun kalanların zarara uğraması ve işbu zarar ile ölüm arasında uygun nedensellik bağının bulunmasıdır.

Destekten yoksun kalma tazminatının özel şartlarından biri ise desteğin bakım gücüne sahip olmasıdır. Bakım gücü aynı ve nakdi şekilde olabileceği gibi yardım ve hizmet etme şeklinde de gerçekleşebilir. Örneğin ev hanımı kadın bir işte çalışmasa bile evin ihtiyaçlarını gidererek ailesine destek olmaktadır. O halde nakdi şekilde gelir getirmeyen ev hanımının eşi ile çocuklarına karşı yardım ve hizmet şeklinde bakım gücü bulunduğu kabul edilmektedir.

Desteğin, destek görenin tüm yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilecek ölçüde bakım gücüne sahip olması da zorunlu değildir. Zira desteğin yardımı, destek görenin gıda, eğitim, sağlık gibi belirli ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik de olabilir. Desteğin ömür boyu hapse mahkûm olması, çalışmayı engelleyen hastalığa yakalanması veya zihinsel engelli olması gibi hallerde ise desteğin bakım gücünün varlığından bahsedilemeyeceği için tazminata da hükmedilmeyecektir.

Destekten yoksun kalma tazminatının özel şartlarından bir diğeri ise yardım görenin devamlı ve düzenli olarak bakım ihtiyacı içinde bulunmasıdır. Uygulamada destek görenin yaşam seviyesi, ölenin hayattayken sağladığı yaşam seviyesinin altına düşerse bakım ihtiyacı koşulunun sağlandığı kabul edilmektedir.

---

bulunması şartına bağlı olmasına ve çocuğun ileri yaşlarda kazanacağı tahmin edilen gelirin miktarı itibari ile refah halinde bulunacağı kesin olarak anlaşılamamasına göre ilamda sebepleri etraflıca gösterilmeksizin kardeşler lehine maddi tazminata hükmedilmiş bulunması kanuna aykırı ve temyiz itirazları ancak bu bakımdan yerindedir.” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 1957/4590 E. 1957/112 K. ve 09.01.1957 T. Naklen; KARAHASAN, Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku s.897

“Hastalık gibi özel bir sebep olmadıkça bir ağabeyin küçük kardeşine kadar bakması esas olduğundan küçük kardeş lehine erginlik çağından sonrası için tazminata hükmedebilmesi için ancak büyük kardeşin refah halinde olması itibariyle küçük kardeşine bakacak olduğunun ve nafaka hükümlerince bakmakla mükellef bulunacak olduğunun ispat edilmesine bağlıdır.” YHGK 1960/256 E. 1960/257 K. ve 26.10.1960 T. Naklen; KARAHASAN Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku, s.897

Dolayısıyla destek görenin mutlaka yoksulluğa düşmesi gerekmez. Ancak bakım ihtiyacını destek görenin lüks yaşam tarzının devam ettirilmesi şeklinde de algılamamak gerekmektedir.

Destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilecek kimselerin başında eşler gelmektedir. Eşler evlilik birliği içinde her zaman birbirinin desteği konumunda olup bu desteklik ömür boyu sürmektedir. Eşler dini nikâhla karı koca gibi yaşıyor, aralarında hayat birliği bulunuyorsa ve bu birliğin ileride de devam edeceği kuvvetle muhtemel ise birbirine destek olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda desteğin resmi bir evliliği bulunsa bile dini nikâhlı olduğu başka bir kimseye de eylemli ve düzenli olarak yardımda bulunabilecektir. Bu noktada önemli husus, kadınla erkeğin hukuki dayanağı olmayan ilişkisinin para karşılığı ilişki şeklinde gerçekleşmemesidir. Çıkar amaçlı ahlaka aykırı birlikteliklerde desteklik kavramından söz edilemeyecektir.

Bununla birlikte aynı cinsten kimselerin ilişkilerini salt bu nedenle ahlaka aykırı olarak nitelendirip tazminat talebinde bulunamayacaklarını kabul etmek kanaatimizce doğru değildir. Her ne kadar mevzuatımızda eşcinsel evlilikler düzenlenmemişse de desteklik kavramının fiili ve düzenli bir ilişkiyi ifade ettiği unutulmamalıdır. Bu nedenle diğer koşullar sağlanıyorsa aynı cinsten kimselerin de destek tazminatı talep edebileceğinin kabulü gerekmektedir.

Evlilik hazırlığı içinde olup bunu ispatlayan nişanlılar da birbirinin farazi desteği olarak tazminat talebinde bulunabilecektir. Anne baba da çocuklarına destek olmakta olup çocuklar sadece ailevi ilişkiyi ispat ederek tazminata hak kazanabileceklerdir. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, anne babanın kız çocuklarına köylerde 18, kentlerde 22, erkek çocuklarına yaşanılan yer önemli olmaksızın 18, kız erkek fark etmeksizin yükseköğrenim görüyorlarsa 25 yaşına kadar destek olacaklarını kabul etmektedir. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi ise herkes için sabit bir yaş belirlemek yerine kızlara evlendikleri tarihe kadar destek olunacağı, evlenme tarihinin de TİK verilerine göre tespit edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. İleri derece sakat ve beyin özürlü çocuklara desteklik ise ömür boyu sürmektedir.

Çocuğun da anne ve babasına karine olarak yaşamı boyunca destek olacağı kabul edilmektedir. Nitekim Türkiye Resmi İstatistik Kurumu verilerine göre çocuklar 6 yaşından itibaren ev işlerine yardım ve hizmet etme veya bir işte çalışarak aile bütçesine yardım etme şeklinde anne ve babasına yardımcı olmaktadır. Uygulamada yetişkin çocukların da hangi yaşa gelirse gelsin anne babasına her durumda ve belirli düzeyde destek olacakları kabul edilmektedir. Bu desteklik hastalık ve sıkıntılarında yardıma koşma, bayram günü ziyaret etme şeklinde de gerçekleşmektedir.

Uygulamada anne ve babası ölen engelli çocuklara ergin oluncaya kadar ağabey veya ablalarının bakacağı, bu halde kardeşlerin ömür boyu birbirinin desteği olacak kabul edilmektedir. Yine bir engeli bulunmasa bile iki kardeşin yasal bir zorunluluk olmaksızın birbirine destek olması mümkündür. Kardeşler arasında farazi destek ilişkisi söz konusu olduğunda ise refah şartı aranmaktadır. Ölen kişi, hayattayken henüz öğrenimini tamamlamamışsa ve gelecekte iyi bir mesleğe sahip olması bekleniyorsa, hayattaki kardeş bakım ihtiyacı içinde olduğunu ve ölen kardeşinin yaşasaydı refah içinde olacağını kanıtlaması halinde destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DESTEKTEN YOKSUN KALMA ZARARININ BELİRLENMESİ

3.1. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA ZARARIN TESPİT EDİLMESİ

3.1.1. Desteğe Ait Gelirin Belirlenmesi

Destekten yoksun kalma zararının belirlenmesi, desteğe ve destek görene ilişkin birçok unsurun birlikte değerlendirilmesi ile mümkündür. Bu unsurlar, desteğin gelirin tam anlamıyla netleştirilmesi, destek görenlere ayrılacak payların belirlenmesi, ölenin ve destekten yoksun kalanın bakiye ömrünün hesaplanması

ve zarardan indirilmesi gerekli unsurların zarar hesabından düşülmesi olarak özetlenebilir.¹⁷⁰ Bu kapsamda, destekten yoksun kalma zararının belirlenebilmesi için öncelikle ölen desteğe ait gelirin tam anlamıyla belirlenmesi gerekmektedir.

Gelir, Türk Dil Kurumu tarafından “*Bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandırdığı aylık, kira vb. getiri, varidat, irat.*” olarak tanımlanmaktadır.¹⁷¹ Destekten yoksun kalma zararının tespitinde ifade edilen gelirin ise; hem desteğin çalışarak elde ettiği geliri hem de sahip olduğu diğer malvarlığı unsurlarından sağladığı kazancı ifade ettiği kabul edilmektedir.¹⁷² Tespit edilen gelirlerin tazminat hesabında dikkate alınabilmesi için süreklilik arz etmesi önemlidir.¹⁷³ Bu husus Yargıtay içtihatlarında da açıkça belirtilmiş, süreklilik taşımayan bir defaya mahsus gelire itibar edilmeyeceği görüşü benimsenmiştir.¹⁷⁴

---

¹⁷⁰ Destekten yoksun kalma tazminatının belirlenmesiyle ilgili olarak Yargıtay genellikle aşağıdaki kalıbı kullanmaktadır;

“Ayrıca maddi tazminatın saptanmasında; zarar ve tazminata doğrudan etkili olan işçinin net geliri, bakiye ömrü, iş görebilirlik çağı, iş görmezlik ve karşılık kusur oranları, destek görenlerin gelirden alacakları pay oranları, eşin evlenme olasılığı, Sosyal Sigortalar tarafından bağlanan peşin sermaye değeri gibi tüm verilerin hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde öncelikle belirlenmesi gerektiği tartışmasızdır. Öte yandan tazminat miktarının; işçinin olay tarihindeki bakiye ömrü esas alınarak aktif ve pasif dönemde elde edeceği kazançlar toplamından oluştuğu yönü ise söz götürmez. Başka bir anlatımla, işçinin günlük net geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskontolama ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacağı, bilinmeyen dönemdeki kazancının ise; yıllık olarak %10 arttırılıp %10 iskontoya tabi tutulacağı, 60 yaşına kadar (aktif) dönemde, 60 yaşından sonrada bakiye ömrüne kadar (pasif) dönemde elde edeceği kazançların ortalama yöntemine başvurulmadan ve asgari ücretle her yıl için ayrı ayrı hesaplanacağı Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir. Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2019/897 E. 2019/7566 K. ve 09.12.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁷¹ Türk Dil Kurumu; <https://sozluk.gov.tr/>

¹⁷² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.138

Doktrinde Çelik tarafından Yargıtay kararlarında, öğretilde ve sorumluluk hukukuna ilişkin tüm kitaplarda “gelir” ifadesinin kullanılmasının yanlış olduğu, “kazanç” ifadesinin kullanımının doğru olduğu savunulmaktadır. Yazara göre kazanç çalışarak elde edilen parasal değerdir ve her türlü meslek dalını içine alan bir kapsamı vardır. Gelir ve ücret kelimelerinden daha geniş anlam ifade eder. Gelirlerde çoğu zaman olay sonrası kesintiye uğrama söz konusu olmadığından, ücretin bağımlı çalışanların kazanımlarını belirtmek gibi dar bir anlamı bulunduğundan, tüm uğraş alanlarının ve meslek dallarını kapsayan kazanç kavramının en doğru söyleniş olduğu kabul edilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz; ÇELİK, Ahmet ÇELİK, Destekten Yoksunluk, s.187

¹⁷³ KICALIOĞLU, Mustafa, a.g.e, s.295

¹⁷⁴ Tazminat belirlenirken süreklilik arz eden gelirlerin gözönünde tutulması gerekir. Gerçekten davacıların desteğinin ek ders ücreti, mahrumiyet zammı, döner sermaye gelirin devamlı olup olmadığı araştırılıp tespit edildikten sonra bunların tazminatın belirlenmesinde gözönünde tutulup tutulmayacağı mahkemece karara bağlanıp ve bilirkişiden buna göre rapor alınmalıdır. Yarg. 14. Hukuk Dairesi 1987/9432 E. 1987/9432 K. ve 22.12.1987 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Doktrinde, hukuka ve ahlaka aykırı yollarla elde edilen gelirlerin zarar hesabında dikkate alınmayacağı görüşü hâkimdir. Örneğin desteğin dolandırıcılık eylemi sonucu elde ettiği gelir, hem hukuka hem de ahlaka aykırıdır. Hukuka aykırı şekilde elde edilen bu gelirin süreklilik taşıması genellikle mümkün değildir. Bu nedenle bu tür gelirlerin hesaplamada göz ardı edilmesi gerektiği savunulmaktadır.¹⁷⁵ ÇELİK ise konuya farklı bir açıdan yaklaşmaktadır. Yazara göre, kaçakçılık, hırsızlık, dolandırıcılık gibi işler hukuk ve ahlaka aykırı ise de desteğin hukuka aykırı şekilde ölmesi nedeniyle destekten yoksun kalanların sorumlulardan tazminat isteyemeyeceği kabul edilmemelidir. Burada yasadışı ve ahlaka aykırı gelirler tazminatın ölçüsü olmamalı, ancak en azından yasal asgari ücretler üzerinden tazminat hesaplaması yapılmalıdır.¹⁷⁶ OĞUZMAN'a göre, gelir hukuka aykırı yollarla elde edilmiş ise hesaplamada dikkate alınmamalıdır. Ancak gelir kanuna uygun olup ahlaka aykırı yollarla elde edilmişse dikkate alınması mümkündür.¹⁷⁷ GÖKYAYLA'ya göre ise, kanuna aykırı bazı işlerden elde edilen kazançlar da desteğin geliri olarak dikkate alınabilir. Yazar, başka bir işte çalışması yasak olan devlet memurunun, hafta sonları farklı bir iş yaparak elde ettiği kazancın gelir hesabında dikkate alınması gerektiğini ileri sürmektedir.¹⁷⁸ Bizce de, yasadışı ve ahlaka aykırı şekilde elde edilen gelirlerin destek tazminatı hesabında dikkate alınıp alınmayacağı her somut olayda tartışılmalıdır. Örneğin kayıt dışı şekilde meyve sebze satanların veya evlere temizliğe giden gündelikçilerin vergi ödememeleri, bir meslek odasına kayıt yaptırmamaları veya çalışma izni almamaları ilgili mevzuata aykırı olabilir. Ancak bu durum tazminat davalarında gerçek gelirlerinin tespit edilmesine engel olmamalıdır. Bu kimselerin gerçek gelirleri kayıt altında tutulmadığı için tanık anlatımlarından ve ilgili

---

¹⁷⁵ KARAHASAN, Mustafa Reşit, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (Borçlar Hukuku), (İstanbul, 2003), s.710

¹⁷⁶ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.194

¹⁷⁷ OĞUZMAN M. Kemal/ÖZ, Turgut, T., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (İstanbul,2015) s.550

¹⁷⁸ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.139

meslek odalarından alınacak görüş yazılarından yararlanılmalı, bu şekilde bir miktar saptanamıyorsa da asgari ücret üzerinden bir hesaplama yapılmalıdır.¹⁷⁹

3.1.1.1. Desteğin Gelirinin Tam Anlamı İle Netleştirilmesi

Destekten yoksun kalma zararının belirlenebilmesi için desteğin gelirinin netleştirilmesi gerekmektedir. Destek hizmet akdiyle bir işyerinde çalışıyorsa, çalıştığı işteki ücreti gelirine esas alınır. Desteğin ücreti hakkında herhangi bir ihtilaf yoksa gelir hesaplaması bu ücret üzerinden yapılır. Ancak uygulamada sık sık işveren tarafından desteğin ücretinin düşük gösterildiği iddialarıyla karşılaşmaktadır. Esas itibarıyla gerçek ücretin, ücret bordroları, hesap pusulaları veya sigorta prim bordrolarından anlaşılması gerekmektedir. Ancak söz konusu belgeler her durumda desteğin gerçek ücretini yansıtmayabilir. Çünkü ülkemiz koşullarında işverenler daha az sigorta primi ve vergi ödemek amacıyla çalışanların ücretini olduğundan düşük gösterebilmektedir. Bu bildirimlerin gerçeğe aykırı şekilde yapılması sigorta ve iş mevzuatını ilgilendirir. Destekten yoksun kalma zararını belirlemek için önemli olan ölen desteğin düşük gösterilen ücreti dışında gerçek ücretinin tespitidir. Gerçek ücreti tespiti için, desteğin yaşı, yaptığı iş, mesleği, tecrübesi, sertifikaları, uzmanlık derecesi, öğrenim düzeyi, hizmet süresi, işyerindeki konumu gibi hususlar göz önünde bulundurulmalı, meslek odaları ile sendikalardan emsal ücret araştırması ve kolluk araştırması yapılmalı, tanık dâhil her türlü delil toplanmalı ve bilirkişilerden faydalanılmalıdır. Bu husus yerleşik Yargıtay içtihatları ile de açıkça kabul edilmiştir.¹⁸⁰ Yargıtay kararlarına göre, nitelikli işçiler açısından, ücret bordroları

¹⁷⁹ “Mahkemece murisin pazarlarda çorap, çatal, kaşık gibi emtia sattığı şahitlerce ifade edildiğinden gerek mahalli esnaf derneği ve ilgili meslek kuruluşlarından bilgi almak, gerekse mahkemece uygun görülecek usullerle murisin günlük gelirini gerçeğe uygun şekilde tespit edilmesi, bu suretle hakikate yakın bir miktar tespit edilemediği takdirde asgari ücret üzerinden yeniden bilirkişi tetkikatı yaptırılması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekir.” Yarg. 11. Hukuk Dairesi 1992/4952 E. 1992/10585 K. ve 16.11.1992 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁸⁰ “Uyumsuzluk tazminatının belirlenmesi noktasında toplanmıştır. Tazminatın saptanmasında ise zarar ve tazminata doğrudan etkili olan işçinin net geliri, bakiye ömrü, iş görebilirlik çağı, iş görmezlik ve karşılıklı kusur oranları, sosyal sigortalar tarafından bağlanan peşin sermaye değeri gibi tüm verilerin hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde öncelik ile belirlenmesi gerektiği tartışmasızdır. Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının maddi zararının hesabında gerçek ücretin esas alınması koşuldur. İşçinin yaşı, kıdemi, yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, iş yeri ve sigorta kayıtlarına geçmiş ücret

olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşüdür. Somut olayda davalının tecrübeli makine montaj ustası olduğu dosya kapsamında anlaşılmaktadır. Makine montaj ustasının asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve olağan yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği giderek sigorta müfettişinin asgari ücret üzerinden yapmış olduğu saptamanın gerçeği yansıtmadığı açık seçiktir. Yapılacak iş öncelikle davacı işçinin makine montaj ustası olduğu ve makine montaj ustasının asgari ücretle çalışmayacağı kabul edilerek, meslek odasından emsallerinin ücreti araştırılarak gerçek ücret belirlendikten sonra tazminat yeniden hesaplatılmak ve kurum tarafından hüküm tarihine en yakın peşin sermaye değerini zarardan indirmek ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2006/17273 E. 2007/6397 K. ve 12.04.2007 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Uyuşmazlık, tazminatın belirlenmesi noktasında toplanmaktadır. Tazminatın saptanmasında ise; zarar ve tazminata doğrudan etkili olan işçinin net geliri, bakiye ömrü, iş görebilirlik çağı, iş görmezlik ve karşılık kusur oranları, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bağlanan gelirin peşin sermaye değeri gibi tüm verilerin hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde öncelikle belirlenmesi gerektiği tartışmasızdır. Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının maddi zararının hesaplanmasında, gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Gerçek ücretin ise; işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir. Somut olayda davacının olay tarihindeki ücreti yeterli şekilde araştırılmamıştır. Gerçekten davacının imzalı işyeri ücret bordrosunda ücretinin 2007 yılı Ocak ayında 7 günlük çalışma süresi karşılığı 133,00 TL olduğu yazılıdır. Davacı tarafından günlük 50,00 TL ücret aldığı iddia edilmiştir. SGK müfettiş raporunda olay günündeki ücretin günlük 19,00 TL. olduğu belirtilmiştir. İ.T.O ise 25.1.2007 tarihinde inşaat demirci ustasının maaş bordrosundaki ücreti alabileceğini bildirmiştir. Bu halde davacının hesaplamaya esas alınan ücretinin asgari ücret olduğu anlaşılmaktadır. Ancak esas ücretin ilgili meslek kuruluşundan araştırılması gerekmektedir. Gerçekten davacının inşaat demirci ustası olduğu gerek işveren beyanından gerekse dosyadaki diğer belgelerden anlaşıldığı gibi, demir ustasının asgari ücretle çalışmayacağı hayatın bilinen gerçeğidir. Bu bakımdan İ.T.O'nun bildirdiği cevapla yetinilerek bilirkişi tarafından hesaplamaya esas ücretin asgari ücret olarak kabulü doğru değildir.

Yapılacak iş öncelikle davacının inşaat demirci ustası olduğu ve inşaat demirci ustasının ilgili meslek odasından emsallerinin ücreti araştırılarak gerçek ücret belirlendikten sonra tazminatı yeniden hesaplatılmak ve kurum tarafından bildirilen hüküm tarihine en yakın peşin sermaye değerini zarardan indirmek ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2009/10264 E. 2010/10134 K. ve 19.10.2010 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Uyuşmazlık, tazminatın belirlenmesi noktasında toplanmaktadır. Tazminatın saptanmasında ise; zarar ve tazminata doğrudan etkili olan işçinin net geliri, bakiye ömrü, iş görebilirlik çağı, iş görmezlik ve karşılık kusur oranları, Sosyal Sigortalar tarafından bağlanan peşin sermaye değeri gibi tüm verilerin hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde öncelikle belirlenmesi gerektiği tartışmasızdır. Somut olayda, davacının olay tarihindeki ücreti, SSK müfettişi tarafından düzenlenen 27.01.2003 tarihli tutanakta, işverence sunulan ücret bordroları fotokopilerine göre günlük brüt 360.000.-TL olarak tespit edilmiş, sigortalı ise aynı soruşturma kapsamında olay tarihinde günlük net 500.000.- TL ücret aldığını bildirmiştir. Hükme esas alınan raporun ise brüt asgari ücretle düzenlendiği görülmektedir. Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının maddi zararının hesaplanmasında, gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Gerçek ücretin ise; işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir. Sigortalının tecrübeli bir ağır vasıta şoförü olduğu ve sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalıştığı dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Yapılacak iş, öncelikle işyeri kayıtları getirtilerek ücret bordrolarında sigortalının imzasının bulunup bulunmadığı araştırılmak, sonucuna göre ve özellikle tecrübeli bir ağır vasıta şoförünün asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun olup olmadığı da dikkate alınarak, gerektiğinde meslek odasından emsallerinin ücreti araştırılarak gerçek ücret belirlendikten sonra tazminatı hesaplatılmaktan ibarettir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2006/12910 E. 2006/11836 K. ve 01.11.2006 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

koşulsuz imzalanırsa bile gerçık ücreti yansıtmıyorsa bu bordrolara itibar edilmemelidir. Bu durumda dahi işçinin mesleki kıdemine ve yaptığı işe göre asıl ücreti araştırılmalıdır.¹⁸¹

“Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının tazminatının hesaplanmasında gerçık ücretin esas alınması koşuldur. Öte yandan gerçık ücretin ise işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre ödenmesi gereken ücret olduğu işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay’ın yerleşmiş görüşüdür. Bu durumda işçinin yaşı, kıdemi, meslek durumu nazara alınarak emsal işi yapan işçilerin aldığı ücret göz önüne tutularak maddi zararı saptamak gerekecektir.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2005/5667 E. 2005/8183 K. ve 22.09.2005 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“İş akdinin tarafları görünüşte bir ücret belirlemiş olabilirler. Ancak bu ücret tarafların aralarında kararlaştırdıkları gerçık ücret olmayabilir. Uygulamada bazen taraflar arasında kararlaştırılmış olan gerçık ücret (örneğin SSK primlerini daha az ödemek amacıyla) bordroya yansıtılmamakta daha düşük (örneğin asgari ücret) gösterilmektedir. Bu gibi durumlarda yargıç tarafından gerçık ücretin saptanması yoluna gidilmelidir. İş sözleşmesinde taraflar arasında ücret miktarı konusunda çıkabilecek ihtilaflarda her türlü delille ispatı mümkündür. Aylık ücreti gösteren para makbuzları, banka kayıtları, ticari defter kayıtları, tanık beyanları gibi deliller ile işçinin imzasını taşıyan ücret bordroları veya hizmet sözleşmesinde yazılı olan ücretin gerçık olup olmadığı kanıtlanabilir. Ücretin mevcut deliller ile şüpheye yer bırakmayacak şekilde belirlenmesi mümkün bulunmayan kimi durumlarda yapılan iş, hizmet süresi ve diğer belirleyici özellikler göz önünde tutularak ve ayrıca ilgili meslek örgütlerinden sorulmak sureti ile belirlenebilir.” YHGK 2011/21–645 E. 2012/60 K. ve 08.02.2012 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Uyuşmazlık tazminatın belirlenmesi noktasında toplanmaktadır. Tazminatın saptanmasında ise zarar ve tazminata doğrudan etkili olan işçinin net geliri, bakiye ömrü, iş görebilirlik çağı, iş göremezlik ve karşılıklı kusur oranları, Sosyal Sigortalar tarafından bağlanan gelirin peşin sermaye değeri gibi tüm verilerin hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde öncelik ile belirlenmesi gerektiği tartışmasıdır. Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının tazminatının hesaplanmasında gerçık ücretin esas alınması koşuldur. Gerçık ücretin ise işçinin kıdemi ve yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre ödenmesi gereken ücret olduğu işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı 91 Yargıtay’ın yerleşmiş görüşüdür. Sigortalının tecrübeli bir ağır vasıta şoförü olduğu ve sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalıştığı dosya kapsamında anlaşılmaktadır. Yapılacak iş öncelikle iş yeri kayıtları getirtilerek ücret bordrolarında sigortalının imzasının bulunup bulunmadığı araştırılmak, sonucuna göre ve özellikle tecrübeli bir ağır vasıta şoförünün asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun olup olmadığı da dikkate alınarak, gerektiğinde meslek odasından emsallerinin ücreti araştırılarak belirlendikten sonra tazminatı hesaplatmaktan ibarettir.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2006/12910 E. 2006/11836 K. ve 07.11.2006 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının maddi zararının hesabında gerçık ücretin esas alınması koşuldur. Yapılacak iş işçinin yaptığı iş, yaşı, kıdemi, belirtilmek suretiyle ilgili meslek odasından emsal işçinin alabileceği günlük ve aylık net ücreti sormak ve tüm deliller bir arada değerlendirilerek davacının gerçık ücretini tespit edip maddi zararı bilirkişiye yeniden hesaplatmaktadır.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2011/3160 E. 2012/10650 K. ve 11.06.2012 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁸¹ *“Davacı, davalı tanığı A.D.nin de doğruladığı gibi inşaat usta yardımcısı olup nitelikli işçidir. Davacı günlük net ücretinin 7.000.000.- TL olduğunu iddia etmiş; bu iddiası gerek kendi tanıkları ve gerek yukarıda adı geçen davalı tanığı tarafından da doğrulanmıştır. Ancak, davacı tarafından imzalanan ve imzası inkar edilmeyen bordrolarda davacının ücreti asgari ücret olarak gösterilmiş, mahkemece buna değeri verilerek hüküm kurulmuştur. İşyerinde inşaat ustası olarak çalışan davacının çalışma süresi, yaptığı iş, ve tanık beyanları birlikte değerlendirilerek bordroların gerçeği yansıtmadığı şüphesi doğmaktadır. Bu nedenle davacının çalışma süresi, yaptığı iş, çalışma tarihleri açıklanarak meslek kuruluşundan alabileceği ücret sorulmalı, alınan cevap tüm*

Destek sürekli ve düzenli bir şekilde fazla mesai yaparak ek ücret elde ediyorsa, tazminat hesabında bu fazla mesai ücreti de dikkate alınmalıdır.¹⁸² Ayrıca ücret hesaplanırken alınan ikramiye, yemek, barınma parası, düzenli bahşışler, primler, sürekli aynı yardımlar, tatiller için ödenen ücretler de göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak devamlı ve düzenli olmayan arizi nitelikteki ücret ekleri hesap dışı bırakılmalıdır.¹⁸³ Ücretli çalışan desteğin yaptığı işin niteliğine göre yılın her günü çalışıp çalışmadığı hususuna da dikkat edilmelidir. Örneğin ölen

---

delillerle birlikte değerlendirilerek ücret belirlenmeli, gerekirse bilirkişiden yeniden rapor alınmalı ve sonucuna göre hüküm altına alınan alacaklar hesaplanmalı ve buna göre hüküm kurulmalıdır.” Yarg. 9. Hukuk Dairesi 2004/8503 E. 2004/24277 K. ve 27.10.2004 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Usta işçinin tazminatının asgari ücretten hesaplanması doğru değildir. Davacının otuz altı yaşında ve usta enjeksiyon işçisi olmasına karşın yaşamın olağan akışına ters düşecek şekilde asgari ücretten hesaplama yapılması usul ve yasaya aykırıdır.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2000/2793 E. 2000/3117 K. ve 20.04.2000 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının tazminatının hesaplanmasında, gerçek ücretin esas alınması koşuldur. Öte yandan, gerçek ücretin ise işçinin kademi ve yaptığı işin özelliği ve niteliğine göre işçiye ödenmesi gereken ücret olduğu, işyeri veya sigorta kayıtlarına geçmiş ücret olmadığı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir. Somut olayda, davacı işçinin kalıpcı ustası olduğu kalıpcı ustasının da asgari ücretle çalışmasının hayatın olağan akışına ve yaşam deneyimlerine uygun düşmeyeceği, giderek, sigorta müfettişinin asgari ücret üzerinden yapmış olduğu saptamanın gerçeği yansıtmadığı açık-seçiktir. Yapılacak iş, davacı işçinin kalıpcı ustası olduğu ve kalıpcı ustasında asgari ücretle çalışmayacağı kabul edilerek, meslek kuruluşu tarafından bildirilen ücret esas alınarak tazminatı yeniden hesaplamak ve kurum tarafından hüküm tarihine en yakın tarihe göre hesaplanan peşin sermaye değerini zarardan indirmek ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2000/3995E. 2000/5128 K. ve 27.06.2000 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁸² *“Davacılar, uzun süre aynı işyerinde çalışan yardımından yoksun kaldıkları (D) nin hafta ve genel tatil günlerinde de çalıştığını ve ayrıca fazla mesai yaptığını iddia etmişler ve zarar belirlenirken bunun da gözönünde bulundurulmasını istemişlerdir. Bu çalışmaların arizi nitelikte olup olmadığının her somut olayın özelliğine göre saptanması gerekir. Eğer iddia edilen çalışmalar uzun çalışma döneminde sürekli olarak devam etmiş ise, senelere göre bulunacak bu çalışma ortaklaşasının tıpkı primlerde olduğu gibi maddi kazanç kaybı belirlenirken gözönünde tutulmasını engelleyecek hukuksal bir dayanak bulunmamaktadır.”* Yarg. 10. Hukuk Dairesi 1978/11 E. 1978/3633 K. ve 12.05.1978 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Somut olayda, hükme esas alınan bilirkişi raporunda fazla mesai çalışması konusunda hesap yapılırken davacı yanın şahit anlatımları esas alınmıştır. İstisnai nitelikte olan arizi çalışmaların tüm çalışma dönemine teşmil edilmesi doğru olmamıştır.” Yarg. 22. Hukuk Dairesi 2013/23579 E. 2014/33158 K. ve 25.11.2014 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁸³ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e s.142; *“Destekten yoksunluk zararının hesabında müteveffanın gelirinin belirlenmesi tazminatın doğru tespitinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu anlamda belirli bir işte ücret karşılığı çalışan kişiler ile bedeni çalışma ya da ticari işletmesinde sürdürdüğü faaliyet karşılığı kazanç elde eden kişilerin destek tazminatında esas alınacak geliri farklı değerlendirmeyi gerektirmektedir. Ücret karşılığı çalışan kişilerin gelirinin sürekli ve düzenli olması gerekmektedir. Performansa bağlı ve prim esasına dayalı ödemeler kesin olmayan ödemelerdir.”* Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2013/10230 E. 2014/9560 K ve 12.06.2014 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

destek mevsimlik çalışan bir işçi ise, tüm yıl çalışmış gibi ücret hesaplaması yapılmamalıdır. Ancak aynı desteğin mevsimlik işi dışında kalan zamanlarda yaptığı başka bir işi de varsa, bu işten kazandığı gelir de göz ardı edilmemelidir.¹⁸⁴ Ücretli çalışan bir destek ek iş yaparak bir gelir sağlıyorsa bu gelir de göz önünde bulundurulur.¹⁸⁵ Uygulamada genellikle ücret düşük bildirilmekle birlikte bazen de herhangi bir işte çalışmayan kişiler, emekli maaşından yararlanabilmek için çalışıyormuş gibi de gösterilebilmektedir. Bu kişilerin, aslında SGK'ya bildirilen şekilde çalışmadığı, dolayısıyla bildirilen işyerinden bir gelir elde etmediği hususu da her türlü delille ispat edilebilmektedir.¹⁸⁶

Ölen desteğin tüccar, sanayici veya serbest meslek erbabı olması halinde, gelirin tespitinde vergi beyannameleri, ticari defterler, işin yürütümü ile ilgili tutulan kayıtlar, ortaklık belgeleri, ücretlerle ilgili şirket kararları, faturalar, makbuzlar, emtia giriş çıkış belgeleri, sevk irsaliyeleri, banka hareketleri, serbest meslek defterleri vb. kayıtlar kullanılabilir.¹⁸⁷ Gerçek gelirin tespitinde tüm bu belgelerin yanında bu kişilerin yaşam düzeyleri, ekonomik gücünü gösteren malvarlığı kayıtları, kazancı gösteren diğer belgeler de araştırılmalıdır. Ölenin bağlı bulunduğu meslek kuruluşundan alınacak bilgiler bu hususta yol gösterici olacaktır. Yargıtay da bilinen dönem meslek kazancının meslek faaliyetinin konusuna göre emsalleri gözetilerek belirlenmesi gerektiği görüşündedir.¹⁸⁸

---

¹⁸⁴ KICALIOĞLU, Mustafa, a.g.e, s.296

¹⁸⁵ “Her ne kadar davacı eş için Bağ-Kur' dan maaş bağlanmış ise de, miras bırakanın emekli olmasına rağmen lokanta işlerinde çalıştığı ve bu yüzden ek gelir elde ettiği tanık beyanlarından anlaşıldığına göre, bu hususta gerekli inceleme ve araştırma yapılarak sonuca göre davacı eş için maddi tazminat verilmesi gerekirken bunun reddi doğru değildir.” Yarg. HGK 2000/4-1271 E. 2000/1290 K ve 18.10.2000 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁸⁶ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.140

¹⁸⁷ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.230

“Mahkemece yapılacak iş, ölüm tarihi itibarıyla gerçek gelirin tespiti için gerekiyorsa konusunda uzman bilirkişiden desteğin ticari defterleri ve vergi kayıtları incelenerek rapor aldırıldıktan sonra dosyanın aktüer bilirkişisine tevdi edilmesi ayrıca; murisin aktif devresinde zararının asgari geçim indirimi dâhil edilerek hesaplanması gerekirken eksik incelemeye dayalı ve hatalı aktüer raporu esas alınarak hüküm kurulması doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/9377 E. 2019/4000 K. ve 02.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁸⁸ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.144

Şirket ortağı, işyeri sahibi, işletme veya çiftlik sahibi desteğin ölümü halinde ise yoksun kalınan destek; bu malvarlıklarının işletilmesine, yönetilmesine ve gelişmesine sunulan bedeni ve fikri katkıdır. Bu alanda çalışan desteğin tazminat hesabına esas alınacak geliri tespit edilirken, destek yerine başka birinin aynı işleri üstlenmesi halinde ona ödenecek ücret göz önünde bulundurulmaktadır.¹⁸⁹

Devlet daireleri ile kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmış desteğin gelirinin belirlenmesi nispeten daha kolaydır. Zira resmi kuruluşlarda çalışanların ücretleri, her zaman gerçek ücretlerini yansıtmaktadır. Nitekim kamuda ödenecek ücretler Bakanlıklar veya bağlı kuruluşlar tarafından belirlenmektedir. Bu nedenle kamuda kadrolu veya sözleşmeli çalışmış desteğin geliri hesaplanırken, ayrıca gelir araştırılması yapılmasına gerek yoktur. Desteğin çalıştığı kurumdan öldüğü sırada aldığı maaş ve yaşasaydı, ölüm tarihinden rapor tarihine kadar derece ve kademe ilerlemesi de dikkate alınmak suretiyle alabileceği ücretler sorularak gelir hesaplanabilir.¹⁹⁰

Farazi desteğin gelirinin saptanması ise geleceğe ait belirsizlikler nedeniyle gerçek desteğe göre daha zor olmakta, her durumda farklı parametrelerin kullanılması gerekmektedir. Farazi destek çalışma hayatına atılmamış bir çocuksa, gelecekteki kazancı belirlenirken, kendisinin ve ailesinin sosyal-ekonomik durumu, tahsil imkânı bulup bulamayacağı, zekâsı, yetenekleri, eğitim başarısı ve

---

¹⁸⁹ “Davacıların murisi M.K. kamuoyunda hızlı tren kazası olarak da bilinen kaza sonucunda vefat etmiş, mahkemece davacıların talep edebilecekleri maddi tazminat miktarının belirlenmesinde, murisin işlettiği ticarethanenin yıllık kazancı esas alınmıştır. Oysa, ticari alanda çalışan bir kişinin destek hesabında, o işletmenin geliri değil, desteğin bedensel ve yönetsel alandaki becerisinin bu işletmeye katkısı esas alınmalıdır. Kişinin yerine başkasının çalıştırılması olanağı söz konusu ise, ona ödenmesi gereken ücret ve eklentileri davacı mirasçıların zararını oluşturacaktır.” Yarg. 11. Hukuk Dairesi 2008/7957 E. 2008/9937 K. ve 15.09.2008 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Dava, trafik kazası nedeniyle desteğin ölümünden dolayı uğranılan maddi ve manevi zararın ödetilmesi istemine ilişkindir. Ticari bir alanda çalışan kişinin tazminata esas alınacak geliri, işletmenin gelirine göre değil, kişinin kişisel yetenek ve emeğinin işletme gelirine katkısı belirlenerek, bu katkının parasal değeri üzerinden destekten yoksun kalma zararının belirlenmesi gerekir. Mahkemece, tarafların bu konudaki kanıtları toplanarak konusunda uzman bilirkişiden rapor alınarak desteğin geliri belirlenip, buna göre destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanması gerekirken, asgari ücretin 9,87 katı esas alınarak hesaplama yapmış olan bilirkişi raporu esas alınarak hüküm kurulmuş olması nedeniyle de karar bozulmalıdır.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2009/14285 E. 2010/11605 K. ve 09.11.2010 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁹⁰ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.236

sağlık durumu gibi hususlar dikkate alınmalıdır.¹⁹¹ Çocuğun üniversite, yüksekokul veya meslek yüksekokulu öğrencisi olması halinde ise geliri ileride yapacağı mesleğin geliri olarak kabul edilmelidir. Yargıtay bir kararında, öğretmenlik bölümü üniversite son sınıf öğrencisi desteğin ölümü halinde, mezun olunca öğretmenlik yapacağını belirtmiş ve kazanç durumunun İl Milli Eğitim Müdürlüğünden sorulması gerektiğine değinmiştir.¹⁹² Aynı zamanda farazi desteğin ileride askerlikte geçireceği süre gibi çalışıp kazanç sağlamayacağı zamanlar da tazminat hesaplamasında göz önünde bulundurulmalıdır.¹⁹³ Ölen destek mesleğe yönelik bir okulda okumuyorsa ve gelecekteki statü ve ekonomik durumuna ilişkin bir tahmin yürütülemiyorsa da asgari ücret esas alınarak hesaplama yapılmalıdır.¹⁹⁴

---

¹⁹¹ TEKİNAY Selahattin Sulhi – AKMAN, Sermet,– BURCUOĞLU, Haluk - ALTOP Atilla, a.g.e, s.844,855

¹⁹² “Dava haksız fiilden kaynaklanan zararın zarar sorumlularından giderilmesine ilişkindir. Muris D.vefatından önce Ankara Üniversitesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında son sınıf öğrencisi olup mezun olunca öğretmenlik yapacaktır. Mahkemece de destek miktarı belirlenirken doğru bir yöntem ile İl Milli Eğitim Müdürlüğünden kazanç durumu sorulmuş ve buna göre hesaplama yapılmıştır. Mahkemece ölen kişinin kazanç durumunun en son tarih itibari ile Milli eğitim müdürlüğünde istenmesi gerekirdi. Ancak bilirkişi raporu en son verilere göre oluşturulmamış ve bu neden ile hükme esas alınması doğru görülmemiştir.” Yarg. 11.Hukuk Dairesi 2005/6737 E. 2006/6776 K. ve 12.06.2006 T., Aynı doğrultuda bir başka karar; “Davacılar, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi son sınıf öğrencisi olan oğullarının trafik kazası nedeniyle ölümü sonucu destekten yoksun kalma ve manevi tazminata hükmedilmesini istemişlerdir. Yerel mahkemece desteğin öğrencisi iken ayrıca hizmet akdi ile Sinan Yapı Endüstrisi Ticaret ve Sanayi A.Ş.de 48.000.000 lira ücretle çalıştığı saptandığından bu ücret üzerinden destek tazminatı hesaplanmış ve hükmedilmiştir. Hesaba esas alınan ücret desteğin öğrenci iken aldığı ücret olup, okuduğu sınıf süre ve mesleği itibariyle öğrenimini bitirdikten sonra emsallerine göre alacağı ücret belirtilerek bu ücret üzerinden belirlenecek destek tazminatına hükmetmek gerekirken, desteğin öğrenciyken çalıştığı işten kazandığı ücret üzerinden belirlenen miktara hükmedilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2002/1966 E. 2002/6276K ve 12.06.2002 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁹³ GÖKYAYLA Kadir Emre, a.g.e s.145,

“Bir kişinin üretici hale gelebilmesi için birçok masrafın yapılması gereklidir. Bunlar yapılmadan farazi desteğin destek olacağı düşünülemez.Yetiştirme masrafları her ailenin sosyal durumuna göre tayin edilecek olan iâşe, sağlığı koruma, ibate (yatıp kalkma, kira vs.), giyim-kuşam,öğrenim, seyahat, dinlenme ve bakım (yemek pişirme, giysi temizliği, ikamet edilen konutun temizliği vs.) masraflarıdır.İşte desteğin ölümü nedeniyle yapılmayan bu masrafların zarar hesabında tazminattan indirilmesi gerektiği Yargıtay’ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir. Diğer yandan, müstakbel desteğin 20 yaşında askerlik görevine başlayacağı, askerliği sırasında davacı anne ve babaya destek vermesinin söz konusu olamayacağının da kabulü gerekir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2006/16667 E. 2007/803 K. ve 29.01.2007 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁹⁴ EKMEKÇİ, Ömer, “Özel Hukukta Vücut Bütünlüğünün İhlali ve Ölüm Hallerinde Maddi Zarar Unsurları”, Destekten Yoksunluk ve Cismani Zararlarda Sorumluluk ve Tazminat Sempozyumu 12–13 Nisan 1996, s. 91–112, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, (İstanbul, 1996),s.104.

Çalışmayan kadın desteğin ölümünde ise öncelikle ev işleri ile çocukların bakımı için harcadığı zamanın ve yaptığı işlerin netleştirilmesi gerekmektedir. Yapılan bu işlerin bir temizlikçi tarafından yapılması halinde, temizlikçinin alacağı emsal ücret bulunmalı ve bu ücret ev işleri için yapılan destekliğin asgari karşılığı kabul edilmelidir. Destek ev işleri dışında bahçe işlerinde de hizmet vermişse bahçe için harcadığı zaman ve emek de göz önünde bulundurulmalıdır.¹⁹⁵ Destek kadın aynı zamanda ücretli bir işte çalışıyorsa, ücret geliri yanında ev işlerinde ve çocukların bakımında harcadığı zamanın karşılığı da belirlenmelidir. Nitekim çalışan destek, ev hanımı destek kadar ev işlerine zaman ayıramasa da ev işleri ve çocukların bakımına da zaman ve emek harcayabilmektedir. ÇELİK' göre ise, ev kadınları ev hizmetlerinin karşılığında bir kazanç elde etmediğine göre onların destekliği nedeniyle uğranılan zarar bir değer ölçüsüdür. Yazar bu nedenle tazminatın parasal değerlendirmesinin “asgari ücretlerin vergi indirimsiz net tutarları” üzerinden yapılmasını gerektiğini savunmaktadır.¹⁹⁶

Uygulamada desteğin asgari ücretin altında geliri olduğu, daha yüksek ücret ile çalıştığına ispat edilemediği veya desteğin çalışmadığı durumlarda hüküm anına en yakın asgari ücret değeri esas alınarak hesaplama yapılmaktadır.¹⁹⁷ Yine

---

¹⁹⁵ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.146

¹⁹⁶ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.240 Naklen; “Desteğin bir ev kadını olarak asgari ücret düzeyinde geliri olabileceği varsayılarak destekten yoksun kalma zararı hesaplanmalıdır.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2000/1095E. 2000/3151K. ve 06.04.2000 T.

“Ölen eş çalışmıyorsa, ev hizmetlerine yardım etmesi nedeniyle asgari ücret düzeyinde gelir elde ettiği varsayılarak tazminat hesaplanmalıdır.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 1999/3237E. 1999/3905 K. ve 03.05.1999 T.

¹⁹⁷ “Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının tazminat hesabında hüküm tarihine en yakın tarihte belli olan asgari ücretin esas alınması zorunludur. Öte yandan asgari ücret kamu düzenine yönelik olduğundan hakim bu hususu resen nazara almakla yükümlüdür.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2006/19861 E. 2007/7960 K. ve 14.05.2007 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan sigortalının tazminatının hesabında hüküm tarihine en yakın tarihte belli olan asgari ücretin esas alınması zorunludur. Öte yandan asgari ücret kamu düzeninden olduğundan hakim bu hususu resen nazara almakla yükümlüdür..” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2004/6266 E. 2004/6659 K. ve 05.07.2004 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Davacılarından Rahime, trafik kazası sonucu ölen eşi Bekir'in desteğinden yoksun kaldığını belirtilerek maddi tazminat isteminde bulunmuş, yerel mahkemece benimsenen bilirkişi raporunda, desteğin asgari ücretin % 70'i kadar sabit gelir edebileceği benimsenerek destekten yoksun kalma zararı hesaplanmıştır. Asgari ücret tutarı kamu düzenine ilişkin olup, hiç kimsenin bunun altında kalan bir ücretle çalışmayacağı gözetilerek, destekten yoksun kalma zararının net asgari ücret üzerinden hesaplanması gerekir.” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2009/2601 E. 2009/14246 K. ve 16.12.2009 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

hesaplamaya esas alınacak asgari ücretin belirlenmesinden sonra dosya hesap bilirkişisine gönderildiği için, asgari ücrette meydana gelecek artışlarında gözönünde bulundurulması gerekmektedir.¹⁹⁸ Hesaplamaya asgari ücretin net miktarı esas alınmalıdır.¹⁹⁹ Ancak Yargıtay'ın aksi yönde kararları da bulunmaktadır.²⁰⁰

Gelir hesabında desteğin çalışarak elde ettiği gelirler dışında sağladığı diğer kazanç değerleri de dikkate alınmaktadır. Bu değerlere kira bedeli, ortaklık payı dolayısıyla elde edilen gelirler, faiz, ürün gelirleri vb. örnek olarak gösterilebilir.²⁰¹ Destekten yoksun kalma tazminatında desteğin geliri hesaplanırken bu gelirden ileride meydana gelmesi muhtemel değişiklikler de göz önünde bulundurulmalıdır.²⁰² Bu değişiklikler desteğin işyerini değiştirip değiştirmeyeceği, yaşı, öğrenim durumu, tecrübesi gibi etkenlere bağlı olarak

---

“Maddi tazminatın hesabında hüküm tarihine en yakın tarihte belli olan asgari ücretin esas alınması zorunlu olup asgari ücret kamu düzenine yönelik olduğundan hakim bu hususu resen nazara almakla yükümlüdür. Zarar hesabında işçinin pasif dönemde elde edeceği kazançlar da dahil edilmeli, pasif dönem zararı asgari ücret üzerinden yapılmalıdır.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2006/8285 E. 2006/8862 K. ve 25.09.2006 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁹⁸ *“Kural olarak karar gününe en yakın zarar durumunun belirlenmesi, en yeni duruma göre rapor alınarak zararın tespiti ve hükme varılırken bu tespitin temel alınması gerekmektedir.”* Yarg. HGK 2012/4-19 E. 2012/282 K. ve 04.04.2012 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Öte yandan, bu tür istemler nitelikçe Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından karşılanmayan zararların giderilmesine yöneliktir. Bu nedenle mükerrer ödemeyi ve haksız zenginleşmeyi önlemek için Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından haksahiplerine bağlanan peşin sermaye değerinin; belirlenen zarardan indirilmesinden yasal zorunluluk olduğu açık-seçiktir. Bu bakımdan öncelikle, haksahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tazminatın asgari ücretteki artışlar da gözönünde tutularak yeniden saptanması gerektiği hukuksal gerçeği ortadadır.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 1996/7224 E. 1997/187 K. ve 22.01.1997 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

¹⁹⁹ GÖKCAN, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu s. 700-701; *“Asgari ücret kamu düzenine ilişkin olup hiç kimse bunun altında bir ücretle çalışmayacağı gözetilerek destekten yoksun kalma zararının net asgari ücret üzerinden hesaplanması gerekir.”* Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2009/2601 E. 2009/14246 K. ve 16.12.2009 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

BALCI, Mesut, a.g.e, s.552; *“Tazminatın belirlenmesinde zararlandırıcı sigorta olayına maruz kalan işçinin almış olduğu ücretin netleştirilmeden brüt ücret üzerinden yapılması da isabetli değildir.”* Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2000/8230 E. 2000/7942 K. ve 14.11.2000 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁰⁰ *“Başka bir anlatımla işçinin günlük brüt geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskontolama ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacağı, bilinmeyen dönemdeki kazancının ise 60 yaşa kadar yıllık olarak % 10 artırılıp % 10 iskontoya tabi tutulacak, 60 yaşından sonrada bakiye ömrü kadar (pasif) dönemde elde edeceği kazançların ortalama yönteme başvurulmadan her yıl için ayrı ayrı hesaplanacağı Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir.”* Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2008/17146 E. 2009/7366 K. ve 28.05.2009 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁰¹ KABA, Gizem, a.g.e, s. 90

²⁰² TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s. 126; GÖKYAYLA, Kadir Emre: a.g.e., s. 149

belirlenmektedir. Uygulamada Yargıtay özellikle işçiler açısından desteğin gelirindeki artış oranını maktu şekilde %5 olarak kabul etmiştir.²⁰³ Ancak Hukuk Genel Kurulu 21.3.1990 Tarihli, 1990/4/92 Esas ve 1990/192 Karar sayılı kararı ile; mili gelir, toplu iş sözleşmesi, genel konjonktür gibi unsurları gözetmek suretiyle müstakbel yıl kazançlarının gerçeğe uygun şekilde saptanmasının adalet ve nesafet gereği olduğu ilkesinden hareketle gelirin %5'lik maktu değer üzerinden belirlenmesi usulünden ayrılmıştır.²⁰⁴ Değişiklik sonrası bu oran %10 olarak uygulanmaktadır.²⁰⁵ Ancak desteğin gelirindeki muhtemel artışın maktu bir değerde sabitlenmeye çalışılması düşüncesi doktrinde kimi yazarlarca eleştirilmiştir.²⁰⁶ Katıldığımız GÖKYAYLA'ya göre, gerçek artış oranının tespitinde maktu oranın uygulanması bilimsellikten uzak ve hatalıdır. Bunun yerine desteğin mesleği, yetenekleri, statüsü, yaşı gibi somut özellikleri dikkate alınarak bir artış oranı belirlenmelidir.²⁰⁷

3.1.1.2. Desteklikte Dönemler

3.1.1.2.1. Bilinen (İşlemiş) Dönem Geliri

Destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanırken çeşitli dönemler olduğu kabul edilmiş ve her dönemin kendine özgü özellikleri hesaplamada dikkate alınmıştır. Bu dönemlerden ilki bilinen dönem olarak adlandırılmaktadır. Bilinen dönem, desteğin ölüm tarihi ile hüküm tarihine en yakın tarihte düzenlenen bilirkişi hesap raporunun düzenlendiği tarih arasında geçen süreyi kapsar.²⁰⁸ İlgili döneme ilişkin

---

²⁰³ GÜRİSOY, Kemal Tahir, a.g.e, s.19 Naklen; Yarg. 9 Hukuk Dairesi 1965/5669 K. ve 25.6.1965 T.

²⁰⁴ GÜNDÜZ, Hakan, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) , (Ankara, 2004), s.42.

²⁰⁵ GÖKYAYLA, Kadir Emre: a.g.e, s. 149 Naklen; Yarg. 21. Hukuk Dairesi 1996/4570 E. 1996/5879 K. ve 22.10.1996 T.

²⁰⁶ GÖKYAYLA, Kadir Emre: a.g.e, s. 150; AŞÇIOĞLU, Çetin: "Tazminatın Hesabında Yöntem Sorunu", Ölüm ve Cismani Zarar Hallerinde Zararın ve Tazminatın Hesap Edilmesi Sempozyumu, 10-11 Aralık 1993,

²⁰⁷ GÖKYAYLA, Kadir Emre: a.g.e, s. 149

²⁰⁸ NARTER, Sami, a.g.e, s.85

"Yapılacak iş; hüküm tarihine en yakın tarihte belli olan veriler nazara alınarak davacı işçinin tazminatı belirlemek belirlenen tazminattan hüküm tarihine en yakın tarihte yürürlükte olan katsayı ile sigortalıya bağlanan peşin sermaye değeri Sosyal Sigortalar Kurumundan sorulmak

hesap başlangıç tarihi ölüm tarihidir.²⁰⁹ Bilinen dönemde ölen desteğin bilinen geliri hesaplanmaktadır. Bu hesaplama her somut olayın koşullarına ve desteğin çalışma şekline göre farklı şekilde yapılmaktadır. Örneğin destek bağımsız çalışan biriye, genellikle vergi bildirimleri gerçeği yansıtmadığından, bağlı bulunduğu meslek kuruluşundan ölüm günü ile hüküm günü arasındaki olası geliri sorularak bilinen dönem zararı hesaplanabilir. Destek hizmet akdiyle çalışan biriye çalıştığı işyerinden, eğer yaşasaydı, mesleğinde ilerleme durumuna ve ücret artışına göre ölüm gününden hüküm gününe kadar dönem kazançlarının ne olacağı sorulabilir. Yine meslek kuruluşlarından işkollarına göre eşdeğer kazançları bildirmeleri istenerek de bilinen dönem zararı hesaplanabilecektir. Ölenin geliri hesaplanırken ölüm ile rapor tarihi arasındaki dönemde zarar somut olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde mevcut bir zarar hesaplandığı için artırma ve iskontolama işlemi yapılmaz.²¹⁰ Hüküm (rapor) tarihinden sonraki süreç için yapılacak hesap ise varsayımlara dayanacaktır. Bu nedenle iki dönem için ayrı hesaplama yapılmaktadır.²¹¹

3.1.1.2.2. Bilinmeyen (İşleyecek) Dönem Geliri

Bilinmeyen dönem ise, desteğin rapor tarihi veya hüküm tarihinden bakiye ömrüne kadar olan dönemi kapsamaktadır.²¹² Desteğin ölmeseydi gelecekte gelir elde etmeye devam edeceği ve elde ettiği gelirle ihtiyacı olan kişiye destek olacağı kabulüne dayanmaktadır.²¹³ Bilinmeyen dönemin belirlenmesi ve bu dönemdeki

---

bildirilen miktar tazminattan indirilmek ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir.” Yarg. 1999/9461 E. 2000/33 K. ve 24.01.2000 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁰⁹ BALCI, Mesut, a.g.e, s.618, YAŞAR, Halis, a.g.e s.104; KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku, s. 241

²¹⁰ “Hüküm tarihine en yakın verilerin nazara alınarak rapor tarihine kadar gerçekleşen zararın somut olarak hesaplanması gerekir. Bu husus “ gerçeğe belli iken varsayıma gidilemez.” İlkesinin de gereğidir. Zararın giderimine karar verilebilmesi için öncelikle zararın miktar olarak belirlenmesi gerekir. Zarar tazminatın tavan noktasıdır. Hüküm altına alınacak tazminat zararı aşamaz.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 03.02.2009T. 2008/8317 E. 2009/1333 K.; KARAKAŞ, İsa, İş Kazası Uygulamaları ile Geçici İş Göremezlik ve Tazminat Davaları (Ankara,2012), s. 326–327

²¹¹ GÜNEREN, Ali, a.g.e, s.965; BALCI, Mesut, a.g.e, s.618,

²¹² KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku s. 253

²¹³ NARTER, Sami, a.g.e. s.87

gelirin tespitinde varsayımlara dayanılması zorunludur.²¹⁴ Zira ülkenin içinde bulunduğu koşullar, ekonomik değişimler, iş yaşamındaki dalgalanmalar, ulusal paranın yabancı paralar karşısında değer kaybı gibi durumlar bugünden yarına kesin olarak bilinemez. Ancak uzmanlar tarafından geleceğe yönelik varsayımsal değerlendirmeler yapılabilir. Kaldı ki ölen desteğin meslekte ilerleme olasılığı, tecrübesi, eğitimine ne ölçüde devam edeceği, bağlı bulunduğu iş kolunun gelişimi, çalıştığı yerleşim bölgesinin çalışma koşullarının nasıl değişeceği vb. geleceği ilişkin birçok hususun da şimdiden belirlenmesi mümkün değildir. Dolayısıyla geleceğe yönelik bu hesap zorunlu olarak varsayımlara dayandırılmaktadır.²¹⁵

Bilinmeyen dönem gelirin peşin değerinin hesaplanmasında genellikle iki yöntem kullanılmaktadır. Bu yöntemler ortalamalar sistemi (ortalama kazanç ve sabit rant yöntemi) ve progressif rant tekniğidir. Tezimizin ana konularından birini oluşturan bu yöntemler aşağıda Yargıtay kararları ışığında ayrıntılı bir şekilde izah edilecektir. Bilinmeyen dönem kendi içinde aktif ve pasif olmak üzere ayrı döneme ayrılmaktadır.²¹⁶

3.1.1.2.2.1. Aktif Dönem

Aktif dönem çalışıp gelir elde edebilme süresidir. Buna “işgörebilirlik çağı” ya da “çalışma yaşı” da denilmektedir. Aktif dönem, hükme esas olan son rapor tarihi ile desteğin iş görebilme çağının sonu olan 60 yaşını doldurduğu tarihe kadar geçen zamanı kapsamaktadır.²¹⁷ Esasen mevzuatımızda çalışma süresinin sonuna ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Yargıtay çalışma süresinin 60

---

²¹⁴GÜNEREN, Ali, a.g.e, s.965. “Bilindiği gibi destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasında, ileriye dönük bir hesaplama olduğu için zorunlu olarak bazı varsayımlara dayanmak gerekmektedir. Ne var ki gerçekler belli iken varsayıma gidilmeyeceği, varsayımların ise gerçeğe en yakın olması gerektiği hukukun ana kurallarındandır.” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 1983/7139 E. 1983/9037 K. ve 31.10.1983 T. Naklen; UYGUR, Turgut, Borçlar Kanunu Cilt: 2 s:2083; YAŞAR, Halis, a.g.e, s. 106

²¹⁵ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.220

²¹⁶ GÜNEREN, Ali, a.g.e, s. 966

²¹⁷ NARTER, Sami, a.g.e., s.89

yaşın sonuna kadar devam ettiğine ilişkin istikrarlı kararlar vermektedir.²¹⁸ Bu kararlara rağmen 60 yaş kesin suretle iş görebilirlik çağının sonu olarak kabul edilmemelidir. Zira bazı mesleklerde 60 yaşından sonra çok ileri yaşlara kadar çalışmak mümkündür. Örneğin yazarlar, bilim insanları, ressamlar, oyuncular bilimsel ve sanatsal üretimlerini hayatları boyunca dahi sürdürebilir. Bu durumda ölen desteğin konumuna bakılmalı, destek ölmeseydi daha kaç yıl çalışabileceği araştırılmalı ve aktif dönem süresi de yapılan araştırma sonucu hesaplanmalıdır.²¹⁹ Aynı mantık çerçevesinde, çalışma süresi ile emeklilik yaşı arasında bir ilişki bulunmadığının da kabulü gerekmektedir.²²⁰ Emeklilik 60 yaştan önce veya sonra gerçekleşebilir.²²¹ Kaldı ki belirli bazı meslekler açısından erken emeklilik yasal bir zorunluluktan kaynaklanmaktadır. Örneğin polislik ve askerlikte yıpranma payları fazla olup erken emeklilik hakları bulunmaktadır.²²² Bu kişilerin emekli olacakları tarihte aktif dönem sona ermektedir.²²³ Altmış yaşından sonra

---

²¹⁸ AKIN, Levent, İş Kazasından Doğan Maddi Tazminat (Ankara,2001) s.250 Naklen; “Sigortalıların iş görebilirlik (çalışabilirlik çağı) devresini ifade eden ve aktif dönem olarak da adlandırılan devre, kural olarak 60 yaş olarak sınırlandırılmış olup sigortalıların maddi zarar hesabında bu dönemin 55 yaşı ile ele alınmasının yasal gerekçeleri açıklanmadan tavan zararı hesabında gözetilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.” Yarg.10.Hukuk Dairesi 2003/8377 E., 2003/8666 K. ve 01.12.2003 T.

“İşçinin 60 yaşına kadar aktif dönemde günlük net geliri üzerinden, 60 yaşından sonra bakiye ömrü kadar pasif dönemde asgari ücret üzerinden, her yıl için ayrı ayrı hesaplama yapılacağı Yargıtay’ın yerleşmiş görüşlerindedir. “ Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2017/6065 E. 2020/86 K. ve 1.01.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Ölüm halinde hak sahiplerinin açtığı maddi tazminat davalarında hesaplamanın iş kazası tarihinden hüküm tarihine en yakın tarihe kadar bilinen aktif dönem, 60 yaşının ikmaline kadar bilinmeyen aktif dönem, 60 yaşından sonra bakiye ömrü süresince bilinen son asgari ücret üzerinden pasif dönem hesabı yapılarak toplam gelirin belirlenmesi ile yöntemince yapılan söz konusu hesaplama sonucu tespit edilen toplam gelir üzerinden kusur indirimi uygulanmak suretiyle tespit edilen toplam zarardan son olarak Kurum tahsislerinin düşülmesi suretiyle yapılması gerekir. Yine hak sahibi eşlerin maddi zararlarının belirlenmesinde hesap tarihi itibarıyla davacı eşin yaşı ve çocuk sayısı da dikkate alınarak evlenme ihtimali göz önüne alınmalı ve belirli oranlarda hesaplanan maddi zarardan Kurum tahsisleri tenzili öncesinde indirim yapılmalıdır.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2019/2293 E. 2019/7209 K. ve 26.11.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²¹⁹ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.145

²²⁰ “Sosyal Güvenlik Yasalarında sosyal amaç ya da istihdam politikaları gözetilerek değişik yaşlara göre tanınan emeklilik yaşının, aktif dönem sonu olarak ele alınması doğru değildir.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2004/4728 E. 2004/6385 K. ve 05.07.2004 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²²¹ GÜNEREN, Ali, a.g.e, s. 678, 679

²²² AKIN, Levent, a.g.e, s.251.

²²³ BALCI, Mesut, a.g.e, 575; “ Çalışma hayatının aktif çalışma dönemi ve emeklilik dönemi olan pasif devre olarak ayrılması ve özel yasalarında çalışma süreleri ayrı olarak belirtilmemiş (asker, polis vb. gibi) kişiler yönünden 60 yaşın aktif çalışma devresini, bakiye yaşam süresi varsa

çalışmanın yasal koşulları varsa desteğin çalıştığı zaman göz önünde bulundurulmalı ve aktif dönem hesabı bu yaşa göre hesaplanmalıdır.²²⁴ Görüldüğü üzere, tazminat belirlenirken kesin yaş sınırı koymak doğru değildir. Her somut olayın ve desteğin özelliğine göre gerçeğe uygun değerlendirmeler yapılmalıdır.²²⁵

---

bu sürenin de pasif çalışma dönemini oluşturduğu, tazminatın hesabında pasif devrede de zararın oluşacağı ve bu zararın asgari ücret düzeyinde bir zarar olacağını kabulünün gerektiği Dairemizin yerleşmiş içtihatlarındanır.5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 40. maddesinde bazı kamu görevlilerinin (asker, polis, gümrük memuru ve benzerleri) hangi yaş sınırında emekli olacakları ayrı ayrı belirtilmiştir. Buna göre astsubay çavuşların yaş hadleri 43'dür. Mahkemece benimsenen bilirkişi raporunda ise astsubay çavuş olan davacının aktif çalışma yaşı 60 kabul edilmek suretiyle hesaplama yapılmış olup bu hesaplama yasaya ve yerleşik içtihatlarla aykırıdır.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/1082 E. 2018/5343 K. ve 22.05.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²²⁴“ Bu durumda mahkemece; davacı ...'nın öğrenci kimlik kartında adı geçen ve öğrencisi olduğu iddia olunan okuldan, öğrenim durumuna ilişkin araştırma yapılması; ayrıca desteğin, PTT Manavgat Müdürlüğü'nde dağıtıcı olarak çalıştığı da gözetilerek, bu kurumdan, desteğin yaptığı işin niteliğine göre erken emeklilik uygulaması olup olmadığı, en geç ne zaman emekli olabileceğinin sorularak, gelen yazı cevabı sonuçlarına göre, desteğin aktif çalışma yaşı sonunun 65 yaş olup olmadığı, 65 yaşın aktif yaşam süresi sonu olduğunun kabulü halinde, davacı eş için hesaplanacak tazminatın miktarı ile davacı ...'nin öğreniminin kaza tarihi itibarıyla de devam ettiğinin belirlenmesi halinde, 25 yaş sonuna kadar talep edebileceği tazminat miktarı konusunda, rapor düzenleyen bilirkişiden ek rapor alınarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu şekilde eksik incelemeyle karar verilmesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/14527 E. 2016/11413 K. ve 12.12.2016 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²²⁵ Yargıtay'ın bu doğrultuda da kararları bulunmaktadır;

“Dava, trafik kazasından kaynaklanan destekten yoksun kalma ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda, müteveffanın kaza tarihinde 54 yaşında olduğu, 60 yaşına kadar çalışıp davacılara destek olacağı belirtilerek 6 yıl için destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanmıştır. Her ne kadar, destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasında ölenin olası yaşam süresi boyunca destek olabileceği düşünülerek tazminat hesabı yapılamaz ise de, bu sürenin 60 yaş ile sınırlandırılması da doğru değildir. Çalışma koşulları, yapılan işin niteliği dikkate alınarak desteğin daha ne kadar süre eylemli olarak çalışabileceği, konusunda uzman bilirkişiye tespit ettirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekir. Mahkemece anılan hususlar göz ardı edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması isabetli değildir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2008/1969 E. 2008/3549 K. ve 26.06.2008 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasında, ölenin olası yaşam süresi boyunca destek olabileceği benimsenerek tazminat hesabı yapılamaz. Ancak bu süre 60 yaş ile de sınırlandırılmayacağından desteğin çalışabilme ve kazanç sağlayabilme olanağı tazminat hesabında esas alınmalıdır. Somut olayda, adı geçen davacının desteğinin bir kargo şirketinde çalıştığı anlaşıldığına göre, ülkenin ekonomik durumu, çalışma koşulları, yapılan işin niteliği ve özelliği, ölenin yaşı, medeni ve fiziki yetenekleri belirlenip bu yönler göz önünde bulundurulmak suretiyle daha ne kadar süre eylemli olarak çalışabileceği konusunda uzman bilirkişiye tespit ettirilerek oluşacak sonuca uygun bir hüküm kurulmalıdır. Yerel mahkemece, açıklanan olgular gözetilmeden, yazılı biçimde karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2003/15064 E. 2004/7978K. ve 17.06.2004 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Genel kural olarak kabul edilen 60 yaşın üzerinde çalışmasını sürdüren kişilerin, mesleğine ve yaptığı işin özelliklerine göre “daha kaç yıl çalışacakları” nasıl belirlenecektir? İleri yaşta çalışmasını sürdüren kişilerin daha kaç yıl çalışacakları uygulamada genellikle araştırılmamakta, İsviçre kaynaklı Faal Ömür Tablosu’ndan yararlanılmaktadır.²²⁶ İlgili tabloda, kadın ve erkek için her yaşa göre farklı ömür ve yaşam süreleri maktu olarak belirlenmiştir. Hâlbuki bu tablo eski tarihli olup günümüz koşullarına uymadığı gerekçesiyle doktrinde birçok yazar tarafından eleştirilmektedir. AŞÇIOĞLU’na göre kullanılan faal yaşam tablosu ülkemiz koşullarına uygun değildir. Yazar, ülkemize özgü yöntemlerle çalışma yapılmalı diyerek bazı matematiksel formüller önermiş, ileri yaşta çalışan desteğin kalan yaşam süresine göre hâkimin takdiri değerlendirmeler yapmasını uygun bulmuştur.²²⁷ EKMEKÇİ ise emekli olduktan sonra çalışmasını sürdüren kimselerin, olay gününden itibaren 5 yıl daha çalışabileceğinin kabulü uygun olur şeklinde görüş bildirmiştir.²²⁸ ÇELİK’e göre, ileri yaşta olmasına rağmen çalışmasını sürdüren desteğin daha kaç yıl çalışabileceğinin tespitinde kesin bir ölçü belirlenmemelidir. Her meslek ve durumun özelliğine göre farklı değerlendirmeler yapılmalıdır.²²⁹ Bizce de her somut olayda farklı ve ayrıntılı araştırma yapılmalı, desteğin mesleğinden deneyimli ve konusunda uzman bir bilirkişinin de bulunduğu bilirkişi kurullarından daha kaç yıl çalışabileceğine ilişkin görüş ve rapor alınmalıdır.

3.1.1.2.2.2. Pasif Dönem

Pasif dönem, desteğin aktif çalışma döneminin biteceği tarihten muhtemel bakiye ömür sonuna kadar devam edecek dönemi ifade etmektedir.²³⁰ Varsayıma dayalı pasif dönem 60 yaşından itibaren başlamaktadır.²³¹ Ancak ölen destek 60 yaşından önce emekli olmuşsa pasif dönemin desteğin emekli olduğu tarihten

---

²²⁶ Faal Ömür Tablosu, bknz. EK:1

²²⁷ AŞÇIOĞLU, Çetin, Hukuk Sorumluluğu, s.73

²²⁸ EKMEKÇİ, Ömer, a.g.e, s.107

²²⁹ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.159

²³⁰ NARTER, Sami, a.g.e, s.89;

²³¹ BALCI, Mesut, a.g.e, s.637

itibaren başladığı kabul edilmektedir. Pasif dönemde kişilerin çalışmadıkları, kazançlarının söz konusu olmadığı, yardım ve hizmet ederek birbirine destek oldukları kabul edilmektedir. Dolayısıyla pasif dönem zarar hesabı, desteğin aktif dönemdeki gelirleri üzerinden değil asgari ücret üzerinden yapılmaktadır.²³²

İşçinin 60 yaşına kadar olan aktif dönemde günlük net geliri üzerinden, 60 yaşından sonra bakiye ömrü kadar olan pasif dönemde asgari ücret üzerinden, her yıl için ayrı ayrı hesaplama yapılacağı Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir.²³³ Yine Yargıtay'ca pasif devre zararında, hesaplama esas alınan asgari ücrette asgari geçim indiriminin dikkate alınmayacağı kabul edilmektedir. Çünkü pasif devre zararının hesaplanması sırasında esas alınan ücret, bir çalışmanın karşılığı değil, ekonomik bir değer taşıyan yaşamsal faaliyetlerin sürdürülmesinin karşılığıdır. Hal böyle olunca da ücretle fiilen çalışanlara uygulanmak için getirilen asgari geçim indiriminin, ücretli bir çalışmanın söz konusu olmadığı pasif dönem (devre) zararının hesaplanmasında dikkate alınamayacağı açıktır.²³⁴ Pasif devre zararının hesabında hüküm tarihine en yakın olan asgari ücretin esas alınması gerekmektedir.²³⁵

---

²³² BALCI, Mesut, a.g.e, s.638; ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.241

²³³ Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2017/4879 E. 2019/6381 K. ve 23.09.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²³⁴ “Davacının gelirinin belirlenmesi tazminatın doğru tespitinde önemli bir yer tutmaktadır. Çalışma hayatının aktif çalışma dönemi ve emeklilik dönemi olan pasif devre olarak ayrılması, aktif devrede zararın asgari geçim indirimi dahil edilerek, pasif devrede zararın asgari geçim indirimsiz asgari ücret düzeyinde olacağı kabulü gerektiği Dairemizin yerleşmiş içtihatlarından. Pasif devre zararının hesaplanması sırasında esas alınan ücret, bir çalışmanın karşılığı değil, ekonomik bir değer taşıyan yaşamsal faaliyetlerin sürdürülmesinin karşılığıdır. Hal böyle olunca da ücretle fiilen çalışanlara uygulanmak için getirilen asgari geçim indiriminin, ücretli bir çalışmanın söz konusu olmadığı pasif dönem (devre) zararının hesaplanmasında dikkate alınamayacağı açıktır. Zira, asgari geçim indirimi (AGİ), ücretin eki olmadığından, tazminat alacaklarının hesaplanmasına esas ücrete dahil edilemez.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/13219 E. 2019/5773 K. ve 08.05.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Çalışma hayatının, aktif çalışma dönemi ve emeklilik dönemi olan pasif devre olarak ayrılması ve özel yasalarında çalışma süreleri ayrık olarak belirtilmemiş (asker, polis vb. gibi) kişiler yönünden 60 yaşın aktif çalışma devresini, bakiye yaşam süresi varsa kalan sürenin de pasif çalışma devresini oluşturduğu; işgücü kaybı nedeniyle tazminatın hesabında, pasif devrede de zararın oluşacağı ve bu zararın asgari ücret düzeyinde bir zarar olacağı kabulü gerektiği, Dairemizin yerleşmiş içtihatlarından. Pasif devre zararının hesaplanması sırasında esas alınan ücret, bir çalışmanın karşılığı değil, ekonomik bir değer taşıyan yaşamsal faaliyetlerin sürdürülmesinin karşılığıdır. Hal böyle olunca da ücretle fiilen çalışanlara uygulanmak için getirilen asgari geçim indiriminin ücretli bir çalışmanın söz konusu olmadığı pasif dönem (devre) zararının hesaplanmasında dikkate alınamayacağı açıktır.

Zira asgari geçim indirimi ücretin eki olmadığından, tazminat alacaklarının hesaplanmasında esas ücrete dâhil edilemez. Somut olayda, hükme esas alınan 16.02.2016 tarihli hesap bilirkişi raporunda hesaplamanın asgari geçim indirimi dahil edilmiş net asgari ücret üzerinden yapıldığı anlaşıldığından, mahkemece aynı bilirkişiden, pasif dönemde, asgari geçim indirimi dahil edilmeksizin asgari ücret üzerinden hesaplama yapılması için ek rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/10682 E. 2019/5249 K. ve 29.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“İş göremezlik tazminatının hesabında, davacının gelirinin doğru biçimde belirlenmesi, tazminatın doğru tespitinde önemli bir yer tutmaktadır. Çalışma hayatının aktif çalışma dönemi ve emeklilik dönemi olan pasif devre olarak ayrılması ve pasif devrede zararın asgari geçim indirimsiz asgari ücret düzeyinde bir zarar olacağına kabulünün gerektiği Dairemizin yerleşmiş içtihatlarından. Pasif devre zararının hesaplanması sırasında esas alınan ücret, bir çalışmanın karşılığı değil, ekonomik bir değer taşıyan yaşamsal faaliyetlerin sürdürülmesinin karşılığıdır. Hal böyle olunca da ücretle fiilen çalışanlara uygulanmak için getirilen asgari geçim indiriminin, ücretli bir çalışmanın söz konusu olmadığı pasif dönem (devre) zararının hesaplanmasında dikkate alınamayacağı açıktır. Zira, asgari geçim indirimi (AGİ), ücretin eki olmadığından, tazminat alacaklarının hesaplanmasına esas ücrete dahil edilemez. Somut olayda, hükme esas alınan bilirkişi raporunda aktif ve pasif dönem ayrımı yapılmamış her iki dönem için de net asgari ücret üzerinden hesap yapılmıştır. Davacının pasif dönemine ilişkin tazminata esas geliri belirlenirken AGİ dahil edilmiş asgari ücret üzerinden hesaplama yapılması hatalıdır. Bu nedenlerle, pasif döneme ilişkin hesaplamanın, AGİ dahil edilmemiş asgari ücret üzerinden yapılması konusunda, ek rapor alındıktan sonra, varılacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı olduğu şekilde hüküm kurulması doğru değildir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/9662 E. 2019/3577 K. ve 26.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Çalışma hayatının aktif çalışma dönemi ve emeklilik dönemi olan pasif devre olarak ayrılması ve özel yasalarında çalışma süreleri ayrı olarak belirtilmemiş (asker, polis vb. gibi) kişiler yönünden 60 yaşın aktif çalışma devresi, bakiye yaşam süresi varsa bu sürenin de pasif çalışma dönemini oluşturduğu, destekten yoksun kalma nedeniyle tazminatın hesabında pasif devrede de zararın oluşacağı ve bu zararın asgari ücret düzeyinde bir zarar olacağına kabulünün gerektiği Dairemizin yerleşmiş içtihatlarından. Hükme esas alınan bilirkişi raporunda, jandarma başçavuşu olan davacının aktif çalışma yaşı 60 olarak kabul edilmek suretiyle hesaplama yapılmıştır. Emekli Sandığı Kanunu'nun 40. maddesinde bazı kamu görevlilerinin (asker, polis, gümrük memuru v.s.) yaş haddinden emekli yapılacakları düzenlenmiştir. Şu durumda, davacının aktif çalışma yaşının yasal düzenleme göz önünde tutularak belirlenmesi ve belirlenecek pasif dönemde için ise asgari geçim indirimi uygulanmaksızın asgari ücret üzerinden yapılacak hesaplama göre tazminata hükmedilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/5279 E. 2019/2983 K. ve 14.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Çalışma hayatının sona erdiği pasif dönemde elde edeceği gelir düzeyinin yalnızca çalışan kişiler için öngörülen Asgari Geçim indirimi (AGİ) uygulanmaksızın Asgari Geçim indirimsiz asgari ücret düzeyinde gelir sağladığının kabul edilerek buna göre hesaplanma yapılması gerekmektedir. Mahkemece hükme esas alınan raporda pasif dönem hesabında asgari geçim indiriminin indirilip indirilmediği denetlemekte olup, bilirkişiden bu konuda rapor alınarak pasif dönem hesabında AGİ eklenmiş asgari ücret üzerinden hesaplama yapılmış ise Asgari Geçim indirimsiz asgari ücret üzerinden hesaplama yapılmak üzere hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/5270 E. 2019/1139 K. ve 07.02.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²³⁵ TAN, Fahri, Pasif Devre Maddi Tazminat Hesaplamalarında Doğrular Yanlışlar İstanbul Barosu Dergisi Cilt:81 Sayı:6 Yıl 2007, s. 2558–2559; YAŞAR, Halis, a.g.e, s.117

Pasif dönem zararı her destekten yoksun kalan davacının davasında hesaplanmamaktadır. Bu dönem aktif çalışma döneminin biteceği tarihten muhtemel bakiye ömür sonuna kadar devam edecek dönemi kapsadığından ancak ömür boyu desteklik ilişkisi içinde olduğu kabul edilen davacılar için geçerlidir. Örneğin çalışan eşin, çocukların veya anne babanın kaybı halinde gündeme gelebilir.

Emeklilik aylığının pasif dönem zarar hesabına etkisi noktasında doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. GÜRBÜZ'e göre, emeklilik halinde pasif dönem zararı oluşmaz, oluşsa bile emekli aylığı ile oluşan farka göre hesaplama yapılması gerekmektedir.²³⁶ SERATLI, pasif dönemde gerçekleşeceği kabul edilen zararın hesaplanabilmesi için işçinin 60 yaşına geldiğinde hak kazanacağı yaşlılık aylığının bilinmesi gerektiğini, bu aylığa sosyal yardım zammının eklenmesi ile oluşan tutara aktif dönemdeki gibi % 10 artırım ve % 10 iskontoya tabi tutulmasını yoluyla zararın bulunacağını savunmaktadır.²³⁷ YAŞAR'a göreyse, emekli aylığı yıllarca verilen emeğin ve ödenen primlerin karşılığıdır. Pasif dönem zararında desteğin emekli olup olmadığına bakılmaksızın yürütülen yaşamsal faaliyet esastır. Kaldı ki emeklilik dönemindeki maddi ve manevi desteklik ilişkisinin emeklilik aylığı dışında bir husus olduğunun kabulü gerekir. Bu nedenle pasif devre hesabı yapılırken emekli olma ihtimali değerlendirilmeden işlem yapılmalıdır.²³⁸ Bizce de YAŞAR'ın bu görüşü isabetlidir. Zira pasif dönem

---

²³⁶ GÜRBÜZ, Metin, a.g.e, s.108

²³⁷ SERATLI, Gaye Burcu, a.g.e, s.169

²³⁸ YAŞAR, Halis, a.g.e, s. 119; BALCI, Mesut, a.g.e, s.639; "Belirtilen nedenlerle davacı işçinin iş görebilme çağı sonrası olarak da ifade edilen zarara uğrayacağı yaşlılık aylılığı ile karşılanmayan bakiye bir zararının bulunduğu kabul edilerek; ileride yaşlılık aylığına hak kazanma olasılığı üzerinde durulmadan pasif dönem zarar hesabının yaptırılması gerekmektedir." Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2007/112 E. 2007/114 K. ve 07.03.2007 T; TAN, Fahri, a.g.e

"Kuşkusuz, açıklanan tazminatın hesaplanması yönteminde, işçinin yaşlılık aylığı almaya veya işçinin yaşı ve oluşan meslekte kazanma gücü kayıp oranına göre ileride çalışıp yaşlılık aylığına hak kazanması üstün olasılık içinde bulunması durumunda da zarar hesabı nda pasif dönemin hesaba dâhil edilmesi gerekir. İş kazası sonucu malul kalan işçinin aynı işinde çalışmaya devam etse dahi diğer işçilerden daha fazla çaba harcayacağı asıldır. 60 yaşından sonra elde edeceği yaşlılık aylığını da diğer işçilerden daha fazla çaba harcayarak elde edeceğinden yaşlılık aylığını aldığı dönemde de devam edecek olan maluliyeti nedeniyle zarara uğramadığı düşünülemez. Kaldı ki, sigortalıya bağlanan yaşlılık aylığında meslek hastalığı ve iş kazası kolundan alınan primlerin hiçbir etkisi bulunmamakta tamamen uzun vadedeki sigorta kollarından ödenen primler sonucu aylık bağlanmaktadır. Bu nedenlerle pasif döneminde zarar hesabına dâhil edilmesi ve yeraltı maden işçilerinin zararlarının

zararı, ömür boyu desteklik ilişkisi içerisinde olabilecek kimseler için geçerli olup bu zararın mantığı ile kişinin hak kazanacağı emekli maaşının bir ilgisi yoktur. Nitekim pasif dönemdeki desteklik emekli maaşından ziyade yardım ve hizmet şeklinde gerçekleşmektedir.

3.1.2. Destek Görene Ayrılacak Payın Belirlenmesi

Desteğin net geliri belirlendikten sonra, bu gelirden destek görenlere ayrılacak payın belirlenmesi gerekmektedir. Desteğin ödeyebileceği toplam destek miktarının hak sahipleri arasında bölüştürülmesine paylaşırma denilmektedir.²³⁹ Destek payları belirlenirken desteğin gelirinin bir kısmını da kendi ihtiyaçlarına ayıracağı kabul edilmekte, bu kısım çıkartıldıktan sonra kalan gelirin destekten yoksun kalanlar arasında paylaşılacağı kabul edilmektedir. Desteğin kendi ihtiyaçları için gelirinin bir kısmını ayırması, kazancının hepsini destek görenler ile paylaşmaması kuralına uygulamada *yardımın geliri yutmaması prensibi* denilmektedir.²⁴⁰ Ölenin destekten yoksun kalanlara yapacağı yardım miktarına

---

tesbitinde 50 yaşın ikmaline kadar yeraltındaki koşullar nazara alınarak yapılan ücretlerle, 50 ile 60 yaşları arasında yer üstünde tüm yıl asgari ücretle çalışıp gelir elde edeceği, 60 yaştan sonra bakiye ömrüne kadar (pasif dönemde), asgari ücret esas alınarak yapılması gerekir. Bundan sonra kusur indirimi yapılacak ve en son olarak da, aktif ve pasif dönemde elde edilen kazançlar toplamından, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bildirilen peşin sermaye değeri indirilecektir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2008/10937 E. 2009/3730 K. ve 12.03.2009 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Zarar ve tazminatın hesaplanması yönteminde, işçinin yaşlılık aylığı alması veya işçinin yaşı ve işçide oluşan meslekte kazanma gücü kayıp oranına göre ileride çalışıp yaşlılık aylığına hak kazanması üstün olasılık içinde bulunması durumunda da zarar hesabında pasif dönemin hesaba dahil edilmesi gerekir. Meslek hastalığı sonucu malul kalan işçinin aynı işinde çalışmaya devam etse dahi diğer işçilerden daha fazla çaba harcayacağı asıldır. 60 yaşından sonra elde edeceği kazançların diğer işçilerden daha fazla çaba harcayarak elde edeceğinden yaşlılık aylığını aldığı dönemde de devam edecek olan maluliyeti nedeniyle zarara uğramadığının kabulü isabetsiz olur. Kaldı ki, sigortalıya bağlanan yaşlılık aylığında meslek hastalığı ve iş kazası kolundan alınan primlerin hiçbir etkisi bulunmamakta olup tamamen uzun vadeli sigorta kollarından ödenen primler sonucu aylık bağlanmaktadır. Bu nedenlerle pasif dönemin de zarar hesabına dahil edilmesi gerekir. Mahkemece hükmüne esas alınan bilirkişi zarar hesabında pasif dönemin hesaba dahil edilmemesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2005/117 E. 2005/2621 K. ve 21.03.2005 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²³⁹ YAŞAR, Halis, a.g.e., s.91

²⁴⁰ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.91

“Buna göre öncelikle gelirin tamamının, yardım görenlere tahsis olunmuş varsayılmayacağı, ölenin gelirinden bir bölümünü kendisine ayıracağı, bu tahsisten vazgeçilemeyeceği ve bu suretle yardımın (payların) geliri yutmaması ilkesi dikkate alınmalıdır. Ayrıca ölenin kendi geçim

ilişkin kanunda açık bir düzenleme ve matematiksel bir hesap bulunmamaktadır. Yargıtay'ın da destek paylarının nasıl belirleneceği hususunda yerleşik içtihadı yoktur.²⁴¹

Destek görenlere ayrılacak pay belirlenirken, desteğin sağlığında sağladığı yardımın miktarı belirlenmelidir. Gerçek yardım miktarı yeterli delille ispat edilemiyorsa hâkim takdir hakkını kullanarak yardım miktarını belirleyebilecektir.²⁴² Bu belirlemede destek ile destekten yoksun kalan arasındaki yakınlık ilişkisi, destekten yoksun kalanın yaşı, sosyal ve ekonomik çevresi, cinsiyeti, yaşam standardı vb. bakım ilişkisi ve miktarını etkileyebilecek unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır.²⁴³ Zira tüm bu unsurlara göre destekteki fedakârlık

---

masraflarından artan miktarın tamamının (hiçbir tasarruf düşüncesine yer bırakmadan) destek görenlere dağıtıldığı da kabul olunamaz. Öte yandan, destek görecek kimselere ayrılacak miktar da, bunların ihtiyaçlarının toplamı kadar olmalıdır. Bunun dışında destekten yoksun kalanlardan bir kısmının davacı olup diğer kısmının davacı olmadığı durumda talepte bulunmayan destek görenlerin paylarının da hesaplamada göz önünde tutulması gerekmektedir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/11776 E. 2018/5891 K. ve 06.06.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Destekten yoksun kalanların destek paylarını belirlerken desteğin gelirinin bir kısmını kendisine bir kısmını da eş, çocukları ile ana ve babasına ayıracağı varsayılmalıdır. Bunun dışında destekten yoksun kalanlardan bir kısmının davacı olup diğer kısmının davacı olmadığı durumda talepte bulunmayan destek görenlerin paylarının da hesaplamada göz önünde tutulması gerekmektedir. Ancak destek almaktan vefat, evlilik ya da destek alma ihtiyacının sona ermesi gibi nedenlerle çıkan kişinin payı diğer destek alanlara aktarılarak hesaplama yapılması gerekmektedir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2018/466 E. 2018/5161 K. ve 17.05.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁴¹ BALCI, Mesut, a.g.e, s.663; ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.172

²⁴² SERATLI, Gaye Burcu, a.g.e, s.144; *“Destekten yoksun kalma zararının hesabında, destekten yoksun kalanlara müteveffanın sağlığında sağlamış olduğu (ya da ileride sağlaması muhtemel olan) yardımın miktarı doğru biçimde belirlenmelidir. Ölenin parasal veya bedensel destekliğinin derecesi ile bundan yoksun kalanların tazminat isteklerinin ölçüsü ya da hesaplama yöntemi konusunda, öğretide görüş birliği yoktur. Gerçek yardım miktarının yeterli delillerle ispat edilemediği durumlarda yargıç, takdir hakkını kullanarak yardım miktarını belirleyebilecektir. Bu belirlemede, destek ile destek olunan kimse arasındaki yakınlığın derecesi, aralarındaki manevi bağ, davacıların yaşları, dahil oldukları sosyal ve ekonomik çevre, yaşam standartları, cinsiyetleri gibi bakım ilişkisine ve miktarına etkili olabilecek unsurlar da göz önünde bulundurulacaktır. Hayatın olağan akışı içinde, destek sayılan kimsenin, baktığı kimselere gelirini belli paylara bölerek baktığı pek söylenemese de tazminat hesabında bir paylaşım yapmak zorunlu hale gelmektedir.”* Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/8962 E. 2019/3839 K. ve 01.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁴³ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.169

“Destekten yoksun kalma zararının hesabında, destekten yoksun kalanlara müteveffanın sağlığında sağlamış olduğu yardımın miktarı belirlenmelidir. Ölenin parasal veya bedensel destekliğinin derecesi ile bundan yoksun kalanların tazminat isteklerinin ölçüsü ya da hesaplama yöntemi konusunda öğretide görüş birliği yoktur. Gerçek yardım miktarının yeterli delillerle ispat edilemediği durumlarda hakim, takdir hakkını kullanarak yardım miktarını belirleyebilecektir. Bu belirlemede destek ile destek olunan kimse arasındaki yakınlığın derecesi, aralarındaki manevi

duygusu ve yardım miktarı değişiklik gösterecektir. Yine destekten yoksun kalanlara ayrılacak tutar, bu kimselerin ihtiyaçları kadar ve ihtiyaçları süresince olmalıdır.²⁴⁴ Destek gelirinini paylaşırılması, destek görenin miras payına göre de yapılamaz. Zira destekten yoksun kalanların hepsi ölen desteğin mirasçısı olmayabilir. Ayrıca destek görenin bakım ihtiyacı içinde olması da gerekmesine rağmen desteğin mirasçısı bakım ihtiyacı içinde olmayabilir. O halde ihtiyaç ve miras payları farklılık gösterecektir.²⁴⁵

Desteğin hayattayken yardımda bulunduğu kimselere gelirini matematiksel paylara bölerek baktığı söylenemez. Ancak tazminat hesaplanırken bir paylaşırma yapmak zorunludur. Uygulamada paylaşırma hususu genellikle bilirkişilerin takdirine bırakılmaktadır. Bilirkişiler tarafından bugün yürürlükten kalkmış 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu 23. maddesindeki %70 gelir bağlama oranı üzerinden paylaşırma yapılmakta, yani ölenin kazançlarının %70'ini paylaşabileceği kabul edilmektedir.²⁴⁶ Ancak bu kabul doktrininde birçok yazar tarafından eleştirilmektedir. YAŞAR'a göre, desteklikte desteğin kendine ayıracağı pay ve yapacağı desteklik sürekli sabit değildir. Ancak sosyal güvenlik yasalarında desteğin gelirinini daima %30'luk belirli bir kısmı sabit saklı kalmaktadır.²⁴⁷ Bu da destekten yoksun kalma tazminatının amacı ile bağdaşmaz. ÇELİK'e göre de destek tazminatının sosyal güvenlik kurumları gelirleriyle bir ilgisi yoktur. Ayrıca en son yürürlüğe giren 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve

---

bağ, davacıların yaşları, dahil oldukları sosyal ve ekonomik çevre, yaşam standartları, cinsiyetleri gibi bakım ilişkisine ve miktarına etkili olabilecek unsurlar da göz önünde bulundurulacaktır. Hayatın olağan akışı içinde, destek sayılan kimsenin baktığı kimselere gelirini belli paylara bölerek baktığı pek söylenemese de tazminat hesabında bir paylaşırma yapmak zorunlu hale gelmektedir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/16436 E. 2018/8676 K. ve 04.10.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁴⁴ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.91

²⁴⁵ GÖKYAYLA, Kadir Emre, .a.g.e, s.158

²⁴⁶ Paylaşırmanın 506 Sayılı Kanun'un 23. maddesi doğrultusunda yapılacağına ilişkin Yargıtay'ın yerleşik içtihadı bulunmamaktadır. Yalnızca Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 2002/4300 E., 2002/4803 K. ve 23.05.2002 tarihli kararında; “*hak sahibi anne-babaya gelir bağlanmadığının bildirilmesi durumunda hak sahiplerine 506 sayılı Yasanın 24. maddesi gereğince gelir bağlanması için Kuruma başvurmaları giderek dava açmaları yönünden önel verilmek, murisin gelirinden %70 oranında anne-babaya da pay verilerek hesap raporu almak ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir.*” Demıştır. Ancak bu kararda yer verilen %70 oranının uygulanması gerektiği yönünde yerleşik içtihat olduğu anlamına gelmemektedir.

²⁴⁷ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.123

Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda farklı gelir bağlama hükümlerine yer verilmiş, %70 oranından söz edilmemiştir. Kaldı ki sosyal güvenlik yasaları her destekten yoksun kalana gelir bağlamamaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan gelir alma şartlarını sağlamayan destekten yoksun kalan için %70 oranını kabul etmenin bir anlamı yoktur. Öte yandan yardım ve hizmet ederek destek olan kimselerde de, yardım ve hizmet derecesinin %70'i şeklinde bir oranla hesaplama yapmak mümkün değildir.²⁴⁸ Ölenin payını %30 olarak sabit tutmanın da mantıklı bir açıklaması bulunmamaktadır. Bizce de yürürlükten kalkmış 506 Sayılı Kanun'un 23. maddesinde yer alan %70'in paylaşılması ilgili mevzuatın kendi matematiği ile ilgilidir. Ölüm halinde destekten yoksun kalma hesabının uygulanmasında somut durum araştırılmalıdır. Zira somut durum araştırılmaksızın %70 oranının uygulanması, ölen desteğin gelirinin bir bölümünün hiç değerlendirilmemesi anlamına gelecektir. Ayrıca %70'lik oran bilirkişiler tarafından kabul edilmekte olup, bu hususta Yargıtay'ın yerleşik içtihadı da bulunmamaktadır.

Birden fazla destek görenin bulunduğu durumlarda bağımsızlık ilkesi gereği her destek gören için ayrı ayrı hesaplama yapılmaktadır. İhtiyaç sahiplerinden birinin destek payını talep etmemesi diğer payların miktar olarak artmasına neden olmamaktadır.²⁴⁹ Yine paylaşırma yapılırken sadece davacılar göz önüne alınmamaktadır. Dava açmamış olanların payları da dikkate alınmalıdır. Çünkü destek ölmeydi sadece davacılar değil, tüm destekten yoksun kalanlara yardımda bulunacağı kabulü gerekir. Bu nedenle dava açsın veya açmasın tüm destekten yoksun kalanlar düşünülerek paylaşırma yapılmalıdır.²⁵⁰

---

²⁴⁸ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.165

²⁴⁹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.158

²⁵⁰ "Buna göre öncelikle gelirin tamamının, yardım görenlere tahsis olunmuş varsayılmayacağı, ölenin gelirinden bir bölümünü kendisine ayıracağı, bu tahsisten vazgeçilemeyeceği ve bu suretle yardımın (payların) geliri yutmaması ilkesi dikkate alınmalıdır. Ayrıca ölenin kendi geçim masraflarından artan miktarın tamamının (hiçbir tasarruf düşüncesine yer bırakmadan) destek görenlere dağıtıldığı da kabul olunamaz. Öte yandan, destek görece kimselere ayrılacak miktar da, bunların ihtiyaçlarının toplamı kadar olmalıdır. Bunun dışında destekten yoksun kalanlardan bir kısmının davacı olup diğer kısmının davacı olmadığı durumda talepte bulunmayan destek görenlerin paylarının da hesaplamada gözönünde tutulması gerekmektedir. Ancak destek almaktan vefat, evlilik ya da destek alma ihtiyacının sona ermesi gibi nedenlerle çıkan kişinin payı diğer destek alanlara aktararak hesaplama yapılması gerekmektedir. Bu şartlarda hayatın olağan akışı içinde 18 yaşına gelen çocuğun gelir elde etmesi

Destekten yoksun kalanların payları, ilgili kişilerin sayılarına göre değişiklik göstermektedir. Hesaplama yapılırken göz önünde bulundurulmuş destek gören, sonradan desteklik ilişkisinden çıkarsa, çıktıktan sonraki dönemdeki payları desteklik ilişkisi devam edenler arasında paylaşılır. Başka bir anlatımla, vefat, evlilik, ihtiyacın kalmaması gibi nedenlerle desteklik ilişkisinden çıkanların payları kalanların paylarına eklenmelidir.²⁵¹ Örneğin destek gören olarak anne ve

---

ile birlikte evleninceye kadar elde ettiği gelirin yarısını kendisine, yarısını da ana ve babayla paylaşacağı varsayılmıştır. İleriki yıllarda evlenmesi ile birlikte desteğin kendisine 2, eşine 2 ve ana babasına 1'er pay, yine evlendikten bir müddet sonra ilk çocuğunun olacağı bu kez desteğin kendisine 2, eşine 2, çocuk ve ana ve babaya birer pay verilerek destek tazminatları hesaplanacaktır. Ayrıca desteğin askerlik çağına geldiğinde askerlik vazifesinin zorunlu olduğu da dikkate alınarak askere gideceğinin ve bu dönemde hak sahiplerine herhangi bir desteği olamayacağı değerlendirilmesi gerekirken bu yönde herhangi bir değerlendirme içermeyen ve yukarıda izah edilen ilkelere uygun olmayan bilirkişi raporunun hükme esas alınarak yazılı olduğu şekilde karar verilmiş olması doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/9092 E. 2019/3806 K. ve 28.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Dava, trafik kazasından kaynaklanan destekten yoksun kalma tazminatının tahsili istemine ilişkindir. Destekten yoksun kalanların destek payları belirlenirken desteğin gelirin bir kısmını kendisine bir kısmını da eş, çocukları ile ana ve babasına ayıracağı varsayılmıştır. Bunun dışında destekten yoksun kalanlardan bir kısmının davacı olup diğer kısmının davacı olmadığı durumda talepte bulunmayan destek görenlerin paylarının da hesaplamada göz önünde tutulması gerekmektedir. Ancak destek almaktan vefat, evlilik ya da destek alma ihtiyacının sona ermesi gibi nedenlerle çıkan kişinin payı diğer destek alanlara aktararak hesaplama yapılması gerekmektedir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2017/3811 E. 2019/2274 K. ve 28.02.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁵¹*“Ancak destek almaktan vefat, evlilik ya da destek alma ihtiyacının sona ermesi gibi nedenlerle çıkan kişinin payı diğer destek alanlara aktararak hesaplama yapılması gerekmektedir. Bu şartlarda hayatın olağan akışı içinde 18 yaşına gelen çocuğun gelir elde etmesi ile birlikte evleninceye kadar elde ettiği gelirin yarısını kendisine, yarısını da ana ve babayla paylaşacağı varsayılmıştır. İleriki yıllarda evlenmesi ile birlikte desteğin kendisine 2, eşine 2 ve ana babasına 1'er pay, yine evlendikten bir müddet sonra ilk çocuğunun olacağı bu kez desteğin kendisine 2, eşine 2, çocuk ve ana ve babaya birer pay verilerek destek tazminatları hesaplanacaktır. Ayrıca desteğin askerlik çağına geldiğinde askerlik vazifesinin zorunlu olduğu da dikkate alınarak askere gideceğinin ve bu dönemde hak sahiplerine herhangi bir desteği olamayacağı değerlendirilmesi gerekirken bu yönde herhangi bir değerlendirme içermeyen ve yukarıda izah edilen ilkelere uygun olmayan bilirkişi raporunun hükme esas alınarak yazılı olduğu şekilde karar verilmiş olması doğru görülmemiştir.”* Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/9092 E. 2019/3806 K. ve 28.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Destekten yoksun kalanların destek paylarını belirlerken desteğin gelirin bir kısmını kendisine bir kısmını da eş, çocukları ile ana ve babasına ayıracağı varsayılmıştır. Trafik kazası sonucu ölen çocuk ölmeseydi, ana ve babaya bakması muhtemeldir. Uygulamada çocuğun gelirin bir kısmını ana ve babasına da ayıracağı varsayılır. Bu nedenle destekten yoksun kalanlardan bir kısmının davacı olup diğer kısmının davacı olmadığı durumda talepte bulunmayan destek görenlerin paylarının da hesaplamada göz önünde tutulması gerekmektedir. Ancak destek almaktan vefat, evlilik ya da destek alma ihtiyacının sona ermesi gibi nedenlerle çıkan kişinin payı diğer destek alanlara aktararak hesaplama yapılması gerekmektedir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2017/3958 E. 2017/10949 K. ve 27.11.2017 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

çocuklar varsa, zarar süreleri genel olarak erkekler için 18 yaşına, kızlar için 22 yaşına kadardır. Çocuklar Yükseköğrenim görüyorlarsa bu süre 25 yaşına kadar çıkmaktadır.²⁵² Çocuklar anılan yaşlara ulaştığında ise desteklikten çıkmakta, desteklikten çıkan çocuğun payı ise diğer pay sahiplerine paylaştırılmaktadır. Çocukların tümü desteklikten çıkarsa anne tek başına kalacak ve payı en yüksek orana ulaşacaktır.

3.1.2.1. Eşe Ayrılacak Pay

Eşler arasındaki paylaşım eşit kabul edilmelidir. Yapılacak destek tazminatı hesabında, eğer çocuk yoksa ölenin gelirinin tamamı üzerinden ½ pay kendisine ayrılmalı, kalan ½ pay üzerinden sağ kalan eşin tazminatı hesaplanmalıdır. Çıkan rakamdan ise dul eşin evlenme olasılığı oranında indirim yapılmalıdır.²⁵³ Nitekim Türk Medeni Kanunu'ndaki eşitlik ilkesi ve evliliğin ortak yaşam birliği olduğu göz önüne bulundurulduğunda kocanın kendisine ayıracağı miktar ile karının kendisine ayıracağı miktarın farklı tespit edilmesi isabetli değildir. Yapılacak paylaştırmada karı koca paylarının eşit olması gerekmektedir.²⁵⁴

“Bunun dışında destekten yoksun kalanlardan bir kısmının davacı olup diğer kısmının davacı olmadığı durumda talepte bulunmayan destek görenlerin paylarının da hesaplamada gözönünde tutulması gerekmektedir. Ancak destek almaktan vefat, evlilik ya da destek alma ihtiyacının sona ermesi gibi nedenlerle çıkan kişinin payı diğer destek alanlara aktarılarak hesaplama yapılması gerekmektedir. Somut olayda, davacı aynı kazada vefat etmiş olan anne ve babası yönünden ayrı ayrı destekten yoksun kalma tazminatı talep etmiş, mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda aynı kazada vefat eden davacının anne ve babası bakımından destek tazminatı hesaplamasında her bir müteveffanın sağlayacağı yardımın miktarı kazada vefat eden eşe de pay ayrılacak suretiyle davacıya 1/5 oranında desteklik payı ayrılmış ise de, anne ya da babanın destek tazminatı hesabı yapılırken aynı kazada vefat etmiş eş için de pay ayrılması yukarıda yapılan açıklamalar dikkate alındığında doğru bir hesap tarzı olmayıp desteklik tazminatı hesabında vefat etmiş kişi destek alacak kişiler arasından çıkartılarak (somut olayda vefat eden diğer eş gibi) bu kişiye ayrılması gereken desteklik payı destek tazminatı alabilecek diğer kişiler arasında dağıtılarak hesaplama yapılması gerekirken yazılı olduğu şekilde hatalı hesaplama yöntemine göre belirlenen bilirkişi raporunun hükme esas alınması doğru olmamış, hükmün bozulması gerekmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2013/12107 E. 2014/15261 K. ve 06.11.2014 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁵² KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Esasları ve Hesap Yöntemleri, (Ankara,2019), s.144

²⁵³ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.178; KILIÇOĞLU, Mustafa, Hesap Yöntemleri, s.145

²⁵⁴ EKMEKÇİ, Ömer, a.g.e, s.109

“Evli çocuksuz eşlerin hayatın olağan akışı içinde gelirin eşler arasında eşit paylaşılacağı düşünülmelidir. Bu durumun Türk Medeni Kanun'da ki eşitlik ilkelerine de uygun düşecektir. Bu kapsamda desteğin kazançlarının tamamı üzerinden 2 pay desteğe 2 pay eşe, bir başka anlatımla

İsviçre doktrinde de eşler arasında ayırım yapılmasının doğru olmadığı, aile bütçesine giren para üzerinden, kadın ve erkeğin eşit miktarda pay alması gerektiği görüşü benimsenmektedir. Gerekçe olarak, vücut bakımı, kuaför gibi ihtiyaçları sebebiyle kadının masrafının erkeğinkinden az olmadığı ileri sürülmektedir.²⁵⁵ GÖKYAYLA'ya göre ise geride kalan eşe düşecek pay hesabında kadın-erkek eşitliği bir kıstas olarak değerlendirilmemelidir. Ülkemizin sosyolojik özellikleri de genellikle eşit pay vermeye müsait değildir. Yazar payların belirlenmesindeki ihtiyacın bakım ihtiyacı olduğunu, somut olaya göre bakım ihtiyacının belirlenmesi gerektiğini ve sağ kalan eşin net aile bütçesinin %50'den fazlasını almasının mümkün olduğunu savunmaktadır.²⁵⁶

Yargıtay uygulamasında eşe yapılacak yardımın, destek gören çocuk sayısına göre %25 ile %50 arasında değiştiği, çocukların destek görme durumunun ortadan kalkması üzerine eşe ayrılacak payın arttığı kabul edilmektedir.²⁵⁷ Dul kalan çocuksuz eşe %50 oranında²⁵⁸ pay ayrılmaktadır.

%50 pay desteğe, %50 pay sağ kalan eşe ayrılması uygun olacaktır.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/21323 E. 2017/3785 K. ve 06.04.2017 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁵⁵ GÖKYAYLA, Kadir Emre a.g.e, s.162

²⁵⁶ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.162

²⁵⁷ KABA, Gizem, a.g.e, s.94

²⁵⁸ “Somut olayda, destekten yoksun kaldığını iddia eden davacı ... müteveffanın eşi olup mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda davacı eş ...'nin tek başına olduğu bu destek döneminde hayatın olağan akışı içinde gelirin eşler arasında eşit paylaşılacağı düşünülmelidir. Türk Medeni Kanun'da ki eşitlik ilkelerine de uygun düşecek şekilde desteğin kazançlarının tamamı üzerinden 2 pay desteğe 2 pay eşe, bir başka anlatımla %50 pay desteğe, %50 pay sağ kalan eşe ayrılması yerine yazılı şekilde %45 pay ayrılması doğru olmamış hükmün bozulması gerekmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/589 E. 2017/6881 K. ve 19.06.2017 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Mahkemece bu durumda; davacı eşin tek başına kaldığı destek döneminde hayatın olağan akışı içinde gelirin eşler arasında eşit paylaşılacağı düşünülmelidir. Türk Medeni Kanun'da ki eşitlik ilkelerine de uygun düşecek şekilde desteğin kazançlarının tamamı üzerinden 2 pay desteğe 2 pay eşe, bir başka anlatımla %50 pay desteğe, %50 pay sağ kalan eşe ayrılması yerine yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış hükmün bozulması gerekmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/16812 E. 2017/986 K. ve 02.02.2017 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“ Destekten yoksun kaldığını iddia eden davacı müteveffanın eşi olup mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda davacı eş tek başına kaldığı dönem için destek payının yüzde elli oranında destek olacağı varsayımına göre hesaplama yapıldığı ve bu şekilde yapılan hesaplamaya davalı tarafından itiraz edilmediği halde hatalı değerlendirme ile yüzde kırk beş kabul edilerek bu oranda destek tazminatına hükmedilmesi isabetli görülmemiştir. Mahkemece bu durumda; davacı eşin tek başına kaldığı destek döneminde hayatın olağan akışı içinde gelirin eşler arasında eşit paylaşılacağı düşünülmelidir. Eşitlik ilkelerine de uygun düşecek şekilde desteğin kazançlarının tamamı üzerinden iki pay desteğe iki pay eşe, bir başka anlatımla yüzde elli pay desteğe, yüzde elli pay sağ kalan eşe ayrılması yerine yazılı şekilde karar verilmesi

Dul eşin çalışması halinde destek payı belirlenirken öncelikle ihtiyaç içinde bulunup bulunmadığına bakılmalıdır. Dul eş kendi geliri ile desteğin ölümünden önceki yaşam standardını koruyabiliyorsa ihtiyaç içinde olduğu kabul edilemez ve tazminat hakkı da doğmaz. Dul eş geliri ile desteğin ölümünden önceki ihtiyaçlarının bir kısmını karşılayabiliyorsa, ihtiyaçlarının karşılanamayan kısmı için tazminat talep etmesi mümkündür. Bu nedenden ötürü, çalışan dul eşin kazandığı gelir kadar zarardan indirim yapılmalı ve kalan miktar üzerinden tazminat hesaplanmalıdır.²⁵⁹

3.1.2.2. Çocuklara Ayrılacak Pay

Ölenin gelirinin tamamı üzerinden 2 pay kendisine, 2 pay eşine, 1'er pay ise çocuklarına verilmelidir. Payların toplamı paydayı oluşturmakta ve açıkta hiç pay bırakılmadan destekten yoksun kalma hesabı yapılmaktadır. Hak sahiplerinin sayısı değiştikçe destek pay oranları da değişecektir. Çocuklar belirli bir yaşa gelip desteklikten çıktığında diğerlerinin payı artmakta, çocuk sayısı arttıkça da dul eşe ayrılacak pay azalmaktadır.²⁶⁰ Yargıtay'ın istikrarlı uygulamasında da dul ve çocuksuz eşe ayrılacak pay %50, eşin bir çocuğunun olması halinde ayrılacak pay %40'dır. İki çocuğun bulunması halinde ise eşe %33,3; çocuklara %16'şar pay ayrılacaktır. Aynı matematiksel oranla, üç çocuk bulunması halinde eşe ayrılacak pay %28,5; çocuklara ayrılan pay ise %14,5 olacaktır.²⁶¹

---

doğru olmamış hükmün bozulması gerekmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/8196 E. 2016/7312 K. ve 15.06.2016 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Buna göre; somut olayda davacı ile müteveffanın ortak iki çocuğunun olduğu, ancak 18 yaşından büyük oldukları anlaşılmıştır. Evli ve çocuksuz (veya çocukların destekten yoksun kalma hesabına dahil olamayacağı) durumda, eşlerin hayatın olağan akışı içinde gelirin eşler arasında eşit paylaşılacağı düşünülmelidir. Bu durumun Türk Medeni Kanun'daki eşitlik ilkelerine de uygun düşecektir. Bu kapsamda desteğin kazançlarının tamamı üzerinden 2 pay desteğe 2 pay eşe, bir başka anlatımla %50 pay desteğe, %50 pay sağ kalan eşe ayrılması uygun olacaktır. Yukarıda açıklanan ilkeler ışığında, hesaplama yapılması gerekirken, davacı eş için %45 destek payı belirlenmiş olması doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/18787 E. 2016/5490 K. ve 05.05.2016 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁵⁹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.165

²⁶⁰ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.178

²⁶¹ “ Mahkemece hükmüne esas alınan tazminat raporunda destek payları hesaplanırken davacı anne ve babaya ayrılan destekten yoksun kalma pay oranları hatalı tespit edilmiştir. Şöyle ki, hayatın olağan akışına göre trafik kazası sonucu ölen küçük çocuk ölmeseydi 18 yaşına gelmesi ile birlikte gelir elde edeceği ve ana ve babaya bakması muhtemeldir. Desteğin ileride evleneceği ve en

Doktrinde GÖKYAYLA tarafından çocukların yaşlarına ve devam ettikleri eğitim kurumlarına göre farklı destek payları belirlenmesi gerektiği, okula giden bir çocuğun masrafının okula gitmeyenden, üniversiteye giden bir çocuğun masrafının ilkokula gidenden daha fazla olacağı, tazminat hesaplamasında bu hususların göz önünde bulundurulması gerektiği savunulmaktadır.²⁶² Ancak ÇELİK'e göre bu hususların tazminat hesabında gözetilmesi uygulamada yorum ve değerlendirme farklılıklarına neden olacağından sakıncalıdır. Öte yandan aile bütçesi bir bütün olarak ele alınmalıdır.²⁶³ Bizce de çocukların payları eşit olmalı ve eğitim durumları ile yaşlarına göre belirlenmemelidir. Zira ailenin hangi çocuğa ne zaman ve ne kadar harcama yaptığının tespiti oldukça zordur. Ayrıca yaşı büyük çocukların her ne kadar ihtiyaçları daha fazlaysa da çalışıp harçlıklarını çıkarmaları da mümkündür. Bu nedenle ÇELİK'in aile bütçesinin bir bütün olarak ele alınması yaklaşımına katılıyoruz.

3.1.2.3. Anne ve Babaya Ayrılacak Pay

Anne ve baba çocuklarının desteğinden yoksun kalmışsa da onlar içinde pay ayrılması gerekmektedir. Destek bekârsa anne ve babaya ayrılacak pay daha yüksek olacakken, desteğin evli olması halinde bu pay azalacaktır. Desteğin çocuklarının bulunması halinde anne babanın payı daha da düşecektir.²⁶⁴ Anne

---

az iki çocuk sahibi olacağı kabul edilerek, desteğin evleninceye kadar gelirinin yarısını kendi ihtiyaçları yarısını da anne ve babası için ayracağı varsayılarak bu dönemde desteğe iki anne ve babaya birer pay vermek suretiyle desteğin tüm gelirin oranlandığında evlenmeden önceki dönemde anne ve babaya %25 pay verilmesi gerektiği, desteğin ileride evlenmesi ile birlikte desteğe iki eşe iki anne ve babaya birer pay vererek yine desteğin tüm gelirin oranlanarak anne ve babaya %16'şar pay ayrılması, desteğin bir çocuğunun olması durumunda iki pay desteğe iki pay eşe bir pay çocuğa ve birer pay anne ve babaya ayrılmak suretiyle desteğin tüm gelirin oranlandığında anne ve baba için %14'er pay verilmesi daha sonra ikinci çocuğun doğacağı varsayılarak bu kez desteğe iki, eşe iki, çocukların her birine birer ve anne ve babaya birer pay verilerek desteğin tüm gelirin oranlanarak anne ve babaya %12,5'er pay verilmesi gerektiği, daha sonra anne ve babadan yaşam tablosuna göre hangisi destekten çıkacaksa kalan kişiye diğerinin payının ilave edilerek destek tazminatlarının varsayımsal hesabının yapılması gerekirken ilk 42 yıl desteğin gelirinin %70'inin 1/4'ünü annesi ve babasına, sonraki 2 yıl da sadece annesine ayracağı kabulüyle hesaplama yapılması doğru olmayıp bu yöndeki bilirkişi raporunun hükme esas alınması isabetli değildir." Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2020/427 E. 2020/5862 K. 20.10.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁶² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.166

²⁶³ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 178

²⁶⁴ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 175; "Tavan hesabının yıllara göre ve dökümlü olarak yapılması gerekirken ortalama metoda göre yapılmış olması isabetsizdir. Öte yandan

babanın birlikte yardım görmeleri halinde destek paylarının eşit olduğu kabul edilmektedir. Yerleşik Yargıtay uygulamasına göre desteğin anne ve babasına birer pay ayrılmaktadır. Bu kapsamda eş, çocuklar ve anne babanın destekten yoksun kalması halinde, desteğe iki, eşe iki, çocuklara birer ve anne ile babaya da birer pay ayrılmalıdır.²⁶⁵

Bununla birlikte destek, çocuk veya genç yaşta ölmüş olabilir. Bu durumda paylar belirlenirken çocuğun gelecekteki hayatı da göz önünde bulundurulmalıdır. Zira genç yaşta ölen desteğin ileride evlenip eş ve çocuklara sahip olma olasılığı epey yüksektir. Bu nedenle ebeveynlerin tüm hayatı için sabit bir pay oranı belirlenmemeli, çocuğun evlenmesi ve çocuklarının olması ihtimali de değerlendirilmelidir. Dolayısıyla ebeveynlere ayrılan desteklik payları aşamalı olarak azaltılmalıdır.²⁶⁶ Yine yardım gören anne veya babadan birinin ölümü halinde, onun payı diğerine eklenmekte, diğerinin destek payı artmaktadır.²⁶⁷

---

sigortalının anneye ayıracağı pay bekarken farklı, evlendikten sonra farklı sonuçlar doğuracaktır. Başka bir anlatımla, sigortalı yaşamış olsaydı evleneceği tarihe kadar annesine daha fazla, evlendikten sonra daha az yardımda bulunabilecekti. Bu yönden dahi hesap raporu hatalıdır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 1997/563 E. 1997/627 K. ve 3.2.1997 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁶⁵ “*Dairemiz'in yerleşik uygulamalarıyla; çalışma ve gelir elde etme durumunda olan bekar çocuk yaşasa idi ileriki yıllarda evleneceği; evlenmesi ile birlikte pay esasına göre 2 pay kendine, 2 pay eşine, birer pay ana ve babaya; evlenmesinden belli bir süre sonra ilk çocuğu ve yine bir süre sonra ikinci çocuğunun olacağı; çocukların olacağı süreler içinde kendine 2 pay, eşine 2 pay, çocuklara birer pay, ana ve babaya da birer pay ayıracağı; ana babadan birinin destekten çıkması halinde, çıkanın payının diğer ebeveynin alacağı paya ekleneceği kabul edilmektedir. Esas alınan bilirkişi raporu, davacıların destek paylarının belirlenmesi bakımından hatalıdır.”* Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2017/1267 E. 2019/8968 K. ve 07.10.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁶⁶ “*Davacıların destekleri olan ... ve ....., kaza tarihinde 29 yaşında olup bekar ve çocuksuz olarak ölmüştür. Mahkemenin hükme esas aldığı 11.05.2015 tarihli aktüer raporunda bilirkişi tarafından, desteklerin belli süre sonra evlenecekleri, belli süreler sonunda 2 çocuklarının olacağı isabetli biçimde kabul edilip, davacılar için kademeli destek payı belirlenmiş ise de, desteklerin çocuklarının olmasından sonraki dönemlerde, davacı anne babalarına ayıracakları paylar hatalı (düşük) belirlenmiştir. Destek konumunda olan çocuğun gelir elde etmesi ile birlikte, evleninceye kadar gelirinin yarısını kendisine ayıracağı ve yarısını da ana ve babası ile paylaşacağıının varsayılması hayatın olağan akışına uygun düşecektir. Desteğin evlenmesi ile birlikte pay esasına göre 2 pay desteğe ayrılacak, 2 pay eşine, birer pay ana ve babaya verilecektir. Desteğin çocuklarının olacağı süreler için de desteğe 2 pay, eşe 2 pay, çocuklara birer pay ayrılacak ve ana ve babaya da birer pay verilecektir. Bu durumda ana ve babanın payları 1/8 olacaktır.”* Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/11973 E. 2019/5188 K. ve 29.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Trafik kazası sonucu ölen çocuk ölmeseydi ana ve babaya bakması muhtemeldir. Uygulamada, bekar ölen desteğin belli bir süre sonra evleneceği ve çocuklarının olacağı, gelirinin bir

kısmını ana ve babasına da ayıracağı varsayılmaktadır. Bu şartlarda çocuğun gelir elde etmesi ile birlikte, evleninceye kadar gelirin yarısını kendisine ayıracağı yarısını da ana ve babası ile paylaşacağı varsayılması hayatın olağan akışına uygun düşecektir. Ancak çocuk yaşasa idi ileriki yıllarda evlenecektir. Evlenmesi ile birlikte pay esasına göre 2 pay desteğe ayrılacak, 2 pay eşine, birer pay ana ve babaya verilecektir. Dairemiz'in yerleşik uygulamaları ile, desteğin öldüğü yaş da dikkate alınarak muhtemel evlilik yaşının belirlenmesi gerekmektedir. Davacılar desteği kaza tarihinde 20 yaşında ve bekar olduğundan, belli bir süre sonra evleneceğinin kabulü ile davacılar ayıracağı destek payının bu ihtimale göre belirlenmesi doğrudur. Ancak, desteğin ölmeden önce davacı babasına ait kasap dükkanında ona yardım ettiğine ilişkin kolluk tespiti, yüksek öğrenim görmesi gibi bir durumun bulunmadığı, kaza tarihindeki yaşı ve askerlikte geçireceği süre de dikkate alındığında 23 yaşında evleneceğinin kabulü, somut olayın özelliklerine ve Dairemiz'in yerleşik uygulamalarına uygun düşse de, davalı vekilinin temyiz dilekçesindeki beyan ve kabulü ile bağlı kalınarak 25 yaşında evleneceğinin kabulü ile hesap yapılması gerekirken, desteğin 29 yaşında (kazadan yaklaşık 9 yıl sonra) evleneceğini kabul ederek hesap yapan bilirkişi raporu, bu yönüyle hatalıdır. Açıklanan maddi ve hukuki vakıtlar karşısında mahkemece; Dairemiz'in yerleşik uygulamaları gereği (davalı vekilinin temyizindeki talebiyle de bağlı kalınarak) desteğin muhtemel evlilik yaşının 25 olarak kabulü ile bekar olduğu döneme ilişkin destek paylarının bu süre için belirlenmesi, muhtemel evlilik tarihinden sonraki dönem için de davacıların alacağı destek paylarının kademeli olarak azaltılması suretiyle hesaplama yapılması konusunda, ek rapor alınarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeyle, yazılı olduğu biçimde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/2607 E. 2018/11898 K. ve 10.12.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Davacı ... ve İlknur'un desteği olan oğulları Ali, kaza tarihinde 26 yaşında olup bekar ve çocuksuz ölmüştür. Mahkemenin hükme esas aldığı raporda bilirkişi tarafından anne ve baba için azalan bir gelir paylaşımı esas kabul edilerek hesaplama yapıldığı ve bu nedenle davacılar Necip ve İlknur için ayrılan destek paylarının düşük olduğu görülmektedir. Trafik kazası sonucu ölen çocuk ölmeseydi ana ve babaya bakması muhtemeldir. Uygulamada çocuğun 18 yaşına gelmesi ile birlikte gelir elde edeceği ana ve babasına destek olacağı varsayılmaktadır. Ancak ileriki yaşlarda çocuğun büyüyerek evleneceği ve en az iki çocuğunun olacağı, gelirin bir kısmını ana ve babasına da ayıracağı varsayılır. Bu şartlarda çocuğun gelir elde etmesi ile birlikte, evleninceye kadar gelirin yarısını kendisine ayıracağı yarısını da ana ve babasının paylaşacağı varsayılması hayatın olağan akışına uygun düşecektir. Ancak çocuk yaşasa idi ileriki yıllarda evlenecektir. Evlenmesi ile birlikte pay esasına göre 2 pay desteğe ayrılacak, 2 pay eşine, birer pay ana ve babaya verilecektir. Destek, ileriki yıllarda evlenmesi ile birlikte bir süre sonra ilk çocuğu ve yine bir süre sonra ikinci çocuğu olacağı varsayılır. Bu nedenle çocukların olacağı süreler içinde desteğe 2 pay, eşe 2 pay, çocuklara birer pay ayrılacak, ana ve babaya da birer pay verilecektir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/18077 E. 2018/9485 K. ve 23.10.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Davacıların desteği olan Meliha, kaza tarihinde 6 yaşındadır. Mahkemenin hükme esas aldığı raporda bilirkişi tarafından, ölenin 18 yaşından itibaren gelir elde edip davacılar destek olacağı, 22 yaşında evleneceği, bekar olduğu dönemde davacı anne ve babasına % 25'er pay, evlendikten sonraki iki yılda % 10'ar pay, çocuğu olduktan sonra % 5'er pay ayıracağı, davacı babanın destekten çıkmasından sonra ise davacı anneye % 10 pay ayıracağı kabul edilerek hesaplama yapıldığı görülmektedir. Trafik kazası sonucu ölen çocuk ölmeseydi ana ve babaya bakması muhtemeldir. Uygulamada çocuğun 18 yaşına gelmesi ile birlikte gelir elde edeceği ana ve babasına destek olacağı varsayılmaktadır. Ancak ileriki yaşlarda çocuğun büyüyerek evleneceği ve en az iki çocuğunun olacağı, gelirin bir kısmını ana ve babasına da ayıracağı varsayılır. Bu şartlarda çocuğun gelir elde etmesi ile birlikte, evleninceye kadar gelirin yarısını kendisine ayıracağı yarısını da ana ve babası ile paylaşacağı varsayılması hayatın olağan akışına uygun düşecektir. Ancak çocuk yaşasa idi ileriki yıllarda evlenecektir. Evlenmesi ile birlikte pay esasına göre 2 pay desteğe ayrılacak, 2 pay eşine, birer pay ana ve babaya verilecektir. Destek, ileriki yıllarda evlenmesi ile birlikte bir süre sonra ilk çocuğu ve yine bir süre sonra ikinci çocuğu olacağı varsayılır. Bu nedenle

Burada değinilmesi gerekli bir husus, evli ve çok çocuklu olup dar geçim koşulları içinde yaşayan desteğin ana ve babasına pay ayrılıp ayrılmayacağıdır. Bu hususta bazı Yargıtay kararlarında evli ve dört çocuklu bir işçinin anne ve babasına düzenli bir şekilde maddi destekte bulunmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, gelenek ve görenekten bahisle onlara pay ayrılmasının doğru olmadığı²⁶⁸, bazı kararlarda bir insanın anne-babasına her halükarda ve belirli düzeyde destek olacağı²⁶⁹ kabul edilmiştir. Bu tartışmanın temel nedeni, çocuğun her durumda ana ve babasına destek olarak kabul edilip edilmeyeceği noktasındadır. Zira çocuk her durumda ana ve babanın desteği kabul edilirse, ölümü ile destekten yoksun kalan ana babaya her halde pay ayrılması gerekecektir. Konu Yargıtay Büyük Genel Kurulu'nda tartışılmış ve Kurul'un 2016/5 Esas 2018/6 Karar ve 22.06.2018 tarihli kararında;

“Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunda yapılan görüşmelerde ikinci olarak anne-babanın çocuğunun haksız fiil ve/veya akde aykırılık sonucu

---

çocukların olacağı süreler içinde desteğe 2 pay, eşe 2 pay, çocuklara birer pay ayrılacak ve ana ve babaya da birer pay verilecektir. Bu durumda ana ve babanın payları 1/8 olacaktır. Dairemizin yerleşik uygulamaları ile kabul edilen destek paylarının altında hesaplama yapan bilirkişi raporuna göre hesap yapılması doğru olmamıştır.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/13043 E. 2018/6930 K. ve 09.07.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁶⁷ *“desteğin bir çocuğunun olması durumunda iki pay desteğe iki pay eşe bir pay çocuğa ve birer pay anne ve babaya ayrılmak suretiyle desteğin tüm gelirine oranlandığında anne ve baba için %14'er pay verilmesi daha sonra ikinci çocuğun doğacağı varsayılarak bu kez desteğe iki, eşe iki, çocukların her birine birer ve anne ve babaya birer pay verilerek desteğin tüm gelirine oranlanarak anne ve babaya 12,5'er pay verilmesi gerektiği, daha sonra anne ve babadan yaşam tablosuna göre hangisi destekten çıkacaksa kalan kişiye diğerinin payının ilave edilerek hesaplama yapılması gerekir. Somut olayda, dava devam ederken anne 17.03.2012 tarihinde vefat ettiği için annenin destek payının tamamı babaya verilmesi ve destek tazminatlarının varsayımsal hesabının yapılması gerekirken davacı annenin vefat ile destekten çıkmasıyla annenin payının davacı babaya aktarılmadan hesaplama yapılması doğru olmayıp bu yönde bilirkişi raporunun hükme esas alınması doğru görülmemiştir. Her ne kadar, destek almaktan vefat nedeni ile çıkan anne ... nin tam payı diğer destek alan baba ... ya aktarılarak hesaplama yapılması gerekmekte ise de, davacılar vekilinin temyiz dilekçesinde, anne veya babanın tek kalması halinde destek payının, destek evlenene kadar ki dönemde %25 değil %37,5 olması gerektiği, annenin payının yarısının (%12,5) babanın payına eklenmesi gerektiği yönündeki beyanı kendisini bağlayacağından bu husus dikkate alınarak destek tazminatlarının varsayımsal hesabının yapılması gerekmektedir.”* Yarg.17. Hukuk Dairesi 2014/13767 E. 2016/11822 K. ve 22.12.2016 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁶⁸ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 180 Naklen; Yarg. 9. Hukuk Dairesi 1992/8558 E. 1992/14250 K. ve 26.12.1992 T.

²⁶⁹ Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2011/1496 E. 2012/4208 K. ve 15.03.2012 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

ölmesi nedeniyle açtığı destekten yoksun kalma tazminatı davalarında, çocukların anne-babaya destek olduklarının karine olarak kabulünün gerekip gerekmediği hususu tartışılıp değerlendirilmiştir. Çocuğun, anne babasının desteği olabilmesi için öncelikle bakım gücünün bulunması gerekmektedir. Bakma para ve para ile ölçülebilecek bir kıymet olabileceği gibi bir hizmet ifası veyahut benzeri yardımlar şeklinde de olabilir. Gerçekten de çocuğun annesine-babasına gündelik yaşamında ya da her türlü hastalık ve sair sıkıntısında yardımcı olması maddi destek kapsamında değerlendirilmelidir. Bu nedenle çocuğun nakdi gücünün bulunmaması annesine-babasına maddi bir destek olmayacağı ya da ileride olamayacağı sonucunu doğurmayacaktır. Nitekim genel yaşam deneyimleri çocuğun annesine-babasına her koşulda ve belirli bir düzeyde hayatta olduğu sürece ya da gelecekte sürekli ve düzenli olarak destek olacağını gösterir. Bu desteğin miktarı tarafların yaşam düzeyi, sağlık, sosyal ve ekonomik durumları ile orantılı olarak değişebilirse de çocuğun hiç destek olmayacağı kabul edilemez. Diğer taraftan destekten yoksun kalma tazminatından bahsedilebilmesi için ikinci olarak anne-babanın bakım ihtiyacı bulunmalıdır. Destek olan veya olacak olan çocuk tarafından bakılan anne-babanın, çocuklarının ölümü ile çocuğun yardımından kısmen veya tamamen yoksun kalması...bu sebeple muhtaç olması veya ileride muhtaç duruma düşecek olması gerekmektedir. Elbette, destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilmek için, zaruret durumuna düşmek, en zaruri ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz hale gelmek gerekli olmayıp, sosyal hayat seviyesinin gerilemesi yeterli görülmelidir. Desteğin ölümü sonucunda, tazminat talep eden annenin-babanın kendi sosyal seviyelerine uygun olarak yaşamaları güçleşmişse, destekten yoksun kalındığı kabul edilmelidir. Anne-babanın destekten yoksun kalmış sayılabilmesi için zaruret durumuna düşmesi, en zaruri ihtiyaçları dahi karşılayamaz hale gelmesi gerekli değildir. Annenin-babanın geliri bulunabilir, varlıklı olabilir, çocuğunun nakdi olarak bakımına ihtiyaç duymayabilir, ancak bu durum annenin-babanın, çocuğun ölümü nedeniyle çocuğun hizmet ifasından veyahut benzeri yardımlarından mahrum kalmadığı, sosyal seviyesine uygun olarak yaşamının güçleşmediği, diğer bir ifadeyle çocuğun desteğinden mahrum kalmadığı ya da kalmayacağı sonucunu

doğurmayacaktır. Her annenin-babanın, çocuğun ölümü ile onun desteğinden yoksun kalacağı kabul edilmelidir. Sonuç itibariyle çocuk az ya da çok sürekli ve düzenli olarak anne-babasının desteğidir. Çocuğun ölümü üzerine anne-baba onun desteğinden mahrum kalacaktır. Hal böyle olunca anne-babanın çocuğunun haksız fiil ve/veya akde aykırılık sonucu ölmesi nedeniyle açtığı destekten yoksun kalma tazminatı davalarında, çocukların anne-babaya destek olduklarının karine olarak kabulü gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.”

Söz konusu içtihadı birleştirme kararında destekliğin yalnızca maddi yardımla ölçülmediği, ana babaya gündelik yaşamında, hastalığında veya sair sıkıntısında yardım ederek de destek olduğu belirtilmiş ve çocukların her durumda ana ve babalarına destek olduğu kabul edilmiştir. Buradan hareketle, asgari ücretle çalışan ve çok çocuklu bir desteğin de anne babasına hizmet şeklinde yardımda bulunabileceği dolayısıyla ana babaya bu halde de pay ayrılabilmesi kabul edilmektedir.

ÇELİK'e göre ana ve baba bakıma muhtaç olsalar bile, evli ve çok çocuklu bir kimse dar gelirliyse ve zor koşullarda yaşıyorsa ana babasına destek olacağı yaşamın gerçekleriyle bağdaşmaz. Yazara göre böyle bir durumda ana baba için destek tazminatı istenmemelidir.²⁷⁰ Yine Büyük Genel Kurulda azınlıkta kalan bir kısım üyelerce, ölen desteğin asgari ücretle çalışan, ev kirası ödeyen ve eşi ve iki çocuğunun masraflarını karşılayan bir kişi olduğu durumda ve fiilen ana ve babanın maddi durumlarının daha iyi olduğu düşünüldüğünde ne destek gücünden ne de destek ihtiyacından söz edilebileceği belirtilmiştir. Azınlık görüşe göre; olmayan bir desteğin varlığı kabul edilerek ana babaya bu gelirden pay ayrılması asıl zarar gören eş ve çocukların gerçek zararlarının karşılanmadığı bir durumu ortaya koyacaktır. Bu nedenle eş ve çocuklarla birlikte ana babaya da destek tazminatı istemiyle açılan davalarda, ana ve baba destek ihtiyacı içinde değilse onlar için pay ayrılmamalıdır.²⁷¹

²⁷⁰ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.181

²⁷¹ “Öncelikle destek ilişkisi ispat edilmelidir; çünkü destek ilişkisi yoksa, destekten yoksun kalma zararı da söz konusu olmaz. Davacılar, ölenin ölümü anma kadar kendilerine fiilen yardımda bulunduğunu yahut olayların olağan akışında böyle bir yardımı gelecekte yapacağını

Kanaatimizce Yargıtay Büyük Genel Kurul Kararı isabetlidir. Zira desteklik ilişkisi yalnızca maddi bir yardımda bulunmak anlamına gelmemektedir. Yardım ve hizmette şeklinde de destek olunabilir. Bu nedenle çocuğun zor ekonomik koşullar nedeniyle ana ve babasına maddi destek olmaması onlara sosyal anlamında hizmet etmeyeceği, hastalık gibi ihtiyaç anında yanlarında bulunmayacağı anlamına gelmez. Çocuğun yapacağı desteklik az veya çok olabilir ancak bir çocuğun ana babasına hiç destek olmayacağı düşünülmemelidir. Bu nedenle çocuğun ekonomik olarak zor şartlarda bulunması nedeniyle ana babaya pay verilmemesi görüşüne katılmıyoruz.

3.1.3. Bakım Ve İhtiyaç Sürelerinin Belirlenmesi

Destekten yoksun kalma zararı belirlenirken bu zararın meydana geldiği sürenin de netleştirilmesi gerekmektedir. Bunun için desteğin bakım gücü süresi ile destek görenin bakım ihtiyacı içinde bulunacağı süre tespit edilmelidir. Bu iki sürenin de kesişmesi gerekmektedir. Örneğin bakım gücünün varlığına rağmen bakım ihtiyacı içinde bulunan süre başlamamışsa destek gören tazminat talep edemeyecektir. Bazı özel durumlarda fiili bakım ilişkisi süresinin de ayrıca tespiti gerekmektedir. Örneğin varlıklı bir iş adamı destek bir üniversite öğrencisinin 4

---

beklenebileceğini ispat etmelidirler. Nitekim, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 16.09.2003 tarih ve E. 2003/7075 K. 2003/6974 kararına göre: "Mevcut deliller uyarınca davacılar ölen çocuklarının kendilerine destek olduklarını kanıtlamadıkları için destekten yoksunluk tazminatı alamazlar, maddi tazminat yönünden davanın reddi gerekir." Yine aynı dairesinin 07.11.2017 tarihli, 2016/8180 E. - 2017/8970 K. sayılı kararında; davacı anne ve babanın ölenin desteğinde olduklarını ispat etmeleri gerekliliği vurgulanmıştır. Sonuç olarak; İçtihatı Birleştirme Kararı; açıkça Türk Borçlar Kanununun 50. maddesini ortadan kaldırmaktadır. Ana ve babanın destekten yoksun kalma nedeniyle bundan önce açtıkları ve devanı eden ve bundan sonra açacakları maddi tazminat davalarının tamamının kabul edilmesi gerektiği yönünde bir sonuç doğuracaktır. Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin son dönem kararlarında Ana babaya Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından gelir bağlanmaması koşul olarak değerlendirilmemektedir. Ana ve babanın karine olarak destek göreceklarının kabulü ise kendi gelirleri bulunduğundan bu delil karşısında ortadan kalkacaktır. Ana ve babanın bu durumda ispat yükü altında olacakları da ortadadır. Zaten, desteğin olmadığı gibi olumsuz bir durumun davalı tarafından başka delillerle kanıtlanmasının beklenmesi hakkaniyete uygun değildir. Gerçekte ortada içtihat farklılığı bulunduğundan değil içtihat zenginliğinden söz edilmek gerekirdi. Yasal mevzuatta açıkça düzenlenen konuya ilişkin olduğundan, bu İçtihatı Birleştirme Kararı yok hükmünde olduğu gibi uygulamada bir değişikliği gerektirmeyecektir. Öte yandan görülmekte olan veya ileride açılacak tüm davaları kesin olarak belli bir şekilde sonuçlandırmayı amaçladığından açıkça hukuksuzdur." Yargıtay Büyük Genel Kurulu 2016/5 E. 2018/6 K. ve 22.06.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

yıllık üniversite masraflarını üstlenmeyi kabul etmiş olabilir. Destek, öğrenci henüz 4 yılı tamamlayamadan ölürse, destek gören öğrenci yalnızca 4 yıllık eğitim süresi için destek tazminatı isteyebilecektir. Üniversiteyi 4 yılda bitirmese bile sonraki dönem için destekten yoksunluk zararı meydana gelmeyecektir.²⁷² Fiili bakım süresi, bakım gücü süresi ve ihtiyaç süresi içinde hangisi daha erken sona eriyorsa zararın tespitinde o süre esas alınmalıdır.

3.1.3.1. Destek Bakımından Bakım Gücünün Süresi

Destek zararının oluşabilmesi için desteğin bakım gücüne sahip olması gerekmektedir. Bakım gücüne sahip olmayan desteğin bir kimseye yardımda bulunması mümkün değildir. Desteğin bakım gücüne sahip olması iş görebilirlik ve yaşam süreleriyle yakından ilişkilidir. Nitekim bakım gücü süresi, desteğin iş görmeye veya çalışarak gelir elde etmeye başladığı andan muhtemel ölüm tarihine kadar geçen süredir.²⁷³ Doktrinde desteğin bakım gücünün hayatının sonuna kadar sürmeyeceği, çalışma gücü son bulduğunda destek gücünün de kalmayacağını savunan yazarlar da bulunmaktadır. NARTER'e göre desteğin bakım gücü çalışmaya başlama yaşı itibarıyla başlamalı ve çalışma gücünün sürdüğü tarihe kadar sürmelidir.²⁷⁴ Yargıtay'a göre ise desteğin destek süresi, muhtemel yaşam süresi sonuna kadar devam etmektedir. Bu nedenle uygulamada, iş görebilirlik çağıyla birlikte pasif dönem süresi de zarar hesabında dikkate alınmaktadır.²⁷⁵

Gerçek desteğini kaybeden kimsenin destekten yoksunluk zararı ölüm tarihinde başlamaktadır. Desteğin bakım gücünün son bulacağı veya destek görenin bakım ihtiyacının kalmayacağı tarihten hangisi önce ise o tarihte sona ermektedir.²⁷⁶

---

²⁷² TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, a.g.e, s.134; GÜLEÇ, Uçakhan, a.g.e, s.436

²⁷³ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.179

²⁷⁴ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.94; GÖKCAN, Hasan Tahsin, Tazminat Hukuku, s.681

²⁷⁵ “Öte yandan zarar ve tazminatın hesaplanması yönteminde, işçinin aylıklı aylığı veya hak sahiplerinin ölüm aylığı alması durumunda da pasif dönemin zarar hesabına dahil edilmesi gerekir. Sigortalıya veya hak sahiplerine bağlanan bu tür aylıklarda meslek hastalığı ve iş kazası kolundan alınan primlerin hiçbir etkisi bulunmamakta, tamamen uzun vadeli sigorta kollarından ödenen primler sonucu aylık bağlanmaktadır. Bu nedenlerle pasif dönemin de zarar hesabına dahil edilmesi gerekir. Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda pasif dönemin hesaba dahil edilmemesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.” Yarg.21. Hukuk Dairesi 2006/2450 E. 2006/4755 K. ve 08.05.2006 T <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁷⁶ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.179

Farazi desteğin ölümü halinde ise zarar süresinin başlangıcı desteğin bakım gücüne kavuşacağı tarih ile destek olunacak kimsenin bakım ihtiyacı içinde bulunacağı tarihten hangisi daha sonra ise bu tarihe göre belirlenir.²⁷⁷

Desteğin en fazla bakım gücü süresi muhtemel yaşam süresiyle sınırlıdır. Bu nedenle bakım gücü süresi belirlenirken muhtemel yaşam sürelerinin tespiti zorunludur. Ülkemizde muhtemel yaşam süresinin belirlenmesi için PMF-1931 Fransız Yaşam (Mortalite) tablosu kullanılmaktadır.²⁷⁸ Yargıda hala geçerli bu tablonun kullanımına çok eski yıllarda başlanmış ve halen devam edilmektedir. Yargıtay yerleşik içtihadında, farklı yaşam tablolarının kullanılmasını bozma sebebi olarak kabul etmekte ve muhtemel yaşam sürelerinin PMF-1931 tablosu esas alınarak hesaplanması gerektiğini vurgulamaktadır.²⁷⁹ Doktrinde

---

²⁷⁷ GÜLEÇ, UÇAKHAN, Sema, a.g.e, s. 456

²⁷⁸ PMF – 1931 Yaşam Tablosu, bkz. EK-2

²⁷⁹ “Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda CSO 1980 yaşam tablosu dikkate alınarak davacının ve murisin kaza tarihinden sonraki muhtemel yaşam süresi belirlenmiş ve hesaplama yapılmıştır. Ancak karara esas alınan hesaplama, Hukuk Genel Kurulu'nun 1989/4-586 esas, 1990/199 sayılı kararı ve yerleşik Yargıtay içtihatlarına uygun değildir. Tarafların bilirkişi raporunda kullanılan yaşam tablosuna açık itirazları olmasa dahi TBK 51. maddesi uyarınca tazminatın kapsamı hakim tarafından belirleneceğinden, tazminat hesabında Population Masculine Et – Feminine (PMF 1931) Tablosu esas alınarak davacının muhtemel yaşam süresinin belirlenmesi gerekirken tazminat esaslarına uygun olmayan yaşam süresine göre hesaplama yapılan bilirkişi raporunun hükme esas alınarak yazılı olduğu biçimde karar verilmiş olması doğru görülmemiştir. 3-Maddi tazminatın (zararın) hesaplanmasında gelirin doğru olarak belirlenmesi önemli bir yer tutmaktadır. Davacı vekili dava dilekçesinde; murisin Yapı Öğretmenliği bölümünde okuduğunu iddia etmiştir. Dosya içerisindeki öğrencilik belgesine göre de desteğin 4 yıllık Yapı Öğretmenliği 4. sınıf öğrencisi olduğu anlaşılmaktadır. Mahkemece murisin geliri ile ilgili Milli Eğitim Müdürlüğüne müzekkere yazılmış aylık net ücretin 2.262,00 TL olabileceği bildirilmiş, Hükme esas alınan hesap bilirkişi raporunda ise murisin gelirinin hesaplaması yapılırken öğrencilik döneminde de söz konusu maaş aldığı kabul edilmek suretiyle hesaplama yapılmıştır. Öğrencilik döneminde maaş alamayacağı askerlik çağındaki desteğin askerlik vazifesinin zorunlu olduğu gözetilerek askere gideceği ve ayrıca askerlik dönüşü belli bir süre sonra iş bularak çalışmaya başlayabileceği, dolayısıyla bu dönemlerde gelir elde edemeyeceği hususlarının göz önünde bulundurulması gerekirken okuduğu bölümü bitirir bitirmez işe başlamış olduğu kabul edilerek hesaplama yapılması da hatalı olmuştur. Bu durumda mahkemece; davacının mesleğine göre muhtemel gelirinin saptanması için; emsal gelir araştırması yapılması, ilgili kazancının ne kadar olacağı yönünde araştırma yapılarak bu araştırmaların sonuçları dahilinde gerçek gelirin net biçimde saptanması, mezuniyetten sonra askerlik yapma durumunda göz önünde bulundurulması ve buna göre evlenme yaşının belirlenmesi ile iş bulma sürelerinin belirlenmesinden sonra ve yukarıda açıklandığı üzere PMF 1931 yaşam tablosu esas alınarak tazminat hesabı konusunda rapor alınarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeyle yazılı olduğu biçimde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/15591 E. 2019/7627 K. ve 17.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Dosya kapsamına göre Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından 19/11/2011 tarihli olayın iş kazası olarak kabul edildiği, sürekli iş göremezlik oranı %39 olarak tespit edilen davacıya Kurum tarafından iş kazası peşin sermaye değerli gelirinin bağlandığı; ikisi iş güvenliği uzmanı, biri hukukçu olan kusur raporunda davalı asıl işveren ... İnş. Ltd. Şti.nin %30, davalı ...'in %10, davalı ... İnş. Ltd. Şti.nin %30, davalı ...'in %10, davacı kazalı işçinin %20 kusurlu olduklarının tespit edildiği, hükme esas alınan hesap bilirkişisi raporunda TRH-2010 tablosuna göre muhtemel bakiye yaşam süresinin dikkate alındığı anlaşılmaktadır.1-Dairemizin istikrar kazanmış uygulamalarında bir değişiklik bulunmayıp muhtemel yaşam sürelerinin tespitinde PMF 1931 yaşam tablosuna itibar edilmektedir. Hükme esas alınan hesap raporunda ise Dairemizce kabul görmeyen TRH2010 yaşama tablosuna göre muhtemel yaşam süreleri dikkate alınmıştır. Bu hususun hatalıdır ve kararın bozulması gerekmiştir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/23E. 2019/336 K. ve 22.01.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Davacıların destekten yoksun kalmaları nedeniyle uğradıkları zarar, geleceğe ilişkin olduğundan, davacıların ve murisin muhtemel yaşam sürelerinin usul ve uygulamaya uygun olarak belirlenmesi önem kazanmaktadır. Mahkemece hükme esas alınan 26.02.2015 tarihli bilirkişi raporunda, davacılar ve murislerinin muhtemel bakiye yaşam süresinin TRH 2010 Yaşam Tablosu ve PMF 1931 Tablosu esas alınarak terditli hesaplama yapıldığı, mahkemenin ise TRH 2010 Yaşam Tablosuna göre yapılan hesabı hükme esas aldığı anlaşılmaktadır. Yargıtay ...'nun 1989/4-586 E, 1990/199 sayılı kararı ve Dairemizin yerleşik içtihatları gereği, Population Masculine Et– Feminine (PMF 1931) Tablosu esas alınarak davacılar ve murisin muhtemel yaşam süresinin belirlenmesi gerekmektedir.Bu durumda mahkemece; davacılar ve murisin, muhtemel bakiye yaşam süresinin PMF 1931 Yaşam Tablosu'na göre belirlenen tazminat miktarının hükme esas alınması gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/11697 E. 2018/6079 K. ve 18.06.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“2-)Davalı vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde; Somut olayda; davacı trafik sigortacısı kazada zarar görenlere ödeme yaparken CSO 1980 tablosuna göre yapılan hesaplama sonucu çıkan miktarı esas almış olup, bu haliyle hükme esas alınamayacağı gibi, davacının davalının iradesi dışında alınan bilirkişi raporuna göre karar verilmesi doğru değildir.... ...'nun 1989/4-586 esas, 1990/199 sayılı kararı ve Dairemizin yerleşik içtihatları gereği, Population Masculine Et – Feminine (PMF 1931) Tablosu esas alınarak desteğin ve davacıların muhtemel yaşam süresinin belirlenmesi gerekmektedir.Bu durumda mahkemece, destek ....'nun ve bunlardan destek alan mirasçılarının muhtemel bakiye ömür sürelerinin PMF Yaşam Tablosu'na göre belirlenmesi suretiyle tazminatın hesaplanması konusunda rapor alınarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, hatalı hesap içeren bilirkişi raporuna göre yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/10495 E. 2018/4903 K. ve 10.05.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Somut olayda; hükme esas alınan 12.06.2014 tarihli bilirkişi raporunda, davacıların ve ölenin muhtemel bakiye yaşam sürelerinin, TRH 2010 Kadın-Erkek Hayat tablosuna göre belirlendiği, görülmektedir. Yargıtay ...'nun 1989/4-586 esas,1990/199 sayılı kararı ve Dairemizin yerleşik içtihatları gereği, Population Masculine Et – Feminine (PMF 1931) Tablosu esas alınarak desteğin ve davacıların muhtemel yaşam süresinin belirlenmesi gerekmektedir.Bu durumda mahkemece, desteğin ve destek alan davacıların muhtemel bakiye ömür sürelerinin PMF Yaşam Tablosu'na göre belirlenmesi suretiyle tazminatın hesaplanması konusunda ek rapor alınarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, hatalı hesap içeren bilirkişi raporuna göre yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/9639 E. 2018/4455 K. ve 24.04.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Somut olayda; hükme esas alınan 28.08.2015 havale tarihli bilirkişi raporunda, davacıların ve ölenlerin muhtemel bakiye yaşam sürelerinin, TRH 2010 Kadın-Erkek Hayat tablosuna göre belirlendiği görülmektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 1989/4-586 esas, 1990/199 sayılı kararı ve Dairemizin yerleşik içtihatları gereği, ... – ... (PMF 1931) Tablosu esas alınarak desteğin ve davacıların muhtemel yaşam süresinin belirlenmesi gerekmektedir.Bu durumda mahkemece, destek ... ve ...'in ve bunlardan destek alan davacıların muhtemel bakiye ömür sürelerinin PMF Yaşam Tablosu'na göre belirlenmesi suretiyle tazminatın hesaplanması

AŞÇIOĞLU, Fransızların bile kullanmadığı P.M.F tablosunun Türkiye’de kullanılmasını eleştirmekte ve TUIK tarafından 5 yılda bir yayımlanan yaşam tablolarının uygulanması gerektiğini savunmaktadır.²⁸⁰ TANDOĞAN, P.M.F tablosunun yalnızca yaş kıstasını esas alarak belirlenmesini eleştirmekte, yaş kıstası yanında desteğin mesleği ve sağlık durumunun da göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmektedir.²⁸¹ KILIÇOĞLU ise 2 ya da 5 yıllık periyotlarla ülkemiz günün koşullarına uygun yeni tabloların yapılması gerektiği görüşündedir.²⁸² P.M.F tablosunun eskiliği, kadın erkek ayırımına yer vermemesi, ülkemizdeki yaşam sürelerini yansıtmadığı, meslek özelliklerine yer vermemesi nedenleriyle eleştirilmesine rağmen uzun yıllar boyunca bu konuda herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Nihayetinde SGK tarafından iki üniversitenin aktüerya bölümünden seçilip 12 kişiden oluşturulan bir kurula TRH-2010 adı verilen bir tablo hazırlanmıştır.²⁸³ Bu tablo, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi’nin uygulamasıyla rücu tazminat davalarında bakiye ömrün belirlenmesi için kullanılmaktadır. Ayrıca Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları 01.06.2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yürürlük tarihinden sonra ise zorunlu mali mesuliyet sigortası poliçelerine istinaden açılan destekten yoksun kalma tazminatı davalarında da bu tablolar kullanılmaya başlanmıştır.²⁸⁴ Ancak doktrinde günümüz koşullarına uygun olmayan geçmiş yıllar nüfus sayımı sonuçlarından yararlanılması, sigorta şirketlerinin hayat sigortalarından yararlanılmasına rağmen ülkemizde hayat sigortası yaptıran kişi sayısının azlığı, bize yakın Avrupa ülkeleri yaşam tabloları yerine Amerikan tabloları ile karşılaştırılarak hazırlanması gibi nedenlerle eleştirilmiş ve çoğunlukla kabul görmemiştir. Nitekim Yargıtay’ca da destekten yoksun kalma zararı

---

konusunda rapor alınarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, hatalı hesap içeren bilirkişi raporuna göre yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/4633 E. 2018/517 K. ve 01.02.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁸⁰ AŞÇIOĞLU, Çetin, Hukuk Sorumluluğu, s.493

²⁸¹ TANDOĞAN, Haluk, Mesuliyet, s.291

²⁸² KILIÇOĞLU, Mustafa, Hesap Yöntemleri, s. 142

²⁸³ TRH-2020 Yaşam Tablosu, bknz. EK-2

²⁸⁴ Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları <https://www.mevzuat.gov.tr>

hesaplanırken, TRH-2010 tablosuna itibar edilmeyeceği, P.M.F tablolarına göre muhtemel yaşam sürelerinin hesaplanması gereği açıkça dile getirilmektedir.²⁸⁵

3.1.3.2. Destek Görenler Açısından Bakım İhtiyacı Süresi

Destek zararı hesaplanırken ölenin desteğinden yoksun kalanın ne kadar süre boyunca ihtiyaç halinde olacağına da tespiti gerekmektedir. Bakım ihtiyacı süresi destek gören kişiye ve içinde bulunduğu koşullara göre değişiklik göstermektedir. Herkesin ihtiyaç süresi birbirinden farklı olacağından, bu süre her destek gören bakımından ayrı ayrı hesaplanmalıdır.²⁸⁶

Destekten yoksun kalan kimsenin bakım ihtiyacının hayatı boyunca devam edeceği kabul ediliyorsa P.M.F yaşam tablosuna göre muhtemel yaşam süresi tespit edilmektedir. Ancak bu kimsenin ileri derece kanser gibi özel bir sağlık problemi varsa ihtiyaç süresinin tespitinde bu özel durum göz önünde bulundurularak hesaplama yapılmalıdır.²⁸⁷ Böyle bir hastalık destekten yoksun kalanın muhtemel yaşam süresine göre tazminata hükmedildikten sonra öğrenilmişse durum ne olacaktır? Bu halde destekten yoksun kalana hastalık teşhisi yargılama aşamasındayken henüz koyulmamışsa veya bu kimse ileri derece hasta olduğunu bilmiyorsa, hükümden kısa bir süre sonra ölse bile bu durum yargılamanın yenilemesine neden olarak gösterilmemelidir. Ancak davacı yargılama sırasında hastalığını bilmesine rağmen daha yüksek miktarda tazminat

---

²⁸⁵ TRH-2010 tablosuna getirilen eleştirilere ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz; ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.132,133,134,135

²⁸⁶ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.184

²⁸⁷ “Desteğin yaşam süresi ile ilgili bu kararda olduğu gibi destekten yoksun kalanın özel sağlık problemleri olması halinde de muhtemel yaşam süresinde bu problemlerin göz önünde bulundurulması gerektiği kanaatindeyiz. “Dosyada mevcut hastane raporlarından, davacıların desteği Yücel’in Hodkin Lenfoma tanısı konularak radyoterapi gördüğü anlaşılmaktadır. Davalı tarafça adı geçen hastalık nedeniyle destek sağ olsaydı uzun süre yaşayamayacağı ve dolayısıyla destek süresinin daha kısa alınması gerektiği savunulduğu halde P.M.F. Yaşam tablosuna göre desteğin altmış yedi yaşına kadar yaşayacağı varsayılarak destekten yoksun kalma zararı hesaplanmıştır. Dosyadaki kanıtlar itibarıyla desteğin tedavi belgeleri getirilerek hastalığının düzeyine göre azami ne kadar yaşayabileceğinin bilinip bilinmeyeceğinin araştırılarak, bu sürenin bilinebilmesi durumunda ne kadar süre yaşayabileceğinin bu konuda uzman doktorlardan oluşacak bilirkişi heyetinden veya Adli Tıp Kurumundan sorularak alınacak rapora göre destek süresi belirlenmek gerekirken, bu hususun gözardı edilmesi doğru görülmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2003/6377 E. 2003/11862 K. ve 16.10.2003 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

alabilmek için durumunu gizliyorsa, hükümden kısa bir süre sonra ölmesi yargılamanın yenilenmesine neden oluşturmaktadır.²⁸⁸ Benzer şekilde, destekten yoksun kalan eş için muhtemel yaşam süresine göre tazminata hükmedilmiş, ilgili tazminat hak sahibine ödenmiş olabilir. Tazminat ödemesi yapıldıktan hemen sonra dul kalan eş yeniden evlenmiş de olabilir. Bu durumda davalılar, hak sahibine dul eşin evlenme tarihine kadar tazminat hakkı bulunduğunu ileri sürerek ödedikleri tazminatın bir kısmını geri isteyemez, bunu ileri sürerek yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuramazlar.²⁸⁹

3.1.3.2.1. Sağ Kalan Eş Yönünden

Eşlerin destek süresi kural olarak ömür boyudur. Hangisinin P.M.F tablosuna göre bakiye ömrü daha erken bitiyorsa destek süresi o kişinin bakiye ömrüne göre belirlenmektedir.²⁹⁰ Bu kapsamda sağ kalan eşin bakım ihtiyacının da yaşamı boyunca devam edeceği kabul edilmektedir. Ancak bu olması gereken bir varsayımdır. Dul kalan eş, desteğin ölümü üzerine açacağı destekten yoksun kalma tazminatı davası sırasında ölür veya yeniden evlenirse destek ihtiyacı biter. Bu durumda desteklik süresi davacının öldüğü tarihe veya yeniden evlenme

---

²⁸⁸ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.185; TEKİNAY, Selahattin Sulhi, a.g.e, s.185

²⁸⁹ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.140; “SSK.'nun iş kazasında ölen sigortalısının hak sahiplerinden olan kız çocuğuna ömür boyu gelir bağladığı ve gelirin peşin sermaye değerini daha önce bu davacı aleyhine açmış olduğu rücu davası ile tahsil ettiği, o davanın kesinleştiği uyuşmazlık konusu değildir. Uyuşmazlık, kız çocuğunun sonradan evlenmesi nedeniyle Kurum'un geliri kesmesi halinde, evlenme tarihinden sonraki yıllara isabet eden ve davacı tarafından ödenen peşin değerli gelirin Kurum'dan geriye istenebilir istenemeyeceği üzerindedir. Başka bir anlatımla işverenin hükmen ödediği-evlenen kız çocuğu yönünden- miktarı geri istemesi halinde ileri sürülen kesin hüküm itirazının usul hukuku bakımından geçerli olup olmadığı davada çözümlenmesi gereken asıl sorunu oluşturmaktadır. Halbuki ne SSK.'nda, ne de diğer yasalarda Kurum'un rücu davası yoluyla evlenmemiş kız çocuklarına ömür boyu bağladığı gelirin peşin değerini işverenden mahkeme hükmü ile tahsil etmesinden sonra kız çocuğunun evlenmesi üzerine gelirin kesmesi halinde önceden işverenden aldığı meblağın tamamını veya bir kısmını iade zorunluluğunda bulunduğu dair bir hüküm bulunmamaktadır. Öbür yandan evlenme ihtimali, yaşam süresi, gelir artışları gibi durumların saptanması varsayımlara dayanır. Bu itibarla aksi görüşün kabulü halinde aynı yöntemin uygulandığı bütün davalarda, hükmün kesinleşmesinden sonra varsayımla tespit olunan hususun aksinin gerçekleşmesi durumunda aynı konuda tekrar tekrar davaların açılmasına olanak sağlanmış olur ki, bu hal kesin hükümle güdülen amaca aykırı düşer.” YHGK 1985/10-800E. 1985/827 K. ve 16.10.1985 T.

²⁹⁰ BALCI, Mesut, a.g.e, s.653, KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku s.212

tarihine kadar hesaplanır.²⁹¹ Ancak yeniden evlenme tarihine kadar tazminat hesaplanabilmesi için dul eşin ikinci evliliğinin resmi evlilik olması

²⁹¹ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 139; GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.185; TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.148

“Kuşkusuz, açıklanan hesaplama yönteminde, hak sahibi eşin yeniden evlenmesi halinde destek süresinin ölümden yeniden evlendiği tarihe kadar olan dönemle sınırlı olacağı açıktır. Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında, ölenin olayda kusurunun bulunmadığının anlaşılıp iş kazasının meydana gelmesinde kusuru bulunanlar arasındaki kusur dağılımının ilerde kendi aralarında açılacak rücu davasında yeniden değerlendirilmesinin mümkün bulunmasına göre ilk derece mahkemesi kararında sair yönlerden bir yanlışlık yok ise de, davacı eşin 12/08/2018 tarihinde yeniden evlendiği, bu davacının maddi zararının ancak yeniden evlenme tarihine kadar hesaplanabileceği, diğer bir deyişle bilinen varken farazi duruma göre hesap yapılamayacağı dikkate alınmadan, bakiye ömür sonuna kadar murisin desteğinden faydalandırılması isabetsiz olduğu gibi eş yararına hüküm altına alınan manevi tazminat bir miktar fazla olmuştur.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/7392 E. 2019/4407 K. ve 17.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Kuşkusuz, açıklanan hesaplama yönteminde, hak sahibi eşin yeniden evlenmesi halinde destek süresinin ölümden yeniden evlendiği tarihe kadar olan dönemle sınırlı olacağı açıktır. Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında, ölenin olayda kusurunun bulunmadığının anlaşılıp iş kazasının meydana gelmesinde kusuru bulunanlar arasındaki kusur dağılımının ilerde kendi aralarında açılacak rücu davasında yeniden değerlendirilmesinin mümkün bulunmasına göre ilk derece mahkemesi kararında sair yönlerden bir yanlışlık yok ise de, hem ilk derece mahkemesi gerekçeli karar başlığında davalılardan ... Kömür İşletmeleri A.Ş.'nin ... Kömür İşletmeleri A.Ş. Yetkilisi olarak gösterilmesi hem de bölge adliye mahkemesi karar başlığında davalıların ..., Türkiye Kömür İşletmeleri, ... Kömür İşletmeleri A.Ş. Yetkilisi ve ... olarak belirtilmesi hatalı olduğu gibi davacı resmi nikahsız eş Songül'ün 28/02/2017 tarihinde resmi nikahlı olarak yeniden evlendiği, bu davacının maddi zararının ancak yeniden evlenme tarihine kadar hesaplanabileceği, diğer bir deyişle bilinen varken farazi duruma göre hesap yapılamayacağı dikkate alınmadan, bakiye ömür sonuna kadar murisin desteğinden faydalandırılması isabetsizdir. Yapılacak iş, hükme esas alınan bilirkişi hesap raporundaki veriler kullanılarak davacı eşin maddi zararını ölüm tarihinden yeniden evlenme tarihine kadar hesaplamak, karar başlığında davalılar yönünden yapılan hataları düzelterek oluşacak sonuca göre bir karar vermekten ibarettir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/7257 E. 2019/4243 K. ve 12.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Somut olaya bakıldığında; davaya konu kazada ölen...’ın eşi olan davacı ...’in, ölen eşinin desteğinde yoksun kaldığı iddiası ile tazminat talep ettiği; davacının 13.08.2018 tarihinde yeniden evlenmiş olduğu; mahkemenin hükme esas aldığı aktüer raporunda ise, davacı ...’in muhtemel bakiye ömür süresinin tamamı için tazminat hesabı yapıldığı; mahkemenin de davacı ... için bu raporla hesaplanan bedeli hüküm altına aldığı görülmektedir. Oysa, destekten yoksun kalma tazminatının yukarıda ifade edilen amaç ve kapsamı; somut gerçeğin bulunduğu durumda varsayımlara dayalı hesaplama yapılamayacağı; destek alacaklısı davacı eşin ancak eşinin ölümü ile kendisinin yeniden evlendiği tarih aralığındaki dönem için tazminata hak kazanabileceği gözetilip hesaplama yapılmalıdır.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/11855 E. 2019/4705 K. ve 15.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasında, desteğin çalışma süresi, yaşam süresi, evlenme ihtimali, gelir artışının belirlenmesi ile desteğini yitirenin bakım süresi varsayıma dayalı olarak belirlenen hususlardır. Ancak davacı eşin evlenmesi gibi eylemli olarak bakım ihtiyacı son bulmuşsa, destekten yoksun kalma tazminatı evlenme tarihine kadar hesaplanır. Davacı eş ...’in 12.03.2013 tarihinde evlendiği anlaşıldığından ve evlilik tarihinde destek ihtiyacı sona ereceğinden davacı ...’in evlendiği tarih nazara alınarak destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanması için hükmün bozulması gerekmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/9565 E. 2019/2540 K. ve 06.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Davacı nikahsız eş Kısmet Damgacı’nın ölenin desteğinde olduğu uyumsuzluk konusu değildir. Uyumsuzluk destekten yararlanacağı sürenin belirlenmesinden kaynaklanmaktadır. Davacı...’nın yargılama sırasında 23.05.2015 tarihinde evlendiği dosya içerisindeki bilgi ve belgelerle nüfus

gerekmektedir.²⁹² İkinci birliktelik, dini nikâhlı gayri resmi bir birliktelik ise destekten yoksun kalanın ilk eşinden destek tazminatı istemesini engellemez. Zira Yargıtay evlilik dışı birlikteliklerin dul eş için kesin bir güvence oluşturmadığı görüşündedir.²⁹³ Ancak bu durumda destek ihtiyacının kalktığı ölçüde tazminattan ek bir indirim yapılmaktadır.²⁹⁴ Açılan dava henüz karara bağlanmadan, ikinci evliliğin kısa bir süre içinde boşanmayla sonuçlanması halindeyse, kısa süreli evliliğin hesaplama dışı bırakılacağı ve dul eşin bakiye destekten yoksunluk süresine göre tazminat hesaplanacağı kabul edilmektedir.²⁹⁵

İhtiyaç içinde bulunma, desteğin ölümünden önceki hayat standartlarının desteğin ölümü sonrasında da devam etmemesini ifade etmektedir. Bu nedenle dul eş,

---

kayıt örneğinden açıkça anlaşılmaktadır. Sağ eşin evlenmekle ölenin desteğinden çıktığı açıktır. Bilinen varken varsayıma dayalı olarak hesaplama yapılamaz. Hal böyle olunca sağ kalan eşin olay tarihi ile evlenme tarihi arasında, ölenin desteğinde olduğunun kabulü gerekirken, sigortalının bakiye yaşam süresince desteğinde olacağı kabulü ile maddi tazminat karar verilmesi isabetsiz olmuştur.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2016/264 E. 2016/5478 K. ve 29.03.2016 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

GÖKCAN, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu, s.773 Naklen; “Davacılarından Alican’ın yargılama sırasında öldüğü temyiz aşamasında ileri sürülmüştür. Bu durumda Alican yönünden destekten yoksun kalma tazminatının ölüm tarihine kadar hesaplanması gerekir. Adı geçen için ölüm gününden sonraki süreyi de kapsayacak biçimde tazminata hükmedilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır.” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2001/7822 E. 2001/9822 K. ve 18.10.2001 T.

²⁹² YAŞAR, Halis, a.g.e, s.56

²⁹³ “Dul kalan kadın, kocası öldükten sonra gayriresmi olarak başka bir erkekle beraber yaşıyorsa her zaman bakım ihtiyacının ortadan kalktığı söylenemez. Zira nikahsız birleşmeler, tam bir güvence teşkil etmez. Somut olayda davacı kadının nikahsız olarak bir arada yaşadığı erkeğin bir kadınla resmi nikahla evli olması ve iki çocuğunun bulunması karşısında davacı kadının böyle bir kişi ile beraber yaşamasının bakım ihtiyacının sona erdiğinin kabulünü gerektirmez. Dairemizin giderek Yargıtay’ın oturmuş görüşleri de bu yöndedir. Bu bağlamda, mahkemece hukuken bağıt niteliği taşımayan ve taraflara yükümlülükler getirmeyen nikahsız beraberliklerin evlilik olarak kabulü ile desteğin bu beraberliğin başladığı tarihte sona ereceğinin kabul edilerek davacının maddi zararının noksan belirlenmesi hatalı olmuştur.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2009/8056 E. 2010/10541 K. ve 28.10.2010 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁹⁴ BALCI, Mesut, a.g.e, s.608 Naklen; “Davacı E.G.’nin desteğin ölümünden sonra resmen evlenmediği, nüfus kaydından anlaşılmakta ise de tanık anlatımları ve kolluk araştırması ile başkasıyla yaşamakta olduğu sonucuna varılmaktadır. Şu durumda somut olayın özelliği gözetilerek bu durumun B.K.’nin 43.maddesi gereğince değerlendirilmesi ve belirlenen destekten yoksun kalma zararından indirim yapılması gerekir.” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2009/2523 E. 2009/6011 K. ve 28.04.2009 T.

²⁹⁵ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.140 Naklen; “Davacı dava sırasında evlenip boşanmışsa, bu süre tazminattan düşülmelidir. İş kazası sonucu ölen işçinin eşi, mahkemece evlenme şansına sahip sayılmıştır. Davalı taraf ise davacı eşin evlenip boşandığını savunmuştur. Davacı eş gerçekten evlenip boşanmışsa, bu süreye ilişkin isteğin tazminattan düşülmesi gerekir.” Yarg. 9. Hukuk Dairesi 1982/5938 E. 1982/7135 K. ve 14.09.1982 T.

Ancak doktrinde aksi yönde görüşler de mevcuttur. YAŞAR’a göre, İkinci evlilik boşanma ile ölüm ile sonuçlansa bile ilk evlilik ile kurulan desteklik ilişkisinin illiyet bağı koptuğu için sağ kalan eş ilk eşinden dolayı destekten yoksun kalma tazminatı talep edemez

ikinci evliliğinde, ilk evliliğindeki ekonomik ve sosyal refahı bulamamış olabilir. KILIÇOĞLU'na göre davacı iki evlilik arasındaki ekonomik ve sosyal refah farkını ispat ederse, yoksun kaldığı bu farkı destek olarak isteyebilecektir.²⁹⁶ Yargıtay'ın da bu yönde kararları bulunmaktadır.²⁹⁷ Dul kalan eşin bakım ihtiyacının süresini muhtemel ömrü, yaşı etkilediği gibi yeniden evlenme ihtimali de etkilemektedir. Sağ kalan eşin tazminatı belirlenirken yeniden evlenme indirimi yapılmaktadır. Bu husus çalışmamızın ilerleyen kısımlarında ayrıntısıyla ele alınacaktır.

Dul kalan eşin bakım ihtiyacını etkileyen bir başka husus ise fiilen çalışıyor olmasıdır. Sağ kalan eş çalışarak elde ettiği gelirle desteğin ölümünden önceki hayat standardını devam ettirebiliyorsa, çalışmaya başladığı tarih itibarıyla bakım ihtiyacı süresi sona erecektir.²⁹⁸ Dul kalan eş çalışmıyorsa fakat çalışıp gelir elde edebilecek kapasitedeyse ihtiyaç süresi iş bulması ve gelir elde etmesi anına kadar devam eder.²⁹⁹ GÖKYAYLA ise bu görüşe katılmamaktadır. Yazara göre destek hayattayken çalışmayan eş, ölüm nedeniyle çalışmaya zorlanmamalıdır. Zira bu durum ölüm nedeniyle önceden çalışmayan eşin adeta meydana gelen zarardan sorumlu tutulması anlamına gelir. Buna karşılık dul eşin evlenmeden önce çalışması, bir işte uzmanlığının olup olmaması, yaşı, çocuk sayısının, sağlığının çalışmaya elverişliliği gibi etkenler sağ kalan eşin çalışmasını haklı kılabilir.³⁰⁰

---

²⁹⁶ KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku s. 204; Yazarın görüşüne dayanak olan bazı Yargıtay kararlarına da aşağıda yer veriyoruz.

“Davacı kadının mücerret ikinci defa evlenmiş olması ilk kocasının iş kazası sonucu ölümü nedeniyle isteyebileceği destekten yoksun kalma tazminatından feragat anlamını taşımaz. Aksine ikinci evliliğin kendisine sağladığı yaşamın düzeyinin öncekinin altında kaldıkça davacı kadın önceki ve sonraki yaşama düzeyleri arasındaki farkı tazminat olarak isteyebilir. Ancak davacı az önce açıklandığı biçimde bir farkın gerçekleştiğini ispat etmedikçe ikinci evlilik süresince destekten yoksun kalma tazminatı isteyemez.” Yarg. 9.Hukuk Dairesi 1980/8346 E. 1980/10933 K. ve 28.10.1980 T.

²⁹⁷*“Destekten yoksun kalan eşin yeniden evlenme olasılığı, zararı azaltan durumlardan sayılmakta; olasılığın oranına göre tazminattan indirim yapılması gerekmektedir. Dul eş dava bitmeden evlenmişse, destek tazminatı, önceki eşinin ölüm tarihi ile yeniden evlenme tarihi arasındaki süreye göre hesaplanması gerekir. Çünkü, yeniden evlenmekle yeni bir destek bulunduğu kabul edilmektedir. Şu kadar ki, ölen eşinin gelir durumuna oranla, yeni eşinin geliri daha düşükse, aradaki farkın tazminat olarak ödetilmesi gerekir.”* Yarg. 2010/712 E. 2011/4 K. ve 02.02.2011 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

²⁹⁸ KARAHASAN, Mustafa Reşit; Tazminat Hukuku, s.318

²⁹⁹ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.151

³⁰⁰ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.188

Bizce de somut durumun özelliklerine göre değerlendirme yapılmalı, destek ölünceye kadar çalışmamış eş ölüm nedeniyle çalışmaya zorlanmamalıdır. Ancak dava açılmadan önce veya dava sırasında çalışmaya başlamışsa bu durum da değerlendirilmelidir.

3.1.3.2.2. Nişanlı Yönünden

Nişanlıların birbirlerine fiilen destek olmaları evlilik birliğinin kurulmasının ardından gerçekleşmektedir. Bu nedenle ihtiyaç süresi evlilik birliğinin kurulacağı muhtemel tarihten başlamaktadır. Nişanlılık evlenmeye hazırlık olduğu için dul kalan eş gibi desteklik zararı hesaplanmalıdır.³⁰¹ Bu kapsamda hayatta kalan nişanlı, farazi desteğinin ölümünden sonra evlenebilir veya çalışarak bakım ihtiyacından kurtulabilir. Bu halde destek ihtiyacı kalmayan nişanlının destekten yoksun kalma tazminatı talep hakkı da bulunmamaktadır. Dava devam ediyorken nişanlı başka biriyle evlenirse, evlilik tarihine kadar olan kısımdan yoksun kalınan tazminatın hesaplaması yapılmalıdır.

3.1.3.2.3. Çocuklar Yönünden

Çocuğun bakım ihtiyacı anne veya babasının ölüm tarihinden başlamaktadır. Çocuk, bu tarihte henüz doğmamış olup cenin halindeyse, sağ ve tam doğmak koşuluyla ihtiyaç süresi doğduğu tarihten başlayacaktır. Çocuğun ihtiyaç süresinin ne zaman son bulacağı ise muhtemel yaşam süresine göre belirlenmez. İhtiyaç süresi, çocuğun kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek yaşa geldiğinde son bulacaktır. Çocuğun ne zaman kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek yaşa geleceği ise yaşadığı çevreye, eğitim durumuna, özelliklerine, ailesinin sosyo ekonomik durumuna göre değişiklik göstermektedir. Yargıtay kararlarıyla oluşan genel kıstaslara göre erkek çocukların kural olarak 18 yaşına kadar, orta öğretim çağındaysalar 22 yaşına kadar bakım ihtiyacının bulunduğu kabul edilmektedir. Zira erkek çocukların bu dönemde çalışma hayatına atılarak bakım ihtiyacından kurtulduğu varsayılır. Kız çocukların ise kentlerde 22, köylerde ise 18 yaşın

---

³⁰¹ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.84

tamamlanmasıyla bakım ihtiyacının son bulacağı kabul edilmektedir. Kız çocuklarının destek almadaki yaş sınırlamasının nedeni kızların muhtemelen bu yaşlarda evlenecek olmalarının kabulüdür. Kırsal yörelerde kız çocuklarının daha erken bir yaşta, kent yaşamında ise daha geç yaşta evlenecekleri varsayılır. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, eski kararlarda olduğu gibi güncel tarihli kararlarında halen bu varsayımı sürdürmektedir.³⁰²

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi ise son dönem içtihatlarında bu varsayımdan uzaklaşmıştır. Güncel kararlarda kız çocuklarının evlenme tarihine kadar gelire hak kazanacakları, evlenme yaşlarının ise aile bağlarına, sosyal ve ekonomik durumuna, ülke şartlarına ve yörenin töresel koşullarına göre değişiklik gösterdiği belirtilmiş, bu konuda Türkiye İstatistik Kurumu'nca bölgelere göre hazırlanan istatistiklerden yararlanılması gerektiği vurgulanmıştır.³⁰³ Her iki uygulamada da

---

³⁰² “Destekten yoksun kalınacak sürenin, çocuklar için, yaşları, okuldaki eğitim durumları, içinde yaşadıkları sosyal ve ekonomik koşullar değerlendirilerek ayrı ayrı belirlenmesi, yüksek öğrenim yapacaklar ise, öğrenimlerinin sona erdiği tarih, yapmamakta ise yerleşik ve kabul gören uygulamaya göre, erkek çocukları için 18 yaşın, kız çocukları için 22 yaşın desteğin sona ereceği yaş olarak kabulü gerekmektedir. Somut olayda; davacılar ... ve ... destek alacakları süre 20 yaşlarına kadar hesaplanmıştır. Ancak anılan davacıların lise öğrencisi oldukları, davacıların dava dışı ağabeylerinin ise üniversite öğrencisi olduğu sosyal ekonomik durum araştırmasından anlaşılmaktadır. Bu durumda, mahkemece, davacı çocukların öğrenimlerine devam edip etmediklerinin araştırılarak üniversite eğitimi aldıkları takdirde öğrenim süresi 25 yaşına kadar devam edeceğinden 25 yaşına kadar babalarından destek göreceklarının kabul edilmesi, üniversiteye gitmediklerinin tespiti halinde ise 22 yaşına kadar babalarından destek göreceklarının kabul edilmesi gerekmektedir. Tüm bu hususlar araştırılarak anılan davacılar için destekliğin sona erme yaşı belirlenerek usulü kazanılmış haklara da riayet edilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile karar verilmesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2019/195 E. 2019/8997 K ve 07.10.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁰³ Gerçek zarar hesaplanması yönteminde, hak sahibi eşin kalan ömür süresi daha uzun olsa bile, destek süresi, sigortalının kalan ömrü ile sınırlı olup çocuklardan erkeğin 18, ortaöğretimde 20, yükseköğretim durumunda 25 yaşını doldurduğu tarih itibarıyla gelirden çıkacağı kabul edilmeli, evlenme tarihine kadar gelire hak kazanacağı belirgin bulunan kızın, aile bağlarına, sosyal ve ekonomik duruma, ülke şartlarına ve yörenin töresel koşullarına göre evlenme yaşı değişkenlik arz ettiğinden bu konuda Türkiye İstatistik Kurumunca bölgelere göre hazırlanan istatistiklerden yararlanılmalıdır.” Yarg. 10.Hukuk Dairesi 2018/6065 E. 2020/86 K. ve 14.01.2020T.<https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Gerçek zarar hesaplanması yönteminde, hak sahibi eşin kalan ömür süresi daha uzun olsa bile, destek süresi, sigortalının kalan ömrü ile sınırlı olup çocuklardan erkeğin 18, ortaöğretimde 20, yüksek öğretim durumunda 25 yaşını doldurduğu tarih itibarıyla gelirden çıkacağı kabul edilmeli, evlenme tarihine kadar gelire hak kazanacağı belirgin bulunan kızın, aile bağlarına, sosyal ve ekonomik duruma, ülke şartlarına ve yörenin töresel koşullarına göre evlenme yaşı değişkenlik arz ettiğinden bu konuda Türkiye İstatistik Kurumunca bölgelere göre hazırlanan istatistiklerden yararlanılmalıdır.” Yarg. 10. 2019/5521 E. 2019/9351 K. 02.12.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

yaş grupları varsayımsal olarak belirlenmektedir. Ancak gerçek belliyken varsayıma gidilemez ilkesi gereği, kız çocuklar belirlenen yaşlara varmadan evvel evlenmişse, evlendikleri yaşa kadar bakım ihtiyacı içinde bulduklarının kabulü gerekmektedir.³⁰⁴ 22 yaşını aşmalarına rağmen evlenmemiş, bir geliri de olmayıp ana babasıyla birlikte yaşıyan kız çocuklarının durumu ise ayrıca incelenmelidir. Yargıtay birçok kararında, bu kızların 22 yaşını doldurmasına rağmen destekten yoksun kalma tazminatı alabileceklerini, bakım ihtiyacı süresinin de hesap raporu tarihindeki yaşına göre evlenme ihtimali göz önünde bulundurularak hesaplanacağını belirtmektedir.³⁰⁵

“Gerçek zarar hesaplanması yönteminde, hak sahibi eşin kalan ömür süresi daha uzun olsa bile, destek süresi, sigortalının kalan ömrü ile sınırlı olup çocuklardan erkeğin 18, ortaöğretimde 20, yükseköğretim durumunda 25 yaşını doldurduğu tarih itibarıyla gelirden çıkacağı kabul edilmeli, evlenme tarihine kadar gelire hak kazanacağı belirgin bulunan kızın, aile bağlarına, sosyal ve ekonomik duruma, ülke şartlarına ve yörenin töresel koşullarına göre evlenme yaşı değişkenlik arz ettiğinden bu konuda Türkiye İstatistik Kurumunca bölgelere göre hazırlanan istatistiklerden yararlanılmalıdır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2019/4886 E. 2019/7646 K. ve 21.10.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Gerçek zarar hesaplanması yönteminde, hak sahibi eşin kalan ömür süresi daha uzun olsa bile, destek süresi, sigortalının kalan ömrü ile sınırlı olup çocuklardan erkeğin 18, ortaöğretimde 20, yüksek öğretim durumunda 25 yaşını doldurduğu tarih itibarıyla gelirden çıkacağı kabul edilmeli, evlenme tarihine kadar gelire hak kazanacağı belirgin bulunan kızın, aile bağlarına, sosyal ve ekonomik duruma, ülke şartlarına ve yörenin töresel koşullarına göre evlenme yaşı değişkenlik arz ettiğinden bu konuda Türkiye İstatistik Kurumunca bölgelere göre hazırlanan istatistiklerden yararlanılmalıdır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2019/3667 E. 2019/6340 K. ve 23.09.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁰⁴ *“Dava konusu kazada yaşamını yitiren desteğin kızı H. İçin 22 yaşına kadar destekten yoksun kalma zararı hesaplanmıştır. Davacı H'nin ekli nüfus kayıt belgesine göre 18 yaşında evlendiği anlaşılmıştır. Davacı H. İçin evlendiği güne kadar babasının desteğinden yoksun kaldığından bu davacı yönünden destekten yoksun kalma tazminatının evlenme tarihine kadar hesaplanması gerekir.”* Yarg. 17.Hukuk Dairesi 2012/10255 E. 2013/8531 K. ve 06.06.2013 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁰⁵ *“Hak sahibi kız çocuklarının destekten yararlanma sürelerinin evlenmelerinin üstün olasılık dahilinde bulunduğu yasa göre belirlenmesi gerekmekte olup; gerçeğin varsayımlara üstünlüğü ilkesi kapsamında somut olayda 17.08.1978 doğumlu olan kız çocuğunun halen evlenmediğinin saptanması durumunda; destekten yararlanma süresinin 22 yaşın ikmalinden daha uzun süreyi kapsayacak yaşa göre belirlenmemesi; usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.”* Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2003/615 E. 2003/1366 K. ve 03.03.2003 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Ayrıca, hükme esas alınan hesap raporunda hak sahibi Birsen'in in destek zararları evlenme yaşı olarak gösterilen 25 yaş ile sınırlı olmak üzere, rapordan önceki bir tarih olan 15.7.2002 tarihi ile sona erdirilmiştir. Kız çocukların 506 Sayılı Yasanın 23. Maddesinde ifade olunan gelirden yararlanabilmeleri için gerekli olan koşullardan ilki; evli olmamalarıdır. Gelire hak kazanabilmek için ise anılan maddede yaş koşulunun bulunmadığı, maddedeki yaşları ne olursa olsun ifadesinden anlaşılmaktadır. Destek zarar hesabında kız çocuklarının bakım ihtiyaçlarının, evlenme çağlarının kural olarak (kentlerde) geldiği kabul olunan bir yaşla sınırlı tutulması gereği varsayımsal olarak kabul olunmaktadır. Ne var ki bu kural, gerçeğin olasılıklara üstünlüğü ilkesini bertaraf edemez. Gelir bağlama kararlarından hak sahibi Birsen'in rapor tarihinde henüz

Eğitimi devam eden çocukların bakım ihtiyacı sürelerinin tespitinde ise eğitim süreleri göz önünde bulundurulmalıdır. Yükseköğrenime devam eden bir çocuk bu eğitimini tamamladığında bakım ihtiyacından kurtulmaktadır. Yargıtay tarafından kız erkek ayırt etmeksizin yükseköğrenim gören çocukların 25 yaşına kadar destek ihtiyaçlarının bulunacağı kabul edilmektedir.³⁰⁶ Uygulamada çocuk üniversiteyi geç kazanmış veya geç bitirmiş olsa bile 25 yaş sınırının esas alınması gerektiği belirtilmektedir. Bundan fazlası ise davacının kendi kusuru olarak nitelendirilmekte ve kimse kendi kusuruna dayanarak hak iddia edemez ilkesi gereği 25 yaş üstü için hesaplama yapılmayacağı kabul edilmektedir.³⁰⁷ Ancak çocuk üniversite eğitimini 25 yaşından önce bitirmişse, gerçek belli iken varsayıma gidilemez ilkesi gereği üniversiteyi bitirdiği yıla kadar kaç yaşında ise o yaşa kadar destek talep edebilmektedir. Kendi başlarına yaşamlarını sürdürmeleri olanaksız beyin özürlü ve ileri derece sakat olan çocukların bakım ihtiyacı kendi hayatları boyunca devam etmektedir. Ancak burada destek süresi hesaplanırken çocukların değil anne babaların yaşam süreleri dikkate

---

evlenmediği anlaşılmaktadır. Belirtilen nedenlerle ve öncelikle bu hak sahibinin medeni durumu Nüfus Müdürlüğünden saptanarak, evlenmediğinin anlaşılması halinde ise tavan zarar hesabının, rapordan sonra olmak üzere, ileri ki bir tarihte evleneceği kabul olunarak yapılmalıdır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2003/3883 E. 2003/4586 K. ve 02.06.2003 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Günümüzde geçerli değer ölçülerinin bir sonucu olarak kız çocuğunun bakım ihtiyacının sona erdiği gün genel kural olarak, evlenmesinin baskın olasılık içinde bulunduğu yaştır. Bu yaş köylerde daha düşük ise de, kentlerde 25 bulunduğunun üstün olasılık olarak kabulü mümkündür. Davacıardan Ebru ve Esra desteğin çocukları olup, olay gününde Esra 26 yaşında, Ebru ise 30 yaşında ve evlidir. Her iki davacının da destekten yoksun kalma tazminatı isteme hakkı bulunmadığı gözetilerek bu konudaki taleplerin reddi gerekirken yazılı biçimde kabul edilmiş olması bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2006/7305 E. 2007/6462 K. ve 15.05.2007 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁰⁶ *“Desteğin küçük çocuklarının bakım ihtiyacından ne zaman kurtulacağını tayin etmek, çocuğun yaşadığı yöreye, sosyal çevreye, çocuğun özelliklerine, cinsiyetine, ailenin sosyal ve ekonomik durumuna göre değişmektedir. Hakim, her somut olayda, destek ölmeseydi, ne kadar süre ile destek olacak idiyse bu süreyi destek süresi olarak kabul eder. Ana-babaya yardımda, onların yaşama süreleri; çocuklara yardımda ise, çocukların çalışmaya başlama süresi esas alınır. Çocuklarda, kız veya erkek olmalarına, yüksek öğrenim yapıp yapmalarına göre farklı süreler kabul edilmektedir. Bunun dışında kız çocukları için genellikle, çalışmaya başlama veya evlenme ile destek ihtiyacı ortadan kalkar. Yerleşik ve kabul gören uygulamaya göre, kız çocuklarının 22 yaşına kadar, erkek çocuklarının 18 yaşına kadar, yüksek öğrenim gören ya da görme ihtimali bulunan çocukların ise 25 yaşına kadar destek alacağı dikkate alınarak destek tazminatı hesaplanması gerekmektedir.”* Yarg. 17.Hukuk Dairesi 2016/15641 E. 2019/7576 K. ve 14.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁰⁷ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.68

alınmaktadır.³⁰⁸ Çünkü destek yaşadığı sürece çocuğa faydalı olabilecektir. Burada değinilmesi gerekli bir diğer husus evlatlığın ihtiyaç süresinin belirlenmesidir. Esasen çocuklar için yapılan tüm açıklamalar evlatlık için de geçerlidir. Ancak evlat edinenin ölmesi halinde, evlatlığın ihtiyaç süresi belirlenirken evlatlığın öz ailesiyle olan ilişkileri de göz önünde bulundurulmalıdır. Öz ailenin maddi bakım gücü varsa ve evlatlığın ihtiyaçları karşılanıyorsa bakım ihtiyacı süresi azalabilir veya tamamen ortadan kalkabilir.³⁰⁹

3.1.3.2.4. Anne ve Baba Yönünden

Ana babanın bakım ihtiyacı süresi gerçek destek çocuğun ölüm tarihinden başlamakta ve kural olarak olağan yaşam süreleri boyunca devam etmektedir. Nitekim ana babanın kendi muhtemel yaşamları boyunca ihtiyaç halinde olacağı kabul edilmektedir. Eğer ana babanın muhtemel yaşam süresini kısaltabilecek ölümcül hastalıkları varsa, bakım ihtiyacının tespitinde bu hastalık da göz önünde bulundurulmalıdır. Sağlıklı ana babanın gelirlerinde elde edeceği artış durumu da dikkate alınmalıdır. Nitekim ana babanın gelirindeki artış nedeniyle ihtiyaç halinde bulunma durumunun sona ereceği anlaşılıyorsa çocuğun destekliği de bitecektir. Dolayısıyla ana babanın ihtiyaç süresi, ihtiyacın sona ereceği tarihe göre belirlenmelidir.³¹⁰

Doktrinde ölen çocuğun farazi destek olması halinde çocuğun bakım gücüne kavuşacağı tarih ile ana babanın bakım ihtiyacına düşeceği tarihten hangisi sonra ise ihtiyaç süresinin o tarihte başlamış sayılacağı ve ana babanın muhtemel yaşam süresi sonuna kadar devam edeceği kabul edilmektedir.³¹¹ Uygulamada da küçük çocuğun ölümü halinde ana babaya desteklik, çocuğun çalışmaya başlayıp gelir elde edebileceği en erken yaş olan 18 yaşından itibaren başlatılmaktadır. ÇELİK ise ana babaya destekliğin küçük çocuklarda 18 yaşından başlatılmasını eleştirmektedir. Yazara göre daha küçük yaşlara inmek abartılı olabileceksede kız

---

³⁰⁸ NARTER, Sami, a.g.e, s.12

³⁰⁹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.195

³¹⁰ KABA, Gizem, a.g.e, s.108

³¹¹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.195

çocukların 10 yaşından itibaren annelerine ev işlerinde yardımcı olduklarının, erkek çocukların ise 9 yaşından itibaren tarım ve hayvancılık işlerinde çalışarak destek olduklarının kabulü gerekmektedir.³¹² Bizce de önceki bölümde belirttiğimiz üzere çocuklar küçük yaşlardan başlayarak ana babalarına yardım ve hizmet ederek destek olabilmektedir. Bu husus İLO ve TUIK araştırmaları ile de ortaya konmuştur. Bu nedenle ana babanın ihtiyaç süresinde 18 yaşın alt sınır kabul edilmesi Yargıtay'ın yardım ve hizmet şeklinde de destek olunabileceği kararları ile çelişmektedir.

3.1.3.2.5. Kardeşler Yönünden

Ölen kardeş diğerinin fiili desteği ise ihtiyaç süresi de desteğin ölüm tarihinden başlamaktadır. Fakat ölen ve hayatta kalan kardeş arasında düzenli ve sürekli bir bakım ilişkisi yoksa, destekten yoksun kalan kardeşin ölenin ileride refah içinde olacağını ya da kendisinin ihtiyaç içinde olacağını ispat etmesi gerekmektedir.³¹³ Bu halde ihtiyaç süresi ölen kardeşin refaha ulaşacağı ya da hayatta kalan kardeşin ihtiyaç haline düşeceği tarihten başlamaktadır. İhtiyaç süresinin bitme zamanı ise kız kardeşlerde evlendiği, erkek kardeşlerde gelir elde etmeye başladığı tarihtir.³¹⁴ İleri derece sakat ve beyin özürlü kardeşler ise, ana babanın destekliğinde olduğu gibi, destek olan kardeşin yaşam süresinin sonuna kadar destek göreceklerdir. Burada değinilmesi gerekli bir diğer husus hiç evlenmemiş iki kardeşin birlikte yaşamasıdır. Bu halde kardeşlerden biri çalışıyor, diğeri de ev işlerini yapıyorsa; destekten yoksun kalan yaşça büyükse kendi yaşam süresi, yaşça küçükse desteğin yaşam süresi kadar destekten yoksun kalmış sayılmaktadır. Bu kapsamda tazminat hesabı da belirtilen sürelerle göre yapılmaktadır.³¹⁵

3.2. DESTEKTEN YOKSUN KALMA ZARAR HESABINDA YAPILACAK İNDİRİMLER

---

³¹² ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.144

³¹³ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.197

³¹⁴ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.197

³¹⁵ ÇELİK Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.144

3.2.1. Destek Görenlerin Ölüm Sonrası Elde Ettikleri Menfaatlerin Denkleştirilmesi

3.2.1.1. Denkleştirme Kavramı

Destekten yoksun kalma tazminatının amacı, destekten yoksun kalan davacının destek sayesinde sahip olduğu yaşam seviyesinin desteğin ölümünden sonra da korunmasıdır. Ancak desteğin ölümü halinde, destek gören kimse bazı ekonomik menfaatler elde etmiş olabilir. Bu halde, ölüm nedeniyle davacının elde ettiği yararlar yaşam seviyesini olumlu etkilediği oranda destek zararı azalmış olacaktır. Bu nedenle destek zararı belirlenirken elde edilen yararların zarardan indirilmesi gerekmektedir.³¹⁶ Bu kapsamda öncelikle destekten yoksun kalma zararı tespit edilmeli, sonrasında zarardan indirilmesi gereken menfaatler varsa bu menfaatler indirilerek net zarar bulunmalıdır.³¹⁷ Bu işleme “denkleştirme” adı verilmektedir. Aslında denkleştirmeye ilişkin kanunda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak denkleştirme yapılmadığında destek gören bir menfaat elde ediyorsa sebepsiz zenginleşebilir. Hâlbuki destekten yoksun kalma tazminatı hiçbir zaman zenginleşme aracı olarak görülmemelidir. Bu nedenle zararın hesaplanmasında denkleştirme yapılması gerekli ve zorunludur. Denkleştirmede göz önünde bulundurulacak menfaatlerin ölüm olayı ile uygun illiyet bağı içinde olması gerekmektedir. Destek görenlerin hayatında gerçekleşen maddi değişim ile ölüm arasında bir illiyet bağı yoksa bu değişimler zarardan indirilmemelidir.³¹⁸ Aşağıdaki başlıklar altında birtakım menfaatlerin denkleştirmeye tabi olup olmadığı incelenmiş ve zarar hesabında yapılacak indirimler netleştirilmeye çalışılmıştır.

3.2.1.2. Denkleştirmeye Tabi Menfaatler

3.2.1.2.1. Miras Menfaatleri Açısından

---

³¹⁶ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.95

³¹⁷ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s. 163

³¹⁸ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.199

Destekten yoksun kalan kimseler aynı zamanda ölen desteğin mirasçısı olabilir. Destek gören mirasçı, miras bırakanın olağandan erken gerçekleşen ölümü nedeniyle mirasa da erken hak kazanmaktadır. Erken hak kazanılan mirasın ve miras gelirinin destekten yoksun kalma zararından indirilmesi doktrinde tartışılmış ve farklı görüşler ileri sürülmüştür. TEKİNAY'a göre, miras ve miras geliri destekten yoksun kalanı bakım ihtiyacından kurtardığı ölçüde tazminattan indirim yapılmalıdır. Elde edilen menfaat destek göreni tamamen bakım ihtiyacından kurtarıyorsa artık destek zararından söz edilemeyecektir. Bu görüşte bakım ihtiyacı esas alınmakta, elde edilecek miras menfaatleri de bakım ihtiyacını azalttığı ölçüde zararı azaltan unsur olarak kabul edilmektedir. Aksi yöndeki kabulün ise destekten yoksun kalma tazminatının amacı ve ruhuna aykırı olduğu dile getirilmektedir. Yazar ayrıca mirasın aslı ile miras gelirleri arasında bir ayırım yapılmaması gerektiğini de vurgulamaktadır.³¹⁹ OĞUZMAN ve ÖZ'e göre de davacının ölümü sonucu elde edilen menfaatler bakım ihtiyacını ortadan kaldırdığı ölçüde tazminat talep etme imkânını da ortadan kaldırır. Burada bir denkleştirme değil bakım ihtiyacının devam edip etmeme sorunu bulunmaktadır. Mirastan elde edilen gelir ile bizzat miras menfaatleri arasında bir ayırım yapılmadan bakım ihtiyacı dikkate alınmalıdır.³²⁰ TANDOĞAN da desteğin yardımından mahrum kalan kimsenin mirastan dolayı elde ettiği menfaatle bakım ihtiyacının ortadan kalkabileceği, bu halde destek tazminatına hükmedilemeyeceği görüşündedir. Yazar miras menfaatinin elde edilmesiyle değil, miras menfaatinin bakım ihtiyacına etkileri nedeniyle indirim yapılabileceğini savunmaktadır.³²¹

Diğer taraftan doktrinde EREN tarafından mirasçılığın zarar verici olayın sonucu olmayıp kanundan doğan bir hak olduğu, zarar verenin bu hakka dayanarak yarar elde edemeyeceği savunulmaktadır. Bu nedenle ölen desteğin sağladığı miras menfaatinin zarardan indirilmemesi gerektiği kabul edilmektedir. Ancak yazar

---

³¹⁹ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.169; SERATLI, Gaye Burcu, a.g.e, s.188.

³²⁰ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, 205; OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, Turgut, a.g.e, s.548

³²¹ TANDOĞAN, Haluk, Mesuliyet, s. 272

iktisap edilen miras ile miras gelirleri arasında bir ayırım yapmakta ve mirastan sağlanan gelirlerin denkleştirmeye konu edileceğini savunmaktadır.³²²

Doktrinde de mirasın kendisine değil, mirasın gelirine erken kavuşulması nedeniyle bu gelirin tazminattan düşülmesi gerektiği yönünde genel bir kanaat bulunmaktadır.³²³ Yargıtay eski tarihli yerleşik içtihatlarında bu ayırımı benimsemiş, mirastan elde edilen gelirlerin zarardan indirileceği yönünde kararlar vermiştir.³²⁴

ÇELİK ise konuya farklı bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Yazara göre mirasçılık zarar verici olayın bir sonucu olmayıp doğal ölümle de elde edilebilen bir haktır. Zarar gören, mirasçının yasadan doğan bu hakkından fayda sağlamamalıdır. Bu nedenle ölenin mirasçılarının hak kazandığı miras zarardan indirilmemelidir. Kaldı ki zarar veren, miras bırakanın haksız ölümü sonucu ölenin malvarlığındaki olası artışları da engellemiş olur. Bu açıdan da yarar değil bir zarar söz konusudur.³²⁵ Yazar yalnızca miras değil miras gelirlerinin de aynı mantık çerçevesinde denkleştirmeye konu edilemeyeceği görüşündedir.

Bizce de, miras kanundan kaynaklanan yasal bir hak olup ölüm ile her hâlükârda destekten yoksun kalan mirasçıya geçecektir. Bu nedenle zarar verici olay ile miras intikali arasında esasen uygun bir nedensellik bağı bulunmamaktadır. Zarar verici olay yalnızca mirasın mirasçıya geçiş sürecini hızlandırmıştır. Dolayısıyla yasal bir hakka sahip olmak indirim nedeni sayılmamalıdır. Aksi durum zarar veren lehine bir indirim neden olur ve zarar veren durumdan haksız bir yarar sağlar. Kaldı ki her destekten yoksun kalan ölenin mirasçısı olmayabilir. Mirasçı olmayan destekten yoksun kalanın zararından bir indirim yapılmazken, mirasçının zararından indirim yapılması adalet duygusunu da sarsmaktadır. Mirasın kendisi

---

³²² EREN, Fikret Borçlar, s.729; GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.206

³²³ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.169

³²⁴ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.170 Naklen; “Yüksek Yargıtay ve İsviçre Federal Mahkemesinin müstakar içtihatlarına göre müteveffanın yardımından mahrum kalan kimselere müteveffadan bir miras intikal ettiği takdirde intikal eden mirasın kıymeti değil ve fakat elde edilecek gelirin hükmedilecek tazminattan mahsubu icap eder. Buna göre ölenin davacılar intikal eden mirasın gelirinin neden ibaret olduğu incelenerek ölenin yapacağı yardımdan düşülmesi şayet desteğin tutarı fazla ise aradaki farka hükmedilmesi lazım gelir.” Yarg. 15.Hukuk Dairesi 1976/4826 E. 1976/248 K. ve 23.11.1976T.

³²⁵ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.270

ile miras geliri arasında bir ayırım yapılması da isabetli değildir. Mirasın geliri de mirasın bir parçasıdır ve destek hayattayken de var olan bir maddi kaynaktır. Dolayısıyla miras geliri de tıpkı miras gibi destekten yoksun kalan mirasçının yasal hakkı olup destek tazminatından indirilmemelidir. Yargıtay da nispeten yakın tarihli bir kararında³²⁶ önceki içtihatların farklı olarak “*Bu açıklamalardan anlaşılan desteğin çalıştığı ve kazanç elde ettiği süre içindeki gelirinden belli bir miktarın destekten yoksun kalanlara yansıtılmasıdır. Bundan çıkan sonuç miras gelirinin yasal olarak ve ölümle mirasçılara geçeceği için destek tazminatına etkili olmadığıdır. Kaldı ki, destek tazminatına hak kazanan kişiler ile mirasçılarının aynı kişi olmaları zorunluluğu da bulunmamaktadır. Bu nedenle miras gelirinin destek tazminatından düşülmesi tazminatın niteliğine ve yasanın düzenleniş amacına uygun değildir.*” şeklinde ifadeler kullanmış ve miras gelirinin destek tazminatından düşülmesinin tazminatın amacına aykırı olduğunu açıkça vurgulamıştır.³²⁷

---

³²⁶Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2000/3606 E. 2000/5613 K. ve 12.06.2000 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³²⁷ Benzer mahiyetteki kararlara yer vermek gerekirse;

“*Dava, davalının hukuka aykırı eylemi sonucu desteğini kaybetmesi nedeniyle tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece destekten yoksun kalma tazminatından desteğin ölümüyle davacılara kalacak olan miras geliri düşülerek davanın reddine karar verilmiştir. Destek tazminatı BK.nun 45. maddesinin 2. fıkrasında düzenleme altına alınmış olup buna göre, ölüm ile onun yardımından yoksun kalanların yoksun kaldıkları oran kadar zarar verenin tazminatla yükümlü tutulması gerekir. Şu durumda geçimini kısmen veya tamamen sağlayacak şekilde yardım eden ve olayların normal akışına göre, eğer ölüm olayı meydana gelmeseydi yardım sağlayacak kimse destek sayılmalıdır. Bu açıklamalardan anlaşılan desteğin çalıştığı ve kazanç elde ettiği süre içindeki gelirinden belli bir miktarın destekten yoksun kalanlara yansıtılmasıdır. Bundan çıkan sonuç miras gelirinin yasal olarak ve ölümle mirasçılara geçeceği için destek tazminatına etkili olmadığıdır. Kaldı ki, destek tazminatına hak kazanan kişiler ile mirasçılarının aynı kişi olmaları zorunluluğu da bulunmamaktadır. Bu nedenle dairemiz bozma kararı yanlış yorumlanarak miras gelirinin destek tazminatından düşülmesi tazminatın niteliğine ve yasanın düzenleniş amacına uygun değildir.*” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2001/4740 E. 2001/5301 K. ve 21.05.2001 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“*Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda, desteğin ölümü sebebiyle davacılara geçecek olan miras geliri düşülmek suretiyle hesaplama yapılmıştır. Miras ve geliri, kanun gereği ölüm ile mirasçılara geçer. Sair yandan, destek tazminatı isteminde bulunanların mirasçı olmaları da zorunlu değildir. Açıklanan nedenlerle, miras gelirinin hesaplamada gözönünde tutulması ve tazminat miktarından düşülmesi doğru değildir.*” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2004/9783 E., 2005/207 K. ve 24.01.2005 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Bu karar doktrinde şu şekilde eleştirilmiştir; destekten yoksun kalma tazminatı belirlenirken hak sahibinin malvarlığındaki azalma gibi artmalar da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kararda her ne kadar miras gelirinin denkleştirmeye tabi tutulması eşitlik ilkesine aykırı bulunmuşsa da mirasçı olan hak sahibi ile mirasçı olmayan hak sahibi aynı durumda değildir. Mirasçı destekten yoksun

Destekten yoksun kalan kimseye, ölen destek haricindeki kişilerden intikal edecek miras menfaatlerinin de denkleştirmeye konu olup olmayacağı doktrinde tartışmalıdır. TEKİNAY'a göre indirim tabi tutulacak miras menfaatinin kimden geldiği önemli değildir. Yazara göre bu menfaatler destek göreni bakım ihtiyacından kurtardığı ölçüde zarardan indirim yapılmalıdır.³²⁸ Bu görüşe katılmayan diğer yazarlara göreyse miras menfaatlerinin zarardan indirilebilmesi için zarar verici olayla doğrudan bağlantılı olması gerekmektedir. Miras menfaatinin destek görene intikali zarar verici eylemin doğrudan sonucu değilse, zararda indirim nedeni olarak kabul edilmemelidir.³²⁹ Yargıtay da ölen destek dışında üçüncü bir kimseden intikal eden miras menfaatlerinin zarardan indirilemeyeceği görüşündedir.³³⁰

3.2.1.2.2. Sosyal Güvenlik Kurumu Aylık ve Gelirleri Açısından

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılan ödemelerin destekten yoksun kalma zararından indirilip indirilmeyeceği mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu döneminde açıkça düzenlenmemiş, bu nedenle konu doktrinde tartışmalara neden olmuştur. Birçok yazar SGK'nın destekten yoksun kalanlara yaptığı ödemelerin, bakım ihtiyacını bertaraf ettiği ölçüde, zarardan indirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.³³¹ Bu görüşe göre, sorumlunun tazminat yükümlülüğünden kurtulması hakkaniyete aykırıdır. Ancak SGK tarafından sorumluya rücu etme hakkı tanınması adalet duygusuna uygun düşer.³³²

---

kalan miras payınca bir malvarlığı elde etmekteyken mirasçı olmayan destekten yoksun kalanın böyle bir durumu yoktur. Bu kararı eleştirenlere göre hak sahibi miras payını muhtemel ölüm süresinden önce elde ettiği için, mirasa erkenden kavuşmuş olmanın malvarlığındaki artış etkisi dikkate alınmalı ve zarardan indirilmemelidir. DARENDE, M. İhsan, Aktif Makale Destek Tazminatında İçtihat değişikliği: Miras gelirleri zarardan indirilemez, 2005, Türk Hukuk Sitesi Kütüphanesi, Detaylı Bilgi için bkz; https://www.turkhukuk sitesi.com/makale_200.htm

³²⁸ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s. 174

³²⁹ UÇAKHAN, Sema, a.g.e, s.679

³³⁰ YAŞAR, Halis, a.g.e. s.169 Naklen; “Ölenden değil başka bir kişiden gelen miras destekten yoksun kalma tazminatından indirilmez.” Yarg. 4.Hukuk Dairesi 1992/3944 E. 1992/6778 K. ve 21.05.1992 T.

³³¹ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.188; GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e., s.214; AKÜNAL, Teoman, Haksız Fiilden Doğan Zararlarda Denkleştirme Sorunu, (İstanbul, 1977) s. 200

³³² TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.186

Başka bir görüşe göreyse desteğin yakınlarına bağlanan aylığın nedeni, ölen desteğin hayattayken yaptığı ödemelerdir. Bu ödemeler kanundan kaynaklanmaktadır ve zarar verici olayın doğrudan sonucu değildir. Bu nedenle bu ödemeler destek zararından indirilmemelidir.³³³ Eski kanun döneminde bu görüş azınlıkta kalmıştır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 55. maddesiyle ise hangi SGK ödemesinin zarardan indirim nedeni yapılması gerektiği açıklanmış, böylece bu konudaki tartışmalar son bulmuştur. Anılan madde uyarınca “Destekten yoksun kalma zararları ile bedensel zararlar, bu Kanun hükümlerine ve sorumluluk hukuku ilkelerine göre hesaplanır. Kısmen veya tamamen rücu edilemeyen sosyal güvenlik ödemeleri ile ifa amacını taşımayan ödemeler, bu tür zararların belirlenmesinde gözetilemez; zarar veya tazminattan indirilemez.” Bu madde kapsamında, destekten yoksun kalma zararından indirim yapılabilmesi için, SGK tarafından bağlanan gelirlerin sorumluya rücu edilebilir olması gerekmektedir. Aksinin kabulü halinde, sorumlu hem bağlanan gelirin rücu edilmesi nedeniyle ilgili kuruma ödemede bulunacak hem de destek görene ödeme yaparak çifte tazmin sorumluluğu altına girecektir. Destek görende iki yerden ödeme olarak sebepsiz yere zenginleşecektir. Ancak destek tazminatı hiçbir zaman sebepsiz zenginleşme aracı yapılmamalıdır. Yargıtay yerleşik içtihatlarında da, sosyal sigortalarda, hak sahibine ödeme yapan kurumun ancak zarar verene rücu hakkı bulunması halinde bu kurumca yapılan ödemelerin denkleştirmeye konu edileceği kabul edilmiştir.³³⁴

---

³³³ GÜRBÜZ, Metin, a.g.e, s.128

³³⁴ Davanın bu yönüyle yasal dayanağını, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununu oluşturmaktadır. Kanunun 55. maddesinde, ... Destekten yoksun kalma zararları ile bedensel zararlar, bu Kanun hükümlerine ve sorumluluk hukuku ilkelerine göre hesaplanır. Kısmen veya tamamen rücu edilemeyen sosyal güvenlik ödemeleri ile ifa amacını taşımayan ödemeler, bu tür zararların belirlenmesinde gözetilemez; zarar veya tazminattan indirilemez. hükmüne yer verilmiştir. Adalet Komisyonunun 55. madde gerekçesine göre; ... sosyal güvenlik ödemelerinin, denkleştirme (indirim) işlevi görebilmesi, onun sorumluluğu doğuran olaya sebebiyet verenlere rücu edilebilmesine bağlıdır. Bu kural gereği, rücu edilemeyen sosyal güvenlik ödemeleri; teknik arıza, tam kaçınılmazlık hallerindeki ödemeler, bu tazminatlardan indirilemez. Bağlanan gelirlerin, işçinin kusuru ve kaçınılmazlık gibi nedenlerle rücu edilemeyen kısmı da indirilemez. “ Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2012/12186 E. 2013/7556 K. ve 16.04.2013 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/>

YAŞAR, Halis, a.g.e, s.145 Naklen; “Öte yandan bütün sosyal sigortalarda hak sahibine ödemede bulunan ilgili kurumun ancak zarara sebebiyet verene rücu hakkının bulunması halinde bu kurumca yapılan ödemelerin denkleştirilme yapılırken zarardan indirilmesi bir kural olarak

Bu açıklamalar doğrultusunda, ölüm nedeni fark etmeksizin, sigortalı desteğin eş ve çocuklarına “ölüm sigortası” dalından bağlanan dul ve yetim aylıkları ile yine “ölüm sigortası” dalından ana ve babaya bağlanan aylıklar, hiçbir şekilde destekten yoksun kalma zararından indirilemez.³³⁵ Zira ölüm sigortasından bağlanan aylıklar sigortalının belirli bir süre ve miktarda prim ödemiş olmasının bir sonucudur. Ayrıca bağlanan bu aylıklar nedeniyle kurumun üçüncü kişilere rücu hakkı bulunmamaktadır.³³⁶ SGK'nın sorumluya rücu hakkı bulunmadığından sorumlunun mükerrer ödemede bulunma tehlikesi de doğmamaktadır.³³⁷ Yargıtay da içtihatların birleştirilmesine ilişkin bir kararında³³⁸, “*hak sahiplerine SGK*

---

benimsenmiştir.” Yargıtay 4.Hukuk Dairesi 1980/1110 E., 1980/5858 K. ve 06.05.1980T., “*Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanmayan zararın ödetilmesine ilişkin tazminat davaları öncelikle haksız zenginleşmeyi önlemek ve mükerrer ödemeyi önlemek için kurum tarafından sigortalıya bağlanan gelirin peşin sermaye değerinin tazminattan düşülmesi gerektiği Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir.*” Yargıtay 21.Hukuk Dairesi 2010/2446 E. 2010/9450 K. 05.10.2010 T.

³³⁵ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.328

³³⁶ 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 32-34. Maddeleri www.mevzuat.gov.tr

³³⁷ “*Uyuşmazlık konusu, ölen sigortalının hak sahiplerince açılan destekten yoksun kalma ödencesi belirlenirken; "Ölüm Sigortası"ndan bağlanan dul ve yetim aylıklarının zarardan düşülüp düşülmeyeceğidir. Ölüm sigortasından dul ve yetim aylığı bağlanması, ölüme neden olan haksız eylemin doğrudan "uygun ve normal" bir sonucu olmayıp belirli bir süredeki sigortalılığın ve prim ödemenin karşılığıdır. Bu nedenle, ölüm sigortasından sağlanan yardımlar konusunda Kuruma yasaca rücu hakkı tanınmamıştır. Kaldı ki, dul ve yetim aylıklarının Kurumun bir sosyal güvence kurumu niteliğinden kaynaklanıyor oluşu, sözü edilen aylıkların haksız eylemin yol açtığı zarardan düşülmesine engeldir.*” YHGK 1977/4-1110 E. 1979/1395 K. ve 28.11.1979 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr/>

³³⁸ “*Ölenin yardım ettiği ve bakıp gözettiği kişilerin bu ölüm nedeni ile mal varlıklarından, çoğalma olabilir. Ölen T.C. Emekli Sandığı iştirakçilerinden ise hayatta kalan yakınlarına 5435 sayılı Kanunun öngördüğü dul ve yetim maaşı bağlandığı gibi toptan ödeme de yapılmış olabilir. Bu dul ve yetim maaşları veya yapılan toptan ödeme destekten yoksun kalma tazminatı gibi hayatta kalan şahsına bağlıdır, ölenin terekesine dâhil değildir; mirasın reddedilmiş olması maaşları alınmasına engel olmaz. İşte bu ortak nitelikleri itibariyle destekten yoksun kalma tazminatı saptanırken dul ve yetim maaşlarının peşin sermaye değerinin veya toptan ödeme yapılmış ise ödenmiş bu paranın nazara alınıp alınamayacağı çözümlenmesi gereken sorundur. 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 129. maddesinde, görevleri içinde veya dışında ölenlerin dul ve yetimlerinin, ölüme sebep olanlar aleyhine açacakları davaları kovuşturmaya, davalara üçüncü şahıs ise bunu doğrudan doğruya açmaya sandık yetkili kılınmıştır. Dava sonunda para tazminatı da alınırsa kavuşturma masrafları ile birlikte, dul ve yetim aylıkları bağlanan hallerde bu aylıkların beş yıllığı, toptan ödeme yapılan hallerde de yarısının Sandıkça alınarak, varsa geri kalanının ilgililere ödeneceği öngörülmüştür. Tartışmada beliren bir görüşe göre, bu hüküm 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 26. ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 63. maddesi ile eşdeğerdedir. Bu itibarla T.C. Emekli Sandığına böylece kısıtlı olarak rücu hakkı tanınmıştır. Zarara uğrayanın alabileceği tazminat saptanırken T.C. Emekli sandığının mal varlığına geçmesi gereken para indirildikten sonra kalan miktara hükmedilmesi gerekir. Çoğunluğunun benimsediği görüş ise; sözü geçen 129. maddede bir hesaba sayılmanın öngörülmediği, aksine madde metninin açık olduğu ve zarar veren*

tarafından ölüm sigortasından bağlanan dul ve yetim aylıklarının destekten yoksun kalma zararından indirilemeyeceğine ve sorumlunun zararın tamamından sorumlu olması gerektiğine” hükmedilmiştir.³³⁹ Bununla birlikte Yargıtay 2005 tarihli bir Hukuk Genel Kurulu Kararında³⁴⁰ eski kanun döneminde doktrinde

---

kişinin T.C. Emekli Sandığının ödediği paranın, kendisinin ödemek zorunda kalacağı tazminattan indirilmesini isteyemeyeceği biçiminde belirlenmiştir. Gerçekten, haksız eylem sonucu ölen kişi, yaşamı süresince çalışmış ve maaşından düzenli olarak belirli bir miktar para kesilerek sandığa yatırılmıştır. Zarar verinin bu paradan yararlanması söz konusu olamaz. O halde zarar veren, verdiği zararın tamamını açılan davada ödemelidir. Esasen 129. madde zarar verenden tazminatın tamamının alınacağı hükmünü getirmiş ve Emekli Sandığı davaya katılmış veya doğrudan doğruya dava açmış olduğu takdirde alınacak tazminatın zarara uğrayanlar ile Sandık arasında nasıl bölüşüleceğini saptamıştır. Bu itibarla tazminat ödemekle yükümlü olan kişi bu maddeye dayanarak tazminatın indirilmesini isteyemez.” YİBGK, 1978/1 E. 1978/3 K. ve 06.03.1978 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³³⁹ “Ölüm sigortasından aylık bağlanabilmesi için sadece ölüm olgusu yeterli olmayıp, bundan başka sigortalının ölmeden önce belirli bir süre sigortalı olması ve belli gün sayısında malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş bulunması da gerekmektedir. Ölümü meydana getiren olay hangi sebepten ileri gelmiş olursa olsun, buradaki koşullar gerçekleşmedikçe ölüm sigortasından aylık bağlanmaz. Ölümü intaç eden olayın iş kazası olması da farklılık yaratmaz. Ölüm aylığı, ölümü meydana getiren olayın sebebinden tamamen bağımsız olarak gerçekleşir. Bu nedenle ölüm aylığının gerçekleşmesi ile ölümü meydana getiren olayın sebebi arasında uygun sebep-sonuç bağı yoktur. Bunun sonucu olarak ölüm aylığının, ölüme neden olan olayın sebebiyle uygun sebep-sonuç bağı içinde gerçekleşen bir yarar olduğundan söz edilemeyecektir. Bu itibarla, ölüm aylığının destekten yoksun kalma tazminatının belirlenmesinde zarardan indirilmesi mümkün değildir.” YHGK 1985/9-853 E. 1986/67 K. ve 31.01.1986 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁴⁰ “Amaç zarar görenin malvarlığındaki eksilmeyi giderme olduğuna gön ölüm nedeniyle desteğini yitirenin elde ettiği çıkarlar varsa, bunların zarar tutarından indirilmesi gerekir. Aksi halde zarar görenin malvarlığında olaydan önceki duruma göre bir artış meydana gelmiş olur. Buradaki amaç zarar görenin malvarlığını zenginleştirmek değil, desteğini yitiren kişiye ölümden önceki yaşam düzeyini sürdürürebilme olanağı tanımaktır. O halde hangi nedene dayanırsa dayansın, desteğini yitiren kişi ölümden önceki yaşam düzeyini sürdürürebilme olanağına sahip ise destekten yoksunluk zararından söz edilemez. Bakım ihtiyacını azaltan her ne olursa olsun onun indirilmesi gerekir. Bu indirim tazminattan değil zarar miktarı üzerinden yapılır. Yani ölüm nedeniyle elde edilen yarar uğranılan zarardan indirilip gerçek zarar belirlenmelidir. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 06.03.1978 tarih ve 1/3 sayılı kararının gerekçesinde de "Destekten Yoksun Kalma Tazminatının eylemin karşılığı olan bir ceza olmayıp, ölüm sonucu ölenin yardımından yoksun kalan kimsenin muhtaç duruma düşmesini önlemek ve yaşamının desteğin ölümünden önceki düzeyde tutulması amacıyla yönelik sosyal karakterde kendine özgü bir tazminat olduğu" hususu vurgulanmıştır. Dul ve yetim aylığı, destekten yoksun kalanların bakım ihtiyaçlarını giderdiği ölçüde uğradıkları zarar miktarı azalır. Ödenen maaş oranında bakım ihtiyacı ortadan kalkar. Aksi halde destek hayatta iken buldukları durumdan daha iyi bir duruma gelmiş olurlar ki bu da destekten yoksun kalma tazminatının amacı ile bağdaşmaz. Somut olayda davacılar, murislerinin davalılardan Adil'in sebep olduğu trafik kazası sonucu öldüğünü ve bu nedenle babalarının desteğinden yoksun kaldıklarını ileri sürerek destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunmuşlardır. Davacıların murislerinin ölümünden önce emekli olmuş ve ölümünden sonra da davacılar Emekli Sandığı tarafından maaş bağlanmıştı. Buradaki uyumsuzluk, davacıların tazminat miktarına esas olacak gelir ve zarar hesabında emekli maaşının düşülüp düşülmeyeceği noktasındadır. Davacıların zararı, destek ölmeseydi bulunacakları ekonomik sosyal durum ile desteğin ölümünden sonra buldukları durum arasındaki farktan ibarettir. Davacılar desteğin ölmesi nedeniyle emekli maaşı bağlandığına göre daha önce alınan bir paranın ölümden sonra alınmadığından söz edilemez. Kendine emekli maaşı bağlanan

hâkim maddici görüşü benimseyerek bağlanan aylıkların oluşan destek zararının yerini tuttuğu ölçüde zarardan indirilmesi gerektiğine ilişkin ayırık bir karar vermiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından iş kazası ve meslek hastalığı sigorta dalında, hak sahiplerine bağlanan gelirler ise destek zararından indirilmektedir.³⁴¹ Nitekim Kurum'un, ölen sigortalı işçinin hak sahiplerine bağlanan gelirden, iş kazasından sorumlu olanlara "rücu hakkı" bulunmaktadır. Kurum'un rücu edebileceği miktar da destekten yoksun kalma tazminatından indirilmelidir. Bu indirimin yapılabilmesi için desteğin mutlaka bir iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölmesi gerekmektedir. Desteğin ölümü bir "iş kazası" sonucu değil de başka bir olay sonucu gerçekleşmişse, SGK tarafından hak sahiplerine gelir bağlanamayacağından zarardan indirim de söz konusu olmayacaktır.³⁴² Destek zararından indirilecek SGK gelirleri, Kurum'un sorumlulara rücu edebileceği miktar kadardır. Kurum'un sorumlulara rücu edebileceği miktar ise 5510 sayılı Kanun'un 21. maddesine göre belirlenmektedir. Anılan madde uyarınca, sorumlu işverense tazminattan indirilecek tutar, ölen sigortalının hak sahiplerine bağlanan gelirlerin "ilk peşin değerinin kusura karşılık gelen tutarı" kadar olacaktır. Sorumlu işveren dışında üçüncü bir kişiye, tazminattan indirilecek tutar, ölen sigortalının hak sahiplerine bağlanan gelirlerin "ilk peşin değerinin kusura karşılık gelen tutarının yarısı" kadar olacaktır. İlgili hükümde 506 Sayılı Kanun'dan farklı şekilde, üçüncü kişiler yönünden ancak bağlanan gelirin peşin sermaye değerinin yarısı kadar rücu imkânı düzenlenmiştir. Bu şekilde belirtilen rücu oranları üst limit olarak kabul edilmeli, bu limit dâhilinde sorumlunun kusuru da değerlendirilmelidir. Başka bir ifade ile üst limit peşin sermaye değeri (veya yarısı) olup alt limit davalının kusuruna denk gelen miktar kadardır.³⁴³

---

davacıların desteğin aldığı emekli maaşı nedeniyle uğradıkları bir zarar bulunmamaktadır çünkü o maaşı almaya devam etmektedirler." YHGK 2005/648 E. 2005/691 K. ve 30.11.2005 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁴¹ KARAHASAN, Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku, s.329,

³⁴² ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.332

³⁴³ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.150

Öte yandan SGK tarafından bağlanan gelir, her hak sahibi için ayrı ayrı incelenmelidir. Başka bir deyişle, hak sahiplerinin tazminatı ayrı ayrı belirlendikten sonra her hak sahibine Kurum’ca bağlanan peşin sermaye değerleri zarardan ayrı ayrı düşülmelidir. Yargıtay da toplam zarardan peşin sermaye değerinin toplamının düşülmesini bozma nedeni kabul etmektedir.³⁴⁴

Sosyal Güvenlik Kurumu’nun iş kazasının sorumlularına rücu edebileceği dolayısıyla destekten yoksun kalma tazminatından indirilecek miktarın nasıl hesaplandığı hususu ise birçok tartışmayı beraberinde getirmektedir. Uygulamada mahkemeler tarafından Kurum’ca hak sahiplerine bağlanan gelirin peşin sermaye değeri sorulmaktadır. Bilirkişinin bildirdiği peşin sermaye değerinin tamamı da destek tazminatından indirilmektedir. Hâlbuki SGK sorumluya rücu davası açtığında, sorumlu olan kimse Kurum’a kusuru oranında ödeme yapacaktır. Sorumlunun rücu miktarı kusur oranı ile eşdeğerdir. Bu nedenle destekten yoksun kalma tazminatında da peşin sermaye değerinin tamamı değil, ancak sorumlunun kusuru doğrultusunda rücu edilebilir miktarı indirilme konu edilebilir.³⁴⁵ Sorumlunun kusuru göz ardı edilerek SGK’ca bağlanan gelirlerin peşin sermaye değerinin tamamen indirilmesi, destekten yoksun kalanlar için haksız şekilde daha az miktarlarda tazminata hükmedilmesine neden olmaktadır.

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi de 818 Sayılı Kanun döneminden itibaren bu hatalı uygulamayı onaylamış ve iş kazası neticesinde sürekli iş göremezlik nedeniyle Sosyal Sigortalar tarafından bağlanan peşin sermaye değerinin tamamının indirilmesi suretiyle tazminatın belirlenmesi gerektiği yönünde kararlar vermiştir.³⁴⁶ Ancak 6098 sayılı TBK’nın yürürlüğe girmesiyle içtihatlarında

---

³⁴⁴ GÜNEREN, Ali, a.g.e, s.1009; “*Hak sahiplerinin tazminatı ayrı ayrı belirlendikten sonra her hak sahibine kurumca bağlanan peşin sermaye değerleri zararlarından ayrı ayrı düşülmesi yerine toplam zarardan peşin sermaye değerinin toplamının düşülmesi de isabetli değildir.*” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2000/3797 E. 2000/3974 K. ve 18.05.2000 T.

³⁴⁵ “*SSK’ca bağlanan gelirlerin sorumluları kusuruna isabet eden bölümü kadar rücu edebildiği halde sigortalıların açtıkları davada kusur indirimi yapılmadan tümünün maddi tazminattan indirilmesi de hak ve adalet ilkelerine aykırı bir başka uygulamadır.*” TAN, Fahri, Anayasa Mahkemesinin İptal Kararının İş Kazası Sebebiyle Açılan Maddi Tazminat Davalarına Etkisi, İstanbul Barosu Dergisi Cilt: 82 sayı:4 Yıl 2008, s.1937

³⁴⁶ YAŞAR, Halis, a.g.e s.,151; GÜNEREN, Ali, a.g.e, s.817 “*Tazminat belirlenirken maluliyet oranı, kusur oranı ve kanuni nedenler indirildikten sonra iş kazası sonucu sürekli iş göremezlik*

değişikliğe gitmiştir. Güncel kararlarda iş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan tazminat davalarında Kurumca bağlanan gelirin ilk peşin sermaye değerinin rücuya tabi kısmının kusura isabet eden pay oranında tazminattan düşülmesi gerektiği kabul edilmektedir.³⁴⁷ Yine ilgili kararlarda 6098

---

nedeniyle Sosyal Sigortalar tarafından bağlanan peşin sermaye değerinin indirilmesi suretiyle tazminatın belirlenmesi gerektiği Yargıtay'ın yerleşmiş görüşlerindedir. Bu nedenle Sosyal Sigortalar Kurumunca karşılanan miktar olarak bildirilen bağlanan gelirlerin peşin sermaye değerinin tamamen düşülmesi gerekirken kusura isabet eden miktarın (% 70) düşülmesi isabetsiz olup bozma nedenidir.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2004/6210 E. 2004/6663 K. ve 05.07.2004 T.

³⁴⁷ “Anayasa Mahkemesinin 21.03.2007 gün ve 26649 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2003/10 Esas ve 2006/106 Karar sayılı ilamı ile 26. maddedeki “sigortalı veya hak sahibi kimselerin işverenden isteyebilecekleri miktarla sınırlı olmak üzere...” bölümünün Anayasaya aykırılık nedeniyle iptaline karar verilmiştir. 26. maddedeki anılan cümlenin iptali ile Kurumun rücu hakkının yasadan doğan kendine özgü ve sigortalı ya da hak sahiplerinin hakkından bağımsız basit rücu hakkına dönüşmüş olması karşısında, rücu davasında, ilk peşin değerli gelirin tazmin sorumlularının kusuruna isabet eden miktarla sınırlı şekilde tenzili ile hüküm kurulması gerekir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gerekçesinde de açıkça gelirlerde meydana gelen artışların istenemeyeceği belirtilmiştir. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra 26. maddeye dayanılarak açılan rücu davalarında artışlar istenemeyeceğine göre, böyle bir ibare bulunmayan 10. maddeye dayanan rücu davalarında da gelirlerdeki artışların istenemeyeceği açıktır. HGK'nun 19.03.2008 gün ve 2008/10-254 Esas ve 2008/266 Karar sayılı ilamı da bu yöndedir. Dosya kapsamından, Mahkemenin 30.03.2016 tarihli kararında, davacılar lehine tespit edilen maddi zarar tutarlarından tüm peşin sermaye değerlerini tamamen mahsup ederek sonuca gittiği anlaşılmaktadır. Yukarıda açıklanan ilkeler doğrultusunda; taraflar lehine oluşan kazanılmış haklar da gözetilerek, hükme esas alınan 01.02.2016 havale tarihli raporda davacı eş ve çocuk Ogün lehine tespit edilen destekten yoksun kalma tazminat miktarlarından, davacılar ayrı ayrı bağlanan ilk peşin değerli gelirlerin işverene atfedilen kusur oranları esas alınarak tenzil edilmeden maddi tazminat alacağıının hesaplanması hatalı olmuştur.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/4825 E. 2019/5261 K. ve 19.09.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Yapılacak iş, davacıya (%39,2) maluliyet oranı üzerinden gelir bağlanması halinde bu gelirin ilk peşin sermaye değeri Kurumdan sorularak alınacak yazı cevabına göre bu tutardan davalının %70 kusur oranına isabet eden rücu edilebilecek kısmı re'sen hesaplamak, hükme esas alınan 26/01/2016 tarihli bilirkişi raporunda belirlenen gerçek zarar tutarından bulunan bu rücu edilebilecek tutarı re'sen mahsup etmek ve davacının eldeki temyiz incelemesine konu kararı temyiz etmediği dikkate alındığında usulü kazanılmış hakları gözetip çıkacak sonuca göre Mahkemece bir karar vermekten ibarettir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/5022 E. 2019/3857 K. ve 16.05.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Somut olayda, davacıya geçici iş göremezlik ödeneği ödenmemiş ise de iş kazası sigorta kolundan 78.906,24 TL ilk peşin sermaye değerli gelir bağlandığı anlaşılmaktadır. Bu tutarın rücuya tabi kısmının hükme esas bilirkişi hesap raporunda belirlenen maddi zarardan tenzil edilmemiş olması doğru olmamıştır.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/675 E. 2019/2889 K ve 15.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Yukarıda açıklanan ilkeler doğrultusunda; maddi tazminat alacağıının tespitinde davacıya sürekli iş göremezlik oranı gözetilerek kurumca bağlanan gelirin ilk peşin sermaye değerinin rücuya kabul (39124,83 TL'nin % 80 oranında tenzili ile 31299,86 TL olmak üzere) kısmının, hükme esas alınan 19/09/2015 tarihli hesap raporunda tespit edilen 125803,70 TL'lik tazminat alacağıından tenzili gerekirken; hesaplanan zarardan davacıya bağlanan ilk peşin değerli gelirin tamamen tenzil edilerek karar verilmesi hatalı olmuştur. Mahkemece, yukarıda belirtilen maddi ve hukuksal olgular gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.” Yarg. 21 Hukuk Dairesi 2018/2537 E. 2019/2810 K. ve 11.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

sayılı kanun ilgili maddelerinin kamu düzeninden olması nedeniyle bütün derdest davalarda uygulanması gerektiği de vurgulanmaktadır. Böylelikle uzun zamanaşımı süreleri nedeniyle eski kanun döneminden kalma derdest birçok davada da sorumlunun kusuru göz önünde bulundurulmakta ve SGK'ca bağlanan gelirlerin peşin sermaye değerinin tamamı tazminattan indirilmemektedir.

Kamu görevlilerinin neden olduğu iş kazalarında, hak sahiplerine bağlanan SGK gelirleri destek zararından indirilmemektedir. Nitekim 5510 Sayılı Kanun 21. madde 5. fıkrasına göre; İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık; kamu görevlileri, er ve erbaşlar ile kamu idareleri tarafından görevlendirilen diğer kişilerin vazifelerinin gereği olarak yaptıkları fiiller sonucu meydana gelmiş ise, bu fiillerden dolayı haklarında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunanlar hariç olmak üzere, sigortalı veya hak sahiplerine yapılan ödemeler veya bağlanan gelirler için kurumuna veya ilgililere rücu edilmez. Bu nedenle ölenin desteğinden yoksun kalan hak sahiplerine bağlanan gelirler, destek zararından indirilmez.³⁴⁸

BAĞKUR tarafından yapılan yardımlar açısından ise 1479 sayılı kanun döneminde ayırım yapılmaksızın tüm ödemeler destek tazminatından indirilmekteydi. Gerekçe olarak da destekten yoksun kalanlara bağlanan gelir nedeniyle Kurum'un sorumluya rücu hakkının bulunması gösterilmekteydi. Ancak 5510 Sayılı Kanun'un 39. maddesinde uzun vadeli sigortalarda bağlanan gelirlerde, üçüncü kişinin kastı varsa ilk peşin sermaye değerinin yarısı kadar rücu edilebilir imkânı getirilmiştir. Böylece kusur ayırımı yapmadan tüm ödemelerin destek tazminatından indirilmesi yönündeki düzenleme, yeni kanun ile "üçüncü kişinin kastı" ile sınırlandırılmıştır.

3.2.1.2.3. Can Sigortaları Açısından

Türk hukukunda sigorta tazminatlarının denkleştirmeye tabi tutulup tutulmayacağı hususunda da doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. TEKİNAY'a göre ödenen sigorta tazminatı destek görenin bakım ihtiyacını ne ölçüde ortadan kaldırıyorsa, zarar miktarı da o ölçüde azalacaktır. Yazara göre sigortacı, ödediği sigorta bedeli

---

³⁴⁸ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.273

için destek görene halef oluyorsa, destek gören sadece zararın sigorta bedeli ile karşılanamayan kısmı için sorumludan tazminat talep etmelidir. Burada bir denkleştirme problemi olduğu değil, destekten yoksun kalanların bakım ihtiyacından kurtulup kurtulmadığının tespiti gerektiği savunulmaktadır.³⁴⁹

Bizce bu görüş destekten yoksun kalma tazminatına salt “maddi” açıdan bakması nedeniyle isabetli değildir. Bizim de katıldığımız ÇELİK’e göre Hayat ve Kişisel Kaza (Can) Sigortalarından ödenen tazminatın kaynağı desteğin sağlığında yaptığı ve primlerini ödediği sigorta sözleşmesidir. Bu nedenle haksız eylemden sorumlu kişilere karşı açılan destekten yoksun kalma davalarında zarardan indirim yapılmamalıdır.³⁵⁰ Çünkü ödenen can sigortası tazminatı ile ölüme neden olan haksız eylem arasında uygun illiyet bağı bulunmamaktadır. Ayrıca, sigorta sözleşmesi kapsamında prim borcunu ödeyen destek, işbu sözleşmeyi ölümüne neden olan sorumlu yararına değil, kendisinin veya yakınlarının yararına yapmıştır. Hâlbuki bu sigorta ödemesinin zarardan düşülmesi sorumlu yararına bir sonuç doğurur ki bu da adalet ve hakkaniyet duygusuyla bağdaşmamaktadır. Bununla birlikte can sigortaları bir “meblağ” sigortası olduğundan, sigortacının ödediği tazminat nedeniyle sorumlulara rücu hakkı yoktur. Bu nedenle zarar verenin ölüm nedeniyle çifte tazminatla sorumlu tutulması da söz konusu değildir.

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu’na bağlı Karayolu Taşıma Yönetmeliği’nin 48. maddesinde yer alan Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası da bir can sigortasıdır. Bu kapsamda kazanın oluşunda taşımacı, sürücü veya yardımcılarının bir kusuru bulunmasa da, ölümlerde sigorta poliçesinde yazılı tutarın tamamı ölen desteğin mirasçılara eksiksiz şekilde miras payları oranında ödenmektedir. Dolayısıyla destekten yoksun kalan konumunda olan mirasçıların Zorunlu Koltuk Sigortası’ndan aldıkları can sigortası bedeli, taşımacıya ve sigorta şirketine açtıkları davada hesaplanan destek zararından indirilmez.³⁵¹ Mirasçı olmayan destekten yoksun kalanlar ise Zorunlu Koltuk

³⁴⁹ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.176; GÖKYAYLA Kadir Emre, a.g.e, s.220

³⁵⁰ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.275

³⁵¹ “..... AŞ tarafından ferdi kaza koltuk sigorta poliçesinden ödenen 10.000,00 TL, hesap edilen destekten yoksun kalma tazminatından indirilmiş ise de ferdi kaza sigorta sözleşmesinde yolcunun

Sigortası'ndan yararlanamayacağından zarardan indirim onlar için hiçbir zaman söz konusu değildir.

3.2.1.2.4. Sorumluluk Sigortaları Açısından

Rücu imkânı olan sorumluluk sigortalarında, sigorta şirketi tarafından yapılan ödemelerin destek zararından indirilmesi gerekmektedir. Zira sigorta şirketleri yaptıkları ödeme sonrasında kusuru olan sorumluya ödedikleri miktarı rücu edebilmektedir. O halde sorumlunun çifte tazminata mahkûm edilmesi, zarar göreninse zenginleşmesi tehlikesi bulunmamaktadır. Rücu edilecek miktar, sorumlunun kusur oranına denk gelen kısım kadardır.³⁵² Uygulamada sigorta şirketleri destekten yoksun kalanlara genellikle yetersiz ve eksik ödemeler yapmaktadır. Zarar görenler de bu durumun farkına vardığında, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 111/2. maddesine dayanarak iki yıl içinde mahkemeye veya Sigorta Tahkim Komisyonu'na başvurmakta, yetersiz ödemeye ilişkin ibranamenin iptali ile zararın geri kalan kısmının ödenmesini istemektedir. Açılan bu davalarda, sigorta şirketlerinin, işletenin, sürücünün veya tüm zarar sorumlularının davadan önce ödedikleri tazminatların "eksik" olup olmadığı,

---

ölümü halinde sigortacı; bir (para tutarı) meblağ sigortası bedeli olan ölüm tazminatını can sigortası ilkeleri uyarınca aynen öleninin yasal mirasçılarına ödeme yükümlülüğü altındadır. Bu nedenle ferdi kaza koltuk sigorta poliçesi kapsamında ödenen 10.000,00 TL destekten yoksun kalma tazminatından indirilemez." Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2009/14654 E. 2010/12063 K. ve 25.11.2010 T. <https://www.lexpera.com.tr>

"Öte yandan yerel mahkemece benimsenen bila tarihli hesap bilirkişi raporunda, davacılara ölenin yolcu olarak bulunduğu aracın birleşik kasko sigorta poliçesi kapsamındaki koltuk ferdi kaza teminatından, ödenen 15.000,00 TL'nin, hesap edilen destekten yoksun kalma tazminatından indirilmesi de hatalı olmuştur. Zira ferdi kaza sigorta sözleşmesinde, yolcunun ölümü halinde, sigortacı; bir meblağ sigortası bedeli olan, ölüm tazminatını, can sigortası ilkeleri uyarınca aynen öleninin yasal mirasçılarına ödeme yükümlülüğü altındadır. Bu nedenle ferdi kaza koltuk sigorta poliçesi kapsamında ödenen 15.000,00 TL destekten yoksun kalma tazminatından indirilemez." Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2014/7716 E. 2014/14885 K. ve 24.06.2014 T. <https://www.lexpera.com.tr>

"Davacıların desteği, sigortalı araçta yolcu iken 02.07.2007 tarihinde meydana gelen kazada hayatını kaybetmiştir. Bu sigorta türünde sigorta lehtarları üçüncü kişilerdir. Yani yolcular, sürücüler ve sürücü yardımcılardır. Sigorta sözleşmesi süresince, koltukta kim seyahat ediyorsa, yolcu sıfatını o taşır ve sigorta sözleşmesinin de sigortalısı ve menfaattarı olur. Zorunlu Ferdi Koltuk Kaza Sigortası bir can sigortası, bir meblağ sigortasıdır. Bu nedenle poliçeye istinaden yapılan ödemenin, destekten yoksun kalma tazminat hesabından indirilmemesi gerekirken hatalı değerlendirme ve eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir." Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2013/5645 E. 2014/9699 K. ve 12.06.2014 T. <https://www.lexpera.com.tr>

³⁵² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.222

ödeme tarihindeki verilere göre tazminat hesaplanarak saptanmaktadır.³⁵³ Bu durumda, ödeme tarihindeki verilere göre hesaplanıp yetersiz olduğuna kanaat getirilen ödemeler zarar hesabında nasıl düşülecektir? Bu konuda çeşitli yöntemler önerilmiştir. Birinci yöntem göre; ödeme tarihindeki verilere göre hesaplanan tazminat ile ödeme tutarı karşılaştırılmalı ve zararın ne oranda ödendiği belirlenmelidir. Bundan sonra en son verilere göre hesaplanan tazminattan "belirlenen oranda indirim" yapılmalıdır. İkinci yöntem göre; ödenen miktarların yasal faizler ölçüsünde yenilenmesidir. Başka bir anlatımla, ödeme tarihi ile rapor tarihi arasındaki süre kadar yasal faiz hesaplanmalı, bu faiz tutarı ödeme tutarına eklenmelidir. Elde edilen tutar ise son verilere göre hesaplanan tazminattan indirilmelidir.³⁵⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2011/4-157 E., 2011/317 K. ve 18.05.2011 Tarihli kararında yetersiz ödemelerin güncelleme yapılmadan aynen tazminattan indirilmesi gerektiğini belirtmiştir.³⁵⁵

---

³⁵³ "Bu durumda mahkemece, ibraname ve ödemelerle ilgili bilgi ve belgeler getirildikten sonra, bilirkişiden ek rapor alınarak, tesbit edilecek ödeme tarihindeki veriler nazara alınarak hesaplanacak tazminat miktarının, davalı tarafından ödenen tazminat miktarına göre yeterli olup olmadığı değerlendirilip, yeterli ise davalı sigorta aleyhine açılacak davanın reddine, yeterli değil ise, davalı sigortanın 57.500 TL poliçe limitinden ödemenin mahsubu ile kalan kısımdan sınırlı olarak sorumluluğuna karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir." Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2010/2794 E. 2011/6413 K. ve 20.06.2011 T. <https://www.lexpera.com.tr>

"Mahkemece bozma ilamına uyularak bilirkişiden 09.02.2014 tarihli rapor alınmış ise de, raporda bozma ilamında belirtilen hususlar nazara alınarak ödeme tarihindeki verilere göre her hangi bir hesaplama yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bu duruma göre mahkemece yapılacak iş, ilk önce ödeme tarihi itibarıyla yapılan ödemenin yeterli olup olmadığının belirlenmesidir. Bunun için aktüer hesaplama konusunda uzman bilirkişiden yeniden rapor alınarak davalı sigorta şirketinin ödeme tarihi olan 19.02.2011 tarihi verileri dikkate alınarak yapılacak aktüer hesaplama sonucu bulunacak tutar ile ödeme miktarının karşılaştırılarak, ödemenin yeterli bulunması halinde ibra nedeni ile davanın reddine karar verilmesi gerekir. Şayet ödemenin yetersiz olduğu anlaşılırsa bu kez rapor tarihindeki veriler dikkate alınarak tazminat hesaplanmalı ve zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince davalı tarafından yapılan ödemeye hesaplama yapıldığı tarihe kadar geçen süre için yasal faiz uygulanarak (güncelleme), hesaplanan tutardan mahsup edilmelidir. Mahkemece, Dairemiz bozma ilamında belirtilen şekilde rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı olduğu şekilde karar verilmiş olması doğru görülmemiştir." Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/9874 E. 2015/11524 K. ve 03.11.2015 T. <https://www.lexpera.com.tr>

³⁵⁴ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 348

³⁵⁵ "Prensipite haksız eylem tarihinde tümiyle ödenmesi gereken zararın bir kısmının olay tarihinde ödenmiş olması haksız fiil sorumlusunun temerrüdünü ortadan kaldırmayacağı gibi, yasal olarak ödenmesi gereken bu miktarın, açıklanan özellikleri karşısında, güncellenerek tazminat bedelinden indirilmesi de düşünülemez. Böyle bir kabul biçiminde haksız fiil sorumlusunun geç ödemekten yarar elde etmesi söz konusu olur ki, bunun hukuken korunması olanaklı değildir. Hal böyle olunca, dava açılmadan evvel sigorta şirketi ve davalı M.Z.G. tarafından yapılan ödemelerin hesap raporu tarihine kadar güncelleştirilerek hesaplanan

Ancak Genel Kurul 2011/4-824 E., 2012/134 K. ve 14.03.2012 tarihli kararında içtihat değişikliğine gitmiş ve yasal faizler ölçüsünde güncellenerek indirim yöntemini benimsemiştir. İlgili kararda bu yöntem “*sigorta şirketi tarafından yapılan ödemelere bilirkişi rapor tarihine kadar yasal faiz işletilmek suretiyle bulunacak tazminat miktarından, sigorta şirketi tarafından yapılan bu ödeme ile birlikte işletilen yasal faiz tutarının da düşülmesi suretiyle bulunacak miktar üzerinden destekten yoksun kalma tazminatı verilmesi*” şeklinde formüle edilmiştir.³⁵⁶ Bu formüle göre, sigorta şirketi tarafından yapılan ödemeyi tazminat hesabının yapıldığı günden önce alan davacının, bu paranın tazminat hesabının yapıldığı güne kadar işlemiş yasal faizi kadar kazanım sağladığı kabul edilir. Zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince de sigorta şirketi tarafından yapılan ödemenin, tazminat hesabının yapıldığı güne kadar geçen süreye ilişkin getirisi yasal faiz ölçüsünde güncelleştirilip hesaplanan tazminattan indirilir.³⁵⁷

---

tazminattan indirilmesi düşünülemez.” YHGK 2011/4-157 E. 2011/317 K. ve 18.05.2011 T. <https://www.lexpera.com.tr>

³⁵⁶ “*Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında, iki türlü güncelleme yöntemi ileri sürülmüş ve bu iki görüş tartışılarak karara bağlanmıştır. Birinci güncelleme yöntemi; Özel Daire bozma kararında da belirtildiği gibi, sigorta şirketi tarafından yapılan ödemelere bilirkişi rapor tarihine kadar yasal faiz işletilmek suretiyle bulunacak tazminat miktarından sigorta şirketi tarafından yapılan bu ödeme ile birlikte işletilen yasal faiz tutarının da düşülmesi suretiyle bulunacak miktar üzerinden destekten yoksun kalma tazminatı verilmesi şeklinde formüle edilmiştir. Tartışılan ikinci güncelleme yöntemi ise; sigorta şirketinin yapmış olduğu ödeme tarihi itibari ile ayrıca zararın miktarının da hesaplanması, sigorta şirketi tarafından yapılan ödemelerin toplam zarar miktarına yüzde olarak oranının bulunması -eğer ödeme zararın tamamını karşılıyor ise davanın reddedilmesi-, ödeme zararın tamamını karşılamıyor ise, mahkeme kararına en yakın tarihte alınan bilirkişi rapor tarihi itibari ile de toplam zarar miktarı hesaplanmak suretiyle, bulunacak toplam tazminat miktarından, sigortanın ödediği miktarın oran olarak (yüzde olarak) düşüldükten sonra bakiye kalan miktar üzerinden destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmesi gerektiği şeklinde formüle edilmiştir. Bahsedilen bu iki güncelleme formülü üzerinde yapılan tartışmalar sonucunda birinci güncelleme yönteminin uygulanması gerektiği, çoğunluk tarafından kabul edilmiştir. Öyleyse yerel mahkemece yapılacak iş; sigorta şirketi tarafından davacılara ödemelerin yapıldığı günler ile destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasına ilişkin bilirkişi raporunun düzenlendiği gün arasında geçen sürede, sigorta şirketinden alınan paranın getirisinin yasal faiz ölçüsünde güncelleştirilip belirlenmesi ve sigorta şirketi tarafından yapılan ödeme ile birlikte, hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından indirilmek suretiyle bulunacak miktar üzerinden destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmesinden ibarettir.*” YHGK 2011/4-824 E. 2012/134 K. ve 14.03.2012 T. <https://www.lexpera.com.tr>

³⁵⁷ “*Yargıtay 4.Hukuk Dairesinin 2010/9619 esas 2011/12405 karar sayılı bozma ilamında "...olay nedeniyle sigorta şirketleri tarafından davacılara ödemelerin yapıldığı 27.06.2005 ve 14.12.2006 günleri ile destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasına ilişkin bilirkişi raporunun düzenlendiği 20.01.2007 günü arasında geçen sürede, sigorta şirketlerinden alınan paraların getirisi yasal faiz ölçüsünde güncelleştirilip belirlenerek sigorta şirketleri tarafından yapılan ödeme ile birlikte hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından indirilmemiş olması ..."* hususunun bozma nedeni yapılmış olması karşısında, kazanılmış hakların korunması ilkesi

Böylece eksik tazminatın ödenme tarihinden denkleştirme tarihine kadar destekten yoksun kalan davacının en az yasal faiz kadar sebepsiz zenginleşmesinin önüne geçilmektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2014 tarihli bir kararında³⁵⁸ da

---

uyarınca, mahkemece bu tarihler esas alınarak inceleme yapılması gerekirken, sürelere riayet etmeksizin alınan rapora itibar edilerek hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/21999 E. 2015/5969 K. ve 16.04.2015 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>
“Sigorta şirketi tarafından verilen parayı tazminat hesabının yapıldığı günden önce alan davacılar, bu paranın tazminat hesabının yapıldığı güne kadar işleyen yasal faizi kadar kazanım sağlamış olacaklarından; zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince, sigorta şirketi ve Güvence hesabı tarafından yapılan ödemelerin, tazminat hesabının yapıldığı güne kadar geçen süreye ilişkin yasal faizinin belirlenmesi amacıyla sigorta ödemesinin güncellenerek, hesaplanan tazminattan indirilmesi gerekir. Yerel mahkemece, olay nedeniyle sigorta şirketleri tarafından davacılara ödemelerin yapıldığı 10.04.2006 günleri ile destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasına ilişkin bilirkişi raporunun düzenlendiği 06.06.2008 günü arasında geçen sürede, sigorta şirketlerinden alınan paraların getirisi yasal faiz ölçüsünde güncelleştirilip belirlenerek, sigorta şirketleri tarafından yapılan ödeme ile birlikte, hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından indirilmemiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2012/6570 E. 2013/5712 K. ve 27.03.2013 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁵⁸ *“Ne var ki, önceden yapılan ödemelerin, daha sonraki bir tarihte yine aynı miktarda düşülecek olması, toplumda uzlaşmaları ortadan kaldırır ve herkesin dava yolu ile borcunu ödemesi, önceden hiçbir ödeme yapılmaması sonucunu doğuracaktır. Halbuki, hukuk müessesesi borcunu herhangi bir dava açılmadan kısmen ya da tamamen ödeyenleri, pişman etme aracı olamaz. Öte yandan tazminat yükümlüsünce ödenmesi gereken para ödenmeyip, dava sonucu beklenseydi, ödenen miktarın faiz getirisinin olacağı da bir gerçektir. Öyle ise, sigorta şirketi tarafından yapılan ödeme tazminat hesabının yapıldığı günden önce alan davacı, bu paranın tazminat hesabının yapıldığı güne kadar işleyen yasal faizi kadar kazanım sağlamış olacağından; zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince, sigorta şirketi tarafından yapılan ödemenin, tazminat hesabının yapıldığı güne kadar geçen süreye ilişkin getirisinin yasal faiz ölçüsünde güncelleştirilip hesaplanan tazminattan indirilmesi gerekir. (Aynı ilkeler HGK’nun 14.03.2012 gün ve 2011/4-824 esas, 2012/134 karar ve 21.11.2012 gün ve 2012/4-381-825 esas, karar sayılı ilamlarında da benimsenmiştir.) Görüşmeler sırasında bir kısım üyeler tarafından haksız fiil nedeniyle zarar görenin mal varlığındaki azalmanın haksız fiilin işlendiği anda meydana geldiğine göre, haksız fiili işleyen sorumluluğunun da bu tarihte başlayacağı, olay tarihinde haksız eylem nedeniyle mal varlığında azalma meydana gelen tarafın, bu zararının sonraki tarihlerde giderilmesi bir taraftan aradan geçen zaman nedeniyle haksız fiil sorumlusunun sebepsiz zenginleşmesine neden olurken, diğer taraftan da zarar görenin zararının artmasına neden olacağı, bu nedenle sigorta şirketi tarafından yapılan kısmi ödemenin güncelleme yapılmaksızın hesaplanan tazminattan mahsup edilmesi gerektiği ileri sürülmüş ise de, bu görüş Kurul çoğunluğu tarafından kabul edilmemiştir.”* YHGK 2014/634 E. 2014/687 K. ve 21.05.2014 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun bu görüşünü doktrinde eleştirenler de olmuştur. Bir eleştiriye göre kayıp bedeli olarak tespit edilen ve ödenen bir paraya faiz işletmek, zarar vereni alacaklı yerine koymak olur. Destekten yoksun kalma tazminatında desteğini kaybedenlerin zararının karşılanması gerekirken; alacaklının kullanmaktan mahrum kaldığı için kendisine mahrum kaldığı süre için ödenen faizin, kazanç sağladıkları gerekçesiyle yapılan ödemeye uygulanması, faizin tanımına ve amacına uygun düşmez. Ayrıca tazminat sorumlusunun tazminatı önceden ödemekle gelir kaybı yaşıyorken destekten yoksun kalan destek kaybı nedeniyle daha büyük bir kayıp yaşadığı vurgulanmış, bu duruma salt borç alacak meselesi olarak bakılmasının hukuka, toplumsal değerlere ve hakkaniyete aykırı olacağı nedenleriyle eleştirilmiştir. Ayrıntılı görüş için bkz; ÖZSUNGUR, Fahri, Karar İncelemesi: Önceden Ödenen Destekten Yoksun Kalma Tazminatının

sigorta şirketince dava açılmadan önce yapılan ödemelerin aynı miktarda tazminattan düşülmesini, toplumda uzlaşmaları ortadan kaldıracığı ve önceden hiçbir ödeme yapılmayacağı sonucunu doğuracağı nedeniyle eleştirmiştir. İlgili kararda hukuk müessesinin borcunu dava açılmadan kısmen veya tamamen ödeyenleri pişman etme aracı olamayacağı da belirtilmiş ve güncelleştirme yöntemi kabul edilmiştir.

3.2.1.2.5. Diğer İndirim Sebepleri Açısından

Bir çocuk, çalışıp gelir elde edecek yaşa gelinceye kadar anne ve babası tarafından çocuğa bir takım masrafların yapılması gerekmektedir. Bu masraflara “yetiştirme giderleri” de denmektedir.³⁵⁹ Henüz çalışma yaşına gelmemiş bir çocuğun ölmesi halinde bu yetiştirme giderlerinin, ana ve babasının destekten yoksun kalma zararından indirilmesi hususu doktrinde tartışılmıştır. Çoğunluğa göre, çocuğun ölmesi ile bakım ihtiyacı ortadan kalkar. Bu nedenle ana baba da sorumlu olduğu yetiştirme masraflarından kurtulmuş olur.³⁶⁰ Diğer bir deyişle, küçük yaşta ölen çocuklar, eğer yaşasalardı belli bir yaşa gelip gelir elde etmeye başlayınca kadar geçecek sürede, anne ve babaları onlar için beslenme, giyim, sağlık, okul, eğitim gibi harcamalar yapacaktır. Ancak çocuğun ölümüyle ana baba bu harcamalardan kurtulmuş, artık yapılmayacak bu harcamalardan tasarruf etmiş olacaktır. Tasarruf edilen bu yetiştirme giderlerin zarardan indirilmemesi halinde ana babanın malvarlığında haksız bir çoğalma yaşanacaktır. Bu nedenle denkleştirme gereği ana babanın destek zararı hesaplandıktan sonra, ölüm nedeniyle tasarruf edilen bakım ve yetiştirme giderlerinin tazminattan indirilmesi gerektiği ileri sürülmüştür.³⁶¹ Yargıtay da son dönem yerleşik içtihatlarında yetiştirme

---

Faiz getirisinin sonraki tarihte hesaplanan tazminattan indirilmesi sorunu, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2016/1, s.152-176

³⁵⁹UÇAKHAN, Sema, a.g.e, s. 477.

³⁶⁰KARAHASAN, Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku, s. 330; YAŞAR, Halis, a.g.e, s.180

³⁶¹TEKİNAY TEKİNAY Selahattin Sulhi – AKMAN, Sermet,– BURCUOĞLU, Haluk - ALTOP Atilla, a.g.e, s.1979

giderlerinin hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından düşülmesi gerektiği yönünde kararlar vermektedir.³⁶²

Mülga 743 Sayılı Kanun'un uygulandığı zamanda, bakım yükümlülüğü yalnızca babaya aittir. Bu nedenle baba çalışıp kazanç elde ediyorsa yetiştirme giderleri yalnızca babanın destekten yoksun kalma zararından indirilmekteydi.³⁶³ Ancak 4721 sayılı TMK'nın 185/2, 186/3 ve 327/1 madde hükümleri uyarınca çocuğun bakımı, eğitimi, sosyal, kültürel gelişimi, korunması ve diğer tüm masraflarına ana baba birlikte katılmakla yükümlüdür. Yetiştirme giderleri hem anne hem babaya ait olduğundan, çocuğun ölümüyle tasarruf edildiği düşünülen bu giderlerin her ikisi bakımından da zarardan indirim nedeni olarak kabulü gerekmektedir. Yargıtay ise yetiştirme gideri indiriminin gündeme gelebilmesi için, destek görenin kazancı olan ve aile ekomisine katkı sağlayan kimseler olmasını aramaktadır. Bu yaklaşım kapsamında uygulamada, annenin iş sahibi olmaması ve bir kazancının bulunmaması durumunda yetiştirme giderleri yalnızca

---

³⁶² "Türk Medeni Kanunu'nun 185. madde hükmü gereğince, anne-baba çocukların bakımından sorumlu olup aynı Yasa'nın 327. maddesinde, "Çocuğun bakımı, eğitimi ve korunması için gerekli giderler ana ve baba tarafından karşılanır" denilmektedir. Her anne ve babanın çocuğunu belli bir yaşa kadar büyütmek, yetiştirmek ödevi olup çocuğun ölümü nedeni ile artık yapılması gerekmeyecek yetiştirme giderlerinin belirlenecek destekten yoksun kalma tazminatından düşülmesi gerekmektedir. Somut olayda, davacıların desteği küçük ... kaza sonucunda henüz iki yaşında iken vefat etmiş olup, hükme esas alınan 28/12/2015 tarihli bilirkişi raporunda; küçüğün 12 yaşında ailesine destek olmaya başlayacağı kabul edilerek, anne ve baba lehine hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından düşülecek yetiştirme gideri hesaplanırken de küçük...nın 12 yaşında ailesine destek olacağı kabulü ile bu yaşa kadar yetiştirme gideri hesaplanmıştır. Vefat eden küçüğün ailesine 18 yaşından önce destek olamayacağı ve 18 yaşına kadar ailesinin bakım ve desteğine ihtiyaç duyacağı hayatın olağan akışı gereği olduğu gibi yerleşik Daire ilkeleri de bu yönde olmakla, desteğin 12 yaşında ailesine destek olacağı kabulü ve 12 yaşa kadar yetiştirme gideri hesabı yapılarak bu doğrultuda karar verilmesi isabetli olmamıştır." Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/11148 E. 2019/4338 K. ve 09.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁶³ GÖKCAN, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu, s. 688; "Medeni Yasanın 152. maddesi hükmüne göre, kural olarak baba M. çocuğun infak ve iâşesini sağlamakla yükümlü bulunduğu için, çocuğun ölmesi yüzünden onun kazanç sağlayacak, babasına eylemli olarak destek olabilecek duruma gelinceye kadar yapması gereken yetiştirme giderlerini tasarruf etmiş olur. Bu tasarruf oranında babanın mal varlığında bir artış meydana geleceğine göre, bu miktar giderin destekten yoksun kalma tazminatından indirilmesi lazımdır. Bu yönün göz önünde bulundurulduğu hususunda bilirkişi raporunda bir açıklamaya rastlanmamıştır. O halde, ölüm gününde 4 yaşında olan destek çocuğun müstahsil hale gelip babasına yardım edeceği güne kadar davacı babanın çocuğa yapacağı muhtemel yetiştirme giderlerinin tespiti ile bu miktarın tazminattan indirilmesi gerekir. Mahkemece bu yön üzerinde durulup gerekli inceleme yaptırılmaksızın verilen karar bozulmalıdır." Yarg. 4. Hukuk Dairesi 1978/7283 E. 1978/12532 K. ve 7.11.1978 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

babanın destekten yoksun kalma zararından asgari ücretin %5'i oranında indirilmektedir.³⁶⁴

³⁶⁴ “3-TMK'nun 185. madde hükmü gereğince, anne-baba birlikte çocukların bakımından sorumludur, aynı yasanın 327. maddesinde ise "çocuğun bakımı, eğitimi ve korunması için gerekli giderler ana ve baba tarafından karşılanır" denilmektedir. Her baba ve annenin çocuğunu belli bir yaşa kadar büyütmek, yetiştirmek ödevi olup çocuğun ölümü nedeni ile artık yapılması gerekmeyecek yetiştirme giderlerinin belirlenecek destekten yoksun kalma tazminatından düşülmesi gerekmektedir. Kaza tarihinde 11 yaşında olan desteğin ölümü sebebi ile annenin çalışıyor olması halinde hem anne hem de baba yönünden hesaplanacak tazminattan, asgari ücretin %5'i oranında, annenin çalışmayıp aile ekonomisine katkısının bulunmadığının tespiti halinde ise, sadece baba yönünden hesaplanacak tazminattan asgari ücretin %5'i oranında yetiştirme giderinin indirilmesi gereklidir. Somut olayda; destek 11 yaşında vefat etmiş olup hükme esas alınan aktüerya raporunda, davacı anne ve babanın destek zararı hesabında, anne ve babadan ayrı ayrı % 5'er yetiştirme gideri indirilmiştir. Ev hanımı olan ve herhangi bir geliri bulunmayan davacı anne için hesaplanan tazminattan yetiştirme gideri düşülmesi de doğru değildir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2017/1066 E. 2019/8977 K. ve 07.10.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Hakem heyeti tarafından hükme esas alınan aktüerya bilirkişi raporunda; desteğin olay tarihinde 16 yaşında olduğu ve 22 yaşından itibaren yardım ve hizmet ederek destek olacağı kabul edilerek hesaplama yapılmış ise de bu hesaplama şekli Yargıtay'ın yerleşik kararlarına uygun değildir. Tazminat hesabında küçüğün gelir elde etmeye başlayacağı yaşın 18 yaş olarak kabul edilerek hesaplama yapılması gerekmektedir. Ayrıca; Davacı annenin çalışıp çalışmadığına dair dosyada delil bulunmamaktadır. Daire uygulamamıza göre anneden yetiştirme gideri indiriminin yapılabilmesi için davacı annenin çalışan, geliri olan, desteğin yetiştirme giderlerini kısmen de olsa üstlenmiş olan kişilerden olması gerekmektedir. Bu durumda öncelikle annenin çalışıp çalışmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Anne ve baba çalışıyorsa anne ve babadan ayrı ayrı %5'er, anne çalışmıyorsa 16 yaşındaki desteğin 18 yaşında kazanç elde etmeye başlayacağı, bu yaşa kadar davacı baba Selami'nin yetiştirme gideri yapacağı kabul edilerek davacı baba bakımından murisin 18 yaşına kadar %5 oranında tespit edilecek yetiştirme giderinin indirilmesi gerekmektedir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/10983 E. 2019/4311 K. ve 09.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Her baba ve annenin çocuğunu belli bir yaşa kadar büyütmek, yetiştirmek ödevi olup çocuğun ölümü nedeni ile artık yapılması gerekmeyecek yetiştirme giderlerinin belirlenecek destekten yoksun kalma tazminatından düşülmesi gerekmektedir. Kaza tarihinde 12 yaşında olan desteğin ölümü sebebi ile annenin çalışıyor olması halinde hem anne hem de baba yönünden hesaplanacak tazminattan, asgari ücretin %5'i oranında, annenin çalışmayıp aile ekonomisine katkısının bulunmadığının tespiti halinde ise, sadece baba yönünden hesaplanacak tazminattan asgari ücretin %5'i oranında yetiştirme giderinin indirilmesi gereklidir. Somut olayda; destek 12 yaşında vefat etmiş olup hükme esas alınan aktüerya raporunda, davacı annenin destek zararı hesabında, % 5 yetiştirme gideri indirilmiştir. Düzenli bir işi ve geliri olmayan (27.12.2013 tarihli kolluk tutanağına göre de ev hanımı olan) davacı anne için hesaplanan tazminattan yetiştirme gideri düşülmesi doğru değildir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/18683 E. 2019/7868 K. ve 26.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Her baba ve annenin çocuğunu belli bir yaşa kadar büyütmek, yetiştirmek ödevi olup çocuğun ölümü nedeni ile artık yapılması gerekmeyecek yetiştirme giderlerinin belirlenecek destekten yoksun kalma tazminatından düşülmesi gerekmektedir. Kaza tarihinde 9 aylık olan desteğin ölümü sebebi ile annenin çalışıyor olması halinde hem anne hem de baba yönünden hesaplanacak tazminattan, asgari ücretin %5'i oranında, annenin çalışmayıp aile ekonomisine katkısının bulunmadığının tespiti halinde sadece baba yönünden hesaplanacak tazminattan asgari ücretin %5'i oranında yetiştirme giderinin indirilmesi gereklidir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/16860 E. 2019/7127 K. ve 10.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Yetiştirme gideri, çocuğun öldüğü tarih ile gelir elde etmeye başlayacağı yaşa kadar geçen süre için anne babanın destekten yoksun kalma zararından yarı yarıya indirilmektedir. Anne veya babadan biri hayatta değilse, tek kalem olarak sağ kalanın zarar hesabında dikkate alınır.³⁶⁵ Çocuğun gelir elde etmeye başlayacağı tarih ise kesin olarak tespit edilemeyecektir. Yargıtay uygulamasında 18 yaş esas alınmakta, yetiştirme gideri çocuk 18 yaşına gelinceye kadar zarardan indirilmektedir.³⁶⁶ Ancak gerçek belli iken varsayıma gidilemez. Bu nedenle çocuğun ortaöğrenime devam ettiği sırada ölmesi durumunda, annesi veya babası tarafından lise başarısının ispat edilmesi durumunda çocuğun yükseköğrenimini

---

“Somut olayda, anne ve baba lehine hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından anne ve babadan ayrı ayrı %5’er yetiştirme gideri düşülmüştür. Daire ilkelerine göre; annenin çalışması durumunda anne ve babadan ayrı ayrı %5’er, anne çalışmıyorsa sadece babadan %5 yetiştirme gideri düşülmesi gerekmektedir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/8809 E. 2019/3760 K. ve 28.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Somut olayda, anne ve baba lehine hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından anne ve babadan ayrı ayrı %10’ar oranında yetiştirme gideri düşülmüştür. Daire uygulamasına göre esasen bu indirimin yapılabilmesi için desteğin yetiştirme giderlerini kısmen de olsa üstlenmiş olan kişilerden olması gerekmektedir. Dosya kapsamında davacı annenin çalıştığına dair delil bulunmamaktadır. Bu durumda davacı annenin çalışmayıp davacı bakımından hesaplanan tazminattan yetiştirme giderinin indirilmemesi, davacı baba yönünden de Dairemizin yerleşik uygulamalarına göre %5 oranında yetiştirme gideri yapılması gerektiğinin gözetilmemesi doğru değildir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/15927 E. 2019/1791 K. ve 20.02.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁶⁵ YAŞAR, Halis, a.g.e. s. 182; *“Davacıların desteği öldüğü tarihte 6 yaşında olup destek olabilecek yaşa gelinceye kadar davacı anne ve baba tarafından yapılması gerekip de yapılmayan bakım ve yetiştirme giderlerinin hesaplanacak destekten yoksun kalma zararlarından indirilmesi gerekir. Bilirkişi tarafından hesaplanan bakım ve yetiştirme gideri tek kalemden ibaret olduğu ve anne ve babadan yarı yarıya indirilmesi gerektiği halde aynı miktarın hem anne hem de baba için hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından iki misli indirim yapılması da doğru görülmemiştir.”* Yarg. 4.Hukuk Dairesi 2003/10060 E. 2003/15246 K. ve 23.12.2003 T.

³⁶⁶ *“Her baba ve annenin çocuğunu belli bir yaşa kadar büyütmek, yetiştirmek ödevi olup çocuğun ölümü nedeni ile artık yapılması gerekmeyecek yetiştirme giderlerinin belirlenecek destekten yoksun kalma tazminatından düşülmesi gerekmektedir. Somut olayda, mahkemece hükme esas alınan aktüerya raporunda, desteğin ... yaşında olduğu, anne ve babasına destek olacağı kabul edilmiş, yetiştirme gideri tenzil edilmemiştir. ..., ... yaşındaki desteğin 18 yaşında kazanç elde etmeye başlayacağı, bu yaşa kadar davacıların yetiştirme gideri yapacakları kabul edilmelidir. Bu durumda mahkemece, yetiştirme gideri mahsubu yapılmayan aktüerya raporuna itibar edilmesi de doğru değildir.”* Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/18722 E. 2017/2664 K. ve 13.03.2017 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Somut olayda, mahkemece hükme esas alınan aktüerya raporunda, desteğin 7 yaşında olduğu, anne ve babasına destek olacağı kabul edilmiş, yetiştirme gideri tenzil edilmemiştir. Oysa, 7 yaşındaki desteğin 18 yaşında kazanç elde etmeye başlayacağı, bu yaşa kadar davacıların yetiştirme gideri yapacakları kabul edilmelidir. Bu durumda mahkemece, yetiştirme gideri mahsubu yapılmayan aktüerya raporuna itibar edilmesi de doğru değildir. Anne çalışmadığı için sadece davacı baba için hesaplanan tazminattan yetiştirme gideri mahsubu yapılmalıdır.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/20421 E. 2017/2549 K. ve 09.03.2017 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

sürdüreceği kabul edilmektedir. Yükseköğrenimin biteceği varsayılan 25 yaşın sonuna kadar da yetiştirme giderleri ana babanın destek zararından indirilmektedir.³⁶⁷

Yetiştirme giderlerinin destek zararından indirilmesi doktrinde ÇELİK tarafından eleştirilmektedir. Yazara göre, çocuk yaşasaydı yapılacak yetiştirme giderlerinden ölümlerle tasarruf edileceği anlayışı kabul edilemez. Zira anne babalar gelir ve giderlerini çocuk sayısına göre düzene koyar, çocuklar için kendi ihtiyaçlarından kısıntı yaparlar. Çocuklar destekten çıkınca bütçedeki kısıntı ve ertelemeler son bulur. Bu halde aile bütçesi rahatlar ancak artmaz. Dolayısıyla ölen çocuk için yapılmayacak masraflar bir tasarruf değildir. Yazar ayrıca TÜİK, İLO ve sendikalar olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşların yaptığı araştırma sonuçlarına göre çocukların 6 yaşından itibaren ailelerine yardım ve hizmet ettiklerini, büyük bir bölümünün çalışarak aile bütçesine katkı sağladığını vurgulamakta ve böylece kendilerine yapılan yetiştirme giderlerinin karşılığını fazlasıyla ödediklerini belirtmektedir.³⁶⁸

Bu noktada yazarca ana kucağındaki bebekler veya henüz kendi başına hareket edecek yaşa ve okul çağına gelmemiş çocuklar açısından bir ayırım yapılmıştır. Bu derece küçük çocukların ana ve babalarına yardım ve hizmet ettikleri söylenemeyeceği kabul edilmiş ve ölüm tarihinden yardım ve hizmet edecekleri varsayılan yaşa kadar ana babanın yaptığı yetiştirme giderlerinin tazminattan

---

³⁶⁷ “Somut olayda destek ... her ne kadar 19 yaşında ise de vefat tarihinde üniversite 1. sınıf öğrencisi olduğu sabittir. Üniversite eğitim süresinin sonu kabul edilen 25 yaşına kadar yetiştirme gideri mahsubu yapılmadan hesaplanan tazminata hükümlenmesi doğru görülmemiştir. c-Destek, olay tarihinde 19 yaşında olup, askerlik çağına geldiğinde askerlik vazifesinin de zorunlu olduğu gözetilerek, askere gideceğinin ve bu dönemde gelir elde edemeyeceğinin göz önünde bulundurulması gerekirken, hükme esas alınan bilirkişi raporunda bu yönde herhangi bir değerlendirme yapılmamış olması doğru görülmemiştir. Eksik inceleme ile hüküm kurulamaz. Bu durumda mahkemece, aktüerya raporunu düzenleyen önceki bilirkişiden, desteğin üniversiteden mezun olup işe başlama zamanına kadar geçecek süre, askerlik yapacağı dönem ve üniversite eğitiminin sonuna kadar ana babası tarafından yapılacak yetiştirme giderleri de değerlendirilerek, bu duruma göre tazminat hesaplanması yapılması hususunda ayrıntılı ve denetime elverişli bir ek rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu biçimde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/24715 E. 2016/11487 K. ve 13.12.2016 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁶⁸ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.311

indirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.³⁶⁹ Çocuğun ana babasına yardım ve hizmet edeceği belirlenen yaştan sonraki dönem içinse yetiştirme gideri hesaplanmamalıdır. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi de eski tarihli bir kararında³⁷⁰ “köy okuluna giden sekiz yaşındaki bir çocuğun tatilde ve okul saatleri dışında babasına yardım ederek kendisine yapılan masrafların karşılığını ödediği bu nedenle bakım ve yetiştirme giderleri adı altında tazminattan indirim gerekmeyeceği” sonucuna varmıştır. Yine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 1967 yılında verdiği bir kararda³⁷¹ “evladın yetiştirilmesi için gerekli masrafların yapılması ahlaki bir borcun yerine getirilmesi” olarak nitelendirilmiş ve ana babanın destek zararında bu nedenle bir indirim yapılmaması gerektiği vurgulanmıştır.

Bizce de yetiştirme giderlerinin ana babanın destek zararından düşülmesi oldukça maddi bir yaklaşımın ürünüdür. Ana babanın çocuk sevgisiyle karşılıksız şekilde harcadığı yetiştirme masrafları, onun vaktinden önce ölümüyle tasarruf edilmiş olarak değerlendirilmemelidir. Zira ÇELİK’in ifade ettiği üzere aile birliğinde çocuk için ayrılan paralar, çocuğun ölümüyle ya ertelenen isteklere, ya diğer çocuklara ya da torunlara ayrılmaktadır. Bu nedenle aile bütçesinde bir artış olmamaktadır. Kaldı ki çocukların küçük yaşlardan itibaren yardım ve hizmet ederek ailelerine destek olduğu bir yaşam gerçeğidir. Çocuklar bu şekildeki destekliği ile kendilerine yapılan harcamaların karşılığını öderler. Yargıtay da birçok kararında yardım ve hizmet ederek destek olunabileceğini kabul etmektedir. Bu gerçeğe rağmen uygulamadaki şekilde varsayımsal olarak 18 yaşına kadar çocuğa yapılan yetiştirme giderlerinin ana babanın destek zararından indirilmesi görüşüne katılmıyoruz.

3.2.2. Hayatta Kalan Eşin Yeniden Evlenme Olasılığı

3.2.2.1. Dul Kadının Yeniden Evlenme Olasılığı

³⁶⁹ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.323

³⁷⁰ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.316 Naklen; Yarg. 4. Hukuk Dairesi 1977/ 906 K. ve 27.01.1977 T.

³⁷¹ YHGK 1966/4-342 E. 1966/457 K. ve 18.10.1967 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Destekten yoksun kalan eşin ileride yeniden evlenme olasılığı, zararın azalmasına yol açan durumlardan sayılmaktadır.³⁷² Bu nedenle zarar hesabından yeniden evlenme olasılığı indirimi yapılmaktadır.³⁷³ Yargıtay kararlarına göre kadının yeniden evlenme olasılığı bir takım faktörlere bağlıdır. Bu faktörler, yaş, sosyal durum, çocuk sayısı, yaşanılan ortam, sağlık, çekicilik, ekonomik durum, karakter gibi özelliklerdir.³⁷⁴ Buna rağmen uygulamada yapılacak evlenme ihtimali indirimi bilirkişilerin hesaplama ve değerlendirmesine bırakılmaktadır. Bilirkişilerde hazır tablolardan yararlanarak dul kalan eşin evlenme ihtimalinin matematiksel karşılığını bulmaktadır.

Bu tablolardan en sık başvuru alanlar İsviçreli Hans Moser'in tablosu, yine İsviçre kaynaklı Stauffer tablosu ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi (AYİM) tarafından oluşturulan tablodur.³⁷⁵ Moser'in tablosu 1940'tan önceye ait olduğundan günümüz koşullarına uymaması nedeniyle eleştirilmektedir. Stauffer tablosu ise daha yakın tarihli olmasına rağmen ülkemiz koşullarına uygun görülmemesi nedeniyle pek kullanılmamaktadır. Nitekim Yargıtay güncel yerleşik

³⁷² TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s. 183-184; GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.233

³⁷³ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.179; YAŞAR, Halis, a.g.e, s.72

³⁷⁴ “ Dul kadının yeniden evlenmesi, bakım ihtiyacını sona erdiren nedenlerdendir. Evlenme şansının ne olduğu eşin yaşı, sosyal durumu, çocuk sayısı, yaşadığı ortam, sağlığı, çekiciliği, ekonomik durumu, karakteri gibi özellikleri belirler. Hakim her olayın özelliklerine göre, evlenme şansı oranını belirlemek ve bu oranda eşin zarar tutarından indirim yapılmasını sağlamak zorundadır. Uygulamada somut olayın özelliğine göre, zaman zaman değişik evlenme şansı oranlarına değer verildiği görülmekle birlikte, son yıllarda Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Yargıtay 21. Hukuk Dairesi uygulamasında genel olarak kabul edilebilir nitelikte olduğu görülen dul kadının evlenme şansı tablosuna göre “ Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2019/123 E. 2019/4328 K. 13.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Vefat edenin bakımından yararlanan eşin, yeniden evlenmesi veya fiili olarak bakım ihtiyacını karşılar biçimde birliktelik yaşamaları halinde bakım ihtiyacının sona erdiği ve yitirilmiş destek ediminin yeni bir destek edimiyle karşılanmış olacağı dikkate alınarak, hayatta kalan eşin desteklik süresi içerisinde yeniden evlenme ihtimalinin belirlenmesi gerekir. Bu bağlamda, eşin yaşı, 18 yaşından küçük çocuk sayısı, sağlığı, görünümü, ekonomik durumu gibi etkenler değerlendirilerek bu belirlemenin yapılması gerekir. Dairemiz'in yerleşmiş içtihatları gereği; evlenme ihtimali oranları belirlenirken, destek gören eşin kaza tarihindeki yaşına göre, AYİM Evlenme İhtimali Tablosu'ndaki belirlemelerin esas alınması gerekmektedir. O halde, davacı eş Özlem'in kaza tarihindeki yaşının 29 olduğu, buna göre AYİM tablosuna göre evlenme ihtimalinin %27 olduğu ve 18 yaşından küçük iki çocuğu bulunduğu gözetilerek her bir çocuk sebebi ile %5 indirim yapıldığında davacı eş Özlem'in evlenme ihtimalinin %17 olduğu gözetilerek karar verilmesi gerekirken; hatalı şekilde hesaplanan tazminattan %10 indirim yapılarak karar verilmesi doğru görülmemiş ve kararın bu nedenle de bozulması gerekmişti.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/15001 E. 2019/6785 K. ve 27.05.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁷⁵ Moser, Stauffer ve AYİM tarafından hazırlanan yeniden evlenme olasılık tabloları bknz. EK-4, bknz. EK-5

içtihatlarında, uygulamada birliğin sağlanması amacıyla AYİM tarafından oluşturulan tablonun kullanılması yönünde kararlar vermektedir.³⁷⁶

TABLO 1: AYİM YENİDEN EVLENME OLASILIK TABLOSU

<u>YAS</u>	<u>DUL KADIN</u>	<u>DUL ERKEK</u>
17-20	%52	%90
21-25	%40	%70
26-30	%27	%48
31-35	%17	%30
36-40	%9	%15
41-50	%2	%4
51-55	%1	%2

³⁷⁶ “Yargıtay'ın yerleşmiş uygulamaları ile benimsenen ilkeleri uyarınca, sağ kalan eşin evlenme ihtimalinin belirlenmesinde, sağ kalan eşin kaza tarihindeki yaşı ve AYİM tarafından hazırlanan tablolara itibar edilmektedir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/4214 E. 2019/2168 K. ve 27.02.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Yargıtay'ın yerleşmiş uygulamaları ile benimsenen ilkeleri uyarınca, sağ kalan eşin evlenme ihtimalinin belirlenmesinde AYİM tarafından hazırlanan tablolara itibar edilmektedir. AYİM tarafından hazırlanan tablolara göre davacı eşin kaza tarihindeki yaşına göre evlenme ihtimalinin, destekle müşterek çocuklarının yaşları da göz önüne alınmak suretiyle AYİM Tablosuna göre belirlenmesi gerekirken, hükme esas alınan hesap bilirkişisi raporunda davacı eşin DİE araştırmaları dikkate alınarak %14 evlenme ihtimali bulunduğu kabul edilerek bu doğrultuda yapılan hesaplamaların hükme esas alınması doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/7449 E. 2019/3029 K. ve 14.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Dairemiz'in yerleşmiş içtihatları gereği; evlenme ihtimali oranları belirlenirken, destek gören eşin kaza tarihindeki yaşına göre, AYİM Evlenme İhtimali Tablosu'ndaki belirlemelerin esas alınması gerekmektedir. O halde, davacı eş Özlem'in kaza tarihindeki yaşının 29 olduğu, buna göre AYİM tablosuna göre evlenme ihtimalinin %27 olduğu ve 18 yaşından küçük iki çocuğu bulunduğu gözetilerek her bir çocuk sebebi ile %5 indirim yapıldığında davacı eş Özlem'in evlenme ihtimalinin %17 olduğu gözetilerek karar verilmesi gerekirken; hatalı şekilde hesaplanan tazminattan %10 indirim yapılarak karar verilmesi doğru görülmemiş ve kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/15001 E. 2019/6785 K. ve 27.05.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Dairemiz'in yerleşmiş içtihatları gereği; evlenme ihtimali oranları belirlenirken, destek gören eşin zararın doğduğu kaza tarihindeki yaşına göre, AYİM Evlenme İhtimali Tablosu'ndaki belirlemelerin esas alınması gerekmektedir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/9846 E. 2018/3188 K. ve 22.03.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Kaynak; ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.664,665³⁷⁷

AYİM tarafından oluşturulan bu tabloda çocuğu olmayan dul eşlerin evlenme ihtimali değerlendirilmiştir. Çocuk olması durumunda ise, her bir çocuk için %5 oranında indirim yapılması kabul edilmiştir.³⁷⁸ Yine erkeklerin yeniden evlenme ihtimalinin kadınlara göre daha fazla olduğu genel olarak kabul edilmektedir.³⁷⁹

Gerçekten de evlenme ihtimalleri belirlenirken, dul eşin yaşı ve çocuk sayısı dışındaki faktörlerin hepsi dul kalan eşe özgüdür. Bu faktörlerin saptanması ve araştırılması oldukça güçtür. Yeteri kadar araştırma yapılmaması halinde oran hep hatalı olarak belirlenecektir. Kaldı ki örneğin hâkimin dul kalan eşin çekiciliği, karakterini, aile bağlarını değerlendirmesi de pek mümkün değildir. Bu nedenle, bu tablolardan yararlanılması bir zorunluluktur.³⁸⁰ Ancak yalnızca yaş ve çocuk sayısına göre oluşturulan bu tablolara dayanılarak evlenme ihtimali hesaplanması doktrinde eleştirilmektedir.

GÖKYAYLA'ya göre, tabloya göre belli yaştaki tüm kadınların evlenme ihtimallerinin aynı olduğunu kabul etmek isabetli değildir. Uygulamada birliğin sağlanması açısından bu tablolardan yararlanmak gerekli ise de, her somut olayda dul kadının evlenme ihtimalinin değişik olacağı göz ardı edilmemeli, dul kadının subjektif özellikleri de dikkate alınmalıdır. Yazar bu hususta, özürlü bir çocuğu olan dul eşin evlenme ihtimalinin düşük olmasına rağmen çocuğu sağlıklı ve yatılı okulda okuyan bir eşin evlenme ihtimalinin daha yüksek olacağı örneğini vermektedir.³⁸¹ ÇELİK'e göre de Yargıtay kararlarında belirtilen evlenme ihtimali kriterleri ile güzel-çirkin, sağlıklı-sağlıksız, sağlam-sakat, zengin-yoksul, kentli-köylü, diplomalı-diplomasız, meslek sahibi-niteliksiz gibi özellikler her somut olayda araştırılmalıdır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre de tablolarda

---

³⁷⁷ Yeniden evlenme olasılık tablosu EK-3'te yer almaktadır.

³⁷⁸ NARTER, Sami, a.g.e, s.97

³⁷⁹ KARAHASAN, Mustafa Reşit, Maddi Tazminat, s.327,

³⁸⁰ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.288

³⁸¹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.234

belirtilen rakamların duruma göre biraz altında veya biraz üstünde bir oran belirlenmelidir.³⁸²

Dul eşin yeniden evlenme olasılığı saptanırken, olay tarihindeki yaşına göre değil, rapor tarihindeki ve hüküm tarihine en yakın tarihteki yaşına göre değerlendirme yapılmalıdır.³⁸³ Zira dul eşin olay tarihindeki yaşı dikkate alınarak hesaplama yapılması, ülkemizdeki uzun yargılama süreci göz önünde bulundurulduğunda mağduriyetlere sebep olacaktır. Örneğin aradan dört yıl geçmiş ancak dava halen devam ediyor ve dul eş yeniden evlenmemiş olabilir. Bu haldeki 4 yıl yaşanan eş için olay tarihi esas alınıp evlenme şansının buna göre belirlenmesi haksız şekilde tazminattan daha fazla indirim yapılmasına neden olacaktır.³⁸⁴ Nitekim yaş arttıkça evlenme oranı azalmakta ve buna bağlı olarak indirim oranı da düşmektedir. Buna rağmen Yargıtay 17. Hukuk Dairesi güncel tarihli kararlarında

---

³⁸² ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.288

³⁸³“Hükme esas alınan ek raporda, olay tarihinde davacının 30 yaşında olmasına ve 18 yaşından küçük iki çocuğunun bulunmasına göre evlenme ihtimali belirlenmiştir. Ancak 1974 doğumlu olan davacının ek rapor tarihine (37 yaşına) kadar hala evlenmediği dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Şu halde, mahkemece davacı eşin nüfus tablosu dosya arasına getirilerek, medeni hali belirlenmeli ve eğer eş hala evlenmemiş ise rapor tarihindeki yaşına göre evlenme ihtimali bulunup bulunmadığı hususunda ek rapor alınmalıdır. Kararın bu sebeple de bozulması gerekmiştir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2012/839 E. 2013/1958 K. ve 07.02.2013 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Destekten yoksun kalma tazminatı hesaplarında dikkat edilmesi gereken hususlardan biri, dul eşin yeniden evlenme ihtimalinin nazara alınmasıdır. Hesaplama, bilinmeyen dönem için farazi bazı kriterlere göre yapılmakta ise de; evlenme ihtimali belirlenmesinde dul eşin hesap tarihi itibari ile evlenip evlenmediği tespit edilebilir bir olgudur. Bölge Adliye Mahkemesince hükme esas alınan bilirkişi raporunda, olay tarihinde davacı eş ...'in 32 yaşında olmasına ve 18 yaşından küçük bir çocuğunun bulunmasına göre evlenme ihtimali belirlenmiş ve hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından %12 oranında indirim yapılmıştır. Ancak 1974 doğumlu olan davacı ...'in rapor tarihine (42 yaşına) kadar hala evlenmediği ve AYİM'in dul kalan kadın için hazırladığı yeniden evlenme şansı tablosuna göre artık evlenme ihtimali kalmadığı dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Şu halde, bilinen dönem gerçekliğinin yani rapor tarihindeki fiili durumun esas alınması gerekirken davacı eşin evlenme ihtimalinin olay tarihine göre belirlenerek asil davada talep edilen maddi tazminattan %12 oranında indirim yapılması doğru görülmemiş ve kararın açıklanan nedenle bozulması gerekmiştir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2018/2651 E. 2020/70 K. ve 15.01.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁸⁴ KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku, s. 204; YAŞAR, Halis, a.g.e., s.178 Naklen; “Davacı eşinin hesap tarihinde evli olmadığı göz ardı edilerek hesap tarihindeki yaşı yerine olay tarihindeki yaşının evlenme şansının belirlenmesinde esas alınması hatalı olmuştur.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2009/8976 E. 2010/608 K. ve 26.01.2010 T. “Davacılarından eşin hesap tarihindeki yaşı, çocuk sayısı ve içerisindeki sosyal ve ekonomik durum itibari ile evlenme şansı oranı belirlenir.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2002/7987 E. 2002/9192 K. ve 05.11.2002 T.

içtihat değişikliğine giderek, dul eşin evlenme ihtimalinin rapor tarihi değil, olay tarihindeki yaşı itibarıyla değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.³⁸⁵

Dini nikâhlı birlikteliklerde, karı koca gibi bir arada yaşayanların birbirinin desteği olabileceğini, destek olarak kabul için resmi nikâhın şart olmadığını belirtmiştik.³⁸⁶ Yargıtay uygulamasında her ne kadar nikâhsız eşin destek tazminatı talep edebileceği kabul edilmişse de, çoğu kararda evlilik içi evlilik dışı ayrımı yapılmakta ve nikâhsız eşin nikâhlı eşe kıyasla evlenme şansının daha yüksek olduğundan bahisle tazminattan daha fazla indirim yapılması öngörülmektedir. Bu konuda Yargıtay bir kararında açıkça şu ifadeleri kullanmıştır; “...Nikahsız eşin nikahlı eşe göre daha fazla evlenme olasılığının olduğu söz götürmez. Öte yandan evlilik sözleşmesi olmaksızın birlikte yaşayan nikâhsız eşin desteğin ölümü ile nikâhlı eş gibi yaşama yaşının sonuna kadar ve özellikle yaşı, sosyal durumu, yaşadığı ortam ve aile bağları gibi nedenlerle

---

³⁸⁵ “Mahkemece hükme esas alınan aktüer bilirkişi raporunda davacı eşin rapor tarihindeki yaşı itibarıyla evlenme ihtimalinin olup olmadığı hesaplanmış ve rapor tarihindeki yaşına göre evlenme şansı indirilmiştir. Anılan hesaplama yöntemi hatalı olup, mahkemece, Dairemizin yerleşmiş uygulamasına göre eşin evlenme ihtimalinin rapor tarihi değil, olay tarihindeki yaşı itibarıyla AYİM tablosuna göre değerlendirilmesi gerekmekte olup hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/10492 E. 2018/5191 K. ve 17.05.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Dairemiz’in yerleşmiş içtihatları gereği; evlenme ihtimali oranları belirlenirken, destek gören eşin kaza tarihindeki yaşına göre, AYİM Evlenme İhtimali Tablosu’ndaki belirlemelerin esas alınması gerekmektedir. O halde, davacı eş Ayşegül’ün kaza tarihindeki yaşı (19) ve 18 yaşından küçük bir çocuğu bulunduğu gözetilerek, evlenme ihtimali oranının belirlenmesi gerekirken; hatalı biçimde, rapor tarihindeki yaşı esas alınmak suretiyle yapılan hesaplama göre karar verilmesi doğru görülmemiş ve kararın bozulması gerekmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/6503 E. 09.04.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Kabule göre ise; Dairemizin yerleşmiş içtihatları gereği, davacı eşin evlenme ihtimali oranları belirlenirken, destek gören eşin kaza tarihindeki yaşına göre, ... Evlenme İhtimali Tablosu’ndaki belirlemelerin esas alınması gerektiği halde, davacı eş ...’in rapor tarihindeki yaşına göre belirlenen oran esas alınmak suretiyle, evlenme indirim oranının düşük belirlenmesi de hatalı olmuştur.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/11855 E. 2019/4705 K. ve 15.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda sağ kalan davacı eş ...’in evlenme ihtimali kaza (ölüm) tarihi yerine, rapor tarihine göre belirlenmek suretiyle davalılar aleyhine fazla tazminata hükmedilmiştir. Yargıtay’ın yerleşik uygulamalarına göre, sağ kalan eşin olay tarihindeki yaşı, çocuk sayısı, sosyal yaşantısı ve ekonomik durumu göz önünde bulundurularak evlenme ihtimali belirlenmektedir. O halde, davacı eş ...’in AYİM tablosuna göre kaza (ölüm) tarihindeki evlenme ihtimali değerlendirilmek suretiyle tazminatın hesaplanması için aynı bilirkişiden ek rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi isabetli olmamıştır.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/6897 E. 2018/3777 K. ve 03.04.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁸⁶ Bu hususta bkznz. s.54 vd.

kocasının evinde yaşamını sürdürmeyeceği, güçlü olmayan aile bağı nedeniyle müşterek haneyi terk edeceği kendisine yeni bir yaşamı tercih edeceği üstün olasılık içinde olduğu, giderek bakım ihtiyacının nikâhli eşte olduğu gibi desteğin kalan ömrünün sonuna kadar devam etmeyeceği varsayımı göz önünde tutularak Borçlar Yasasının 43.maddesi gereğince belirlenen tazminattan hak ve adalete uygun bir indirim yapılması gerektiği de tartışmalıdır.”³⁸⁷

Yargıtay’ın bu tutumu ÇELİK tarafından eleştirilmektedir. Yazar’a göre ülkemizde nikâhsız evliliklerin yaygınlığı ortadadır. Genellikle kırsal kesimde nikâhsız eşler birçok çocuk doğurur ve yaşamları boyunca eşlerinin yanında kalır. Bu ilişkilerin resmi evliliklerden hemen hiç farkı yoktur. Bu nedenle destek tazminatı hesabında da nikâhli nikâhsız eş ayrımı yapılmamalıdır.³⁸⁸ Yine bazı yazarlarca, dini birliktelik ile yaşayan, çocukları ve ortak paylaşımları olan ve bir ömrü tamamlayan insanlar çok fazla olduğu, o insanların evlilik kurumuna yüklediği anlam ile resmi evlilikle evlenenin evliliğe yüklediği anlam arasında fark bulunmadığı belirtilmektedir. Buradan hareketle iki evlilikte de eşlerin yüklendiği bakım, gözetim, sadakat gibi sorumlulukların aynı olduğu bu nedenle iki birliktelik arasında yeniden evlenme olasılığı indirimine ek olarak dini nikâhli

³⁸⁷ Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2006/21486 E. 2007/8513 K. ve 24.05.2007 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Öte yandan evlilik sözleşmesi olmaksızın birlikte yaşayan nikâhsız eşin desteğin ölümü ile nikâhli eş gibi yaşama yaşının sonuna kadar ve özellikle yaşı, sosyal durumu, yaşadığı ortam ve aile bağları gibi nedenlerle kocasının evinde yaşamını sürdürmeyeceği, güçlü olmayan aile bağı nedeniyle müşterek haneyi terk edeceği kendisine yeni bir yaşamı tercih edeceği üstün olasılık içinde olduğu, giderek bakım ihtiyacının nikâhli eşte olduğu gibi desteğin kalan ömrünün sonuna kadar devam etmeyeceği varsayımı göz önünde tutularak Borçlar Yasasının 43.maddesi gereğince belirlenen tazminattan hak ve adalete uygun bir indirim yapılması gerektiği de tartışmalıdır.” Yarg. 21.Hukuk Dairesi 2001/1005 E. 2001/2091 K. ve 20.03.2001 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

³⁸⁸ Aynı hususta Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 1998/843 E., 1998/2117 K sayılı ve 24.03.1998 sayılı kararında bir Yargıtay üyesi karşı oy yazısında şu ifadelerle yer vermiştir;

“Anadolu’da nikâhsız eşten kasıt, örf ve adetler gereği, çocuk sahibi olup aile düzenini nikahli eş gibi götüren birlikteliklerdir. Bu nedenle nikahsız eş’in nikahli eşten bir farkı olması gerektiği görüşüyle, evlenme şansının daha yüksek tutularak, daha az tazminata karar verilmesi yanında, ayrıca Borçlar Kanunu’nun 43.maddesi gereği bir indirimin de yapılması hak, adalet, nesafet kurallarına aykırı olup, tazminat hukuku yönünden de kendi içinde çelişki yaratmaktadır. Anadolu’da adet ve örf gereği ömür boyu nikahsız yaşama riski ile ezilen kadını, hukuk önünde de zayıf duruma düşürmek, adalet hislerini rencide etmekten başka bir sonuç getirmez. Bu durum ülkenin sosyal yapısından kaynaklanıyorsa düzenin değiştirilmesi, güçsüzü daha güçsüzleştirmekle olmaz.” Naklen; ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.58

birliktelikte ek bir indirim yapılmasının isabetli olmadığı savunulmaktadır.³⁸⁹ Bizce de, ülkemizin özellikle kırsal kesimlerinde resmi nikâh olmaksızın imam nikâhı adı altında birliktelik yaşayan, ortak paylaşım yapıp sorumluluk üstelenen, çocukları olan insan sayısı çok fazladır. Yapılan araştırmalarda da dini nikâhla yaşanan evliliklerde genellikle eğitim durumu düşük, meslek sahibi olamayan kadınların yer aldığı görülmektedir.³⁹⁰ Bu kadınlar resmi nikâh olmadığı için zaten miras hakkı kazanmamakta, dul ve yetim aylığı almamakta ve nafaka hakkı da kazanmamaktadır. Dolayısıyla destekten yoksun kalma tazminatına hak kazanmaları halinde hakkaniyet gereği yeniden evlenme olasılığı dışında sırf dini nikâh nedeniyle ek bir indirim yapılmaması gerektiği görüşündeyiz. Zira ek bir indirim yapılması halinde özellikle kırsal kesimde yaşayan dini nikâhlı kadınların mağduriyetleri artacaktır.

3.2.2.2. Dul Erkeğin Yeniden Evlenme Olasılığı

Dul erkeğin evlenme ihtimali de dul kadında olduğu gibi erkeğin yaşına, sağlık durumuna, çocuğu olup olmadığına, çocuk sayısına, yaşadığı yere göre değişiklik göstermektedir. Ancak hukukumuzda, dul kalan kocanın evlenme şansının genellikle dul kalan kadından daha fazla olduğu kabul edilmektedir.³⁹¹ Üstelik erkeğin küçük çocuğunun olması veya yaşının ilerlemiş olması halinde bakım ihtiyacının da artacağı, bu nedenle evlenmek isteyeceği belirtilmektedir.³⁹²

Dul kalan eşin yeniden evlenme olasılığının destekten yoksun kalma zararına etkisi doktrinde tartışmalıdır. Bu hususta üç farklı görüş bulunmaktadır. Birinci görüşe göre, zarar, desteğin ölüm tarihi ile dul eşin yeniden evlenme tarihi arasındaki süre için hesaplanmalıdır. Ancak bu görüş, dul eşin yapacağı ikinci

---

³⁸⁹ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.61

³⁹⁰ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Evlilik Tercihleri Araştırması Nisan 2015 araştırmasına göre ülkemizde yalnızca imam nikahı ile birliktelik yaşayanların 2006-2011 yılları arasındaki oranı %3,2 civarındadır. Ayrıntılı bilgi için bkz; <https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/arastirmalar/tu-rkiyede-evlilik-tercihleri-aras-tirmasi-2015.pdf>

³⁹¹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.239

³⁹² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.239

evlilikte bakım ihtiyacının ortadan kalkıp kalkmadığı göz ardı edildiği gerekçesiyle eleştirilmiştir.³⁹³

İkinci görüşe göreyse, destek tazminatının sermaye biçiminde ödenmesine hükmedilmeli ve evlenme ihtimali oranında zarardan indirim yapılmalıdır. Bu görüşü benimseyen UÇAKHAN'a göre toptan ödeme yapılmasının özellikle dul kalan kadının hayatını kolaylaştıracağına kabulü gerekir. Bu durum zaman içerisinde paranın değer kaybetmesi tehlikesine karşı da dul kadını korumaktadır. Yazar, tazminatın irat şeklinde ödenmesi halinde tazminat sorumlusu ölürse, iradın kime ait olacağı, ödemenin ne kadarından sorumlu olacağı gibi karışıklarla doğabileceğine ve dul kalan eşin mağdur olabileceğine dikkat çekmektedir.³⁹⁴ Ancak bu görüş, dul eşin tazminatı sermaye biçiminde aldıktan hemen sonra evlenmesi halinde sebepsiz zenginleşeceğinden bahisle eleştirilmektedir.³⁹⁵

Üçüncü görüşe göreyse dul eş için destek tazminatına irat şeklinde hükmedilmesi gerekmektedir. Ancak iradın hangi tarihte kesileceği hususu da tartışmalıdır. Tazminatın irat şeklinde ödenmesini savunan yazarların bir kısmına göre dul kadına irat şeklinde ödenecek tazminat yeniden evlenmenin gerçekleştiği tarihte kesilmelidir.³⁹⁶ Diğer bir kısım yazara göre dul kadına irat şeklinde ödenecek tazminat yeniden evlenmenin gerçekleşmesiyle kesilmelidir. Ancak evlenme tarihinden itibaren üç senelik irat tutarının da ayrıca ödenmesi gerekir.³⁹⁷ Son olarak bir kısım yazar da, tazminatın irat şeklinde ödenmesi gerektiğini ancak dul kalan eşin yeniden evlenmesi ihtimalinin göz önünde tutulmasını belirtmektedir. Sorunun çözümü için de kararda hakim durumunu tekrar inceleme yetkisine dair serh düşülmesini savunmaktadır. Böylece hakim, dul kadının evlenmesiyle elde ettiği ekonomik imkanların tazminat miktarına nasıl etki edeceği yönünde daha sağlıklı bir karar verecektir.³⁹⁸ TEKİNAY ise, tazminata irat şeklinde hükmedilmesi gerektiğini, dul kadının evlendiği tarihte kesilmemesini, dört yıl

---

³⁹³ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.239

³⁹⁴ UÇAKHAN, Güleç, a.g.e, s.660

³⁹⁵ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s. 157

³⁹⁶ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.242

³⁹⁷ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s. 157

³⁹⁸ TANDOĞAN, Haluk, Mesuliyet, s.307; AŞÇIOĞLU, Çetin, Hukuk Sorumluluğu, s.478

daha ödemeye devam edilmesi görüşündedir.³⁹⁹ Yazar böylece dul kadının yeni evliliği sonucu uğrayabileceği zararlardan korunacağı ve bu uygulamanın kadını serbest birleşmelere özenmekten alıkoyacağı görüşündedir.

Bizce irat şeklinde hükmedilen karar kesinleştikten sonra dul eşin evlenmesi halinde hâkimin dosyayı yeniden ele alarak müdahale etmesi uygulamada güçlük yaratacak olup pratik bir yöntem değildir. Ayrıca dul eşin ikinci evliliğini de olumsuz yönde etkileme riski taşımaktadır. İlk görüşte olduğu gibi desteğin ölüm tarihi ile dul eşin muhtemel evlilik tarihi arasında bir indirim yapılması da isabetli değildir. Zira dul kalan eşin ne zaman evleneceği önceden kesin olarak belirlenemez. Ayrıca ikinci evlilikte bakım ihtiyacının kesin olarak ortadan kalkacağı da önceden belirlenemez. Bu nedenlerle tazminata sermaye şeklinde hükmedilmesine ancak hükmedilen tazminattan evlenme ihtimaline göre indirim yapılmasına ilişkin ikinci görüşe katılıyoruz.

3.2.2.3. Nişanlının Yeniden Evlenme Olasılığı

Doktrinde nişanlı lehine hükmedilecek tazminatın dul kalan eş lehine hükmedilenden daha az olması gerektiği belirtilmektedir. Zira nişanlılık, taraflara evlenme borcu yüklenmez. Dolayısıyla evliliğin gerçekleşmemesi ve nişanlının diğerine destek olmama ihtimali de bulunmaktadır.⁴⁰⁰ Ayrıca nişanlı için daha yüksek bir evlenme ihtimalinin olduğu bu kapsamda tazminattan da yüksek bir indirim yapılması gerektiği öne sürülmektedir.⁴⁰¹ Kanaatimizce de, nişanlılık durumunda genel olarak taraflar daha genç ve çocuksuz olduğu için nişanlının evlenme ihtimali dul eşten daha yüksektir. Bu nedenle sağ kalan nişanlı için dul eş için yapılan evlenme ihtimali indiriminden daha fazla bir tazminat indirimi yapılması isabetlidir. Yine, önceden hiç evlenmemiş genç bir nişanlının yaşlı bir nişanlıya göre, erkek nişanlının da kadın nişanlıya göre evlenme ihtimalinin daha yüksek olduğu kabul edilmektedir.⁴⁰² Nişanlının yüksek evlenme ihtimali karşısında nişanlı için destek tazminatının irat şeklinde belirlenmesi, nişanlı

³⁹⁹ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s. 160.

⁴⁰⁰ TANDOĞAN, Haluk, Mesuliyet, s.303

⁴⁰¹ GÖKCAN, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu, s. 687

⁴⁰² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.240

başkasıyla evlenirse iradın üç yıllık tutarının toptan verilerek iradın kesilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.⁴⁰³

3.3. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA ZARARIN İSPATI

3.3.1. Desteklik İlişkisinin İspatı

Destekten yoksun kalma tazminatında ispat kurallarının bazı kendine has özellikleri bulunmaktadır. Destekten yoksun kaldığını iddia eden davacının, destek ilişkisinin varlığını, destek gören niteliğine sahip olduğunu ve zararın varlığını ispatlaması gerekir. Değişik destek türlerine göre ispat da farklı esaslara tabidir. Farklılık, özellikle ilişkinin fiili veya farazi olması ve kanunen bakma yükümlülüğünün bulunup bulunmaması noktasında toplanmaktadır.⁴⁰⁴ Destekten yoksun kalan davacı, davada ilk olarak desteklik ilişkisini ispatlamakla yükümlü olduğundan aşağıda farklı destek türlerine göre desteklik ilişkinin ispatı meselesi incelenmiştir. Akabinde ise zararın ispatı hususunda değerlendirmeler yapılmıştır.

Bununla birlikte desteklik ilişkisi yalnızca aşağıda yer verilen hallerle sınırlı değildir. Nitekim desteklik fiili bir durumu yansıttığından koşulları varsa bu kişiler dışındaki kimseler arasında da desteklik ilişkisi kurulabilir. Örneğin varlıklı bir iş adamının sürekli ve düzenli şekilde ihtiyaç sahibi bir öğrenciye yardım etmesi gibi.⁴⁰⁵ Bu gibi hallerde ispat yükü genel ispat kuralları uyarınca destekten yoksun kaldığını iddia eden davacıdır. Davacı ölen kimse ile arasında desteklik ilişkisinin bulunduğunu ve uğranılan zararı ispat edecektir.

3.3.1.1. Eşler Arasındaki Desteklik İlişkisinin İspatı

Eşlerden biri öldüğü anda, diğeriyle arasında fiili bir bakım dolayısıyla destek ilişkisinin mevcut olduğu söylenmektedir. Zira TMK 186/3. madde hükmü uyarınca eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve mal varlıkları ile

---

⁴⁰³ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.240

⁴⁰⁴ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.245

⁴⁰⁵ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.250

katılmakla yükümlüdür. Evlilik birliğinin devamı süresince eşlerin birliğin giderlerine birlikte katılma yükümlülüğü bulunduğuna göre, karı koca arasında fiili bir destek ilişkisinin bulunduğu kanunen kesin bir karinedir.⁴⁰⁶ O halde, destek gören davacı dul eş, yalnızca ölen destek ile evli olduklarını ispat ederek desteklik ilişkisinin varlığını da kanıtlamış olur.⁴⁰⁷ Ölen desteğin ev hanımı olması da desteklik ilişkisinin ispatı hususunda bir farklılık yaratmamaktadır. Ölen ev hanımı destek bedensel emek, hizmet ve yardımlarıyla ev işlerini ve çocukların bakımını sağlamakta, evlilik birliğine bu şekilde katkı sunmaktadır. Davalı, kadının ev işleri ile ilgisi olmadığını, çocukların bakımını bakıcıların üstlendiğini iddia etse bile, ev hanımının destekliği de kanuni karineye dayandığından bunun aksi ispat edilemez. Nitekim ev işleri ve çocukların bakımını başka bir kimse üstlenmiş olsa bile, ev hanımı kadının bu işlerin organizasyonu ve kontrolü için emek verdiği kabul edilmelidir.⁴⁰⁸

Serbest birleşmelerde ise desteklik ilişkisinin ispatı evli kimselerden farklıdır. Bu ilişkilerin amacı genellikle tarafların diledikleri zaman ilişkiye son verebilecek olmalarıdır. Bununla birlikte serbest birleşmelerde de taraflar birbirine düzenli ve sürekli destek oluyor olabilirler. Örneğin tarafların ortak mevduat hesapları, müşterek evleri, arabaları, yazlıkları olabilir. Taraflar bu şekilde ortak tasarruflarda bulunmuşsa ve adeta evli gibi yaşıyorlarsa desteklik ilişkisinin varlığı ispat edilebilir. Burada ispat yükü davacıdadır. Davacı, desteklik ilişkisinin varlığını ispatta tam ispattaki kadar kesinliğe ulaşamasa da hâkimde tam bir kanaat oluşması gerekmektedir.⁴⁰⁹

İmam nikâhlı birlikteliklerde ispat da serbest birleşmelerdekine farklılık göstermektedir. Zira imam nikâhlı birlikteliklerde taraflar resmi nikâhlı eşler gibi sorumluluk almakta, çocuk sahibi olmakta ve aynı evde yaşayarak birbirine düzenli ve sürekli şekilde destek olmaktadır. Bu nedenle doktrinde imam nikâhlı birlikteliklerde de tarafların birbirine destek olduğunun karine olarak kabul

---

⁴⁰⁶ KURU, Baki / ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder, Medeni Usul Hukuku, (Ankara, 2010) s. 375

⁴⁰⁷ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.245

⁴⁰⁸ PITIRLI, Esin Evsine, a.g.e, s.138

⁴⁰⁹ ATALAY, Oğuz, a.g.e, s.13

edilmesi gerektiği ileri sürülmüştür.⁴¹⁰ O halde davacı imam nikâhlı olarak destekle birlikte yaşadığını ispat ederek desteklik ilişkisini de ispatlamış sayılacaktır.

3.3.1.2. Anne Baba ve Çocuk Arasındaki Desteklik İlişkisinin İspatı

TMK madde 339 ve devamı maddeleri uyarınca, ana babalar, velayet altında bulunduğu süre boyunca çocuğa bakmakla yükümlüdür. Bu nedenle ana babalar ile çocuk arasındaki desteklik ilişkisi kesin kanuni karine gereği mevcuttur.⁴¹¹ Çocuk, ölen desteğin ana veya babası olduğunu ispat ederek desteklik ilişkisinin varlığını da kanıtlamış olur. Kural olarak çocuk on sekiz yaşını doldurarak ana babanın velayetinden çıkmaktadır. Çocuk ergin olduktan sonra velayet ilişkisi sona ermekte, desteklik ilişkisi artık kesin kanuni karineye dayanmamaktadır. Velayetin sona ermesinden sonrası için ana baba ve çocuk arasındaki destek ilişkisi fiili karine gereği mevcut olabilir. Gerçekten de ülkemizde çocuğun eğitim hayatı sona erinceye veya evleninceye kadar ana babalarının fiili olarak destek olmaya devam ettikleri kabul edilmektedir. O halde ana babanın velayetinden çıkan çocuk fiili destek ilişkisinin varlığını ispatla yükümlüdür. Davalı da, çocukla ana baba arasındaki destek ilişkisinin sona erdiğini ispatlayabilir.

Ölen desteğin çocuk olması halinde de, ana babanın ölen desteğin çocukları olduğunu ispatlaması, desteklik ilişkisinin varlığını kanıtlamak açısından yeterlidir. Nitekim yerleşik Yargıtay içtihatları uyarınca da yaşam kuralları ve hayatın olağan akışı içerisinde çocukların anne ve babalarına her halükarda ve belli biçimlerde destek olacaklarının kabulü gerekir. Ana babanın maddi durumunun iyi olması ve ölen çocuğun gelirine muhtaç olmaması durumu da destek tazminatı istemelerine engel değildir. Zira destekten yoksun kalma yalnızca parasal yardım olarak düşünülemez. Çocuğun bayram günlerinde ziyareti, her türlü hastalık veya sıkıntıda yardıma koşması da destek kapsamındadır. Bu nedenle anne ve baba ayrıca bir kanıtlama yükümlülüğü altında

---

⁴¹⁰ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.131

⁴¹¹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, s.247

bırakılmamalıdır.⁴¹² Buna karşın Yargıtay 21. Hukuk Dairesi ana-babanın, çocuklarının ölümü nedeniyle açtıkları destekten yoksun kalma tazminat davalarında, desteklik ilişkisinin varlığı için kendilerine Sosyal Güvenlik Kurumunca gelir bağlanması gerektiği yönünde kararlar vermektedir. Gerekçe olarak ise, anne veya babaya sosyal güvenlik kurumlarına tabi çalışmaları veya Kurumlardan aylık almaları nedeniyle gelir bağlanmamışsa artık onların ölenin maddi desteğine muhtaç olmadıklarının kabulünün gerektiği gösterilmektedir.⁴¹³

---

⁴¹² “Mahkemece, davacılar Müzeyyen A. ve Necati A.'nın destekten yoksun kalma nedeniyle maddi tazminat istemleri reddedilmiştir. Bu kişiler ölen Hasan A.'nın anne ve babasıdır. Kural olarak, çocukların anne ve babalarına bakım ödevi bulunmamaktadır. Ancak, yaşam deneyi kuralları ve olayların olağan akışı içinde çocukların anne ve babalarına destek olacaklarının kabulü gerekir. Anne-baba, ayrıca bir kanıtlama yükümlülüğü altında da bulunmamaktadır. Bu nedenle, anılan davacıların maddi tazminat istemlerinin reddedilmiş olması doğru değildir. Karar bu nedenle bozulmalıdır.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2007/9368 E. 2007/12017 K. ve 13.10.2007 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Mahkemece, bir kısım davacıların destekten yoksunluk nedeniyle maddi tazminat istemleri de, ölenin düzenli ve sürekli gelir desteği bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. İsteğe bulunanlar, ölenin anne ve babasıdır. Kural olarak, çocukların anne ve babalarına bakım ödevi bulunmamaktadır. Ancak, yaşam deneyi kuralları ve olayların olağan akışı içinde çocukların anne ve babalarına destek olacaklarının kabulü gerekir. Anne baba bu bakımdan, ayrıca bir kanıtlama yükümlülüğü altında da bulunmamaktadır. Somut olayda, ölen ile istekte bulunan davacıların sosyal ve ekonomik durumları göz önünde tutulduğunda destek ilişkisinin varlığı kabul edilmelidir. Mahkemenin, yaşam deneyi kurallarına ve dosya kapsamına uygun düşmeyen gerekçeler ile destekten yoksunluk tazminatı isteminin reddine karar vermesi de doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2004/4165 E. 2004/12194 K. ve 25.10.2004 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Anılan davacıların maddi durumların ve gelirlerinin pek fazla olması ve yeterli derecede bulunması ve ölenin gelir ve yardımına muhtaç olmamaları anılan davacıların destekten yoksun kalma tazminatı talep etmelerine mani değildir. Nitekim destekten yoksun kalma yalnız parasal yardım olarak düşünülemez. Evladın bayram günlerinde anne ve babaya ziyareti ve evde ailesine yardımcı olması, her türlü hastalık ve sair sıkıntılarında yardıma koşma görevi maddi desteğin kapsamında kabul edilmelidir. Bu anlayış gerek doktrin, gerekse Yargıtay uygulamasında yerleşmiş bir görüştür. Bu durumda anılan davacıların destekten yoksun kalmadıkları gerekçesiyle talebin reddi isabetsizdir.” Yarg. 19.Hukuk Dairesi 1992/2629 E.1992/4737 K. ve 06.10.1992 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴¹³ “Dava nitelikçe ... Kurumu tarafından karşılanmayan zararın giderilmesi istemine ilişkindir. Bu nedenle, haksız zenginleşmeyi ve mükerrer ödemeyi önlemek için kurum tarafından hak sahiplerine bağlanan gelirin ilk Peşin Sermaye değerinin rücu edilebilir bölümünün belirlenen tazminattan düşürülmesi gerektiği Yargıtay'ın oturmuş yerleşmiş görüşlerindedir. Bu bakımdan, davanın niteliği göz önünde tutularak öncelikle hak sahiplerine .an iş kazası nedeniyle gelir bağlanıp bağlanmadığının araştırılması, gelir bağlanmış ise, bildirilen miktarın, tazminattan düşülmesi, gelir bağlanmamış ise bu yön, hak sahibinin tazminat hakkını doğrudan etkileyeceğinden, hak sahibine; gelir bağlanması için ...Kurumuna başvuruda bulunması, gerektiğinde dava açması için önel verilmesinde yasal zorunluluk olduğu açıktır. Başka bir anlatımla, hak sahibi tarafından Kurum aleyhine açılan davada, 506 Sayılı Yasanın 24. Ve 5510 sayılı Yasanın 34. maddesinin öngördüğü koşulların oluşmadığının saptanması durumunda; hak sahibine, gelir bağlanmayacağı giderek, hak sahibinin, destekten yoksun kalma tazminat isteme hakkına sahip olmayacağı açık-seçiktir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2015/1274 E. 2015/17753 K. ve 06.10.2015 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Uygulamadaki görüş farklılıkları nedeniyle konu Yargıtay Büyük Genel Kurulu'nda tartışılmış ve YBGK'nın 2016/5 E., 2018/6 K. ve 22.06.2018 Tarihli içtihatı birleştirme kararı ile, desteklik ilişkisinin varlığının ispatı için Sosyal Güvenlik Kurumundan gelir bağlanması şartı aranmayacağı sonuç ve kanaatine varılmıştır. Kararın gerekçesi ise aşağıdaki şekilde belirtilmiştir;

“Hak sahipliği kavramı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının yedinci bendinde belirtilmiş olup, anne-baba da hak sahibi olarak nitelendirilmiştir. Sonuç itibariyle çocuklarının iş kazası veya meslek hastalığı sonrasında ölümü halinde, ölüm tarihinde yürürlükte olan sosyal güvenlik mevzuatı uyarınca anneye-babaya Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ölüm geliri bağlanabilecektir. Bu haliyle annenin-babanın hak sahipliği kavramı ve onlara bağlanması muhtemel ölüm geliri sosyal güvenlik hakkının bir yansıması olup tamamen sosyal güvenlik

---

“Bu bakımdan, öncelikle hak sahiplerine Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından iş kazası nedeniyle gelir bağlanıp bağlanmadığının araştırılması, gelir bağlanmış ise, bildirilen miktarın, tazminattan düşülmesi, gelir bağlanmamış ise bu yön, hak sahibinin tazminat hakkını doğrudan etkileyeceğinden hak sahibine; gelir bağlanması için Sosyal Güvenlik Kurumuna başvuruda bulunulması ve giderek dava açılması için önel verilmesinde yasal zorunluluk olduğu açıktır. Başka bir anlatımla, hak sahibi tarafından Kurum aleyhine açılan davada, 5510 sayılı yasanın 34. maddelerinin öngördüğü koşullar oluşmadığının saptanması durumunda; hak sahibine, gelir bağlanmayacağı giderek, hak sahibinin, destekten yoksun kalma tazminat isteme hakkına sahip olmayacağı açık-seçiktir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2014/26259 E. 2015/15984 K. ve 08.09.2015 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Dava nitelikçe Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanmayan zararın giderilmesi istemine ilişkindir. Bu nedenle, haksız zenginleşmeyi ve mükerrer ödemeyi önlemek için kurum tarafından hak sahiplerine bağlanan gelirin Peşin Sermaye değerinin belirlenen tazminattan düşürülmesi gerektiği Yargıtay'ın oturmuş yerleşmiş, görüşlerindedir. Bu bakımdan, davanın niteliği göz önünde tutularak öncelikle hak sahiplerine Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından iş kazası nedeniyle gelir bağlanıp bağlanmadığının araştırılması, gelir bağlanmış ise, bildirilen miktarın, tazminattan düşülmesi, gelir bağlanmamış ise bu yön, hak sahibinin tazminat hakkını doğrudan etkileyeceğinden, hak sahibine; gelir bağlanması için Sosyal Güvenlik Kurumuna başvuruda bulunması, gerektiğinde dava açması için önel verilmesinde yasal zorunluluk olduğu açıktır. Başka bir anlatımla, hak sahibi tarafından Kurum aleyhine açılan davada, 506 Sayılı Yasanın 24. Ve 5510 sayılı Yasanın 34. maddesinin öngördüğü koşulların oluşmadığının saptanması durumunda; hak sahibine, gelir bağlanmayacağı giderek, hak sahibinin, destekten yoksun kalma tazminat isteme hakkına sahip olmayacağı açık-seçiktir. Somut olayda, hak sahibi olarak dava açan anne ve babaya Kurum tarafından gelir bağlanmadığı anlaşılmaktadır. Davacı baba C.. B..'un devlet memuru olarak çalıştığı ve kazancının bulunduğu dosya içerisindeki bilgi ve belgelerden belli bulunmasına göre ölen oğlundan dolayı gelir bağlanması yasal olarak mümkün bulunmadığı giderek geçiminin sigortalı tarafından sağlanmasının söz konusu olmadığı ortadadır. Davacı anne B.. B..'a gelince; anılan davacı bakımından koşulları varsa hak sahibi olarak gelir bağlanması giderek ölen oğlunun desteğinden yararlandığının kabulü mümkündür. “ Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2014/11624 E. 2015/634 K. ve 20.01.2015 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

hukuku ve mevzuatına ilişkindir. Sigortalının iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle ölümü halinde anneye-babaya ölüm geliri bağlanabilmesi için sigortalının ölümü tarihinde yürürlükte olan sosyal güvenlik mevzuatında belirtilen koşulların gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Eğer Kanun'da belirtilen şartlar gerçekleşmemiş ise anne-baba ölüm gelirine de hak kazanamayacaktır. Hemen belirtilmelidir ki anne-babaya bağlanacak ölüm geliri ile destekten yoksun kalma tazminatı hem kaynağını aldıkları mevzuat hem de mahiyet olarak birbirinden farklı kavramlardır. Bu nedenle annenin-babanın ölüm gelirine hak kazanması veyahut koşulları oluşmadığından ölüm gelirine hak kazanamaması destekten yoksun kalma tazminatı talep etmesine bir engel teşkil etmemektedir. Ayrıca ölüm geliri bağlanması için destek ilişkisinin varlığı da aranan bir şart değildir. Gerçekten de, anneye-babaya ölüm geliri bağlanmamış olması annenin-babanın çocuklarının bakımına ihtiyaçları bulunmadığı sonucunu doğurmayacaktır. Annenin-babanın diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylık hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmış bulunması ya da her türlü kazanç ve irattan elde etmiş oldukları gelirin asgari ücretin net tutarından daha fazla olması ve bu nedenle ölüm gelirine hak kazanamaması çocuğunun ölümü nedeniyle anne-babanın kendi sosyal seviyesine uygun olarak yaşamının güçleşmediği, desteğin bakımından mahrum kalmadığı veya kalmayacağı, çocuklarının bakımına az ya da çok muhtaç olmadığı veyahut olmayacağı sonucunu doğurmayacaktır. Bu nedenle anneye-babaya ölüm geliri bağlanmamış olması destek ilişkisinin ve buna bağlı olarak destekten yoksun kalma tazminatı talep hakkının varlığına bir engel teşkil etmeyecektir. Kaldı ki anne-babaya ölüm geliri bağlanmış olması da çocuk ile anne-baba arasındaki destek ilişkisinin varlığı ve annenin-babanın destekten yoksun kalma tazminatına hak kazanabilmesi için kanunen öngörülen bir şart değildir. Önemli olan destek ilişkisinin varlığıdır. Diğer bir ifadeyle anneye-babaya ölüm geliri bağlanması veyahut bağlanmaması tamamen sosyal güvenlik mevzuatına göre belirlenen bir husus olup destek ilişkisinin var olup olmadığının ispatında bir şart olarak gözetilemeyecektir. Anne ve babanın belirli bir gelirinin olması, ölenin desteğinden yoksun kalmadıkları sonucunu doğurmayacaktır. Bununla birlikte

anneye-babaya ölüm geliri bağlanması, destek ilişkisinin varlığı yönünden olmasa da tazminatın hesabında dikkate alınacaktır. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından çocuklarının ölümü nedeniyle yapılan ödemeler ve bağlanan gelirin Kurum tarafından rücu edilebilen kısmı belirlenen destekten yoksun kalma tazminatından indirilecektir. Hal böyle olunca anne-baba tarafından çocuğunun haksız fiil ve/veya akde aykırılık sonucu ölmesi nedeniyle açılan destekten yoksun kalma tazminatı davalarında, desteklik ilişkisinin varlığının ispatı için Sosyal Güvenlik Kurumundan gelir bağlanması şartı aranmayacağı sonuç ve kanaatine varılmıştır.”⁴¹⁴

Yargıtay’ın bu içtihadı birleştirme kararı ile desteklik ilişkisinin varlığının ispatı için Sosyal Güvenlik Kurumu’ndan gelir bağlanması şartı aranmayacağı hususunda uygulamada birlik sağlanmıştır.

3.3.1.3. Kardeşler Arasındaki Desteklik İlişkisinin İspatı

Kural olarak bir kardeş diğer kardeşe bakmak veya ona nafaka ödemekle yükümlü değildir. TMK’nın 364. maddesinin 2. fıkrasında kardeşler arasındaki nafaka yükümlülüğü refah içinde bulunma şartına bağlanmıştır. Bu bağlamda kardeşler arasındaki destek ilişkisinin varlığı kanuni kesin karine olarak var kabul edilemez. Burada ispat yükü kendisine yardımda bulunacağını iddia eden davacı kardeş üzerindedir.⁴¹⁵ Destekten yoksun kaldığını iddia eden kardeşin, ölmeseydi kardeşinin kendisine sürekli ve düzenli yardımda bulunacağını ispat etmesi gerekmektedir.⁴¹⁶

3.3.1.4. Nişanlılar Arasındaki Desteklik İlişkisinin İspatı

Nişanlıların, eşlerde olduğu gibi ilişkilerine emek ve malvarlıkları ile katılma ve birbirine yardımda bulunma yükümlülükleri bulunmamaktadır. Kural olarak

⁴¹⁴ YBGK 2016/5 E. 2018/6 K. ve 22.06.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴¹⁵ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e., s.250

⁴¹⁶ “Davaya konu olayda ölenin kardeşi olan davacılarından Tuğba Ç.’ye ölenin destek olduğu ve onun desteğinden yoksun kaldığı kanıtlanamamıştır. Yerel mahkemece adı geçen bu davacı yönünden destekten yoksun kalma tazminatı isteminin reddedilmesi gerektiğinin düşünülmemiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2004/16523 E. 2005/12979 K. ve 01.12.2005 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

evlenene kadar nişanlılar arasında destek ilişkisi mevcut değildir. Bu nedenle nişanlılar birbirinin fiili değil, farazi desteği olarak kabul edilmektedir.⁴¹⁷ Nişanlının tazminat davasında, nişanın varlığını ve evlenmenin yakın bir tarihte gerçekleşeceğini ispat etmesi gerekmektedir.⁴¹⁸ Bu noktada, nişanlanmanın bir tören ile gerçekleştirilmesi nişanın varlığını ispatta kolaylık sağlamaktadır. Davalı ise taraflar arasında evlenme engeli bulunduğunu veya ölen nişanlının bilmesi halinde evlilikten vazgeçeceği bir halin varlığını ispat ederse, nişanlının davasının reddini sağlayabilmektedir.⁴¹⁹

3.3.2. Zararın İspatı

Destekten yoksun kalma tazminatı davasında, destek gören davacı, desteklik ilişkisinin varlığı yanında, zararın varlığı, miktarı, bakım ihtiyacının mevcut olduğu, desteğin bakım gücüne sahip olduğu, muhtemel yaşam süresi gibi hususları ispatla mükelleftir. TBK madde 50 ile de zarar görenin, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altında olduğu hüküm altına alınmıştır. Zarar gören her ne kadar zararın miktarını ispat yükü altında olsa da zarar miktarının ispatı çok güç veya imkânsızsa hâkim takdir yetkisini kullanarak zarar miktarını tayin etmektedir. Bu husus TBK madde 50/2 fıkrasında “*Uğranılan zararın miktarı tam*

---

⁴¹⁷ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.248

⁴¹⁸ “Somut olayda; ölenin nişanlısı olduğu için ölenen fiili olarak destek aldığı kabul edilen davacı ... ile kazada ölen Mehmet Çiftçi arasında desteklik ilişkisinin bulunduğu kabul edilmiş ise de ne davacı ... ile desteğin nişanlı olduğu nede davacı ... ile ölen arasında fiili desteklik ilişkisi bulunduğu da ispatlanamamıştır. Açıklanan hukuki ve maddi vakıalar karşısında mahkemece; davacı ... yönünden davanın reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/15154 E. 2019/5802 K. ve 09.05.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Dosya içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına; oluşturma ve dosya kapsamına uygun olarak düzenlenen uzman bilirkişi raporundaki kusur tespitinin benimsenmesinde bir usulsüzlük bulunmamasına; davacı eş ... için destekten yoksun kalma alacağına, Dairemiz'in yerleşik uygulamalarındaki prensiplere uygun hesaplandığı uzman bilirkişi raporunun hükme esas alınmış olmasına; davacı ...'in ölen nişanlısının fiili desteği aldığı ispat edilemediğinden, adı geçen davacının maddi tazminat talep hakkı bulunmadığına ilişkin mahkeme kabulünde bir isabetsizlik bulunmamasına; davacı ... için manevi tazminatın TBK'nun 56. maddesindeki (818 sayılı BK'nun 47. md.) özel haller dikkate alınarak hak ve nasafet kuralları çerçevesinde belirlenmiş olmasına göre; davacılar ... ve ... vekili ile davalı ...'in vekilinin aşağıdaki bentlerin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazlarının reddine karar vermek gerekmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2019/370 E. 2019/2705 K. ve 11.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴¹⁹ SERATLI, Gaye Burcu, a.g.e, s.106

olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler.” şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre zarar miktarı hususunda hâkimin takdir yetkisine sahip olabilmesi için zarar miktarının tam olarak tespit edilememesi gerekmektedir. Destekten yoksun kalma tazminatı hesabında da aslında müstakbel bir zarar söz konusu olduğu için, zarar miktarının davacı tarafından tam olarak tespit edilebilmesi güçtür. Bu nedenle destek zararı hesabında hâkimin takdir yetkisinden sıklıkla yararlanılmaktadır. Davacının da hâkime, zarar miktarının ispatının tam olarak mümkün olmadığı durumlarda bile en azından kanaat verecek olgu ve olaylar sunması gerekmektedir.⁴²⁰

3.4. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATININ BELİRLENMESİ

3.4.1. Tazminat İle Zarar Arasındaki İlişki

Destekten yoksun kalma tazminatında zarar ile tazminat birbirinden farklı kavramlardır. Tespit edilen zarar, hükmedilecek tazminatın en yüksek sınırını oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle tazminat miktarı en fazla zarar kadar olabilir, zarar miktarından fazla olamaz.⁴²¹ Zira destek tazminatının zarar göreni zenginleştirmek gibi bir amacı olmadığı unutulmamalıdır.⁴²² Dolayısıyla tazminat davasında öncelikle zarar miktarı hesaplanır, akabinde tazminat miktarı takdir edilir. Tazminat miktarı takdir edilirken tazminattan indirim sebepleri varsa bunların uygulanması gündeme gelir.⁴²³

Türk Borçlar Kanunu’nda destekten yoksun kalma tazminatının belirlenmesine ilişkin özel düzenlemeler bulunmamaktadır. Bu nedenle tazminat miktarı belirlenirken Türk Borçlar Kanunu’nun 51. ve 52. Maddeleri göz önünde bulundurulur. TBK 51. madde hükmü uyarınca; “*Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler.*” TBK 52. madde hükmü ile de tazminattan indirim halleri

⁴²⁰ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.252

⁴²¹ NARTER, Sami, a.g.e, s.112

⁴²² TANDOĞAN, Haluk, Mesuliyet, a.g.e, s. 315

⁴²³ NARTER, Sami, a.g.e, s.112

düzenlenmiştir. Bu hükme göre “Zarar gören, zararı doğuran fiile razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hâkim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldıracabilir. Zarara hafif kusuruyla sebep olan tazminat yükümlüsü, tazminatı ödediğinde yoksulluğa düşecek olur ve hakkaniyet de gerektirirse hâkim, tazminatı indirebilir.” İlgili kanuni düzenlemeler ile tazminatın kapsamının belirlenmesinde ve tazminattan indirim yapılacak hallerin değerlendirilmesinde hâkime geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. Hâkim takdir yetkisini, hakkaniyete uygun şekilde olayın özelliklerini ve tarafların durumunu dikkate alarak tazminat miktarını tayin edecektir.⁴²⁴ Aşağıda hâkimin takdir yetkisini kullanarak tazminattan indirim sebebi olarak değerlendirebileceği haller incelenecektir.

3.4.2. Tazminattan İndirim Sebepleri

3.4.2.1. Zarar Veren Kusurunun Ağırlığı

Zarar veren, kural olarak kusuru hafif dahi olsa neden olduğu zararı tazmin etmekle yükümlüdür. Ancak TBK 51. madde hükmü uyarınca hâkim tazminat miktarını tayin ederken zarar veren kusurunun ağırlığını göz önünde bulundurur. Nitekim bir kimseyi canavarca hisle öldüren bir kimseyle, küçük bir tedbirsizliği sonucu ölümüne neden olan kimsenin tazmin yükümlülüğünün aynı olması adalet duygusuna ters düşer. Bu halde tedbirsizliği sonucu desteğin ölümüne neden olan kimse aleyhine hükmedilecek miktar, tazminattan çok ceza amacı taşıyacaktır. Ayrıca hiç kimse kusurundan dolayı hak iddia edemeyeceği gibi kusurundan büyük bir sorumluluk altına da giremez. Bu nedenle zarar veren kusurunun hafif olması tazminattan indirim nedeni olarak kabul edilmektedir.⁴²⁵

Desteğin hafif bir kusurla ölümüne neden olmak takdiri bir indirim sebebi olup hâkim zarar veren kusuru hafif de olsa tazminattan indirim yapmak zorunda

---

⁴²⁴ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.259

⁴²⁵ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.121;138; TANDOĞAN, Mustafa, Mesuliyet, s.317

değildir.⁴²⁶ Ancak hâkim hafif kusura rağmen tazminattan uygun bir indirim yapmıyorsa, bunu haklı kılan nedenleri de kararında belirtmelidir.⁴²⁷ Tazminattan davalının hafif kusuru oranına göre aritmetik bir indirim yapılması da şart değildir. Hâkim somut olayın hal ve koşullarına göre hakkaniyete uygun bir indirim yapabilir.⁴²⁸

Kusursuz sorumluluk hallerinde ise sorumluluğun derecesi kusur oranına bağlı değildir. O halde, desteğin ölümüne neden olan sorumlu, hiçbir kusuru bulunmasa da kural olarak zararın tamamından sorumlu olur. TBK 51. madde hükmü zarar verenin kusur durumuna ilişkin olduğu için kural olarak kusursuz sorumlulukta uygulanmaz ve hafif kusur tazminattan indirim nedeni olarak kabul edilmez.⁴²⁹

3.4.2.2. Zarar Görenin (Desteğin) Ortak Kusuru

Zarar görenin kusuru da tazminattan indirim nedeni olarak kabul edilmektedir.⁴³⁰ Nitekim herkes zarara uğramamak veya bir zarar meydana gelmişse sonuçlarını genişletici davranışlardan kaçınmak için gerekli dikkat ve özeni göstermekle

⁴²⁶ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.261

⁴²⁷ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.262; TEKİNAY Selahattin Sulhi – AKMAN, Sermet,– BURCUOĞLU, Haluk - ALTOP Atilla, a.g.e, s.591

⁴²⁸ NOMER, Haluk, a.g.e, s.74

⁴²⁹ NOMER, Haluk, a.g.e, s.76; GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.263

⁴³⁰ “Zararın meydana gelmesinde veya artmasında zarar görenin de kusurunun bulunması halinde söz konusu olan müterafik kusur Borçlar Kanunu'nun 44. maddesinde (6098 sayılı TBK md. 52) düzenlenmiştir. Buna göre zarara uğrayan, zarar doğuran eyleme razı olmuş veya kendisinin sebep olduğu hal ve şartlar zararın meydana gelmesine etki yapmış veya tazminat ödemiş durumda ise, hakim tazminat miktarını hafifletebilir. Müterafik kusur indiriminde her somut olayın özelliğine göre olayın meydana geliş tarzı ve zararın artmasında zarar görenin kusurlu davranışının sonuca etkisi değerlendirilerek uygun oranda bir indirim yapılmasını gerektirir ve zarar görenin müterafik kusurunun tespiti halinde BK.nun 44.maddesi uyarınca tazminattan uygun bir indirim yapılması, gerek öğretide gerekse Yargıtay İçtihatlarında benimsenmiş ve yerleşmiş bulunmaktadır.Somut olayda; dosyada Adli Tıp Kurumundan aldırılan kusur raporunda muris ...'a kask takmaması nedeniyle %10 oranında kusur atfedilmiş ve hükme esas alınan aktüer raporunda hesaplanan destek zararlarından %10 oranında kusur indirimi yapılmak suretiyle hesaplama yapılmış ise de; desteğin motosiklette nizamla aykırı ve kendi can emniyetini tehlikeye atacak şekilde kask takmayarak yolculuk yapmasının sürüş kusurlarından olmayıp, hakim tarafından tazminattan indirim sebebi olarak kabul edilecektir. Dairemizin yerleşik uygulamasına göre de, hesaplanan tazminattan Mahkemece %20 oranında müterafik kusur indirimi yapılması gerekirken, ATK raporunda destek için tespit edilen ve Daire uygulaması olan %20'den az olan %10 müterafik kusur oranı üzerinden indirim yapılmak suretiyle tazminat hesabı yapılan aktüer raporuna göre hüküm kurulması doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/5186 E. 2019/1526 K. ve 14.02.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

yükümlüdür.⁴³¹ Bu özeni göstermeyen zarar gören kusurlu davranışının sonucuna katlanmalıdır.⁴³² Zarar görenin kusuruna ortak kusur veya müterafik kusur da denilmektedir.

Destekten yoksun kalma tazminatı bakımından, zarar görenin destek olmayıp doğrudan destekten yoksun kalanlar olduğu akla gelebilir. Ancak doktrinde, TBK 52. madde hükmünde yer alan “zarar gören” kavramından destek görenlerin değil desteğin anlaşılması gerektiği kabul edilmektedir.⁴³³ Zira desteğin kendisi tazminat talep etme imkânına sahip olsaydı kusuru nedeniyle tazminattan indirim yapılacağı, dolayısıyla destek görenler lehine hükmedilecek tazminattan da indirim yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Nasıl ki desteğin ölümüyle meydana gelen zarar yansıma yoluyla destek görenleri etkiliyorsa, desteğin tazminattan indirime neden olacak davranışlarının da destek görenlere yansıtacağı kabul edilmektedir. Zarar görenin kusurunun tazminattan indirim sebebi olmasının temelinde dürüstlük kuralı ve hiç kimse kendi kusurundan yararlanamaz şeklinde ifade edilen hukuk ilkesi bulunmaktadır.⁴³⁴ Yerleşik Yargıtay içtihatları da desteğin kusuru oranında tazminattan indirim yapılması gerektiği yönündedir.⁴³⁵

---

⁴³¹ NARTER, Sami, a.g.e, 130

⁴³² NARTER, Sami, a.g.e, 130

⁴³³ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.265

⁴³⁴ NOMER, Haluk, a.g.e, s.76

⁴³⁵ “Davalı ... vekili tarafından müterafik kusur indirim yapılması gerektiğini savunulmuştur. Zararın meydana gelmesinde veya artmasında zarar görenin de kusurunun bulunması halinde söz konusu olan müterafik kusur Borçlar Kanunu'nun 44. maddesinde (6098 sayılı TBK md. 52) düzenlenmiştir. Buna göre zarara uğrayan, zarar doğuran eyleme razı olmuş veya kendisinin sebep olduğu hal ve şartlar zararın meydana gelmesine etki yapmış veya tazminat ödevlisinin durumunu diğer bir surette ağırlaştırmış ise, hakim tazminat miktarını hafifletebilir. Müterafik kusur indiriminde her somut olayın özelliğine göre olayın meydana geliş tarzı ve zararın artmasında zarar görenin kusurlu davranışının sonuca etkisi değerlendirilerek uygun oranda bir indirim yapılmasını gerektirir ve zarar görenin müterafik kusurunun tespiti halinde BK.nun 44.maddesi uyarınca tazminattan uygun bir indirim yapılması, gerek öğretide gerekse Yargıtay İçtihatlarında benimsenmiş ve yerleşmiş bulunmaktadır. Mahkemece bu husus değerlendirilmemiştir. Her ne kadar İTÜ tarafından düzenlenen kusur raporunda desteğin kasksız oluşu da değerlendirilerek kusur oranı belirlenmiş ise de desteğin kask takmaması sürüş kusurlarından olmayıp, hakim tarafından tazminattan indirim sebebi olarak kabul edilmelidir. Kask takılmaması gibi hususlar bilirkişi tarafından kusur oranı belirlenirken dikkate alınacak hususlar değildir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/7756 E. 2019/3800 K. ve 28.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Desteğin kusuru belirlenirken normal, makul ve orta zekâlı bir kimsenin kendi yararı gereği, zararın doğmaması veya azalması için kaçınacağı veya kaçınması gereken davranış modeli esas alınır. Makul ve ortalama bir kimsenin davranışları yer, zaman, mekân gibi objektif kusur kıstasları kapsamında değerlendirilir.⁴³⁶

Desteğin zarar görme riskini göze alarak kendini tehlikeye atması kusurlu davranışa örnek olarak verilebilir. Tehlikeye atmak deyiminden sarhoş olduğu bilinen bir kimsenin aracına binmek⁴³⁷, kask takmamak⁴³⁸, traktör römorkuna binmek⁴³⁹, motosiklet kullanırken koruyucu giysiler kullanmamak⁴⁴⁰, emniyet

---

⁴³⁶ EREN, Fikret, a.g.e, s.766

⁴³⁷ “Alkollü sürücünün aracına bilerek binmek zararın doğmasına veya artmasına sebebiyet vermektedir. Mahkemece, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 52. maddesi (818 sayılı BK 44.) gereğince destek yolcunun müterafik kusuru nedeniyle tazminattan %20 oranında indirim yapılması gerektiği ancak hükme esas alınan kusur bilirkişi raporunda davacıya emniyet kemeri takmaması nedeniyle %10 oranında kusur verildiği anlaşılmakla, bu nedenle hükmedilen tazminattan %10 daha müterafik kusur indirimi yapılması gerektiğinin gözetilmemesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/7624 E. 2018/10877 K. ve 19.11.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Somut olayda; davacıların murisi motosiklette yolcu olup hükme esas alınan ATK kusur raporunda kask takmaması nedeniyle kendisine %5 oranında kusur izafe edilmiştir. Mahkemece, hükme esas alınan hesap raporunda davacı anne ve baba için hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatlarından %25 oranında hakkaniyet indirimi yapılmıştır. Davacıların murisinin kask takmaması nedeniyle Dairemiz uygulamalarına göre tazminattan %20 oranında indirim yapılması gerekir. Ancak ATK kusur raporunda davacıların murisine %5 kusur verildiğinden hesaplanan tazminattan %15 oranında müterafik kusur indirimi yapılması gerekirken %25 oranında indirim yapılması bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/18073 E. 2018/9483 K. ve 23.10.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴³⁸ “Somut olayda davacıların murisi motosiklette sürücü olup murisin kask takıp takmadığı kaza tespit tutanağına göre belirsiz olup, ölü muayene tutanağına göre kesin ölüm nedeni künt kafa travmasına bağlı kafatası kemik kırığı ve beyin kanaması olarak belirlenmiştir. Dosyadaki 17.07.2014 tarihli kusur bilirkişisi raporunda da; müteveffa Şenol'un koruma başlığı takmaması nedeniyle kusurlu olduğu belirtilmiştir. Davalılar vekilleri de, kask takılmaması nedeniyle müterafik kusur indirimi yapılması gerektiği savunmasında bulunmuştur. Bu itibarla mahkemece zarar görenin müterafik kusurun varlığı ve indirim yapılması gerekip gerekmediğinin irdelenip tartışılması, müterafik kusur oluşturduğunun kabul edilmesi halinde tazminattan %20 oranında indirim yapılması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeyle yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/4223 E. 2019/675 K. ve 24.01.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴³⁹ “Somut olayda Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 131. Maddesine aykırı olarak traktör römorkuna binilmesi nedeniyle müterafik kusur indirimi yapılması gerektiği savunmasında bulunmuştur. Bu durumda davalının savunması üzerinde durularak römorkta kum taşınırken 8 adet yolcunun bulunduğu desteğin de römorkta olduğu gözönüne alınarak mahkemece zarar görenin müterafik kusurun varlığı ve indirim yapılması gerekip gerekmediğinin irdelenip tartışılması, müterafik kusur oluşturduğunun kabul edilmesi halinde tazminattan %20 oranında indirim yapılması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeyle yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/13991 E. 2018/8314 K. ve 27.09.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

kemerini takmamak⁴⁴¹, sürücü belgesi olmadığı bilinen bir kimsenin aracına binmek anlaşılabilir.⁴⁴²

Desteğin bir ameliyat veya tedaviden kaçınması da kusurlu davranış olarak değerlendirilmektedir. İyileştirme amaçlı tedaviden kaçınan desteğin, zararın azalmasına engel olma konusunda özen göstermediği kabul edilmekte ve ortak kusuru nedeniyle tazminattan indirim yapılmaktadır. Ancak ameliyat veya tedavinin destek için hayati tehlike taşıması, dayanılması güç acı verici olması veya iyileştirme ihtimalinin çok düşük olduğu hallerde, destek ameliyat veya tedaviden kaçınabilecektir. Bu ihtimallerde desteğe kusur izafe edilemeyeceği kabul edilmektedir.⁴⁴³

Desteğin kusuru, ölüme neden olan haksız eylemden önce veya aynı anda olabileceği gibi haksız eylemden sonra da olabilir. Haksız eylemden önce veya aynı anda etkili olan kusur zararın doğumuna, haksız eylemden sonra etkili olan kusur ise zararın artmasına neden olur.⁴⁴⁴ Desteğin kusurlu davranışları kusurun derecesine göre tazminata iki şekilde etki etmektedir. İlk olarak destek ölüm olayının meydana gelmesinde ağır kusurluysa bu durum illiyet bağıını kesen bir

---

⁴⁴⁰ “Davaya konu olan olayda, desteğin kullandığı motosikletle seyri sırasında davalı tarafla sigortalı araç sürücüsünün çarpması neticesinde desteğin künt kafa travması sebebi ile boyunda trakea ve özefagus yaralanması ve künt travmaya bağlı genel beden travması ile birlikte beyin kanaması ve büyük damar yaralanması sebebi ile öldüğü dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Bu itibarla; desteğin ölüm sebebinden kaza anında kask takmadığı ve koruyucu giysiler giymediği anlaşılmış olup, desteğin bu eylemi zararın artmasına neden olduğundan mahkemece hükmedilecek tazminattan %20 oranında indirim yapılması gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/12204 E. 2018/5985 K. 07.06.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁴¹ “Somut olayda; hükme esas alınan bilirkişi raporunda davacı desteğin emniyet kemeri takmaması nedeniyle yüzde 10 oranında kusurlu olduğu belirtilmiştir. Davacılar desteği yolcu olup, gerçekleşen kazada kusuru bulunmamaktadır, desteğin emniyet kemeri takmaması bilirkişinin değerlendireceği tazminatı belirleyen hakimın takdirinde olan indirim nedeni olup, mahkemece tartışılması gerekmektedir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2015/10239 E. 2018/4816 K. ve 09.05.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁴² “Bu durumda; mahkemece ceza dosyası içerisindeki beyanlar ve savunmalar da gözetilerek davalının müterafik kusur savunması üzerinde durularak, yukarıda belirtilen yönetmelik hükmü de değerlendirilerek murislerin bilerek sürücü belgesi olmayan kardeşlerinin sürücüsü olduğu araca binmeleri ve traktör römorkunda yolculuk etmelerinden dolayı 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 52. maddesi (818 sayılı BK 44. md.) uyarınca tazminattan %20 oranında indirim yapılması gerekip gerekmediği tartışılarak sonucuna göre karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/5672 E. 2019/1286 K. ve 12.02.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁴³ NARTER, Sami, a.g.e, s.134

⁴⁴⁴ YAŞAR, Halis, a.g.e, s.127; EREN, Fikret, a.g.e, s.,766

neden olarak değerlendirilebilir. Bu halde, sorumlunun eylemi ile desteğin ölümü arasında illiyet bağı kesileceğinden sorumluluk şartları gerçekleşmez ve destek tazminatına hükmedilmez.⁴⁴⁵ İkinci olarak ise, desteğin belli bir kusuru olmasına rağmen bu kusur ağır düzeyde olmayabilir. Bu durumda zarar görenin kusur derecesi, hükmedilecek tazminat miktarının indirilmesine neden olabilir.⁴⁴⁶

Uygulamada desteğin ve sorumlunun kusur durumu bilirkişiler tarafından tespit edilmektedir. Bilirkişiler oluşturdukları kusur raporlarında iki tarafında kusur oranını rakamsal bir şekilde açıkça belirtmektedir. Örneğin bir olayda desteğe %30, sorumluya %70 kusur oranı atfedilmiş olsun. Somut durumda hesaplanan tazminat miktarını da 100.000 TL kabul edelim. Bu halde zarar görene ödenecek tazminat 70.000 TL olur. Desteğin %30 oranındaki kusuru tazminat miktarından da aynı oranda indirim neden olmaktadır. Desteğin kusur oranı %100 olarak tespit edilirse destekten yoksun kalma tazminatı ortadan kalkacaktır. Kusura ilişkin bilirkişi raporuna itiraz etmeyen taraf aleyhine diğer taraf lehine usulü kazanılmış hak oluşmaktadır. Dava açılırken belli bir oranda kusur belirtmek, kusur raporuna bir diyeceğinin olmadığını dile getirmek veya alınan kusur raporuna dayalı kararı temyiz etmemek hallerinde de kusur oranı yönünden diğer taraf lehine usulü kazanılmış hak doğmaktadır.⁴⁴⁷ Kusur oranının belirlenmesinde hukuk hâkimi ceza hâkiminin kusur kararı ile bağı değildir. Ancak ceza hâkiminin tespit ettiği maddi vakıalar hukuk hâkimini bağlayacaktır. Yerleşik Yargıtay içtihatları da bu doğrultudadır.⁴⁴⁸

---

⁴⁴⁵ KILIÇOĞLU, Mustafa, a.g.e, s.410

⁴⁴⁶ EREN, Fikret, a.g.e, s.767

⁴⁴⁷ YAŞAR, Halis, a.g.e, s. 142; SERATLI, Gaye Burcu, a.g.e, s.175; “Davacı vekili ceza dosyasındaki 5/8 kusur oranını kabul ederek dava açmıştır. O halde kusur oranının belirleyen ceza mahkemesi kararı ile karardaki kusur oranı davacı tarafından kabul edilmek ile davalı yararına usulü kazanılmış doğurmuştur. Bu durumda mahkemece 5/8 kusur oranına göre karar verilmesi gerekirken kesinleşen ceza dosyası davalı lehine oluşan usulü kazanılmış hak dikkate alınmadan davalı aleyhine % 75 kusur oranın hükme esas alınarak hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2004/9427 E. 2004/11367 K. ve 26.10.2004 T.

⁴⁴⁸ “Dava konusu olay nedeniyle taksirle ölüme sebebiyet vermek suçundan davalı sürücü ... ceza mahkemesinde yargılanmış; alınan bilirkişi raporları gereğince olayda sanığın (davalının) kusurunun bulunmadığı, maktul yayanın (davacıların desteği) tam ve asli kusurlu olduğu maddi vakia olarak saptanıp atılı suçun yasal unsurları oluşmadığından beraatine karar verilip bu karar Yargıtay denetiminden geçerek kesinleşmiştir. Her ne kadar Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin bozma ilamında hukuk hakiminin ceza mahkemesinde belirlenen kusur

Desteğin kusuru, tazminattan indirim nedeni olarak kusursuz sorumluluk hallerinde de uygulanabilir. Ancak kusursuz sorumlulukta, hem destek hem de zarar veren kusurlu ise, zarar veren kusursuz olsa dahi tam tazminat ödeyecektir. Zira zarar veren kusursuzken bile tazminattan sorumlu olacaksa, ek bir kusurunun bulunması halinde daha fazla sorumlu olması gerekmektedir. Burada zarar verenin kusuru ile desteğin kusuru denkleştirilmektedir.⁴⁴⁹ Örneğin destek %30 kusurlu zarar veren %70 kusurlu olduğu durumda, zarar verenin ek kusuru desteğin %30'luk kusurunu ortadan kaldırmaktadır. Sonuç olarak destek kusursuzmuş gibi destek görenler tam tazminat almaktadır.

---

oranı ile bağlı olmadığı belirtilerek daha önce mahkemenin davanın reddine dair verdiği ilk karar bozulmuş ve mahkemece bozmaya uyulmuş ise de; ceza mahkemesinin eldeki davaya ilişkin kararındaki davalının kusursuz oluşu maddi vakia tespiti olup kusurun azlığı veya çokluğuna dair bir oranı içermemektedir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2020/326 E. 2020/690 K. ve 19.02.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 74. maddesi gereğince hakim, zarar verenin kusurunun olup olmadığı, ayırt etme gücünün bulunup bulunmadığı hakkında karar verirken ceza hukukunun sorumlulukla ilgili hükümleri ile bağlı olmadığı gibi, ceza hakimi tarafından verilen beraat kararı ile bağlı olmayıp, ceza hakiminin kusurunun değerlendirilmesine ve zararın belirlenmesine ilişkin kararı hukuk hakimini bağlamaz ise de; ceza mahkemesinin maddi vakianın sübutuna ilişkin mahkûmiyet kararı hukuk hakimini bağlayacaktır. Doktrin ve Yargıtay uygulamaları bu doğrultudadır” Yarg. 15. Hukuk Dairesi 2019/1759 E. 2020/210 K. ve 23.01.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 74. maddesi (Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu 53. madde) hükmü uyarınca hukuk hakimi ceza davasında alınmış kusur raporu ile bağlı değilse de kesinleşmiş ceza ilamıyla saptanmış maddi olgularla bağlıdır. Buna göre; ..., ..., hakkında ceza davası açılmakla; Yerel Mahkemece verilen haklarında verilen cezaların ertelenmesine dair kararın, düzelterek onama kararı ile Yargıtay ilgili dairesinden incelemeyi geçtiği; belirtilen yerel mahkeme kararında Mümin Güçylmza hakkında suç duyurusunda bulunulmasına da karar verildiği görülmüştür. Bu noktada, yapılması gereken iş Mümin hakkındaki suç duyurusu, ceza soruşturması ve sonucunun araştırılmasıdır. Belirtilen ilk üç husus araştırıldıktan sonra ceza ve tazminat dosyalarındaki kusur ile bu davadaki kusur raporları arasındaki çelişkiler de giderilerek belirlenmeli; kabul edilen maddi olgular doğrultusunda, tarafların kusur oran ve aidiyetleri işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman bilirkişilerden alınacak oluşa uygun bilirkişi raporu uyarınca saptanmalıdır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2018/2512 E. 2020/224 K. ve 15.01.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Ceza ve hukuk mahkemeleri kararları arasındaki ilişkiyi düzenleyen Borçlar Kanunun söz geçen hükmü, hukuk hâkimini ceza mahkemesinin kesinleşen kararı karşısında maddi hukuk bakımından kural olarak bağımsız kılmaktadır. Olayda söz konusu olan Borçlar Kanunu'nun 53. maddesi hükmü ile kanun koyucunun ortaya koyduğu ilke, hukuk hâkiminin varacağı sonuçta bağımsız olduğu hususudur. Ancak hukuk hâkiminin bu bağımsızlığı sınırsız bir bağımsızlık değildir. Her ne kadar ceza mahkemesinin mahkûmiyet ve beraata ilişkin verdiği karar kusurun var olup olmadığı veya oranı, zararın miktarı, temyiz kudreti ve illiyet bağı gibi hususlarda hukuk hâkimini bağlamaz ise de her mahkûmiyet kararı o fiilin hukuka aykırılığını tespit etmesi bakımından hukuk hâkimini bağlayıcı vasıftadır.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2007/17891 E. 2007/20495 K. ve 13.11.2007 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁴⁹ KILIÇOĞLU, Mustafa, a.g.e.,s. 307

3.4.2.3. Desteğin Zarar Doğuran Fiile Önceden Rız Olması

Zarar görenin rızası tazminattan indirim nedeni olarak kabul edilmektedir.⁴⁵⁰ Ancak tazminattan indirim yapılabilmesi için zarar görenin rızasının hukuka ve ahlaka aykırı bir rıza olması gerekir.⁴⁵¹ Nitekim hukuka ve ahlaka uygun olarak geçerli şekilde verilen rıza hukuka uygunluk sebebi olarak sorumluluğun kurulmasına engel olur. Böyle bir durumda tazminat ödenmeyeceği için tazminattan indirim de söz konusu olmaz.

Türk hukukunda kişinin hayat, beden bütünlüğü, sağlık ve diğer kişilik değerleri (şeref gibi) üzerinde tasarruf yetkisi bulunmadığı kabul edilmektedir. Bu konularda verilen rıza fiili hukuka uygun hale getirmez, fiil rızaya rağmen hukuka aykırı olur. Dolayısıyla kişinin bu değerlerin ihlal edilmesine rız olması hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirilemez. Söz konusu rıza ancak somut olayın özelliğine göre tazminattan indirim sebebi olabilir. Bu halde zarar görenin rızası tipik bir ortak kusur halidir.⁴⁵²

Zarar görenin rızası özellikle tıbbi müdahalelerde gündeme gelmektedir. 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 70/2 veya 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkındaki Kanun'un 6. maddelerinde hastadan alınması gereken rızaya ilişkin koşullar düzenlenmiştir. Bu koşullar gerçekleşmeden alınan rıza veya tıbbi müdahaleye yetkili olmayan kişilere verilen rıza durumlarında, rıza bulunmasına rağmen destekten yoksun kalanlar tazminat talep edebilir. Bu halde desteğin rızası indirim nedeni olarak dikkate alınmaktadır.⁴⁵³ Ancak verilen rıza kanunda aranan koşulları taşıyorsa ve hasta müdahaleyi yapacak hekim tarafından aydınlatılmışsa verilen rıza hukuka uygundur ve bu nedenle tazminata hükmedilmez.

---

⁴⁵⁰ NARTER, Sami, a.g.e, s.125

⁴⁵¹ KANBUR, Zafer, Ölüm ve Cismani Zararlarda Tazminat Alacaklıları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, (Ankara, 2000), s.64,65.

⁴⁵² EREN, Fikret, a.g.e. s.765

⁴⁵³ ANTALYA, O. Gökhan, a.g.e, s.289; NARTER, Sami, a.g.e. s.126

Tehlikeli durumun kabul edildiği hallerde de desteğin rızası geçersizse hâkim tazminattan indirim yapabilir.⁴⁵⁴ Örneğin boks, futbol, karate gibi spor müsabakalarında, sporcuların vücut bütünlüğü aleyhine ortaya çıkabilecek zararlara baştan rıza gösterdiği kabul edilir. Ancak sporcunun rızası oyun kurallarına uygun davranışlar sonucu meydana gelebilecek zarar bakımındandır. Usulüne uygun şekilde yapılan müsabakada destek ölürse, rızası hukuka uygun olduğundan tazminat talep edilemez.⁴⁵⁵ Buna karşılık spor usulüne uygun şekilde yapılmamışsa, destek oyun kurallarını aşan müdahaleler sonucunda yaşamını yitirmişse zarar veren tazminat ödemekle yükümlüdür. Ancak hâkim bu halde somut olayın özelliklerine göre tazminattan indirim yapılmasına karar verebilir.

Aynı esaslar desteğin tehlikeli bir işte çalışması halinde de gündeme gelebilir. Destek işçinin, işyerindeki tehlikeli koşulları kabul ederek çalışmaya başlaması, işyerinde başına gelebilecek her şeye rıza gösterdiği anlamına gelmez. İşçinin en fazla alınabilecek önlemler ile riskin gerçekleşmemesi için tedbirleri almaya razı olduğu söylenebilir. Yargıtay da bir kararında⁴⁵⁶ işçinin işyerinde silikoz hastalığına yakalanacağı hakkında bir fikri olmasının, onun birlikte kusuru anlamına gelmeyeceğine hükmetmiştir.

Rıza gösterme hali yazılı, sözlü, açık veya örtülü olabilir.⁴⁵⁷ Hukuka aykırılığa engel olan ve indirim nedeni kabul edilen rıza, sorumluluğu doğuran fiilden önce

---

⁴⁵⁴ EREN, Fikret, a.g.e, s.126

⁴⁵⁵ GÖKYAYLA, Kadir Emre, s. 272

⁴⁵⁶ Yarg. 9. Hukuk Dairesi 1967/6723 E., 1967/8007 K. ve 21.09.1967 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁵⁷“Anılan madde kapsamında yer alan indirim sebeplerinden bir kısmı; zarar verici fiile rıza, ortak veya kişisel kusurdur. Zarar gören, zararlandırıcı olayın sebep olacağı zarara önceden razı olabilir. Zarar gören, zarara açık veya örtülü bir irade beyanıyla razı olabileceği gibi, rızanın, diğer bir takım olgulardan da çıkarılması mümkündür. Bu duruma yargısal kararlarda en sık rastlanılan örnek; içkili sürücünün arabasına, onun bu durumunu bilerek binen bir kişinin, meydana gelebilecek zarara önceden, kapalı bir şekilde razı olduğunun kabulü yönündedir. Makul bir insanın aynı şartlarda kendi yararı gereğince yapmaması gereken harekette bulunması da, zarar görenin ortak kusurunu ifade etmektedir. Zarar görenin bu kusuru, illiyet bağıni kesmeyecek yoğunlukta ise tazminattan bir indirim sebebidir. Burada da hâkim, somut olayın özelliklerini dikkate alarak, hakkaniyet düşüncesiyle indirim yapabilecektir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/20246 E. 2019/8164 K. ve 17.09.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

veya en geç fiil sırasında verilmiş olmalıdır. Desteğin ölüme neden olan eylem gerçekleşmeden önce verdiği rızadan dönmesi de mümkündür.⁴⁵⁸

3.4.2.4. Zarar Veren'in Yoksulluğa Düşecek Olması

TBK'nın 52/2. madde hükmü uyarınca bir diğer tazminattan indirim nedeni zarar veren'in tazminatı ödemediğinde yoksulluğa düşecek olmasıdır.⁴⁵⁹ Bu sebeple tazminattan indirim yapılabilmesi için zarar veren'in ağır kusurlu olmaması ve tazminatın tamamını ödemesi halinde yoksulluğa düşecek olması şarttır.⁴⁶⁰ Yapılacak indirimin amacı destekten yoksun kalanların zararı giderilirken, zarar veren'in felaketine yol açmamaktır. Dolayısıyla zarar veren'in üçüncü bir kişiye rücu hakkı varsa veya sorumluluk sigortası yaptırmışsa, bu indirim hükmü uygulanmamaktadır.⁴⁶¹ Aksi halde zarar gören tazminattan yapılacak indirimle mağdur olurken zarar görenin mağduriyetinden de sigortacının yararlanması sonucuna ulaşılır. Bu indirim sebebi gerek kusurlu gerekse kusursuz sorumluluk hallerinde uygulanabilir.

Somut olayda sorumlunun hafif kusuru nedeniyle tazminattan indirim yapılmış olması, zarar veren'in yoksulluğa düşecek olması nedeniyle ayrıca bir indirim yapılmasına engel değildir. Buna rağmen TBK 52/2 hükmü, uygulamada genellikle zarar veren'in hafif kusuruna rağmen tazminattan bir indirim yapılmasının haklı görülmediği hallerde ve kusursuz sorumluluk hallerinde gündeme gelmektedir.⁴⁶²

Sorumlunun yoksulluğa düşecek olması bu indirim için bir şart olmasına rağmen yoksulluğa düşmekten ne anlaşılması gerektiği kanunda tanımlanmamıştır.

---

⁴⁵⁸ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.273; EREN, Fikret, a.g.e, s.769

⁴⁵⁹ "Fakat B.K'nun 52. maddesinde zarara hafif kusuru ile sebep olan tazminat yükümlüsünün tazminatı ödemediğinde yoksulluğa düşecek olması ve hakkaniyetin de gerektirmesi halinde hakimin tazminattan indirim yapabileceği öngörülmüş olup yukarıda da belirtildiği üzere bu durum yani hakkaniyet indirimi yeni Türk Borçlar Kanununa göre ancak tazminat yükümlüsünün hafif kusuru halinde mümkün olacaktır." Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2013/19609 E. 2014/2918 K. Ve 24.02.2014 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁶⁰ EREN, Fikret, a.g.e, s.76; NARTER, Sami, a.g.e, s.137; KILIÇOĞLU, Mustafa, a.g.e., s.232

⁴⁶¹ EREN, Fikret, a.g.e, s.76

⁴⁶² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.287

Kişinin yoksulluğa düşmesinden anlaşılması gereken, zarar verenin tazminatı ödemesi durumunda geçimi için gerekli olan şeyleri başkalarının yardımı olmaksızın sağlayamayacak hale gelmedir. Doktrindeki genel kabule göre zarar verenin ödeme zorluğu içinde bulunması veya hayat refah seviyesinin düşecek olması yoksulluğa düşecek olması anlamına gelmemektedir.⁴⁶³ Örneğin hacedilecek malları olanlar için yoksulluğa düşme şartının gerçekleşmeyeceği kabul edilmektedir.⁴⁶⁴ Yine sorumlunun bir kamu tüzel kişisi olması halinde de yoksulluğa düşme şartı gerçekleşmeyecektir. Esasen tarafların sosyal ve ekonomik durumları kural olarak tazminatın belirlenmesinde rol oynamamaktadır. Ancak hakkaniyet zarar verenin ekonomik durumunun dikkate alınmasını zorunlu kılabılır. Bu nedenle her somut durumda hakkaniyet gereği yoksulluğa düşecek olma indiriminin yapılıp yapılmayacağı ayrıca değerlendirilmedi.

3.4.2.5. Hatır İşleri

TBK'nın 114. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesinde “ *İş özellikle borçlu için bir yarar sağlamıyorsa, sorumluluk daha hafif olarak değerlendirilir.*” Hükmü dikkate alınarak doktrinde hatır için yardımda bulunma tazminattan indirim nedeni olarak kabul edilmektedir. Bu kabulün nedeni hakkaniyet düşüncesidir. Çünkü hatır işlerinde zarar sorumlusu karşılık beklemeden, zarar göreni memnun etmek için onun yararına hareket etmektedir. Bu işlerden maddi veya manevi bir beklentisi olmamaktadır. Böyle bir durumda, hatır için yardımda bulunurken zarar meydana gelirse zarar sorumlusunun bu iyi niyetinin gözetilmemesi adalet duygusuna ters düşer. Bu nedenle sorumlunun hatır için hareket ettiği tespit edilirse tazminattan indirim yapılmalıdır.⁴⁶⁵ Örneğin A Selimiye'den Bozburun'a giderken komşusu B'yi hatır için ücretsiz taşımış, ancak yolculuk sırasında meydana gelen kazada B ölmüşse, A ticari bir amaç taşımadığından destek zararının tamamından sorumlu tutulmamalıdır. Hatır işleri kapsamında özellikle hatır taşımacılığı veya hatır için bir motorlu aracın verilmesi, bir indirim nedeni

---

⁴⁶³ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.288

⁴⁶⁴ NARTER, Sami, a.g.e, s.137

⁴⁶⁵ TİFTİK, Mustafa, Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Tazminatın Kapsamı, (Ankara, 1994) s.146

olarak KTK'nın 87/1. maddesinde açıkça hükme bağlanmıştır. 6098 sayılı TBK'nın 55. maddesinin gerekçesinde de hatır taşınması nedeniyle indirim yapılabileceği vurgulanmıştır. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi de yerleşik içtihatlarında, hatır taşımalarının bir menfaat karşılığı olmamasından hareketle tazminattan indirim nedeni olarak sayılacağı, hâkimin tazminattan bir indirim yapmaması halinde bunun gerekçesini hükümde tartışmak ve nedenlerini göstermek zorunda olduğu vurgulanmaktadır. Dairece somut olayda hatır taşınmasının bulunduğu tespit edildiğinde tazminattan %20 oranında indirim yapılması gerektiği kabul edilmektedir.⁴⁶⁶

---

⁴⁶⁶ “Dairemiz uygulamalarına göre; desteğin hatır için taşınması durumunda %20 oranında indirim yapılması gerektiği kabul edilmektedir. Bununla birlikte; kazalı ... kamyonetle ilgili olarak Emniyet Müdürlüğünden gönderilen ruhsat bilgisinde kapalı kasa olduğu, Tarsus İlçe Jandarma Komutanlığına yazılan 15/0872014 tarihli yazıda ise; muris ... 'ün kaza sırasında arka koltukta oturur vaziyette olduğunun bildirildiği görülmüş olup, kamyonet kasasında yolculuk ettiğinden bahisle müterafik kusur indirimi yapılması ise oluşa uygun değildir. Buna göre; mahkemece, bilirkişi tarafından belirlenen zarar miktarı üzerinden %20 oranında hatır taşınması indirimi yapılmak suretiyle; müterafik kusur indirimi uygulanmaksızın tazminatın belirlenmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm verilmiş olması doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/20246 E. 2019/8764 K. ve 17.09.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Somut olayda, meydana gelen kazada davacılar desteği, davalı ...Ş. tarafından trafik sigortası ile teminat altına alınan araçta yolcu konumundadır. Davalı vekili cevap dilekçesinde; olayda hatır taşınması bulunduğunu savunmuş; mahkemece hatır taşınması konusunda bir değerlendirme yapılmamıştır. Bu durumda; mahkemece davalı vekilinin hatır taşınması savunması üzerinde durularak, taşınmanın hatır için olup olmadığı, tarafların yakınlığı, varsa hatır için taşınmanın kimin arzusu ve ne amaçla yapıldığı gibi olayın özel şartları göz önüne alınarak, tazminattan %20 oranında hatır taşınması indirimi yapıp yapılmaması gerektiği hususları tartışılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/19052 E. 2019/9068 K. ve 08.10.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Kaza tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 51. ve 52. maddeleri gereği, desteğin davalının trafik sigortacı olduğu araçta hatır için taşındığı ve davalının hatır taşınmasına ilişkin itirazı cevap dilekçesinde ileri sürdüğü de dikkate alındığında; mahkeme tarafından, tazminattan hatır taşınması nedeniyle indirim yapılmasında bir usulsüzlük bulunmamaktadır. Ancak, mahkeme tarafından yapılan % 25 oranındaki indirim yüksek olup, Dairemizin yerleşik uygulamaları ile benimsenen % 20 oranında indirim yapılması gerekirken, yüksek oranda indirim yapılması ve hatır taşınması durumu ile indirim oranının belirlenmiş ölçüsünün kararda gerekçelendirilmemiş olması doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2017/1267 E. 2019/8968 K. ve 07.10.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Hatır taşınmaları bir menfaat karşılığı olmadığı cihetle, bu gibi taşınmalarda 818 sayılı BK.'nun 43. maddesi uyarınca tazminattan uygun bir indirim yapılması, gerek öğretide gerekse Yargıtay İçtihatlarında benimsenmiş ve yerleşmiş bulunmaktadır. Hâkim, tazminattan mutlaka indirim yapmak zorunda değilse de, bunun dahi gerekçesini kararında tartışması ve nedenlerini göstermesi gerekir. Bu durumda mahkemece ceza dosyası da getirilerek davalının müterafik kusur ve hatır taşınması savunmaları üzerinde durularak ve tarafların delilleri toplanarak tazminattan indirim yapılması gerekip gerekmediği hususu karar yerinde tartışılıp değerlendirilerek, kabul edilmesi halinde hatır taşınması ve müterafik kusur için ayrı ayrı %20 oranında indirim yapılması

İş eğer ücret veya bir edim karşılığı yapılıyorsa hatır işi olduğundan bahsedilemez. Hatır işinin nezaketen ve iyilik yapma duygusuyla gerçekleştirilmesi şarttır.⁴⁶⁷ Bazı hatır taşınması gibi görünen taşımalarda, ücret talep edilmemiş olsa da bu durum hatır işi olarak kabul edilmeyebilir. Örneğin işinin yapılması için iş sahasına taşınan inşaat ustası gibi kimseler hatır için değil kendilerinden yararlanılmak üzere taşınmış olur. Burada hatır taşınmasından söz edilemez.⁴⁶⁸ Ayrıca aile bireylerinin taşınması da taşıyanın yararına. Zira taşıyan yakınlarını taşımakla onlara karşı ahlaki görevlerini yerine getirmiş, manevi bir tatmin yaşamış olur. Bu nedenle aile bireylerin taşınması hatır taşınması niteliğinde değildir.⁴⁶⁹

---

gerekirken eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/18678 E. 2019/8232 K ve 18.09.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Somut uyumsuzlukta, mahkemece, açıklanan ilkelere ve Yargıtay’ca da benimsenen oranlara göre fazla olacak şekilde hatır taşınması nedeni ile %25 oranında indirim uygulanmıştır. Hatır taşınması nedeni ile %20 oranında indirim yapılmak suretiyle hüküm kurulması gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir. Mahkemece davacının araçta hatır için taşındığı kabul edilerek, poliçe limiti olan 250.000 TL. tazminat üzerinden %25 oranında hatır taşınması nedeniyle indirim yapılmış ise de mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporu ile belirlenen toplam tazminat miktarı üzerinden hatır taşınması indirimi yapılması gerekirken, poliçede yazılı teminat limiti üzerinden indirim yapılması doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/20028 E. 2019/7843 K. ve 24.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁶⁷ EREN, Fikret, a.g.e, s.703

⁴⁶⁸ *“İşletenin veya sürücünün, araçta taşınandan, doğrudan doğruya ücret almaya bile taşıma, maddi veya manevi menfaati bulunuyorsa bu durumda hatır ilişkisinin varlığından söz edilemez. Somut olayda davacıların desteği H. K. ile araç sürücüsü E. S.’in arkadaş olduğu, Çankırı’da ikamet ettikleri, olay tarihinde sürücü E. S.’in Samsun ili Havza ilçesinde bulunan kız arkadaşı olan ve kazada vefat eden E. Z. G. ile kaçmak istediklerini murise söylemesi üzerine murisinde E. S. ile birlikte Havza’ya gittiği, E. Z.G.’ü de alarak Çankırı’ya dönerken kazanın meydana geldiği anlaşılmaktadır. Olayın özelliğine göre desteğin araçta taşınmasında desteğin bir yararı olmadığı, taşıyan E. S.’a maddi ve manevi destek olmak amacıyla araçta bulunduğu, hatır için taşınmadığı anlaşıldığından, desteğin araçta hatır için taşındığı kabul edilerek tazminattan indirim yapılmış olması doğru görülmemiştir.”* Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2011/1460 E. 2012/1534 K. ve 14.02.2012 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.364 Naklen; *“Davalı şirket tarafından düzenlenen toplantıya görevli olarak çağrılan ve bu şirkete gönderilen arabaya binen davacı, eğer görev nedeniyle taşınmışsa, davalı şirketin hatır taşımacılığı savunması kabul edilmemelidir.”* YHGK 1996/85-214 E. ve 27.03.1996 T.

⁴⁶⁹ *“Dava, trafik kazasından kaynaklanan maddi tazminat istemine ilişkindir. Meydana gelen kazada araç sürücüsü A.A.’nın annesi hayatını kaybetmiş, kardeşi yaralanmıştır. Trafik hukukuna ilişkin öğretide bu konuda bir kavram birliği olmadığı gözlemlenmekte, ancak Hatır için ücretsiz taşıma ve aracı hatır için ücretsiz kullandırma tamlamalarının benimsendiği görülmektedir. Hatır taşınmaları bir menfaat karşılığı olmadığı cihetle, bu gibi taşımalarda BK.nun 43. maddesi uyarınca tazminattan uygun bir indirim yapılması, gerek öğretide gerekse Yargıtay İçtihatlarında benimsenmiş ve yerleşmiş bulunmaktadır. Kazada hayatını kaybeden anne ve kardeşin taşınması aile bireyi olması nedeni ile ücretli taşınması durumuna göre taşınanın değil taşıyanın*

İki veya daha çok aracın karıştığı kazalarda veya “hatır için taşıyanın” dışında başka sorumlunun da bulunduğu olaylarda hatır taşıması indiriminden yalnızca hatır için taşıyan sorumlu faydalanabilmektedir. Hatır taşıması ile ilgisi bulunmayan diğer kimseler bu indirimden yararlanamaz.⁴⁷⁰ Yargıtay kararlarında hatır taşıması olarak adlandırılan taşımaların çoğu, aracı kullanan kişinin arkadaş, akraba, dost gibi kişilerle eğlence yerine gidip birlikte içki almaları, dönüşte ise içkinin etkisiyle sürücünün kaza yapması şeklinde gerçekleşmektedir. Böyle bir durumda hatır için taşınacak kimseler sürücünün aracına alkollü olduğunu bilerek binmektedir. Böyle bir durumda yukarıda da açıklandığı gibi kusura katılım nedeniyle kusur indirimi ve hakkaniyet nedeniyle de hatır taşıması indirimi ayrı ayrı yapılmaktadır.⁴⁷¹

3.4.2.6. Beklenmeyen Hal (Umulmayan Olay)

Tazminat hukukunda sorumlu kişinin irade ve davranışından bağımsız olarak meydana gelen olaylara umulmayan olay denilmektedir.⁴⁷² Umulmayan olay, gerek zarar görenin gerekse zarar verenin kusurlu veya sorumlu bulunmadığı, insan iradesi dışında kalan olaylardır.⁴⁷³ Umulmadık haller tazminattan indirim nedeni olarak kanunda düzenlenmemiştir. Ancak özellikle hakkaniyet

---

menfaatindedir. Bu nedenle bu gibi durumlarda hatır taşımasından bahsedilemez. Mahkemeye anılan husus gözardı edilerek taşımının hatır taşıması olduğunun kabulü ile indirim yapılmak suretiyle tazminata hükmedilmesi doğru görülmüştür.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2011/7422 E. 2012/6339 K ve 17.05.2012 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁷⁰ “*Davalılardan S. F.'ya ait Y. F.'nin sürücüsü olduğu araç ile davalı A. Ş. idaresinde bulunan araçlar çarpışmış ve davalılardan Y. F. idaresinde bulunan araçta hatır yolcusu olarak taşınan davacıların desteği M. T. meydana gelen bu trafik kazasında ölmüştür. Destek M. T. davalılardan Y. F.'nin sürücüsü olduğu araçta hatır yolcusu olarak taşındığına göre hatır indiriminden sadece hatır için taşıyan yararlanabilir; hatır taşıması ile ilgisi bulunmayan diğer araç sürücüsü, maliki ve sigortacısı olan davalılar hatır indiriminden yararlanamaz.”* Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2010/12393 E. 2011/3377 K. ve 12.04.2011 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁷¹ “*Davacıların trafik olayında ölen desteklerinin hatır yolcusu olarak araçta bulunduğu, alkollü sürücünün aracına bindikleri çekişmesizdir. Alkollü sürücünün kullandığı araca binmek, kabule göre fiile rıza yada ortak kusur olarak ele alınsın, ölenler yönünden; yukarıda anlatılan hukuki olgular dikkate alındığında, Borçlar Yasasının 44.maddesine göre hesaplanacak tazminattan indirim sebebini oluşturur. Ölenlerin hatır yolcusu olmaları nedeniyle Borçlar Yasasının 43.maddesi ile yapılan indirim, aynı Yasanın 44.madde hükmünün uygulanmasına engel teşkil etmeyecektir.”* YHGK 2004/4-207 E. 2004/226 K. ve 14.04.2004 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁷² NARTER, Sami, a.g.e., s.139

⁴⁷³ GÖKYAYLA, Kadir Emre, s.291

düşüncesinin gerektirdiği hallerde hâkim TBK 51. madde hükmü uyarınca bu halleri tazminattan indirim nedeni olarak göz önünde bulundurabilir.⁴⁷⁴

Bir olayın umulmayan hal kapsamında değerlendirilebilmesi için mücbir sebep niteliğinde olmaması gerekmektedir.⁴⁷⁵ Zira mücbir sebep, fiil ile zarar arasındaki illiyet bağı kestigi için tazminatı tamamen ortadan kaldırmaktadır. Örneğin savaş, deprem gibi olaylar mücbir sebep olduğundan tazminat sorumluluğu doğmaz.⁴⁷⁶ Zararın artmasına neden olan umulmayan olaylarda da uygun illiyet bağı esas alınmaktadır. Örneğin A, B'nin hafif yaralanmasına neden olmuş ancak B kaptığı bir enfeksiyon nedeniyle ölmüşse, enfeksiyon olayı umulmayan hal olarak değerlendirilebilir. Burada A meydana gelen zarardan tamamen sorumludur. Zira A, B'yi yaralamasaydı zararlı sonuç meydana gelmeyecekti. Bu nedenle zarar veren A'nın, kendi kusurlu davranışı yanında zararın kısmi sebebini oluşturan umulmayan olaydan da sorumlu tutulacağı kabul edilmektedir. Ancak hâkim olayın özelliklerine göre hakkaniyet de gerekiyorsa tazminattan indirim yapabilecektir.⁴⁷⁷

---

⁴⁷⁴ TİFTİK, Mustafa, a.g.e., s.771

⁴⁷⁵ TİFTİK, Mustafa, a.g.e.,s.150

⁴⁷⁶ “İllyet bağı kesen nedenler arasında gösterilen mücbir sebep sorumlunun faaliyet ve işletmesi dışında meydana gelen, borcun ihlaline mutlak olarak kaçınılmaz bir şekilde yol açan, öngörülmesi ve karşı konulması mümkün olmayan olağanüstü bir olaydır (F. Eren s. 96). Mücbir sebep çoğunlukla yıldırım düşmesi, kasırga, deprem, gibi bir doğa olayı olabileceği gibi bazen savaş, ihtilal, isyan gibi beşeri ya da sosyal bir olay, hatta ithal yasağı, kamulaştırma gibi hukuki bir olay da olabilir (F. Eren, Sorumluluk Hukuku Açısından Uygun İllyet Bağı Teorisi, ... 1975, s. 177; H. Tandoğan s. 464; L. M. Kurt, Borçlunun Sorumlu Olmadığı Sonraki İmkansızlık, ... 2016, s.195). Beklenmeyen hâl ise sorumlu şahsın irade veya davranışından bağımsız olarak, herkese ödev yükleyen genel bir davranış kuralının veya sözleşmeden doğan bir borcun kusurundan kaynaklanmayan bir nedenle kaçınılmaz surette ihlal edilmesine neden olan olaylardır (F. Eren, İllyet Bağı, s. 139; H. Tandoğan s. 461; L. M. Kurt, s.191). Öğretide beklenmeyen hâl kavramı tesadüfe bağlı hâl, **umulmayan** hâl, kaza, kazara, fevkalade hâl olarak da adlandırılmaktadır (A. P. Gözübüyük, Mücbir Sebepler ve Beklenmeyen Hâller, ... 1957, s.13). Fırtına, kar, dolu, genel grev, makinedeki teknik arızalar vb. nedenlerle borcun yerine getirilememesi hâlinde beklenmeyen hâlin varlığı ortaya çıkabilecektir. Görüldüğü üzere mücbir sebep ve beklenmeyen hâl kavramları, kusurdan bağımsız olmaları, önlenemez olaylar sonucu ortaya çıkmaları ve işverenin sorumluluğunu etkilemeleri nedeniyle benzer iseler de birbirlerinden farklı kavramlardır. Öncelikle mücbir sebep yıldırım, kasırga, savaş vb. daha güçlü olaylar sonucu borcun ihlaline sebep olurken beklenmeyen hâl de bu derece güçlü ve yoğun olaylar söz konusu değildir. Diğer taraftan mücbir sebep illiyet bağı kesilmesi nedeniyle borçlunun sorumluluğunu tamamen ortadan kaldırırken, beklenmeyen hâl her zaman borçlunun sorumluluğunu tümünden ortadan kaldırmamakta bazı durumlarda kısmen sorumluluktan kurtarmaktadır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2016/21 E. 2018/6118 K. ve 26.06.2018 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁷⁷ EREN, Fikret, a.g.e, s.771

Yargıtay bir aracın işletilmesi sırasında, frenin ya da lastiğin patlaması, rotun çıkması gibi teknik arızaları mücbir neden olarak nitelendiren yerel mahkemelerin aksine umulmayan hal kapsamında değerlendirmektedir.⁴⁷⁸ Kabule göre bu nitelikteki teknik arızaları önlemek genellikle mümkündür. Arıza önlenememiş ise işletenin bu hususta bir eksikliği var demektir. Burada araç işleten kusurlu bulunmasa da araçtaki kaza sonucu oluşan zarardan sorumludur. Ancak hakkaniyet gerektiriyorsa umulmayan hal kapsamında tazminattan indirim yapılması gündeme gelebilecektir.

Kusur sorumluluğunda umulmayan olayın indirim nedeni olarak kabul edilmesinin bir diğer nedeni de zarar verenin umulmadık olayın yol açtığı zararı

---

⁴⁷⁸ “İşleten, aracın trafiğe elverişli bir biçimde çıkarılmasını ve yeterli bakımının yapılmasını sağlamalıdır. Frenin veya lastiğin patlaması, rotun çıkması gibi teknik arızalar, yasanın öngördüğü anlamda mücbir sebep olarak nitelendirilemez. Araçta teknik arıza olması, mücbir sebep değil **umulmayan** hal olarak kabul edilebilir. Çünkü genellikle bu nitelikteki teknik arızaları önlemek ve karşı koymak mümkündür. Eğer karşı konulamıyorsa o işletme konusunda bir eksiklik hatta düzensizlik, bozukluk var ya da o konuda gerekli dikkat ve özen noksan demektir. Kusurun söz konusu olduğu hallerde, mücbir sebepten söz edilemez. İşleten kusurlu bulunmasa da araçtaki bozukluğun neden olduğu kaza sonucu oluşan zarardan sorumlu olacaktır. Somut olaya bakıldığında; davalı ...'a ait araç sürücüsünün, aracın sağ ön lastiğinin patlaması üzerine, panikleyerek kontrolsüz biçimde, sol tarafındaki karşı yöne ayrılmış şeride yönelmesi sonucu kazanın meydana geldiği görülmektedir. İfade olunan bu hususları da detaylı biçimde irdeleyen 03.08.2012 tarihli bilirkişi heyet raporuna ve davalının sorumluluktan kurtulmasını gerektirir hallerin mevcut olmamasına rağmen, işin esasına girilerek sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken, teknik arızanın mücbir sebep gibi kabulü suretiyle davanın reddi yönünde hüküm kurulmuş olması doğru değildir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/13263 E. 2017/1019 K. ve 06.02.2017 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“İşleten, aracın trafiğe elverişli bir biçimde çıkarılmasını ve yeterli bakımının yapılmasını sağlamalıdır. Frenin veya lastiğin patlaması, rotun çıkması gibi teknik arızalar, yasanın öngördüğü anlamda mücbir sebep olarak nitelendirilemez. Araçta teknik arıza olması, mücbir sebep değil umulmayan hal olarak kabul edilebilir. Çünkü genellikle bu nitelikteki teknik arızaları önlemek ve karşı koymak mümkündür. Eğer karşı konulamıyorsa o işletme konusunda bir eksiklik hatta düzensizlik, bozukluk var ya da o konuda gerekli dikkat ve özen noksan demektir. Kusurun söz konusu olduğu hallerde, mücbir sebepten söz edilemez. İşleten kusurlu bulunmasa da araçtaki bozukluğun neden olduğu kaza sonucu oluşan zarardan sorumlu olacaktır. Somut olaya bakıldığında; davalı ... mirasçılarının ait araç sürücüsü diğer davalı ...'un, traktörün rot başının çıkması nedeniyle, aracın kontrolünü kaybetmesi sonucu kazanın meydana geldiği görülmektedir. Davalı araç sürücüsü ... hakkında kazanın meydana gelmesinde kusuru bulunmadığı gerekçesiyle manevi tazminattan sorumlu tutulmamasında isabetsizlik görülmemekle birlikte, ifade olunan bu hususları da detaylı biçimde irdeleyen 30.04.2013 tarihli Adli Tıp Kurumu raporuna ve davalı ... mirasçılarının sorumluluktan kurtulmasını gerektirir hallerin mevcut olmamasına rağmen, işin esasına girilerek sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken, işleten sıfatıyla davalı konumunda bulunan malik ... mirasçılarının kusursuz sorumluluk (tehlike sorumluluğu) ilkelerine göre oluşan zarardan sorumlu olduğu ayrıca işletme kusurunda olduğu gözetilmeden mahkemece aracın maliki ... mirasçıları yönünden davacıların manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/13692 E. 2019/7202 K. ve 10.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

önceden öngörememesidir. Bu halde zarar birden çok nedenden kaynaklandığı için, umulmayan olayın oluşturduğu kısmi sebep sonuç ilişkisinden zarar vereni sorumlu tutmak, zarar vereni neden olmadığı olaylar içinde sorumlu tutmak anlamına gelir. Bu da hakkaniyet düşüncesine ters düşer.⁴⁷⁹

Zarar gören biyolojik yapısı nedeniyle zarar verici fiilin sonuçlarından normal sağlıklı bir insana göre daha fazla etkilenebilir. Bedensel yatkınlık, insan bedeninin doğuştan veya sonradan çıkan bir hastalık nedeniyle zarar görmeye olağandan fazla elverişli olması demektir. Böyle bir durum da zarar görenin kusuru olmayıp ancak umulmayan hal kapsamında değerlendirilebilir.⁴⁸⁰ Hemofili olan desteğin hafif bir yaralanma sonucu hayatını kaybetmesi zarar görenin bünyesinden kaynaklanan hallere örnek gösterilebilir. Bünyenin zarar görmeye elverişli olması hem kusura dayanan hem de kusursuz sorumluluk hallerinde dikkate alınır.

3.4.2.7. Üçüncü Kişinin Kusuru

Üçüncü kişi, zarara neden olan kişi veya kusursuz sorumluluk sorumlusu olarak zararlı fiillerinden sorumlu olan kişiler dışındaki kimseleri ifade etmektedir.⁴⁸¹ Gerek desteği gerekse destek görenleri de üçüncü kişi olarak nitelendirmek mümkün değildir.⁴⁸² Üçüncü kişinin kusuru, sorumluluğu doğuran fiille uygun illiyet bağı kesiyorsa sorumluluğun doğumuna engel olan bir hal olarak değerlendirilir.⁴⁸³ Üçüncü kişinin kusuru ancak çok yoğun olduğunda illiyet bağı kesilebilir. Doktrinde illiyet bağının kesilmesine genellikle, bir yayanın diğer bir yayayı iterek aracın önüne düşmesine neden olması verilmektedir. Bu halde aracın önüne itilen yaya ölürse ve ölen destek sıfatını taşıyorsa, destek görenler yayayı aracın önüne iten diğer yayaya karşı tazminat davası açabilmektedir.⁴⁸⁴

---

⁴⁷⁹ TİFTİK, Mustafa, a.g.e, s.151

⁴⁸⁰ NARTER, Sami, a.g.e, s.140

⁴⁸¹ TİFTİK, Mustafa, a.g.e, s. 151

⁴⁸² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.286

⁴⁸³ TİFTİK, Mustafa, a.g.e, s.150

⁴⁸⁴ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.287

Üçüncü kişilerin kusurlu davranışları kural olarak tazminatın belirlenmesinde etkili değildir ve tazminattan indirim nedeni teşkil etmez. Üçüncü kişinin kusuru sorumlu kişinin davranışıyla birlikte zararlı sonucu doğurmuşsa sorumlu müteselsil sorumluluk kurallarına göre zararın tamamını tazmin etmekle yükümlüdür. Sorumlu kişi tazminatı ödedikten sonra üçüncü kişiye TBK'nın 61 ve 62. maddelerine göre rücu edebilir.⁴⁸⁵ Kusursuz sorumlulukta ise, üçüncü kişinin kusuru nedeniyle zarar failinin kusuru daha hafif görülürse, üçüncü kişinin kusuru bir indirim nedeni olarak kabul edilmektedir. Örneğin üçüncü kişinin kullandığı bir bisiklet hatalı bir manevra yapar, bu manevradan etkilenen bir araçta bir yayanın ölümüne neden olabilir. Bu halde sorumlu araç sürücüsü aleyhine hükmedilecek tazminattan, bisikletlinin kusurunun zarar verenin kusurunu hafif gösterdiği ölçüde indirim yapılması gerektiği ifade edilmektedir.⁴⁸⁶

3.4.2.8. Diğer Haller

Doktrinde zarar miktarının çok fazla olması da, sorumlunun hafif kusurlu olması ve zarar verenin yoksulluğa düşecek olması koşullarına bağlı olarak tazminattan indirim nedeni olarak kabul edilmektedir.⁴⁸⁷ Zararın miktar olarak büyük olmasının bir indirim nedeni kabul edilebilmesi için sorumlunun ağır kusurunun özellikle kastının bulunmaması gerekmektedir.⁴⁸⁸ Zarar miktarının büyük olması halinde yapılacak indirim özellikle kusur sorumluluklarında gündeme gelmektedir. Kusursuz sorumluluk halleri tehlike esasına dayandığından kural olarak zararın büyük olması indirim sebebi değildir. Örneğin bir araç sürücüsü ihmali davranışıyla zincirleme kazaya neden olmuş, çok sayıda kimsenin ölümüne yol açmış olabilir. Bu durumda sürücünün hafif kusurlu ve yoksulluğa düşecek olması şartıyla zararın büyüklüğü nedeniyle sorumluluğunda bir indirime gitmek mümkündür. Ancak aracı işleten, tehlike esasına göre zararın tamamından sorumlu olup zararın büyüklüğü nedeniyle tazminatından indirim söz konusu değildir.

---

⁴⁸⁵ EREN, Fikret, a.g.e, s.768; NARTER, Sami, a.g.e, s.141

⁴⁸⁶ TİFTİK, Mustafa, a.g.e, s.163; ANTALYA, O. Gökhan, a.g.e, s.736

⁴⁸⁷ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.294

⁴⁸⁸ TİFTİK, Mustafa, a.g.e, s.145

Gerek kusura dayanan gerekse kusursuz sorumlulukta tazminattan indirim nedeni olarak kabul edilen bir hal ise uzak illiyet bağıdır. Zarar veren olayla zararlı sonuç arasında olması gereken illiyet bağı bazı hallerde zayıf olabilir.⁴⁸⁹ Uygun illiyet bağı var olmakla birlikte zayıf olması halinde hâkim bu durumu tazminattan indirim nedeni olarak kabul edebilir. Bununla birlikte uzak illiyet bağı başka bir indirim sebebiyle bir arada bulunuyor olabilir. Örneğin umulmayan hal nedeniyle illiyet bağı zayıflamış olabilir. Bu durumda zaten umulmayan hal nedeniyle indirim yapılacaktır. Başka bir sebepten indirim yapıldığı için ayrıca uzak illiyet bağı için indirim yapılması genellikle kabul görmemektedir.⁴⁹⁰

3.5. TAZMİNAT HESAPLAMA YÖNTEMLERİ

3.5.1. Kurumlar Arası Farklılıklar ve Bu Farklılıkların Sonuçları

Ölüm ve bedensel zararların tazminata dönüştürülmesi hususunda uygulamada kurumlar arası birlik bulunmamaktadır. Her kurum kendi çıkar ve amacı doğrultusunda hareket ederek farklı yöntemler benimsemektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu parasal denge sağlama amacı taşımaktadır. Kurum, gelir bağlama işlemlerinde %5 artırım ve iskonto değerini ve TRH-2010 adı verilen yaşam tablosunu kullanmaktadır. Sigorta şirketleri ise daha az tazminat ödemenin yollarını aramaktadır. Bu kapsamda sigorta şirketleri tarafından önceleri Hazine Müsteşarlığı 2010/4 sayılı önergesini gerekçe göstererek devre başı ödemeli belirli süreli rant formülü ile CSO-1980 Amerikan yaşam tablosu kullanılmaktaydı. Ancak mahkemelerin bu önergeye göre hazırlanan hesap raporlarını geçerli saymamaları üzerine, 01.06.2015 tarihinde yürürlüğe giren Trafik Sigortası Genel Şartlarına göre hesaplama yapılmaya başlanmıştır. Yargıda ise durum her iki yöntemden de farklıdır. Uzun yıllar boyunca Sosyal Sigortalar Kurumu ile aynı şekilde %5 iskonto ve artırım değerinin esas alan sabit rant formülleri PMF-1931 yaşam tablosu uygulanmıştır. Akabinde ortalama kazanç ve sabit rant yöntemini kullanılmaya devam edilmekle birlikte herhangi bir gerekçe

---

⁴⁸⁹ NARTER, Sami, a.g.e, s.142

⁴⁹⁰ TİFTİK, Mustafa, a.g.e, s.164; GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.299

belirtilmeksizin artırım ve iskonto oranı %5'ten %10'a çıkartılmıştır. Ancak bu yöntemde tazminatların yüksek hesaplandığı yönündeki eleştiriler nedeniyle 1993 Ankara Sempozyumunda varılan uzlaşısı sonucu progressif rant adı altında farklı bir formülün uygulanmasına geçilmiştir. Uygulamada halen kolay, anlaşılır ve basit şekilde tabir edilen progressif rant yöntemi ile PMF-1931 yaşam tablosu kullanılmaktadır.⁴⁹¹ Aşağıda Yargıtay tarafından kabul edilmiş hesaplama yöntemleri incelenecektir.

3.5.2 Yargıtay'ca Kabul Edilen Hesaplama Yöntemleri

3.5.2.1. Ortalama Kazanç ve Sabit Rant Yöntemi (%5 Artırım ve İskonto Değerli Dönem)

Yargıtay uygulamasında tazminat hesaplamaları 1982 yılına kadar, Sosyal Sigortalar Kurumu gelir bağlama işlemleriyle paralel olarak %5 artırım ve iskonto değerli ortalama ücret ve sabit rant tekniğine göre yapılmıştır. Bu yöntemde, geleceğe dönük tazminat hesaplarında gelirlerin her yıl %5 artacağı kabul edilir. Gelirler yıl yıl %5 arttırıldıktan sonra toplanarak yıl sayısına bölünür, böylece zarar hesabına esas yıllık ortalama gelir bulunmuş olur. Yıllık ortalama gelir üzerinden hesaplanan zarar tutarı peşin olarak ve toptan ödeneğinden zarar

---

⁴⁹¹ “Yargıda çok uzun yıllar "sabit taksitli rant" formülleriyle yapılan hesaplar geçerli sayılmış iken Yargıtay, 1993 Ankara Sempozyumunda varılan uzlaşısı sonucu "progressif rant" olarak adlandırılan kolay anlaşılır, basit bir hesaplama yöntemini uygulamaya koymuştur. Yaşam tablosu ise; halen yargıda ve Sosyal Güvenlik Kurumunda uygulanması zorunlu olan PMF-1931 Yaşam Tablosu'dur. Bu tablonun yasal dayanağı 506 sayılı Yasa'nın 22.maddesi olup, iş kazalarıyla meslek hastalıkları ve Analık Sigortaları Hakkında 4722 sayılı Kanuna ek olarak (Çalışma Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından birlikte) hazırlanmış ve 1965 yılında yürürlüğe konulmuştur. Her ne kadar, 5510 sayılı yeni Sosyal Güvenlik Yasası'nda paralel bir hüküm bulunmamakta ise de geçici 3.madde hükmü gereğince yeni düzenleme yapıncaya kadar aykırı olmayan hükümler uygulanmaya devam edecektir. Başka bir ifade ile SGK ile yargı PMF-1931 yaşam tablosuna göre gelir bağlamaya ve tazminat hesaplamaya devam edecektir. Tazminat davalarında, Okyanus ötesi bir ülke olan ABD'nin CSO-1980 yaşam tablolarının (mortalite) kullanılmak istenilmesinin yasal bir dayanağı bulunmamaktadır.” Yarg. 3. Hukuk Dairesi 2014/20408 E. 2015/7270 K. ve 28.04.2015 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Yargıda çok uzun yıllar "sabit taksitli rant" formülleriyle yapılan hesaplar geçerli sayılmış iken Yargıtay, 1993 Ankara Sempozyumunda varılan uzlaşısı sonucu "progressif rant" olarak adlandırılan kolay anlaşılır, basit bir hesaplama yöntemini uygulamaya koymuştur. Yaşam tablosu ise; halen yargıda ve Sosyal Güvenlik Kurumunda uygulanması zorunlu olan PMF-1931 Yaşam Tablosu'dur.” Yarg. 3. Hukuk Dairesi 2015/3646 E. 2015/6259 K. ve 14.04.2015 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

süresi kadar %5 iskonto edilir. Sermayeleştirme olarak adlandırılan bu yöntemle, toptan ödenecek tazminatın peşin değeri bulunur, buna kusur oranı veya destek payı gibi unsurlar uygulanarak net zarar ortaya çıkarılmış olur.⁴⁹² Başka bir anlatımla, sabit rant yöntemiyle yapılan hesaplamada, desteğin iş görebilirlik çağı sonu kabul edilen 60 yaş sonuna kadarki muhtemel kazançlar toplamının ortalaması tespit edilmekte, akabinde bu yıllık ortalama kazanç esas alınarak sabit rant formülü yardımıyla zararın peşin değeri tespit edilmektedir.⁴⁹³

Bu yöntem kapsamında tazminat hesapları iki şekilde yapılmıştır. Birincisi yıl yıl döküm yapılması şeklindedir. Yıl yıl yapılan bu hesaplamada, 1 liranın her yıl için %5 arttırılıp anaparaya eklenmesiyle ortaya çıkan rakamlar katsayı olarak alınmıştır. Bu katsayılar somut olayın kazanç rakamı ile çarpılarak %5 artışlı kazançlar bulunmuştur.⁴⁹⁴ Katsayıların nasıl oluşturulduğu aşağıdaki tablodan daha açık şekilde anlaşılacaktır;

TABLO 2.1: 1 Lira İçin %5 Artırım İşlemi İle Bulunan Kn Değeri

YILLAR (n)	%5 ARTTIRIM İŞLEMİ	KATSAYI (Kn)
1	1.000*1.05	1.0500
2	1.0500*1.05	1.1025
3	1.1025*1.05	1.1576
4	1.1576*1.05	1.2155
5	1.2155*1.05	1.2763

Kaynak: ÇELİK, Ahmet Çelik, Geçmişten Bugüne Tazminat Hesapları, çevrimiçi kaynak; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.html>

⁴⁹² ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 248

⁴⁹³ KILIÇOĞLU, Mustafa, Hesap Yöntemleri, s.66

⁴⁹⁴ ÇELİK, Ahmet Çelik, Trafik Kazaları Nedeniyle Tazminat Davaları, Ayrıntılı bilgi için bkz; <http://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.htm>

Katsayı (Kn) değeri yukarıdaki şekilde hesaplanmaktadır. Sonrasında ise bu katsayılar kullanılarak yıllık ortalama kazanç bulunur. Örneğin yıllık 100 TL kazancı 5 yıllık zarar süresi kadar %5 artırarak ortalama kazanç elde etmek istersek;

TABLO 2.2: 5 Yıllık Zarar Süresinde %5 Artırım Yapılarak Bulunan Ortalama Kazanç

YILLIK KAZANÇ	%5 ARTIRIM	KAZANÇ
100	1.0500	105,00
100	1.1025	110,25
100	1.1576	115,76
100	1.2155	121,55
100	1.2763	127,63

Kaynak: ÇELİK, Ahmet Çelik, Geçmişten Bugüne Tazminat Hesapları, çevrimiçi kaynak; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.html>

5 yıllık toplam kazanç $105,00 + 110,25 + 115,76 + 121,55 + 127,63 = 580,19$ TL olarak bulunur. Sabit rant formülü ile yapılan hesaplamada bu şekilde yıllık kazancın (n) yıl %5 artırımlı devre sonu taksitleri müddet sonu değeri tespit edilir. Akabinde çıkan miktar artırılan yıla bölünerek, ortalama yıllık kazanç bulunur. Örneğimizdeki 100 TL kazanç ile 5 yıllık süre baz alındığında ortalama yıllık kazanç $580,19/5=116,04$ TL olacaktır.

Ortalama kazanç hesaplandıktan sonra ise, 5 yıl boyunca %5 iskonto ederek peşin değer bulunması gerekir. Peşin değer bulunması için öncelikle yıllara göre iskonto katsayılarının belirlenmesi gerekir. Artırım formülü kn olduğuna göre, onun tam tersi nitelikteki iskonto formülü de $1/Kn$ 'dir. Kn'i yukarıda 1.05 olarak belirlemiştik. Bu durumda $1/kn=1/1.05=0.95238$ şeklinde iskonto hesaplaması başlayacaktır.

TABLO 2.3: İskonto Katsayılarının Belirlenmesinde Yapılan Hesaplama

YILLAR (n)	%5 İSKONTO İŞLEMİ	KATSAYI (1/Kn)
1	1.00000/1.05	0.95238
2	0.95238/1.05	0.90703
3	0.90703/1.05	0.86384
4	0.86384/1.05	0.82270
5	0.82270/1.05	0.78353

Kaynak: ÇELİK, Ahmet Çelik, Geçmişten Bugüne Tazminat Hesapları, çevrimiçi kaynak; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.html>

İskonto katsayıları bu şekilde belirlendikten sonra, hesaplanan yıllık kazanç ortalaması her yıl için bulunan bu iskonto katsayıları ile çarpılır. Bu sayede %5 iskonto edilmiş zarar hesabına esas kazanç tutarı belirlenmiş olur.

TABLO 2.4: Peşin Değer Hesaplaması

YILLAR	ORT. YILLIK KAZANÇ	İSKONTO KS.	PEŞİN DEĞER
1	116,04	0.95238	110,51
2	116,04	0.90703	105,25
3	116,04	0.86384	100,24
4	116,04	0.82270	95,47
5	116,04	0.78353	90,92

Kaynak: ÇELİK, Ahmet Çelik, Geçmişten Bugüne Tazminat Hesapları, çevrimiçi kaynak; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.html>

Bu şekilde toplam 502,39 TL (110,51+105,25+100,24+95,47+90,92=502,39 TL) peşin değere ulaşılmaktadır. Özet olarak; somut olayda en son belli olan kazanç

unsuru, zarar süresi kadar her yıl %5 artırılarak yıllık ortalama kazanç bulunur. Bulunan ortalama kazançtan da yıl yıl %5 iskonto edilerek peşin değere ulaşılır. Ulaşılan peşin değere, olayın özelliklerine göre kusur derecesi veya destek payı gibi unsurlar uygulanarak tazminat hesaplaması yapılır.⁴⁹⁵

3.5.2.2. Ortalama Kazanç ve Sabit Rant Yöntemi (%10 Artırım ve İskonto Değerli Dönem)

Yargıtay 1982 yılından sonraki uygulamasında, ortalama kazanç ve sabit rant yöntemini aynen kullanmakla birlikte artış oranını %5’den %10’a çıkartmıştır. Yapılan değişikliğin nedeni 1982 sonrası ilk dönemdeki içtihatlarda; “*Oysa ekonomik konjonktür, iş hayatındaki toplu sözleşme ve pazarlık düzeni, sigortalının zamanla uzmanlaşma ve meslekte ilerleme olasılığı, işçi ücretlerinin henüz milletlerarası normların altında olması, ülke gerçekleri, milli gelirdeki artış ve bu artıştan çalışanlara ayrılabilen pay oranları gibi un-surlar göz önünde tutulunca %5 artışın yetersiz kaldığı söylenebilir. Bu konulardaki teknik ve bilimsel incelemelerin ortaya koyduğu sonuçlar da dikkate alınarak, gelecek yıl kazançlarının %5 yerine, uygun ve gerçeğe yakın bir oranda artırılması yoluyla saptanması, adalet ve nesafetin gereğidir.*” şeklinde belirtilmiştir.⁴⁹⁶ Söz konusu açıklamadan görüldüğü üzere %10 oranından açıkça bahsedilmemiş, “uygun ve gerçeğe yakın” bir orandan söz edilmiştir. Sonrasında ise Yargıtay’ın açıkça %10

⁴⁹⁵ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.250

⁴⁹⁶ “*Ne var ki, hükme dayanak kılınan bilirkişi raporunda Kurumun tazminat miktarı hesaplanırken, sigortalının kazançlarında gerçekleşen ve hüküm tarihinde bilinen en son gerçek artışlarının varlığı gözönünde tutulmadan sigortalının kaza tarihindeki günlük brüt kazancı esas alınarak maddi zararın tespiti yoluna gidildiği, giderek, kazançların her yıl % 5 artırılmak suretiyle saptandığı anlaşılmaktadır. Oysa, zarar ve tazminatın belirlenmesinde, varsayım kurallarına göre hareket edilebilirse de, maddi olgular ve durumlara dayanarak gerçeğin ve gerçeğe en yakın durumun saptanmasının olanak içi bulunması halinde, bu maddi olgu ve durumlardan soyutlanamayacağı gibi, ekonomik konjonktür, iş hayatındaki toplu sözleşme ve pazarlık düzeni sigortalının zamanla uzlaşma ve meslekte ilerleme olasılığı işçi ücretlerinin henüz milletlerarası normların altında olması ülke gerçekleri, milli gelirdeki artış ve bu artıştan çalışanlara ayrılabilen pay oranları ve sair unsurlar gözönünde tutulunca, % 5 artışın dahi yetersiz kaldığı söylenebilir. Bu konulardaki teknik ve bilimsel incelemelerin ortaya koyduğu sonuçlar da dikkate alınarak gelecek yıl kazançların hüküm tarihinde en yakın bilinen gerçek ücretlerin gözönünde bulundurulmak suretiyle % 5 yerine, uygun ve gerçeğe yakın bir oranda artırılması yoluyla saptanması, adalet ve nesafetin gereğidir.*” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 1984/1059 E. 1984/1121 K. ve 24.02.1984 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

oranının hesaplamaya esas alınması gerektiğine ilişkin kararlar vermiştir.⁴⁹⁷ Ancak hangi gerekçelerle %10 oranının benimsendiği kararlardan anlaşılammaktadır. Doktrinde bu değişikliğin sosyal güvenlik kurumlarında parasal dengenin korunması ve tazminat tavanının daha yüksek hesaplanması amacıyla yapıldığı ileri sürülmektedir.⁴⁹⁸

Bu dönemin önceki dönemden ayrılan bir diğer özelliği de işlemiş ve işleyecek dönem ayrımı yapılmasıdır. Bu dönemde yalnızca işleyecek dönemin iskontoya tabi tutulacağı, işlemiş dönem zararının ise iskonto edilmeden ayrıca hesaplanması gerektiği kabul edilmiştir. Gerekçe olarak ise, işlemiş döneme iskonto uygulanmasının vadesi geçmiş ve ödenmemiş bir borca iskonto uygulanması anlamına geleceği, bu durumun ise iskonto kavramı ile bağdaşmayacağı belirtilmiştir.⁴⁹⁹ Ancak bu hususta Yargıda birlik oluşmamıştır.

---

⁴⁹⁷ “Maddi tazminat hesabında yıllık gelir artışları % 10 üzerinden olduğuna göre bunun peşin sermayeye çevrilmesinde de % 10 indirim (iskonto) oranının uygulanması gerekir. Mahkemenin bu esastan ayrılarak yazılı düşüncelerle % 7,5 oranında indirim uygulanması isabetsiz olup kararın bozulması gerekir.” Yarg. 9. Hukuk Dairesi 1987/5668 E. 1987/5816 K. ve 11.06.1987 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Ücret artışı yanında iskonto oranının olması gerektiği konusu uzun müzakerelere sahne olmuş ve iskonto oranının ücret artışından fazla olamayacağı konusunda görüş birliğine varılmıştır. Bilindiği gibi, iskonto oranının kabulü, tazminatın sermaye olarak belirlenmesinin bir sonucudur. Çünkü bu tür tazminat türünden, hak sahipleri yıllar sonra elde edecekleri destek yardımını, peşin sermaye olarak alma imkanını elde etmektedirler. Eğer peşin ve sermaye olarak alınan bu miktarda bir indirim yapılmadığı takdirde, tazminat hukukunun tazminatın hiçbir zaman zarardan fazla olamayacağı ilkesine ters bir durum meydana gelecek, tazminat zararı aşar duruma girecektir. Sorun, bu iskonto oranının ne olacağıdır. Bugün ülke genelinde mevduat faizlerinin vardığı düzey ve destek tazminatının belirlenmesine hakim olan temel ilkeler nazara alındığında iskonto oranında denklik kuralı gereği ücret artışı oranı gibi % 10 olması gerektiği çoğunluk görüşü olarak belirlenmiştir. Tazminat hesabının bilirkişiye gidilmeden hakim tarafından yapılması gerektiği görüşüne, destek tazminatının belirlenmesi çok ayrıntılı ve teknik hesaplamaları gerektirdiğinden katılmak mümkün olmamıştır.” YHGK 1989/10-688 E. 1990/191 K. ve 21.03.1990 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁴⁹⁸ ÇELİK, Ahmet Çelik, Trafik Kazaları Nedeniyle Tazminat Davaları, Ayrıntılı bilgi için bkz; <http://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.htm>

⁴⁹⁹ “İskonto, vadesi gelmemiş bir borcun vadesinden önce ödenmiş olması, alınan paranın vadeye kadar değerlendirilme olanağının bulunması nedeni ile borcun haksız iktisaba imkan vermeyecek oranda indirilmesidir. Rapor tanzim tarihine kada her sene hesaplanan destek zararı tanzim sorumluları tarafından hak sahiplerine henüz ödenmemiş bulunduğundan vadesinden önce ödenmiş bir borçtan söz edilemez. Dolayısıyla rapor tanzim tarihine kadar bu şekilde saptanan destekten yoksun kalan miktarlar iskontoya tabi tutulamaz. Aksinin kabulü, vadesi gelmiş ve henüz ödenmiş bir borcun iskontoya tabi tutulması olur ki, iskonto kavramı ile bağdaştırılmaz. Ayrıca işveren ve haksız fiil faillerinin sebepsiz zenginleşmesi hak sahipleri veya Kurum'un bir kesim hakkının, işveren ya da haksız fiil faillerine bırakılması sonucunu doğurur ki, bu sonuç, adalet ve nesafet kuralları ve hukukla bağdaştırılmaz.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 1987/6344 E. 1987/6665 K. ve 01.12.1987 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi işlemiş dönem kazançlarının da iskontoya tabi tutulması gerektiğine yönelik kararlar vermiştir.⁵⁰⁰ Dairelerdeki bu görüş farklılıkları zamanla giderilerek işlemiş dönem zararına iskonto uygulanmayacağı hususu netlik kazanmıştır.⁵⁰¹

---

⁵⁰⁰ “Hüküm altına alınan tazminata olay tarihinden itibaren yasal faiz yürütüldüğüne göre, rapor tarihinden önceki geçmiş yıllara ait yıllık kazanç kayıplarının da olay tarihine göre iskontoya tabi tutulması gerekirken, iskontosuz hesap yapılması daire içtihatlarına aykırıdır.” Yarg. 9. Hukuk Dairesi 1991/15229 E. 1992/3381 K. ve 24.03.1992 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁵⁰¹ “Bilindiği gibi iskonto, vadesi gelmemiş bir borcun vadesinden önce ödenmiş olması halinde, alınan paranın vadeye kadar değerlendirme olanağı bulunduğundan borcun haksız iktisaba imkan vermeyecek oranda indirilmesidir. Rapor tanzim tarihine kadar hesaplanan beden gücü kaybı zararı tazminat sorumluları tarafından davacıya henüz ödenmemiş bulunduğundan vadesinden önce ödenmiş bir borçtan sözedilemez. Dolayısıyla rapor tanzim tarihine kadar somut olarak saptanan beden gücü kaybı zararı iskontoya tabi tutulamaz. Aksinin kabulü, vadesi gelmiş ve henüz ödenmemiş bir borcun iskontoya tabi tutulması olur ki, iskonto kavramı ile bağdaşmaz. Nitekim, Federal Mahkemede haksız fiilden zarar gören kişinin ölmeyip devamlı olarak sakat kalması halinde iratların hüküm tarihi itibarıyla sermayeye çevrilmesi ve haksız fiil tarihi ile hüküm tarihi arasında geçecek süre içinde zararın somut olarak hesap edilmesi görüşündedir. İlmi İctihatlar da bu doğrultudadır. (BGE 77 11308 jdt 952 I 304, Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümleri C.1.1985, s.822) Federal Mahkeme, ölümler halinde, iratların sermayeye çevrilmesinde ölüm tarihinin esas alınması gerektiği şeklinde içtihadını değiştirmiş ise de, (BGE 84 II 300 jdt. 1959 I 444 - 445) bu değişiklik haksız fiil sonucu ölen kişinin bu fiil olmaması halinde de hüküm tarihine kadar sağ kalmaması ihtimali bulunduğu, gerek ortalama yaşama hadlerine, gerekse ekonomik faaliyet sürelerine ait istatistikler ölüm tarihindeki yaşlara göre düzenlendiği için iratların sermayeye çevrilmesinde bu tarihin esas tutulması gerektiği görüşünden kaynaklanmakla ve doktrinde eleştirilmektedir. (Tekinay Destekten Mahrum Kalma Tazminatı s. 226227) haksız fiil sonucu ölen kişinin haksız fiil olmaması halinde rapor tanzim tarihine kadar her zaman sağ kalmaması olasılığının bulunması ve istatistiklerin ölüm tarihine göre düzenlenmiş olması, bilinen veriler nazara alınarak rapor tanzim tarihine kadar destek kaybı zararının somut olarak belirlenmesine rapor tanzim tarihinden sonraki zararın da gelirler % 10 oranında artırılıp iskonto edilmek suretiyle varsayıma dayalı olarak hesaplanmasına engel değildir. Örneğin 70 yaşında ölen bir desteğin PMF tablosuna göre bakiye ömrü 9 yıl olup rapor ölüm tarihinden 3 sene sonra düzenlenmişse, 3 senelik destek zararının bilinen verilere göre somut olarak 6 yıllık destek zararının da varsayıma dayalı olarak hesaplanması, istatistiklerin, Aktif ve Pasif dönemlerinde aynı şekilde değerlendirilmesi mümkündür. Ülkemizde zarar hesapları hakimler tarafından yapılmadığından bu hesapların bilirkişi aracılığı ile yapılmasında ülke gerçekleri bakımından zaruret bulunmaktadır. Hüküm tarihinin önceden bilinmemesi nedeniyle bilirkişinin hüküm tarihi itibarıyla iratları sermayeleştirilmesi de mümkün değildir. Yurt sathında uygulamada birlik beden gücü kaybı zararının hesaplanmasında rapor tanzim tarihine kadar gerçekleşen zararın bilinen veriler nazara alınarak ve iskontoya tabi tutulmadan somut olarak, rapor tanzim tarihinden sonraki zararın bilinen son gelir nazara alınıp her yıl % 10 oranında artırılmak ve iskonto edilmek suretiyle hesaplanmasında zaruret bulunmaktadır. Bundan ötürü Federal Mahkeme'nin içtihat değiştirmesine rağmen ölümler nedeniyle destek kaybı zararının hesabında da bu ilkenin uygulanması Hukuk Genel Kurulu'nun 16.3.1988 tarih, 611/249, aynı tarih 795/269, 13.6.1990 tarih 215/356 ve 1.5.1991 tarih 9-114-238 sayılı kararlarında benimsenmiştir. Bu nedenle mahkemece rapor tanzim tarihine kadar somut olarak hesaplanan ve iskonto edilmemiş zararlar, rapor tanzim tarihinden sonraki bilinmeyen dönemle ilgili varsayıma dayalı olarak bulunmuş zarara hükmedilmiş olması, bu konuda yerleşmiş ve kökleşmiş bulunan içtihatlarla uygundur.” YHGK 1991/9-102 E. 1991/267 K. ve 15.05.1991 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Bu dönemde de ortalama kazanç ve sabit rant yöntemi geçerli olup önceki dönemde olduğu gibi yıl yıl döküm yapılması veya formül yardımıyla hesaplamalar yapılmıştır. Yıl yıl yapılan hesaplamada, 1 liranın her yıl için %10 arttırılıp anaparaya eklenmesiyle ortaya çıkan rakamlar katsayı olarak alınmıştır. Bu katsayılar somut olayın kazanç rakamı ile çarpılarak %10 artışlı kazançlar bulunmuştur.⁵⁰²

TABLO 3.1: 1 Lira İçin %10 Artırım İşlemi İle Bulunan Kn Değeri

YILLAR (n)	%10 ARTTIRIM İŞLEMİ	KATSAYI (Kn)
1	1.0000*1.10	1.1000
2	1.1000*1.10	1.2100
3	1.2100*1.10	1.3310
4	1.3310*1.10	1.4641
5	1.4641*1.10	1.6105

Kaynak: ÇELİK, Ahmet Çelik, Geçmişten Bugüne Tazminat Hesapları, çevrimiçi kaynak; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.html>

Yukarıdaki örnekte olduğu gibi yıllık 100 TL kazancı 5 yıllık zarar süresi kadar %10 arttırarak ortalama kazanç elde etmek istersek;

TABLO 3.2: 5 Yıllık Zarar Süresi İçin %10 Artırım Yapılarak Bulunan Ortalama Kazanç

YILLIK KAZANÇ	%10 ARTIRIM	KAZANÇ
100	1.1000	110
100	1.2100	121

⁵⁰²ÇELİK, Ahmet Çelik, Trafik Kazaları Nedeniyle Tazminat Davaları, Ayrıntılı bilgi için bkz;<http://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.htm>

100	1.3310	133,10
100	1.4641	146,41
100	1.6105	161,05

Kaynak: ÇELİK, Ahmet Çelik, Geçmişten Bugüne Tazminat Hesapları, çevrimiçi kaynak; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.html>

5 yıllık toplam kazanç $110,00 + 121,00 + 133,10 + 146,41 + 161,05 = 671,56$ TL olarak bulunur. Akabinde çıkan miktar artırılan yıla bölünerek, ortalama yıllık kazanç bulunur. Örneğimizdeki 100 TL kazanç ile 5 yıllık süre baz alındığında ortalama yıllık kazanç $671,56/5 = 134,312$ TL olacaktır.

Peşin değeri bulabilmek için şimdide iskonto katsayılarını belirleyelim. İskonto formülünün $1/K_n$ olduğunu belirtmiştik. O halde iskonto katsayıları;

TABLO 3.3: İskonto Katsayılarının Belirlenmesinde Yapılan Hesaplama

YILLAR (n)	% 10 İSKONTO İŞLEMİ	KATSAYI ($1/K_n$)
1	$1.0000/1.10$	0.9090
2	$0.9090/1.10$	0.8264
3	$0.8264/1.10$	0.7513
4	$0.7513/1.10$	0.6830
5	$0.6830/1.10$	0.6209

Kaynak: ÇELİK, Ahmet Çelik, Geçmişten Bugüne Tazminat Hesapları, çevrimiçi kaynak; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.html>

İskonto katsayılarını belirledikten sonra da hesapladığımız yıllık kazanç ortalaması ile her yıl için bulunan bu iskonto katsayılarını çarparak iskonto edilmiş tutarı bulalım;

TABLO 3.4: Peşin Değerin Hesaplanması

YILLAR	ORT. YILLIK KAZANÇ	İSKONTO KS.	PEŞİN DEĞER
1	134,312	0.9090	122,09
2	134,312	0.8264	110,99
3	134,312	0.7513	100,90
4	134,312	0.6830	91,73
5	134,312	0.6209	83,39

Kaynak: ÇELİK, Ahmet Çelik, Geçmişten Bugüne Tazminat Hesapları, çevrimiçi kaynak; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.html>

İskonto edilmiş tutarlar toplamı; $122,09+110,99+100,90+91,73+83,39 = 509,1$ TL peşin değere ulaşılmaktadır. Bu peşin değere olayın özelliklerine göre kusur derecesi veya destek payı gibi unsurlar uygulanarak tazminat hesaplaması yapılır.

Kısa bir hesaplama yapmak için kazanç artışında $K_{n-1}/K-1$ formülünden yararlanmak da mümkündür. Bunun için öncelikle k ve kn değerlerini bilmemiz gerekir. %10 oranlı sistemde $k=1+10/100=1.10$ şeklinde hesaplanacaktır. K_n değerini bulmak için de yukarıdaki tabloda yer alan 5. yılın ulaşım değeri olan 1.6105 katsayısını formülde yerine koyarsak 5 yılın artış katsayısını kısa yoldan bulabiliriz; $1.6105-1/1.10-1 = 6.1051$

TABLO 3.5: $K_{n-1}/K-1$ Formülü İle Oluşan Katsayıların Gösterilmesi

YILLAR	$K_{n-1} / K-1$ FORMÜLÜ	%10 ARTIŞ KATSAYISI
1	$1.1000-1/1.10-1$	1.0000
2	$1.2100-1/1.10-1$	2.1000
3	$1.3310-1/1.10-1$	3.3100
4	$1.4641-1/1.10-1$	4.6410

5	1.6105-1/1.10-1	6.1051
---	-----------------	--------

Kaynak: ÇELİK, Ahmet Çelik, Geçmişten Bugüne Tazminat Hesapları, çevrimiçi kaynak; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.html>

Şimdi de kısa yoldan iskonto işlemi için $K_n-1/K_n(K-1)$ formülünü uygulayalım;

TABLO 3.6: $K_n-1/K_n(K-1)$ Formülü ile Bulunan Peşin Değer

YILLAR	$K_n-1/K_n(K-1)$	PEŞİN DEĞER
1	$1.0000-1/1.0000(1.10-1)$	0.9090
2	$1.2100 -1 / 1.2100 (1.10-1)$	1.7355
3	$1.3310 -1 / 1.3310 (1.10-1)$	2.4868
4	$1.4641 -1 / 1.4641 (1.10-1)$	3.1698
5	$1.6105 -1 / 1.6105 (1.10-1)$	3.7907

Kaynak: ÇELİK, Ahmet Çelik, Geçmişten Bugüne Tazminat Hesapları, çevrimiçi kaynak; <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.html>

Son olarak da, işleyecek dönem başında 110 TL olan yıllık kazancın 5 yıllık %10 artışlı tutarını ve tazminat hesabına esas ortalama yıllık kazancı $K_n-1/K-1$ formülüyle belirlemeye çalışalım; $110 \cdot 6.1051 / 5 = 671,56 / 5 = 134,312$ TL ortalama yıllık kazanca ulaştık. Görüldüğü üzere yıl yıl doküman şeklinde yapılan hesaplama ile formülle yapılan hesaplama aynı ortalama yıllık kazanç sonucunu vermiştir. Peşin değeri bulmak için de $K_n-1/K_n(K-1)$ formülünü uygulayalım; $134,312 \cdot 3.7907 = 509,14$ TL peşin değere ulaşırız. Bu halde de peşin değer bulduktan sonra kusur oranı veya destek payı gibi unsurlar uygulanarak tazminat miktarı bulunmaktadır.

3.5.2.3. Progressif Rant Hesabı Dönemi

Ortalama kazanç ve sabit taksitli rant yöntemiyle (%10 oranlı) yapılan tazminat hesapları zamanla özellikle işverenler tarafından çok yüksek bulunmaya başlamıştır. Bu nedenle 1993 yılında Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü tarafından işveren temsilcilerinin, SSK yöneticilerinin, Yargıtay üyelerinin ve akademisyenlerin katılımıyla bir sempozyum düzenlenmiştir. Bu sempozyumda Tahir ÇAĞA, Ahmet M. GÖKÇEN, Tevfik GÜRAN tarafından progressif rant sistemi adı altında yeni bir hesaplama yöntemi önerilmiştir.⁵⁰³ Progressif rantın sözlük anlamı “ilerleyen, gelişen, yavaş yavaş artan gelir”dir.⁵⁰⁴ Progressif rant sistemi ise, aynı kazanç unsurunun her yıl için eşit oranda artırılıp eşit oranda iskonto edildiği, esasen kazançların hiç artmayıp sabit kaldığı bir yöntemdir. Yıllık kazanç her yıl için aynı oranda artıp aynı oranda eksiltildiğinden kazanç artışından söz edilmesi matematiksel olarak mümkün değildir. Yargıtay sabit rant sistemine göre basit bir yöntem olarak nitelendirdiği bu yeni hesaplama yöntemini benimsemiş, 1993 yılı sonrasında yeni yöntem uymayan mahkeme kararlarını ard arda bozmuştur.⁵⁰⁵

---

⁵⁰³ KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Esasları, s.71

⁵⁰⁴ AKKOCA, Ahmet, Türk İdari Yargı Sisteminde Maddi ve Manevi Tazminat, Selçuk Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, (Konya,2008), s.30

⁵⁰⁵ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.251

“Başka bir anlatımla, işçinin günlük net geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskonto ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacağı, bilinmeyen dönemdeki kazancının ise; yıllık olarak % 10 artırılıp % 10 iskontoya tabi tutulacağı, 60 yaşına kadar (aktif) dönemde, 60 yaşından sonra da bakiye ömrüne kadar (pasif) dönemde elde edeceği kazançların ortalama yöntemine başvurulmadan her yıl için ayrı ayrı hesaplanacağı Yargıtay’ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir.” Yarg.21. Hukuk Dairesi 1995/905 E. 1995/1093 K. ve 28.03.1995 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Destekten yoksun kalma tazminatı hesabında bilinen devre ile ilgili hesaplama bilinen ücretler üzerinden, bilinmeyen dönem zararı ise Yargıtay’ın bugün için yaygın uygulaması karşısında bilinen en son ücreti yıl yıl %10 artırılarak ve yıl yıl %10 iskonto edilerek belirlenmesi şeklindedir. Türkiye’nin bugün içinde bulunduğu ekonomik konjonktür, ücret artışlarının muayyen bir süreden sonra durduğu ve bir yıllık mevduat faizinin ulaştığı düzey, ülke gerçekleri, milli gelirdeki artış ve bu artışlardan çalışanlara ayrılabilen pay oranları gibi unsurlar ve ücret artışlarıyla iskonto oranı arasında bulunması gereken ve Yargıtay’ca uygulanan denklik kuralı karşısında, bilirkişi raporunda (destek süresince ortalama ücret ve tüm yılların sabit katsayı ile çarpımı şeklindeki ücret ve iskonto haddi kabul edilerek) belirlenen oranların kabulü mümkün değildir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 1999/2466 E. 1999/3326 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Yargıda çok uzun yıllar "sabit taksitli rant" formülleriyle yapılan hesaplar geçerli sayılmış iken Yargıtay, 1993 Ankara Sempozyumunda varılan uzlaşma sonucu "progressif rant" olarak adlandırılan kolay anlaşılır, basit bir hesaplama yöntemini uygulamaya koymuştur. Yaşam tablosu ise; halen yargıda ve Sosyal Güvenlik Kurumunda uygulanması zorunlu olan PMF-1931 Yaşam Tablosu'dur.” Yarg. 3. Hukuk Dairesi 2014/20408 E. 2015/7270

Progresif rant yönteminde bilinen dönemde mevcut veriler göz önünde bulundurulur, artırma ve iskontoleme işlemleri yapılmaz. Bilinmeyen aktif dönem için de bilinen dönemin son aylık ücreti yıl kazancına dönüştürülerek %10 artırım ve %10 iskonto işlemine tabi tutularak hesaplama yapılır.⁵⁰⁶ Pasif dönem içinse, bu dönemde bir kazanç söz konusu olmayıp desteklik yardım ve hizmet ederek gerçekleştiğinden, bir değer ölçüsü olarak rapor tarihinde en son bilinen asgari ücretin vergi indirimsiz net tutarının (n) yıl sonraki ulaşım değeri üzerinden pasif dönem zararı hesaplanır. Ancak burada pasif dönemin tazminatı olay tarihinden (n) yıl önceden alınacağından, artırım değerinden farklı bir iskonto katsayısı uygulanacaktır. Yani işlemiş aktif dönemde olduğu gibi eşit oranda artırım ve iskonto söz konusu olmayacaktır.⁵⁰⁷

ÇELİK' göre en son bilinen kazancın her yıl için aynı oranda artırılıp aynı oranda eksiltmesini öngören bu sistemde, artırma ve iskonto işlemlerinin yapılması gerekli değildir. Zira aynı rakamın her yıl için eşit oranda arttırılması ve eksiltmesi hep aynı rakamı verecektir. Artırım oranı %5, %20, %50 hatta %200

---

⁵⁰⁶ Başka bir anlatımla, işçinin günlük net geliri tesbit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskontoleme ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacağı, bilinmeyen dönemdeki kazancının ise; yıllık olarak %10 arttırılıp %10 iskontoya tabi tutulacağı, 60 yaşına kadar (aktif) dönemde, 60 yaşından sonrada bakiye ömrüne kadar (pasif) dönemde elde edeceği kazançların ortalama yöntemine başvurulmadan her yıl için ayrı ayrı hesaplanacağı Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir." Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2015/16430 E. 2016/10195 K. 20.06.2016 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

"Tazminatın saptanmasında ise; zarar ve tazminata doğrudan etkili olan işçinin net geliri, PMF 1931 yaşama tablosundan tespit olunan bakiye ömrü, iş görübilirlik çağı, iş görmezlik ve karşılık kusur oranları, Sosyal Sigortalar tarafından bağlanan peşin sermaye değeri gibi tüm verilerin hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde öncelikle belirlenmesi gerektiği tartışmasızdır. Öte yandan tazminat miktarının, işçinin olay tarihindeki bakiye ömrü esas alınarak aktif ve pasif dönemde elde edeceği kazançlar toplamından oluştuğu yönü ise söz götürmez. Başka bir anlatımla, işçinin günlük net geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskontoleme ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacağı, bilinmeyen dönemdeki kazancının ise; yıllık olarak %10 arttırılıp %10 iskontoya tabi tutulacağı, eğer davacının emekli olduğu tarih belli ise bu tarihe kadar aksi halde ise 60 yaşına kadar (aktif) dönemde, 60 yaşından sonrada bakiye ömrüne kadar (pasif) dönemde elde edeceği kazançların ortalama yöntemine başvurulmadan her yıl için ayrı ayrı hesaplanacağı, hesap raporunun Yargıtay denetimine elverişli olması gerektiği Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir. Hal böyle iken somut olayda, kazalının muhtemel yaşama süresinin PMF 1931 yaşama tablosu yerine Dairemizce kabul görmeyen TRH-2010 yaşama tablosuna göre tespit edildiği ve yine sigortalının bilinmeyen dönem kazancının yıllık olarak %10 arttırılıp %10 iskonto yapılmak suretiyle belirlenmesi yerine %5 arttırılıp %5 iskonto yapılarak belirlendiği hesap bilirkişisi raporu kısmına itimat ile neticeye varılması doğru olmamıştır." Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2015/15849 E. 2016/9351 K ve 07.06.2016 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁵⁰⁷ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.364

olsa bile sonuç değişmeyecektir. Aynı yüzde ile yapılacak artırım ve iskonto matematik olarak birbirini yok edecektir. Dolayısıyla artırım ve iskonto için tablolar düzenlenmesine gerek yoktur. Yazara göre “*Kazanç ve Zarar Süresi (Yıl Sayısı)*”nin çarpımı ile işleyecek dönem kazançlarını kısa yoldan bulmak mümkündür.⁵⁰⁸ Ancak Yargıtay uzun bir dönem boyunca artırım-iskonto tablolarını içermeyen ve geleceğin zararını kısa formüllerle hesaplayan bilirkişi raporlarına dayalı mahkeme kararlarını, sırf uzun tablolar içermemesi nedeniyle bozmuştur. Bu durum da iş ve zaman kaybına neden olmuştur. Akabinde ise ÇELİK’in önerdiği kısa formülü benimseyen Daireler de olmuş ancak bu hususta birlik oluşmamıştır. Bazı Yargıtay Daireleri sırf bilirkişi raporunda uzun tablolar bulunmaması nedeniyle önüne gelen mahkeme kararlarını bozmaya devam etmiştir. Öte yandan yazara göre progressif rant sistemi temelsiz bir hesaplama yöntemi olup terkedilmeli ve %5 artırım-iskonto değerli ortalama kazanç ve sabit rant yöntemine dönülmelidir. Zira ülkemizde PMF Fransız tablosu kullanılmakta olup bu tablo da ortalamaları içeren bir sistemdir. Sosyal Sigorta Kurumu’nun bağladığı gelirlerin sermayeleştirilmesinde de bu tabloya dayalı tarifelere uymak zorunludur. Tarife de %5 iskonto emsaline göre düzenlenmiştir. Doğru bir mahsup işleminin yapılabilmesi için tazminat hesaplarında da %5 iskonto esasını kabul eden sermayeleştirme işlemi yapılması zorunludur.⁵⁰⁹

Doktrinde KILIÇOĞLU, progressif rant tekniğinin sade ve kolay olduğunu bu nedenle tercih edilebileceğini belirtmektedir. Bu yöntemin hesap karmaşıklığını bir ölçüde azalttığı ve gelir artışının takibi tazminat prosedürüne uygun olduğunu dile getirmektedir. Ancak yazar progressif rant sisteminin gelecekteki süreyi mutlak almasını eleştirmektedir. Yazara göre ayrıntılı bir istatistiki çalışma yapılmalı ve İsviçre’de olduğu gibi kadın ve erkek nüfusunun ayrı ayrı yaşama ve aktif çalışma sürelerini belirleyen tablolar yapılmalıdır. Desteklenen açısından da aynı tablolara ihtiyaç duyulmaktadır. Tüm bu veriler bir ortalamayı içerdiğinden ortalama ücret ve sabit rant sistemine dönülmesinin daha doğru olacağını

---

⁵⁰⁸ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.253

⁵⁰⁹ ÇELİK, Ahmet Çelik, Trafik Kazaları Nedeniyle Tazminat Davaları: Ayrıntılı bilgi için bkz; <http://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/gecmisten-bugune-tazminat-hesaplari.htm>

belirtmektedir. Bununla birlikte yazar, hesap formüllerinin sigorta matematiğinde kullanılan formüller olması gerektiğini, önceki uygulamalarda kullanılan hesap tekniğinin doğru olmadığını da vurgulamaktadır.⁵¹⁰

3.5.3. Açılan Davalarda Uygulanması Zorunlu Hesap Formülü

Progresif rant yöntemi her ne kadar doktrinde çeşitli nedenlerle eleştirilse de Yargıtay tarafından destek tazminatının hesaplanmasında halen kullanılmakta olan yöntemdir. Progressif rant tekniğinin uygulanması gereği Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin içtihatlarının büyük bir bölümünde şu şekilde açıklanmaktadır; *“Öte yandan tazminat miktarının; işçinin olay tarihindeki bakiye ömrü esas alınarak aktif ve pasif dönemde elde edeceği kazançlar toplamından oluştuğu yönü ise söz götürmez. Başka bir anlatımla, işçinin günlük net geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskontolama ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacağı, bilinmeyen dönemdeki kazancının ise; yıllık olarak %10 arttırılıp %10 iskontoya tabi tutulacağı, 60 yaşına kadar (aktif) dönemde, 60 yaşından sonrada bakiye ömrüne kadar (pasif) dönemde elde edeceği kazançların ortalama yöntemine başvurulmadan ve asgari ücretle her yıl için ayrı ayrı hesaplanacağı Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir.”*⁵¹¹ Yargıtay kararları değişmediği sürece, açılan davalarda

⁵¹⁰ KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Esasları, s.75

⁵¹¹Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2019/897 E. 2019/7566 K. ve 09.12.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Başka bir anlatımla, işçinin günlük net geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskontolama ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacağı, bilinmeyen dönemdeki kazancının ise; yıllık olarak %10 arttırılıp %10 iskontoya tabi tutulacağı, 60 yaşına kadar (aktif) dönemde, 60 yaşından sonrada bakiye ömrüne kadar (pasif) dönemde elde edeceği kazançların ortalama yöntemine başvurulmadan ve asgari ücretle her yıl için ayrı ayrı hesaplanacağı Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2019/185 E. 2019/7425 K. ve 03.12.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“işçinin günlük net geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskontolama ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanacağı, bilinmeyen dönemdeki kazancının ise; yıllık olarak %10 arttırılıp %10 iskontoya tabi tutulacağı, 60 yaşına kadar (aktif) dönemde, 60 yaşından sonrada bakiye ömrüne kadar (pasif) dönemde elde edeceği kazançların ortalama yöntemine başvurulmadan ve asgari ücretle her yıl için ayrı ayrı hesaplanacağı Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/5397 E., 2019/6072 K. ve 14.10.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Aynı doğrultuda benzer kararlar; Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/4223 E., 2019/4927 K. ve 10.09.2019 T. , Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/3764 E., 2019/4932 K. ve 10.09.2019 T., Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/5880 E., 2019/4514 K. ve 18.06.2019 T., Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/7392

görevlendirilen bilirkişiler, yargıda geçerli progresif rant yöntemine göre hesaplama yapmakla yükümlüdür. Aksi halde yerel mahkeme kararı bozulur ve davaların gereksiz yere uzamasına neden olunur.

Bununla birlikte Yargıtay 10. Hukuk Dairesi iş kazaları rücu davalarına ilişkin içtihatlarında; *“%10 artırım ve iskonto oranı yerine, enflasyon dışlanarak, değişen ekonomik koşullar ve reel faiz oranları nazara alınıp, Sosyal Güvenlik Kurumu ilk peşin sermaye değeri hesaplamalarına paralel olarak %5 oranının uygulanması hakkaniyete uygun olacağı, ayrıca hesaplamalarda TRH-2010 yaşam tablosunun kullanılması gerektiği”* yönünde kararlar vermektedir.⁵¹² Daire

---

E., 2019/4407 K. ve 17.06.2019 T., Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/7257 E., 2019/4243 K. VE 12.06.2019 T., Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/2459 E., 2019/3825 K. ve 16.05.2019 T., Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/6455 E., 2019/3643 E., 13.05.2019 T. Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/4953 E. 2019/3570 K. ve 09.05.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁵¹² *“İşçinin 60 yaşına kadar aktif dönemde günlük net geliri üzerinden, 60 yaşından sonra bakiye ömrü kadar pasif dönemde asgari ücret üzerinden, her yıl için ayrı ayrı hesaplama yapılacağı Yargıtay’ın yerleşmiş görüşlerindedir. İşçinin günlük net geliri tespit edilerek bilinen dönemdeki kazancı mevcut veriler nazara alınarak iskontolama ve artırma işlemi yapılmadan hesaplanmakta, bilinmeyen dönemdeki kazancı ise; önceki uygulamalarda yıllık olarak %10 arttırılıp %10 iskontoya tabi tutulmakta idi. Tazminatların peşin olarak hesaplanması, buna karşılık gelirin taksit taksit elde edilmesi, bu nedenle peşin belirlenen tazminatın her taksitte ödenen kısmın bakiyesinden faiz geliri elde edileceğinden sermayeye ekleneceği nazara alınarak, tazminata esas gelire artırım ve iskonto uygulanmaktadır. Peşin sermayeden elde edilecek yarar reel faiz kadardır. Buna göre önceki uygulamalardaki gibi %10 artırım ve iskonto oranı yerine, enflasyon dışlanarak, değişen ekonomik koşullar ve reel faiz oranları nazara alınıp, Sosyal Güvenlik Kurumu ilk peşin sermaye değeri hesaplamalarına paralel olarak %5 oranının uygulanması hakkaniyete uygun olacaktır.”* Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2017/6065 E. 2020/86 K. ve 14.01.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Peşin sermayeden elde edilecek yarar, reel faiz kadar olduğundan şu durumda enflasyon dışlanmak suretiyle değişen ekonomik koşullar ve reel faiz oranları da gözetilerek % 10 yerine Kurum ilk peşin sermaye değeri hesaplamalarına paralel olarak % 5 oranı uygulanmalıdır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2019/5521 E. 2019/9351 K. ve 02.12.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Tazminatların peşin olarak hesaplanması, buna karşılık gelirin taksit taksit elde edilmesi, bu nedenle peşin belirlenen tazminatın her taksitte ödenen kısmın bakiyesinden faiz geliri elde edileceğinden sermayeye ekleneceği nazara alınarak, tazminata esas gelire artırım ve iskonto uygulanmaktadır. Peşin sermayeden elde edilecek yarar reel faiz kadardır. Buna göre önceki uygulamalardaki gibi %10 artırım ve iskonto oranı yerine, enflasyon dışlanarak, değişen ekonomik koşullar ve reel faiz oranları nazara alınıp, Sosyal Güvenlik Kurumu ilk peşin sermaye değeri hesaplamalarına paralel olarak %5 oranının uygulanması hakkaniyete uygun olacaktır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2019/4886 E. 2019/7646 K. ve 21.10.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Buna göre önceki uygulamalardaki gibi % 10 artırım ve iskonto oranı yerine, enflasyon dışlanarak, değişen ekonomik koşullar ve reel faiz oranları nazara alınıp, ... ilk peşin sermaye değeri hesaplamalarına paralel olarak % 5 oranının uygulanması hakkaniyete uygun olacaktır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2017/4879 E. 2019/6381 K. ve 23.09.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Sosyal Güvenlik Kurumlarının gelir bağlama işlemlerinde kullanılan yöntemle paralellik ve uyum sağlama amacı taşımaktadır.

Ancak destekten yoksun kalma tazminatları ile rücu tazminat davalarında farklı hesaplama yöntemlerinin kullanılması bir takım olumsuz sonuçlara yol açtığı gerekçesi ile doktrinde eleştirilmektedir. ÇELİK'e göre ölüm ve bedensel zararlar nedeniyle açılan davalarda, tazminat hesapları PMF 1931 yaşam tablosu ile progressif rant yöntemine göre, SGK'nın rücu edebileceği miktar ise TRH-2010 yaşam tablosu ile %5 artırım-iskonto değerli rant yöntemine göre hesaplanmakta, bu da arada bir fark oluşmasına ve bu fark da destekten yoksun kalan davacıların haksızlığa uğramasına neden olmakta, sorumlulara ise yarar sağlamaktadır.⁵¹³ Şöyleki; SGK rücu davalarında Kurumun rücu edebileceği miktar 5510 sayılı Kanun 21/1. Maddesine göre “sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı”dır. Bu nedenle rücu davasında, destekten yoksun kalma tazminatı davasındaki progressif rant yöntemine göre hesaplanan tavan aşılamamakta; bundan işveren veya üçüncü kişiler yararlı çıkmaktadır. Buna karşılık kazaya uğrayan işçinin hak sahiplerinin işverene veya üçüncü kişilere karşı açtıkları davalarda bir tavan limiti söz konusu olmayıp SGK ilk peşin değer ne bildirdiyse o miktar tazminattan indirilmektedir. Genellikle de peşin değer daha yüksek, tazminat miktarı daha düşük olduğundan hak sahipleri gerçek hak edişlerini elde edememektedir.⁵¹⁴ Doktrindeki bu eleştirilere rağmen halen daireler arasındaki yöntem farklılıklarının giderilmesi hususunda verilmiş bir içtihadı birleştirme kararı bulunmamaktadır.

3.6. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARA SONUCU

Destekten yoksun kalma zararı belirlenirken öncelikle desteğin gelirinin netleştirilmesi gerekmektedir. Doktrinde hukuka ve ahlaka aykırı yollardan elde

---

“Peşin sermayeden elde edilecek yarar, reel faiz kadar olduğundan şu durumda enflasyon dışlanmak suretiyle değişen ekonomik koşullar ve reel faiz oranları da gözetilerek %10 yerine Kurum ilk peşin sermaye değeri hesaplamalarına paralel olarak %5 oranı uygulanmalıdır.” Yarg. 10. Hukuk Dairesi 2016/17304 E. 2019/3595 K. ve 17.04.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁵¹³ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 246

⁵¹⁴ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s. 247

edilen gelirlerin zarar hesabında dikkate alınmayacağı görüşü hâkimdir. Kanaatimizce bu husus her somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmelidir. Örneğin kayıt dışı şekilde evlere temizliğe giden gündelikçinin vergi ödememesi veya çalışma izni almaması ilgili mevzuata aykırı olsa da gelir tespitinde göz ardı edilmemeli, en azından asgari ücret üzerinden bir hesaplama yapılmalıdır.

Desteğin ücreti belirlenirken gerçek ücretinin tespiti zorunludur. Ancak uygulamada sıklıkla, işverenlerin çalışanların ücretini bordrolarda düşük miktarlardan gösterdiği, SGK'ya eksik bildirimde bulunduğu, aynı şekilde serbest meslek erbabı kişilerin düşük gelirler üzerinden vergi ödedikleri görülmektedir. Bu gibi hallerde örneğin destek hizmet akdi ile çalışıyorsa yaşı, mesleği, kıdemi gibi özellikleri göz önünde bulundurulmalı, sendikalar ile meslek odalarından emsal ücret araştırması yapılmalı, tanık dâhil her türlü delilden faydanılmalıdır. Uygulamada desteğin asgari ücretin altında geliri olduğu, daha yüksek ücret ile çalıştığı ispat edilemediği veya desteğin çalışmadığı durumlarda hüküm anına en yakın asgari ücret değeri esas alınarak hesaplama yapılmaktadır.

Destekten yoksun kalma zararı hesaplanırken çeşitli dönemler belirlenmiştir. Bilinen dönem desteğin ölüm tarihinden hüküm tarihine en yakın bilirkişi hesap raporunun düzenlendiği tarih arasında geçen süreyi kapsar. Bilinmeyen dönem ise desteğin son rapor tarihi veya hüküm tarihinden bakiye ömür sonuna kadar geçecek süreyi kapsamaktadır. Bu dönemde varsayımlara dayanılması zorunludur. Zira ülkenin yaşayacağı enflasyon veya desteğin meslekteki ilerleme durumu gibi geleceğe ilişkin birçok husus önceden kesin olarak bilinemez. Bu dönemde kendi içerisinde aktif ve pasif dönem olmak üzere ikiye ayrılır.

Aktif dönem desteğin çalışıp gelir elde edebileceği iş görebilirlik süre olup Yargıtay çalışma süresinin 60 yaşına kadar süreceği hususunda istikrarlı kararlar vermektedir. Ancak 60 yaşından sonra da çalışabileceğine ilişkin veriler varsa daha kaç yıl çalışacakları önceden hazırlanmış faal ömür tablosuna göre belirlenmektedir. Kanaatimizce bu tablolardan yararlanmak yerine desteğin mesleğinden kıdemli uzman bilirkişilerden daha kaç yıl çalışacağına ilişkin görüş ve rapor alınarak bir sonuca varılmalıdır. Pasif dönem ise desteğin işgörebilirlik

çağının sonundan muhtemel bakiye ömür sonuna kadar devam edecek zamanı kapsamaktadır.

Desteğin net geliri belirlendikten sonra bu gelirden bir kısmını kendi ihtiyaçlarına ayıracağı kabul edilmekte, kalan miktar tüm destek görenler arasında paylaştırılmaktadır. Uygulamada ölenin gelirinin tamamı üzerinden 2 pay kendisine, 2 pay eşine, 1'er pay çocuklarına, 1'er pay da anne ve babasına ayırıldığı kabul edilmektedir.

Destekten yoksun kalma zararı tespit edilirken zarar süresinin de tespiti gerekmektedir. Destek zararı desteğin ölüm tarihinden başlamakta ve desteğin bakım gücünün son bulacağı veya destek görenin bakım ihtiyacının kalmayacağı tarihten hangisi önce ise o tarihte sona ermektedir. En fazla bakım gücü ve bakım ihtiyacı süreleri ise desteğin ve destek görenin muhtemel yaşam süreleri ile sınırlıdır. Ülkemizde muhtemel yaşam süresinin belirlenmesi için yargıda halen geçerli PMF-1931 tablosu kullanılmaktadır.

Bu veriler ışığında destekten yoksun kalma zararı tespit edilmekte akabinde zarardan indirilmesi gereken menfaatler varsa bu menfaatler indirilerek net zarar bulunmaktadır. Doktrinde miras menfaatlerinin destek zararından indirilmesi hususu tartışmalıdır. Kanaatimizce, miras kanundan kaynaklanan bir hak olup zarar verici olay yalnızca mirasın destekten yoksun kalan mirasçıya geçişini hızlandırmıştır. Yasal bir hak zarar veren lehine tazminattan indirim nedeni yapılmamalıdır.

TBK'nın 55. maddesi kapsamında sorumluya kısmen veya tamamen rücu edilebilir SGK ödemeleri ile rücu imkânı olan sorumluluk sigortalarında sigorta şirketleri tarafından yapılan ödemeler destek zararından indirilmektedir. Doktrinde can sigortalarından ödenen tazminatların denkleştirmeye tabi tutulup tutulmayacağı tartışmalıdır. Bizce, bu tazminatın kaynağı desteğin hayattayken ödediği primlerdir ve destek bu primleri kendisi ile yakınları yararına ödemiştir. Ayrıca can sigortaları meblağ sigortası olduğundan sigortacının ödediği tazminat

nedeniyle sorumlulara rücu hakkı yoktur. Dolayısıyla can sigortalarından ödenen tazminatlar zarardan indirim nedeni yapılmamalıdır.

Güncel Yargıtay kararlarında henüz çalışma yaşına gelmemiş bir çocuğun ölümü halinde yetiştirme giderlerinin ana babanın destek zararından %5 oranında indirileceği kabul edilmektedir. Dul eşin yeniden evlenme olasılığı da destek zararından indirim nedenidir. Yargıtay içtihatlarında AYİM tarafından oluşturulan yeniden evlenme olasılık tablosu verilerine göre dul eşin olay tarihindeki yaşı üzerinden indirim uygulanacağı vurgulanmaktadır. Kanaatimizce bu tablodan yararlanılsa bile dul eşin kişisel özelliklerinin de göz önünde bulundurulması gerekir. Öte yandan dini nikâhlı eşin evlenme ihtimalinin daha yüksek olduğundan bahisle tazminatından daha fazla bir indirim yapılmaktadır. Ancak bu indirim özellikle kırsaldaki kadınların mağduriyetine yol açtığından isabetli değildir.

Destekten yoksun kalma zararı bu esaslar dâhilinde netleştirildikten sonra hâkim tarafından tazminat miktarı takdir edilmektedir. Hâkimin takdir yetkisini kullanırken tazminattan indirim nedeni olarak değerlendirebileceği haller; zarar verenin kusurunun ağırlığı, desteğin ortak kusuru, desteğin zararı doğuran fiile önceden razı olması, zarar verenin yoksulluğa düşecek olması, hatır işleri, beklenmeyen hal, üçüncü kişinin kusuru, zarar miktarının çok fazla olması ve uzak illiyet bağıdır. Hâkim koşulları sağladığına kanaat getirdiği takdirde bu haller kapsamında tazminattan indirim yapabilecektir.

Ölüm ve bedensel zararların tazminata dönüştürülmesi hususunda uygulamada kurumlar arası birlik bulunmamaktadır. Yargıtay 1993 yılından itibaren destek tazminatı hesaplanırken progressif rant tekniğinden yararlanılacağı yönünde kararlar vermektedir. Bu teknikte, aynı kazanç unsuru her yıl için eşit oranda arttırılıp eşit oran iskonto edildiğinden esasen kazançların hiç artmayıp sabit kalmaktadır. Bu yöntemde bilinen dönemde mevcut veriler göz önünde bulundurulduğundan arttırma ve iskontolama işlemleri yapılmaz. Aktif dönemde ise bilinen dönemin son aylık ücreti yıl kazancına dönüştürülerek %10 oranında artırım ve iskontolama işlemi yapılır. Pasif dönem de ise desteklik yardım ve

hizmet şeklinde gerçekleştiğinden rapor tarihindeki en son bilinen asgari ücretin vergi indirimsiz net tutarının (n) yıl sonraki ulaşım değeri üzerinden zarar hesaplanmaktadır.

Yargıtay 10. Hukuk Dairesi ise iş kazası rücu davalarına ilişkin içtihatlarında ise %5 arttırım-iskonto değerli rant sistemi ve TRH-2010 yaşam tablosunu kullanmaktadır. Bu nedenle rücu davasında, destekten yoksun kalma tazminatı davasındaki progressif rant yöntemine göre hesaplanan tavan aşılammakta; bundan işveren veya üçüncü kişiler yararlı çıkmakta, hak sahipleri gerçek hak edişlerini elde edememektedir. Dolayısıyla bir an önce içtihat birliğine gidilmesi ve uygulamada birliğin sağlanması gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA ÖDEME BİÇİMİ VE UYGULANACAK FAİZ

4.1. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINDA TAZMİN BİÇİMİ

Sorumluluk hukukunda maddi tazminat, aynen veya naklen olmak üzere iki farklı şekilde tazmin edilmektedir. Aynen tazminde, zarar verici olay gerçekleşmeseydi zarar gören hangi hal ve şartlarda olacaksa, zarar sonrası da o şartların sağlanması amaçlanmaktadır. Bu nedenle zarar verici fiilin meydana geldiği an ve o andaki şartların tespit edilmesi oldukça önemlidir. Zarar meydana gelmeden önceki durum birebir aynı şekilde meydana getirilemiyorsa da benzer durumun yerine getirilmesi yeterli görülmektedir.⁵¹⁵ Aynen tazminde uzun matematik hesaplamalarına ihtiyaç duyulmamaktadır. Bunun yerine, haksız olarak alınan şeyin semereleriyle iade edilmesi, aynı türden misli eşya ile değiştirme, zarar gören şeyin onarımı gibi farklı metodlar bulunmaktadır. Doktrinde bu yöntemin,

---

⁵¹⁵ NARTER, Sami, a.g.e, s.114

özellikle paranın değerinin sürekli değişkenlik gösterdiği ülkelerde uygulanması gerektiği savunulmaktadır.⁵¹⁶

Destekten yoksun kalma tazminatının niteliği gereği aynen tanzimin uygulanması çoğunlukla mümkün değildir. Zira ölüm halinde zarar verici olayın hedefi insan vücudu olduğundan bunun aynen ve çok benzer şekilde telafisi yoktur. Mahkeme kararıyla destek yerine başka birinin ikamesi de mümkün değildir. Dolayısıyla destek zararı genellikle nakden tazmin edilecektir. Destek zararının aynen tanzim ile ödenmesi ancak çok kısıtlı şekilde istisnai hallerde düşünülebilir. Örneğin düzenli olarak bir öğrenciye kitap, kırtasiye vb. yardımda bulunan iş insanının ölümünde, sorumlunun da aynı nitelikteki eşyaları destek görene temin etmesine hükmedilebilir.⁵¹⁷

Nakden tazminde ise, meydana gelen zarar para ödeme suretiyle giderilmeye çalışılır ve malvarlığı zarara neden olan eylem olmasaydı arz edeceği değere ulaştırılır. Nakden tazmin, tek seferde yapılan ödeme veya gelir bağlanması şeklinde söz konusu olabilir. Mağdurun zararı, tek seferde ödenmek suretiyle karşılanırsa buna sermaye tahsisi şeklinde nakden tazmin denilmektedir.⁵¹⁸ Mağdurun zararı belirli zamanlarda ödenmek suretiyle karşılanırsa buna da irat tahsisi şeklinde nakden tazmin denilmektedir.⁵¹⁹ Aynen tazminin ölüm ve bedensel zarar hallerinde uygulama zorluğu bulunması nedeniyle bu hallerde nakden tazmin ön plana çıkmaktadır.

Hukuk sistemimizde tazminatın ödenme biçimi hususunda hâkime takdir yetkisi tanınmıştır. Türk Borçlar Kanunu'nun 51. Maddesi uyarınca; "*Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler.*" Bu kapsamda, hâkim tazminatın ödenme şeklini tayin ederken serbest olup tarafların talepleri ile bağlı değildir. Hâkim tazminat miktarının bir kısmının sermaye bir kısmının ise irat şeklinde ödenmesine de karar

---

⁵¹⁶ KILIÇOĞLU, Mustafa, a.g.e, s.190

⁵¹⁷ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.319

⁵¹⁸ NARTER, Sami, a.g.e, s.115

⁵¹⁹ TİFTİK, Mustafa, a.g.e, s.65

verebilir. Örneğin işlemiş tazminatın sermaye şeklinde, işleyecek tazminatın ise irat şeklinde ödenmesine karar verilebilmektedir.⁵²⁰

4.1.1. İrat Şeklinde Ödeme

4.1.1.1. Genel olarak İrat Şeklinde Ödeme

Destekten yoksun kalma tazminatında amaçlanan desteğini yitiren kişiye ölümden önceki yaşam düzeyini sürdürebilme olanağı tanımaktır. Zira destek ölmeseydi, destek görenlerin ihtiyaçlarını aylarca veya yıllarca düzenli ve sürekli olarak gidereceği kabul edilmektedir. Bu kapsamda destek öldükten sonra da tazminatın periyodik olarak irat şeklinde yapılmasının, destek tazminatının amacına daha uygun olduğu düşünülmektedir.⁵²¹

GÖKYAYLA'ya göre, destekten yoksun kalma tazminatında destek görenin ihtiyaç süresi ve yaşama süresi önceden net olarak bilinemeyeceği için tazminata irat şeklinde hükmedilmesi isabetlidir. Yazar, bakım ihtiyacı sona erdiğinde veya destek gören de öldüğünde iradın da sona ereceğini vurgulamakta ve böylece destek görenlerin zararının tam ve doğru şekilde tazmin edileceğini savunmaktadır.⁵²²

İYİMAYA'ya göre de tazminatın irat şeklinde belirlenmesi, zararı doğuran olaydan önceki durumu gelir bazında geri getirmektedir. Zira bu halde, destekten yoksun kalanlar destekleri yaşıyormuş gibi gelir almaktadır. Bu da tazminatın amacıyla birebir örtüşmektedir. Yazar ayrıca tazminatın sermaye olarak belirlenmesini, bilgisiz ve tecrübesiz zarar görenler için sakıncalı olduğu gerekçesi ile de eleştirmektedir. Yazara göre müsrifler, savurganlar gibi büyük

---

⁵²⁰ TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.218 Naklen; "65 Yaşına kadar kendisine maddi tazminat takdir edilen ölünün babasının bu yaştan sonra daha kaç sene yaşayacağı malum bulunmamış ve maddi zararın tazmin ve telafi şeklinin tayini yargıcın takdirine ait bulunmuş olduğundan baba için 65 yaşına kadar nakden ve bu yaştan sonra irat şeklinde maddi tazminat tayin ve hükmedilmesinde bir sakınca görülmemiştir." Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 1948/5653 E. 1948/5083 K. ve 30.11.1948 T.

⁵²¹TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.215; TANDOĞAN, Haluk, Mesuliyet, s.294; GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.320

⁵²²GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.321

miktardaki paraları idare edemeyecek olanlar sermaye olarak ödenen parayı hızla tüketerek, yeniden yardıma muhtaç hale gelme tehlikesi altına girecektir. Bu yüzden de bu kimseler lehine irat şeklinde tazminata hükmedilmesi daha faydalı görülmektedir. Yazar ayrıca, tazminat miktarının çok yüksek olduğu hallerde, irat şeklinde tazminata hükmedilmesinin ödeme kolaylığı sağlaması bakımından da avantajlı olduğunu vurgulamaktadır. Bu halde edimler zaman içine yayılacağından işletmeler ve zarar görenler için sermaye şeklinde tazminatta olduğu gibi “kapatma/teşebbüsten vazgeçme/çökertme” tehdidi oluşturmayacaktır.⁵²³

Ancak tüm bu olumlu yönlerine rağmen doktrinde çoğunluk tarafından irat şeklinde tazminata hükmedilmesi eleştirilmektedir.⁵²⁴ Zira kronik olarak enflasyonun bulunduğu ülkemizde, tazminatın irat şeklinde ödenmesi halinde, bir süre sonra irat miktarları bir hayli yetersiz kalabilir. Bu durumda destek görenin ihtiyaçlarının karşılanamama riski doğacaktır. Ayrıca sorumlunun iratları ödememesi halinde, zarar gören her defasında hukuki yollara başvurmak zorunda kalacaktır. İratların uzun yıllar ödenmesinin gerekli olduğu hallerde bu durum zarar göreni maddi ve manevi olarak yıpratabilecektir.⁵²⁵

Ayrıca Türk Borçlar Kanunu’nun 51/2. fıkra hükmü uyarınca, tazminata irat şeklinde hükmedildiği hallerde, borçlu güvence göstermek zorundadır. Güvencenin amacı iratların ödenebilirliğini garanti altına almaktır. Bu güvencenin şekli ve miktarı ise hâkimin takdir yetkisine göre belirlenmektedir. Uygulamada en çok tercih edilen teminat türleri gayrimenkul rehni ve banka teminat mektuplarıdır. Ancak hâkim düşük bir güvence ile yetinmemekte iken sorumlunun her zaman yüksek tutarlı bir teminat mektubu bulması kolay değildir. Teminat olarak bir taşınmaz ipoteği de taşınmazın alım satımını güçleştirmektedir. Dolayısıyla teminata ilişkin TBK 51/2 madde hükmünün amaca uygun şekilde uygulanması kolay olmamaktadır. GÖKYAYLA bu halde, irat taksitlerinin

---

⁵²³ İYİMAYA Ahmet, “Tazminatın İrat Şeklinde Belirlenmesi”, TBB Dergisi, S.1, (Ankara,1990) s.24 vd. Ayrıntılı bilgi için bkz; <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m1990-19901-1037>

⁵²⁴ UÇAKHAN, Sema, a.g.e, s.782; TEKİNAY Selahattin Sulhi, Destek, s.217

⁵²⁵ NÖMER, Haluk, a.g.e, s.212

ödenememe rizikosunun sigorta ettirilmesini alternatif bir çözüm yolu olarak önermektedir.⁵²⁶

Tüm bu sebeplerden ötürü, doktrinde genel olarak irat şeklinde ödemedden kaçınılması gerektiği, ancak irat süresinin uzun olmaması kaydıyla sorumlunun maddi durumu iyiye irat şeklinde tazminata hükmedilmesi kabul edilmektedir.⁵²⁷ Örneğin dul eş lehine destek tazminatına hükmedilirken, dul eşin yeniden evlenme ihtimali görülüyorsa, yeniden evleninceye kadar irat şeklinde tazminata hükmedilmesinin daha doğru bir çözüm olacağı belirtilmektedir.⁵²⁸

4.1.1.2. İrat Türleri

Tazminatın irat şeklinde ödenmesine karar verilmesi halinde, aylık, üç aylık, altı aylık veya bir yıllık gibi irat süreleri belirlenmektedir. Bu belirleme yapılırken, desteğin destek görene yapacağı yardımların sıklığı ve aralığı göz önünde bulundurulur. İrat ödemeleri kural olarak desteğin ölüm gününden başlar ve her devrenin başında peşin olarak ödenir. Ödenecek irat miktarının sabit olması zorunlu değildir. Zamanla artan iratlar da belirlenebilir.⁵²⁹ Öte yandan hâkimin iradın kesilmesini belirli bir olaya veya şarta da bağlayabileceği de kabul edilmektedir. Dul eşin yeniden evleninceye kadar irat şeklinde tazminat ödenmesine karar verilmesi buna örnektir. Burada irat süresi, dul eşin evlenme durumuna göre kesilecektir.

İrat türlerinden ilki sürekli iratlardır. Bu iratlar hayat boyu sürer ve destek görenin ömrü boyunca destek görene ödenmektedir.⁵³⁰ Bu irat türünde dikkat edilmesi gereken husus, destek gören ile yaşasaydı destekten hangisinin daha önce öleceğinin tespit edilmesidir. Eğer destek yaşasaydı muhtemelen destek görenden

---

⁵²⁶ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.323

⁵²⁷ UÇAKHAN, Sema, a.g.e, s.782

⁵²⁸ TEKİNAY Selahattin Sulhi, Destek, a.g.e, s.321; GÜRBÜZ, Metin, a.g.e, s.148

⁵²⁹GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.325; TEKİNAY Selahattin Sulhi, Destek, s. 217; UÇAKHAN, Sema, a.g.e, s.787

⁵³⁰ UÇAKHAN, Sema, a.g.e, s.624; GÜNDÜZ, Hakan, a.g.e, s.89

önce öleceği tespit ediliyorsa, hayat boyu değil desteğin muhtemel yaşam süresinin sonuna kadar hükmedilecektir.⁵³¹

Bir diğer irat türü de ertelenmiş iratlardır. Ertelenmiş irata, ileriki bir tarihten başlayarak hükmedilir. Bu irat türünün amacı, olayın olduğu tarihten bir süre sonra başlayacak zararları karşılamaktır. Dolayısıyla farazi desteğin ölümünde bu tür irada hükmedilebilir. Küçük bir çocuğun ölümünde, anne ve baba lehine çocuğun muhtemelen gelir elde etmeye başlayacağı tarihten itibaren irada hükmedilmesi buna örnektir.⁵³²

Kısaltılmış iratta ise irat derhal bağlanmakta ancak bir süre sonra kesilmektedir. Bu irat türü desteğin iş görebilme süresinin sonuna kadar belirlenir. Ana babanın ölümü halinde çocuğa bu şekilde iratlar verilmektedir.⁵³³ Destekten yoksun kalma zararını doğuran olaydan daha sonra bağlanıp belirli bir süre devam eden iratlara ise ertelenmiş ve kısaltılmış iratlar denilmektedir.⁵³⁴ İki kardeşten büyük olanın ölmesi halinde geride kalan kardeşe bağlanacak irat bu irat türüne örnek olarak gösterilebilir.⁵³⁵

4.1.2. Sermaye Şeklinde Ödeme

4.1.2.1. Genel Olarak Sermaye Şeklinde Ödeme

Uygulamada destekten yoksun kalma tazminatında takdir edilen tazminatın, genellikle sermaye şeklinde ödenmesine karar verilmektedir. Sermaye şeklinde ödeme yönteminde destek görene toplu bir ödeme yapılmaktadır.⁵³⁶ Bu ödeme yöntemi, mahkeme tarafından muhtemel ihtiyaç ve yaşam süresinden yola çıkılarak hesaplanan tazminatın destek görene peşin olarak ödenmesi olarak

---

⁵³¹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.327

⁵³² UÇAKHAN, Sema, a.g.e, s.624; GÜNDÜZ, Hakan a.g.e, s.89; GÖKYAYLA, Kadir Emre: a.g.e, s.354

⁵³³ PİRİ DÖNMEZ, Yasemin, Türk Hukukunda Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, (Ankara,2010), s.89

⁵³⁴ UÇAKHAN, Sema, a.g.e, s.624

⁵³⁵ PİRİ DÖNMEZ, Yasemin, a.g.e, s.89

⁵³⁶ ÇAĞA, Tahir, “Ölüme Sebebiyet Halinde Müteveffanın Yardımından Mahrum Kalanlara Verilecek Maddi Tazminatın Tayini Meselesi”, Adalet Dergisi, S. 4, s. 434-458, (Ankara, 1950), s. 456; KARAHASAN, Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku, s.342; NOMER, Haluk, a.g.e, s. 98

adlandırılabilir. Bu yöntem ile destek gören tazminatını tek seferde almakta ve paranın değerinde meydana gelebilecek düşmeler ile ileride tazminatının ödenememesi riskine karşı da korunmaktadır. Ayrıca toplu para almak destek görene yeni bir iş kurma gibi imkânlar sağlayabilecektir.⁵³⁷ Bizce de ülkemizin ekonomik durumu, enflasyon oranı, paranın değer kaybı gibi değişkenler düşünüldüğünde destek görene toptan bir ödeme yapılması irat şeklinde ödeme yerine tercih edilmelidir. Nitekim bu tazminat şeklinde destek gören para değişimlerine karşı kendini güvence altına almaktadır. Ayrıca destek gören ile sorumlu arasındaki hukuki ve sosyal ilişkinin tek bir ödeme ile sona ermesi destek gören açısından psikolojik olarak daha isabettir. Zira irat biçimde tazminde, destek gören, tazminat sorumlusu ve ölüm olayını birçok kez hatırlamakta iken sermaye şeklinde tazminde tek bir ödeme sonrası taraflar arası ilişki sona ermektedir. Böylece destek görenin düzenli aralıklarla olarak acısının tazelenmesi de engellenmiş olur.

Bununla birlikte sermaye şeklinde tazminin de bir takım sakıncaları bulunmaktadır. Bilindiği üzere destekten yoksun kalma zararı, muhtemel yaşam süreleri, muhtemel bakım ihtiyacı ve gücü kıstaslarına dayanmaktadır. Bu zarar varsayımlara dayanmakta olup kesin ve net bir miktar hesaplanması mümkün değildir. Zira gerek yaşam süreleri gerekse bakım ihtiyacı ve gücü olguları önceden kesin bir şekilde belirlenemez. Örneğin çocuk on beş yıllık muhtemel ihtiyaç süresine göre hesaplanan tazminatı aldıktan birkaç ay sonra ölebilir. Bir nişanlı da beş yıllık süre üzerinden hesaplanan tazminatı aldıktan çok daha kısa bir süre sonra evlenebilir. Bunun tam tersi olacak şekilde, muhtemel yaşam süresine göre tazminat alan bir anne, hesaplanandan çok daha uzun bir süre yaşayabilir. Bu gibi durumlarda zarar tam anlamıyla karşılanmamış olabilir veya zararın azalmasıyla fazladan ödeme yapılması gibi bir problem doğabilecektir. Yine sermaye şeklinde ödeme zarar sorumlusu açısından da ödeme zorluğu yaratabilmektedir.

---

⁵³⁷ GÖKYAYLA, Kadir Emre: a.g.e, s.327; TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.219; NOMER, Haluk, a.g.e, s.212

4.2.2.2. Sermaye Şeklindeki Tazminatın Hesaplama Yöntemi

Doktrinde toptan yapılacak ödemelerde sermayenin olduğu gibi ödenmemesi, destek görenin tazminatı erken aldığı oranda bir indirim yapılması gerektiği ileri sürülmektedir. Aksi halde, zarar görenin fazla bir ödeme elde edeceği, tazminat sorumlusunun da ağır bir ödeme yükümlülüğü altına gireceği düşünülmektedir.⁵³⁸

Bu kapsamda sermaye şeklinde tazminde öncelikle, desteğin destek görene düzenli ve sürekli şekilde yaptığı ve yapacağı yardım miktarı tespit edilmelidir. Bu şekilde periyodik iratların her birinin miktarı bulunur. İkinci aşama olarak muhtemel irat süresinin belirlenmesi gerekir. Bu süre hem desteğin muhtemel yardım süresine hem de destek görenin muhtemel bakım ihtiyacına göre belirlenmektedir. Burada desteğin aktif ve pasif dönemdeki ayrı ayrı zarar miktarı bulunur. Üçüncü ve son aşama olarak da iratların toptan ve peşin ödenmesi nedeniyle hesaplanan miktar hüküm tarihi itibarıyla sermayeleştirilir. Akabinde hesaplanan tazminat toplamı üzerinden, peşin ve toptan ödeme nedeniyle fazladan ödenecek faiz alacağının da indirilmesi gerekmektedir. Zira destek yaşasaydı, destek görenler hiçbir zaman iratların karşılığı olan yardımları toplu bir şekilde alamayacaktır. Faiz miktarında indirim yapılmaması ise destek görenin haksız kazanç sağlamasına neden olacaktır. Faiz miktarı, her iradın ne kadar süre önce ödendiği dikkate alınarak ve önceden hazırlanmış cetvellerden yararlanılarak hesaplanmaktadır. Tazminatın toplu bir şekilde elde edilmesi nedeniyle yapılacak faiz indirimi denkleştirme ile karıştırılmamalıdır. Ancak zararın azalmasına yol açan menfaatler denkleştirmeye tabidir. Toptan ödeme nedeniyle yapılacak indirim ise zarar ile değil tazminat miktarıyla ilgilidir.⁵³⁹

4.1.3. Hesaplama Başlangıç Tarihi Sorunu

Doktrinde tartışılan bir diğer konu da iratların sermayeye çevrilme tarihidir. TEKİNAY'a göre iratların sermayeleştirilmesinde ölüm tarihi esas alınmalıdır. Ölüm tarihinin esas alınmasının temel nedeni, destek o gün ölmeseydi, daha ne

⁵³⁸ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.329; TANDOĞAN, Haluk, Mesuliyet, s.295

⁵³⁹ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.330

kadar süre yaşayacak olduğunun önceden belirlenememesidir. İratların sermayeye çevrilmesinde hüküm tarihi esas alınır, destek görenin ortalama yaşam süresi, ölüm tarihindeki ortalama yaşam süresine göre daha uzun olabileceğinden destek gören lehine fazla bir tazminata hükmedilmiş olur. Bu da sebepsiz zenginleşme teşkil eder. Ayrıca özellikle yaşlı olduğu durumlarda destek görenin hüküm tarihinde hayatta olacağı da kesin değildir. Destek görenin hüküm tarihinden önce öldüğü durumlarda sermayeleştirmenin hüküm tarihinde yapılması farklı ve karışık hususları da gündeme getirebilecektir.⁵⁴⁰ TANDOĞAN ise iratların sermayeleştirilmesinde hüküm tarihinin esas alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Yazara göre hüküm tarihine kadar olan zararlar somut olarak tespit edilebilir, bu nedenle sermayeleştirilemez. Bu tarihten sonraki zararların hesabında hüküm tarihi baz alınmalıdır. Yargıtay'ın görüşü de bu doğrultudadır.⁵⁴¹

Destek görenin toptan alacağı ödemedi, iratların sağlayacağı faizler indirildikten sonra destek görenin ödenecek tazminatı işleterek elde edeceği menfaatler bulunması durumunda, kazanılan bu menfaatler de tazminatın belirlenmesinde göz önünde bulundurulacak mıdır? Doğal olarak, teşebbüs yeteneğine sahip bir destek görenin, sermaye şeklinde ödenen tazminatın bir kısmını finansal olarak iyi yöneterek bakım ihtiyacından kurtulması mümkündür. TEKİNAY' a göre; hâkim destek görenin bilgisi, tecrübesi ve teşebbüs gücüne göre eline geçen sermayeden fazladan kazanç sağlayabileceği kanısına varırsa hükmedeceği tazminattan ikinci

⁵⁴⁰ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.333; TEKİNAY, Selahattin Sulhi, a.g.e, s.227

⁵⁴¹ “b) Hüküm (veya rapor) tarihinden sonraki döneme ilişkin zararın saptanması varsayımlara dayanmakla birlikte mümkün oldukça gerçeğe en yakın bir hesap yöntemi uygulanmalıdır. Bu nedenle, hüküm tarihinden sonraki gelecek yıllar için zarar ve tazminatın hesabı, uygulamada olduğu gibi yıllık ortalama gelir esas alınarak değil, ölenin veya zarar görenin, hüküm (veya rapor) tarihindeki net geliri esas alınıp, bu tarihten itibaren ileriye yönelik her yıl için ayrı ayrı (yıllık taksitler halinde) 10 oranında artırılmak suretiyle yapılmalıdır. Bu şekilde belirlenen yıllık zararlar, yine hüküm (veya rapor) tarihi itibarıyla ayrı ayrı iskontoya tabi tutularak peşin sermaye değerleri bulunmalıdır. Çalışılmayan pasif (yaşlılık) dönemine ilişkin zarar da, yine aynı yöntemle yıllara göre hesaplanıp, hüküm tarihindeki peşin değeri bulunmalıdır. Böylece, ikinci dönem için hesaplanan toplam tazminat tutarlarından, hüküm tarihinde yürürlükte bulunan katsayı ile bağlanan sigorta gelirlerinin, bu tarihten sonra ödenecek bölümünün peşin değeri Kurum'dan sorulup tespit edildikten ve birinci dönemden artan gelir varsa eklendikten sonra, düşülmesi gerekir. Bu dönem için belirlenen tazminata, hüküm tarihinden başlamak üzere yasal faiz yürütülmelidir.” YHGK 1995/9-679 E. 1995/898 K. ve 01.11.1995 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

bir indirim yoluna gidebilir.⁵⁴² Yazara göre alacağı tazminatı gelir getiren bir işte kullanabilecek bir destek, bu imkânı bulunmayan bir başka desteğe oranla bakım ihtiyacından daha erken kurtulacaktır. O halde bakım ihtiyacı ortadan kalktığı oranda tazminatın da azaltılması destek tazminatının amacına uygundur. GÖKYAYLA da Tekinay'ın bu görüşüne katılmakla birlikte ödenecek destek tazminatı sayesinde elde edilecek fazla menfaatlerin indirilmesinin Türk Hukukunda uygulama alanı bulamadığını ifade etmektedir. Yazara göre Türk uygulamasında genellikle dul ev hanımı kadınlar ile küçük çocuklar destek tazminatı talep etmektedir. Bu kişiler de genellikle iş tecrübesi ile teşebbüs kabiliyetine sahip değildir. Dolayısıyla söz konusu indirim hukukumuzda ancak istisnai olarak uygulanabilecektir.⁵⁴³

4.2. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATINA UYGULANACAK FAİZ

4.2.1. Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Uygulanacak Faizin Niteliği

Destekten yoksun kalma tazminatında uygulanacak faiz niteliği itibariyle bir gecikme yani temerrüt faizidir. Bu nedenle ölüm olayının sorumlusu ihtar ile temerrüde düşmektedir. Ancak haksız fiillerden kaynaklanan destekten yoksun kalma davalarında sorumlunun ihtara gerek duyulmaksızın temerrüde düşeceği kabul edilmektedir.⁵⁴⁴

Hangi faiz türünün uygulanacağı ise somut olay incelenerek belirlenmelidir. Kanunlarda faize ve türüne ilişkin özel bir hüküm yoksa ve faiz oranı sözleşme ile daha yüksek kararlaştırılmamışsa, yasal faiz uygulanmaktadır. Dolayısıyla destekten yoksun kalma tazminatında da, zarara yol açan olay ticari ilişkiden kaynaklanmıyorsa “yasal faiz” uygulanacaktır.⁵⁴⁵ Ancak her iki taraf için ticari

⁵⁴² TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Destek, s.228

⁵⁴³ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.335

⁵⁴⁴ GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.335

⁵⁴⁵ ÇELİK Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.489; NARTER Sami, a.g.e, s.653 Naklen; “Davacı tarafça temerrüt faizi olarak avans faizi istenilmiştir. Davalının sigortaladığı ve kazaya neden olan araç hususi bir araçtır. O halde davada temerrüt faizi olarak yasal faize hükmedilmesi

sayılan ilişkilerde, tarafların tacir sıfatı taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, sözleşmeye aykırılık veya haksız fiilden kaynaklanan davalarda ticari faiz uygulanması gerekecektir.⁵⁴⁶ Örneğin ücret karşılığı yolcu taşıma, özel hastane işletmeciliği veya ticari amaçla alınan üründen zarar görülmesi sonucu açılacak davalarda ticari faiz (avans faizi) istenebilecektir.⁵⁴⁷

Türk Ticaret Kanunu'nun 781. ve 1301. maddeleri uyarınca sigorta şirketleri zarar görene ödedikleri miktar için halef olarak kazada kusurlu olan kimse aleyhine rücu davası açmaktadır. Bu davalarda da, sigorta şirketinin davalı olarak gösterdiği kimseye ait araç otobüs ve taksi gibi ticari bir araç ise ödeme gününden itibaren ticari faize hükmedilmektedir.⁵⁴⁸

Destekten yoksun kalma tazminatında faize hükmedilebilmesi için destekten yoksun kalanın talepte bulunması şarttır. Davacı, dava dilekçesinde faiz türü ve faiz başlangıç tarihini hukuka uygun şekilde belirtmiş ise mahkemece asıl alacak ile birlikte faize de hükmedilir. Ancak davacı, dava dilekçesi ile faiz talebinde bulunmamış, bu talebi unutmuşsa, taleple bağlılık ilkesi gereğince faize hükmedilmez. Davacının artık ıslah ile de faiz isteyemeyeceği kabul edilmektedir.⁵⁴⁹ Bu halde davacı, o güne kadar birikmiş faizi hesaplanıp harcını da yatırarak ayrı bir dava açmalıdır.⁵⁵⁰ Asıl davada istenmeyen faizin sonradan ek bir

---

gerekirken avans faizine hükmedilmesi doğru değildir.” Yarg. 17 Hukuk Dairesi 2013/13308 E. 2013/14602K. ve 30.10.2013 T.

⁵⁴⁶“ *Somut olayda; davacıların desteği ...'nın, davalının trafik sigortasını yaptığı araçta yolcu olduğu, davalının sigortaladığı araç sürücüsünün ehliyetsiz olduğu, sürücünün direksiyon hakimiyetini kaybetmesi ve orta refüje çarpıp devrilmesi şeklinde kazanın gerçekleştiği gözetilerek; davacıların desteği ...'nın, ehliyetsiz sürücünün aracına binmekle müterafik kusurlu olup olmadığının irdelenmesi, TBK'nun 52. maddesi uyarınca maddi tazminattan makul oranda hakkaniyete uygun indirim gerekip gerekmediğinin tartışılması, ondan sonra varılacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir. Mahkeme tarafından, işin ticari iş olduğu gerekçesiyle, hüküm altına alınan tazminat için ticari faize hükmedilmiş ise de; davalı tarafından zorunlu trafik sigortalı araç, hususi araç olup temerrüt faizi olarak yasal faize hükmedilmesi gerekirken, yanılığın değerlendirilmeyle avans faizine hükmedilmesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2014/14866 E. 2016/11906 K. ve 26.12.2016 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>*

⁵⁴⁷ ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.490

⁵⁴⁸ NARTER, Sami, a.g.e, s.653; GÖKCAN, Hasan Tahsin, Tazminat Hukuku, s.756

⁵⁴⁹ NARTER Sami, a.g.e, s.655

⁵⁵⁰ “Faizin asıl alacağına bağlı ferî bir hak olması nedeniyle ilk davada bu konuda bir istek olmasa dahi sonradan süresinde açılacak ayrı bir dava ile istenmesi mümkündür. Ne varki somut olayda davacı dava dilekçesinde talep etmediği faizi dava görülmekte iken bir dilekçe ile talep etmiştir.

dava ile talep edilebilmesi için için anaparanın tahsil edilmemiş olması ve zamanaşımına uğramaması da şarttır.⁵⁵¹

4.2.2. Faizin İşlemeye Başlayacağı Tarih

Tazminat davalarında zarar genel olarak ölüm tarihinde doğmakta ve tazminat hakkının doğumuyla faiz de işlemeye başlamaktadır.⁵⁵² Ancak destekten yoksun kalma tazminatında zarar her zaman ölüm olayıyla aynı anda ortaya çıkmamaktadır. İstisnai olarak da olsa, zararın ölümden sonraki ileri bir tarihte ortaya çıkması da mümkündür. Örneğin destek, destek görene 6 ay gibi belirli dönemlerde yardımda bulunuyor olabilir. Destek ilk yardımdan kısa bir süre sonra vefat ederse, destek görenin zararı ancak bir sonraki yardımın yapılacağı tarihte doğmuş kabul edilir.⁵⁵³ Burada önemli olan, zararın doğduğu tarihten itibaren faiz yürütülmesidir.⁵⁵⁴ Doktrinde kabul edilen genel görüşe göre, zararın doğmasıyla başlayan faiz tazminat tahsil edilene kadar işleyecektir.⁵⁵⁵

Bununla birlikte Yargıtay 1994 tarihli bir kararında⁵⁵⁶ istikrar kazanmış uygulamanın aksine; “ İşlemiş dönem için olay tarihi ile hüküm tarihi arasındaki ortalama bir tarihten itibaren yasal faiz yürütülmelidir... işleyecek dönem için de hüküm tarihinden başlamak üzere yasal faiz yürütülmesine..” şeklinde karar verilmiştir. Böylece belirsiz dönem için hüküm tarihinden itibaren faiz yürütülmesi gerektiği belirtilmiştir. Doktrinde bu karar, ÇAĞA’nın katıldığı kısa bir sempozyumdan etkilenecek şekilde verildiği, kemikleşmiş içtihatlarla ve kanuna aykırı olduğu gerekçeleriyle oldukça eleştirilmiştir. ÇAĞA’ya göre zarar, irat kaybından oluştuğu için, yol açan olay tarihinde değil, her taksit için onun vade tarihinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle bu devreye ait faizlerden her birine vadesi

---

Usulüne uygun biçimde açılmış bir dava bulunmadığından dilekçe ile yapılan isteğin iddianın genişletilmesi olduğu kuşkusuzdur. davalı tarafta bu genişletmeye açıkça karşı çıktığına göre mevcut kanıtların değerlendirilmesi suretiyle verilen direnme kararı onanmalıdır.” YHGK 1990/5-96 E.1990/206 K. ve 28.03.1990 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁵⁵¹ ÇELİK Ahmet Çelik, Destekten Yoksunluk, s.491

⁵⁵² GÖKYAYLA, Kadir Emre, a.g.e, s.336

⁵⁵³ TANDOĞAN, Haluk, Mesuliyet, s.478; ANTALYA,O. Gökhan, a.g.e, s.494

⁵⁵⁴ KABA, Gizem, a.g.e, s.156; TEKİNAY, Selahattin Sulhi, a.g.e, s.229

⁵⁵⁵ NARTER, Sami, a.g.e, s.147

⁵⁵⁶Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 1993/12485 E. 1994/89 K. ve 18.01.1994 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

tarihinden itibaren faiz yürütülmesi gerekir. Yazar uygulamada yapıldığı gibi taksitlerin tutarına kaza tarihinden itibaren gecikme faizi yürütülmesini hukuka aykırı olarak nitelendirmektedir.⁵⁵⁷

Ancak bu karar doktrinde oldukça eleştirilmiş, İYİMAYA tarafından bu karara karşı içtihadı birleştirme isteğiyle Yargıtay'a dahi başvuruda bulunulmuştur.⁵⁵⁸ İYİMAYA ve genel görüşe göre; kararda bahsedilen “ortalama” ve “hüküm” tarihleri dava içerisinde takvim olarak önceden belirlenemeyen, hangi güne isabet edeceği hüküm verilinceye kadar belirsiz tarihlerdir. Oysa faiz başlangıç tarihinin önceden bilinebilir olması hukuk güvenliği düşüncesinin en doğal sonucudur. Ayrıca Yargıtay'ın bozma sayısına göre, örneğin üç bozma geçirmiş bir alacak için, üç ayrı ortalama ve hüküm tarihi faiz başlangıcı kılınacaktır. Bu da faizin temel özelliği olan sabitlik/değişmezliğe aykırılık teşkil eder. Ancak ilama karşı gelen eleştirilen temel nedeni, faizin hüküm tarihinden başlatılmasının, iskontonun hüküm tarihi itibarıyla yapılması ve iskontolu zararın tamamının alacaklıya ödenmesi düşüncesine dayandığı gerekçeleriyledir.

Bizce de destekten yoksun kalma tazminatında faiz başlangıç tarihinin belirli olması ve ölüm olayının meydana geldiği tarihten itibaren başlatılması usul ve yasa gereğidir. Ayrıca hüküm tarihinden itibaren faiz işletileceğinin kabulü halinde, olay tarihi ile hüküm tarihi arasındaki dönem zararının varlığına rağmen bu dönem zararına faiz işletilmeyecektir. Bu da, zarar gören açısından bu döneme ilişkin hak kaybı yaratarak mağduriyetine neden olacaktır.

Güncel Yargıtay uygulamasında, eski tarihli kararlarda da istikrar kazandığı şekilde faiz başlangıcı olarak tazminatı doğuran olay tarihi kabul edilmektedir.⁵⁵⁹

---

⁵⁵⁷ ÇAĞA Tahir, Ölüm ve Cismani Zarar Hallerinde Ödenecek Tazminatın Hesabına Dair, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu IX, (Ankara, 1992), s.1-30

⁵⁵⁸ İYİMAYA, Ahmet: “Destekten Yoksun Kalma ve İş Göremezlik Tazminatlarına Yürütülecek Faizin Başlangıç Tarihi Sorunu”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 2, s. 175–218 Ayrıntılı bilgi için bkz; <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m1995-19952-931>

⁵⁵⁹ “İş kazası nedeniyle tazminat alacağı haksız fiile dayalı olup, faiz başlangıcı tazminatı doğuran zararlandırıcı olay tarihidir.Somut olayda, dava konusu iş kazasının 11/12/2010 tarihinde meydana geldiği, dava dilekçesinde maddi ve manevi tazminatlara olay tarihinden itibaren faiz işletilmesi talep edilmiş iken; mahkemece ıslah edilen maddi tazminatlara ıslah tarihinden itibaren faiz işletilmesine karar verilmesi doğru olmamıştır.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2019/1224 E. 2019/6435 K. ve 22.10.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Ancak destekten yoksun kalma davasında sigorta şirketi dahil olmuşsa, faiz başlangıç tarihi sigortacı açısından farklılık arz eder. Zira sigorta şirketleri aleyhine, davadan önce tazminat başvurusu ile temerrüde düşürülmüşse temerrüt tarihinden, doğrudan dava açılmışsa dava tarihinden itibaren faiz işletilmektedir.⁵⁶⁰

“Diğer yandan, davacı vekili, dava dilekçesinde tazminat talebi yönünden haksız eylem tarihi olan 13/10/2007 tarihinden itibaren yasal faiz işletilmesini talep etmiştir. Mahkemece, faiz başlangıç tarihinin olay tarihi olan 13/10/2007 yerine dava tarihi olan 17/02/2012 olarak belirlenmesi doğru olmamış, bu nedenle kararın bozulması gerekmiştir.” Yarg. 4. Hukuk Dairesi 2019/441 E. 2019/1839 K. ve 28.03.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Haksız eylem faili, ihtar ve ihbara gerek olmaksızın, zararın doğduğu anda, başka bir anlatımla haksız eylem tarihinden itibaren zararın tamamı için temerrüde düşmüş sayılır. Dolayısıyla, zarar gören, gerek kısmi davaya, gerekse sonradan açtığı ek davaya veya ıslaha konu ettiği kısma ilişkin olarak haksız eylem tarihinden itibaren temerrüt faizi isteme hakkına sahiptir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2016/17230 E. 2019/5388 K. ve 02.05.2019 <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“İş kazası nedeniyle tazminat alacağı haksız fiile dayalı olup, faiz başlangıcı tazminatı doğuran zararlandırıcı olay tarihidir. Ölüm olay tarihinden sonra gerçekleşmiş ise zarar ölüm ile gerçekleşeceğinden ölüm tarihinden itibaren faize hükmedilmesi gerektiği hususu da gözden kaçırılmamalıdır. Somut olayda, dava konusu iş kazasının 19/04/2007 tarihinde meydana geldiği, sigortalının 25/04/2007 tarihinde vefat ettiği, dava dilekçesi ile tazminat talepleri açısından olay tarihinden itibaren yasal faiz talep edildiği anlaşılmaktadır. O halde davacı vekilinin ıslah dilekçesi ile sadece dava değerinin artırıldığı, diğer talepler bakımından dava dilekçesinin esas alınması gerektiği dikkate alınarak hükmedilen bütün tazminat tutarlarına ölüm tarihinden itibaren faize hükmedilmesi gerekirken ıslah ile talep edilen maddi tazminat tutarı hakkında faize hükmedilmemesi doğru olmamıştır.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2017/4945 E. 2019/4828 K. ve 27.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁵⁶⁰ *“Sigortacının sorumluluğu haksız fiile dayanmadığı için, faizin başlangıcı yönünden temerrüt tarihi esas alınmalıdır. Yine, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 91 ve 99. maddelerine göre sigortacılar, hak sahibinin kaza veya zarara ilişkin tespit tutanağını veya bilirkişi raporunu, sigortacının merkez veya kuruluşlarından birine ilettiği tarihten itibaren sekiz iş günü içinde zorunlu mali sorumluluk sigortası sınırları içinde kalan miktarları hak sahibine ödemek zorundadırlar. Sigortacının sekiz iş günü içerisinde ödeme yapmaması halinde temerrüt gerçekleşir. Sigortacının temerrüde düştüğü hallerde faizin başlangıç tarihi temerrüt tarihi olup, hak sahiplerinin sigortacıyı dava tarihinden önce temerrüde düşürdükleri kanıtlanamaz ise sigortacının faiz yükümlülüğü dava tarihinden başlar.”* Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2018/5073 E. 2019/4779 K. ve 27.06.2019 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

“Hal böyle olunca, davacıların dava ve ıslah dilekçelerinde açıkça olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tazminat isteminde buldukları anlaşılmasına rağmen, davacılar lehine hükmedilen maddi ve manevi tazminatlara yönelik fıkralarda faize dair hüküm tesis edilmemesi hatalı olmuştur. Diğer yandan, sigortacının sorumluluğu haksız fiile dayanmadığı için, temerrüde düştüğü hallerde faizin başlangıç tarihi temerrüt tarihi olup, hak sahiplerinin sigortacıyı dava tarihinden önce temerrüde düşürdükleri kanıtlanamaz ise sigortacının faiz yükümlülüğü dava tarihinden itibaren başlar. Bu bağlamda, davacıların dava tarihinden önce davalı ... şirketlerine kazayı ihbar edip etmedikleri ve hasar dosyası açılıp açılmadığı araştırılarak, tespiti halinde bu tarihten itibaren sigorta şirketlerinin temerrüde düştüğü kabul edilerek ilgili sigorta şirketleri yönünden faiz işletilmeye başlanması; aksi halde ise davalı ... şirketleri açısından faizin başlangıç tarihinin dava tarihi olarak kabul edilerek, dava tarihinden itibaren işleyecek faiz ile birlikte sorumlu tutulmaları gerekirken, yazılı şekilde faiz yönünden hüküm tesis edilmemesi hatalı olmuştur.” Yarg. 21. Hukuk Dairesi 2019/4918 E. 2020/2164 K. ve 11.06.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Meslek hastalığından doğan zararların tazmininde ise faiz başlangıç tarihi açısından farklı bir durum ortaya çıkmaktadır. Meslek hastalığı nedeniyle işveren aleyhine açılacak tazminat davasında faiz başlangıcı, sigortalıda oluşan meslekte sürekli iş göremezlik oranının hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde raporla belirlendiği tarihtir.⁵⁶¹ Ancak Meslek Hastalıkları Hastanesi tarafından tespit edilen sürekli iş göremezlik oranına, meslek hastalığına uğrayan davacı işçi itiraz etmiş olabilir. Bu itiraz üzerine Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'na daha yüksek iş göremezlik oranı saptanmış ve Kurum'ca ilk rapor tarihinden gelir bağlanmışsa, hükmolunacak tazminata ilk rapor tarihinden itibaren faiz yürütülmesi gerekmektedir..

4.3. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARA SONUCU

Destekten yoksun kalma tazminatının niteliği gereği aynen tazminin uygulanması genellikle mümkün olmayıp tazminatın nakden tazmini gündeme gelmektedir. Nakden tazminde zarar para ödeme suretiyle giderilmeye çalışılmaktadır. Destek görenin zararı tek seferde ödenmek suretiyle karşılanırsa sermaye şeklinde, belirli zamanlarda parça parça ödenmek suretiyle karşılanırsa irat şeklinde nakden tazmin gündeme gelmektedir. Tazminatın ödenme biçimi hâkimin takdirine bırakılmış olup hâkim bu kararda tarafların talepleri ile bağlı değildir.

Uygulamada genellikle tazminatın sermaye şeklinde ödenmesine karar verilmektedir. Bu yöntemde hesaplanan tazminat destek görene tek seferde ve peşin olarak ödenmektedir. Böylece destek gören paranın değerinde meydana gelebilecek düşmeler ile ileride tazminatının ödenmemesi riskine karşı korunmaktadır. Toplu para almak destekten yoksun kalana yeni bir iş kurma gibi

---

“Somut olayda uyumsuzluk, haksız eylemden kaynaklanmaktadır. Davalı ... şirketine davadan önce başvuru yapıldığı dosyadan anlaşılacakla, davalı ... şirketinin dava tarihinde temerrüde düştüğünün kabulü gerekir. Buna göre davalı ... şirketi de dava dilekçesi ile talep edilen ve ıslaha konu edilen miktarlar yönünden zararın tamamı için dava tarihinde temerrüde düşmüş sayılır. O halde, davalı ... şirketi yönünden tüm tazminat miktarı için faizden sorumluluklarının başlangıcının dava tarihi olarak kabulü gerekirken, ıslah ile arttırılan kısım için ıslah tarihinden itibaren faize hükmedilmesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 17. Hukuk Dairesi 2019/4991 E. 2020/1521 K. ve 05.03.2020 T. <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

⁵⁶¹ NARTER, Sami, a.g.e, s.654; GÜNEREN, Ali, a.g.e, s.1036

ek imkânlar da sağlayabilecektir. Ayrıca destek gören ile sorumlu arasındaki hukuki ve sosyal ilişkinin tek bir ödeme ile sona ermesi psikolojik olarak da daha isabetlidir. Bu yöntemle irat şeklinde ödemeye nazaran destek görenin düzenli aralıklarla acısının tazelenmesi engellenmiş olur.

Doktrinde bazı yazalar tarafından destek yaşasaydı hiçbir zaman destek görenlere iratların karşılığı olan yardımları toplu bir şekilde yapmayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle de hesaplanan tazminat toplamı üzerinden peşin ve toptan ödeme nedeniyle fazladan ödenecek olan faiz alacağının da indirilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Faiz miktarında indirim yapılmaması ise destek görenin haksız kazanç sağlamasına neden olacağı gerekçesiyle eleştirilmektedir.

Destekten yoksun kalma tazminatında uygulanacak faiz niteliği itibariyle temerrüt faizidir. Hangi faiz türünün uygulanacağı da somut olaya göre belirlenmektedir. Kanunlarda faize ilişkin özel bir hüküm yoksa ve sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıysa yasal faiz uygulanacaktır. Ancak her iki taraf içinde ticari sayılan ilişkilerde ticari faiz de istenebilecektir. Faiz başlangıç tarihinin de ölüm olayının meydana geldiği tarih olarak kabulü gerekmektedir.

SONUÇ

Destekten yoksun kalma tazminatı ile destek görenlerin uğradıkları zararın peşin ve toptan şekilde giderilmesi, desteğin ölümünden önceki sosyal ve ekonomik durumlarının korunması imkânı getirilmiştir. Bu kapsamda destekten yoksun kalma tazminatı talep hakkı destekten yoksun kalanın şahsında doğrudan doğruya doğan, asli ve bağımsız bir talep hakkıdır. Ayrıca destekten yoksun kalma tazminatındaki zarar yansıma zarar niteliğini haiz olup istisnai özellik teşkil etmektedir.

Destekten yoksun kalma tazminatında zarar, ölüm nedeniyle desteğin yardımından yoksun kalanların malvarlığında meydana gelen eksilme ve yoksun kalınan kar olup maddi bir zararı ifade eder. Yine destek zararı “müstakbel” bir zarar olup varsayımlara dayalı bir hesaplama ile belirlenmekte, bu durum da rakamsal verilerin elde edilmesini güçleştirmektedir.

Destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilebilmesi için hukuka aykırı bir fiil nedeniyle desteğin ölmesi, ölüm nedeniyle destekten yoksun kalanların bir zararının oluşması ve ölüm ile zarar arasında uygun nedensellik bağının bulunması gerekmektedir. Ayrıca desteğin bakım gücüne sahip olması ve destek görenin bakım ihtiyacı içinde bulunması da şarttır. Bakma eylemi maddi yardım şeklinde gerçekleşebileceği gibi hizmet şeklinde de gerçekleşebilir. Ev hanımının yemek, ütü, temizlik, bulaşık gibi ev işlerini yapması hizmet şeklinde bakım gücüne örnek olarak gösterilebilir. Destekten yoksun kalanın bakım ihtiyacı içinde bulunacağını kabulü için de desteğin ölümüyle mutlaka yoksulluğa düşmesi gerekmez. Desteğin yardımı olmaksızın eski sosyal seviyesine uygun şekilde geçimini sağlayamayacak kişinin bakım ihtiyacı içinde bulunduğu kabul edilmektedir.

Destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanırken öncelikle desteğin gelirinin tam anlamıyla netleştirilmesi gerekir. Doktrinde hukuka ve ahlaka aykırı yollarla elde edilen gelirin zarar hesabında dikkate alınıp alınmayacağı tartışmalıdır. Kanaatimizce her somut olay nezdinde ayrıca araştırma yapılmalıdır. Örneğin

kayıt dışı şekilde ev temizliğine giden ve vergi ödemeyen gündelikçinin eylemi ilgili mevzuata aykırı olabilir. Ancak bu durumun tazminat davasında gerçek gelir tespitinde göz ardı edilmesi hakkaniyete uygun düşmez. Bu halde gerek tanık anlatımları gerek emsal ücret araştırması ile gelir belirlenmeli, bir tutar belirlenemiyorsa asgari ücret üzerinden hesaplama yapılmalıdır.

Ölenin gelirinin tam anlamıyla netleştirilmesi, desteğin ancak gerçek gelirinin tespiti ile mümkündür. Örneğin, destek hizmet akdiyle çalışıyorsa maaşı gelirin esas alınır. Desteğin maaşı hakkında bir ihtilaf bulunması halinde ise işveren ve SGK kayıtları ile yetinilmemelidir. Zira bu kayıtların düşük miktarlar üzerinden tutulması uygulamada sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu halde gerçek ücreti tespiti için, desteğin yaşı, yaptığı iş, mesleği, tecrübesi, sertifikaları, uzmanlık derecesi, öğrenim düzeyi, hizmet süresi, işyerindeki konumu gibi hususlar göz önünde bulundurulmalı, meslek odaları ile sendikalardan emsal ücret araştırması ve kolluk araştırması yapılmalı, tanık dâhil her türlü delil toplanmalı ve bilirkişilerden faydalanılmalıdır.

Desteğin geliri netleştirilirken çeşitli dönemler olduğu kabul edilmekte ve her dönemin kendine özgü özelliklerine göre hesaplama yapılmaktadır. Bu dönemlerden ilki bilinen dönemdir. Bilinen dönem desteğin ölüm tarihi ile hüküm tarihine en yakın tarihte düzenlenen bilirkişi hesap raporunun düzenlendiği tarih arasında geçen süreyi kapsar. Bu dönemde desteğin bilinen geliri mevcut veriler göz önünde bulundurularak tespit edilir. Örneğin destek hizmet akdiyle çalışan biriye meslek kuruluşlarından işkollarına göre eşdeğer kazançları bildirmeleri istenerek bilinen dönem zararı hesaplanabilecektir.

Bir diğer dönem ise bilinmeyen dönemdir. Bilinmeyen dönem desteğin rapor tarihi veya hüküm tarihinden bakiye ömrüne kadar olan dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde varsayımlara dayanılması zorunludur. Zira ülkenin ekonomik durumu, enflasyon, iş hayatındaki dalgalanmalar veya desteğin meslekte ilerleme olasılığı, tecrübesi vb. hususların da önceden belirlenmesi mümkün değildir.

Bilinmeyen dönem kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan ilki aktif dönemdir. Aktif dönem desteğin çalışıp gelir elde edebilme süresi olup hükme esas olan son rapor tarihi ile desteğin iş görebilme çağının sonu olan 60 yaşını doldurduğu tarihe kadar geçen zamanı kapsar. 60 yaş sınırı Yargıtay içtihatları ile kabul edilmiştir. Ancak somut olayda desteğin 60 yaşından sonra çalışabileceğine ilişkin veriler varsa, ayrıntılı bir araştırma yapılmalı, desteğin mesleğinden deneyimli bilirkişilerden daha kaç yıl çalışabileceğine dair görüş raporu alınmalıdır. Rapor sonucu desteğin hangi yaşa kadar çalışabileceği tespit ediliyorsa aktif dönemin de o yaşa kadar olduğu kabul edilmelidir.

Bilinmeyen dönem içerisinde yer alan ikinci dönem ise pasif dönemdir. Kural olarak desteğin aktif çalışma döneminin biteceği varsayılan 60 yaşından muhtemel bakiye ömür sonuna kadar devam edecek dönemi ifade etmektedir. Bu dönemde kişilerin çalışmadıkları, birbirlerine yardım ve hizmet ederek destek olabilecekleri kabul edilmektedir. Bu nedenle de pasif dönem zarar hesabı, asgari geçim indirimi dikkate alınmadan hüküm tarihine en yakın asgari ücret üzerinden yapılmaktadır.

Doktrinde bir kimsenin tüm geliri ile başkalarına yardımda bulunmayacağı, gelirin bir kısmını kişisel ihtiyaçlarına ayıracağı kabul edilmektedir. Uygulamada bilirkişiler eski 506 sayılı Kanun'un 23. Maddesindeki %70 gelir bağlama oranı üzerinden paylaşırma yapmakta, desteğin gelirin %30'luk kısmını sabit saklı tutmaktadır. Hâlbuki 5510 sayılı kanunda böyle bir orandan bahsedilmemiş ve destekten yoksun kalma tazminatının sosyal güvenlik kurumları gelirleriyle bir ilgisi yoktur. Bu kapsamda her somut olayda gerçek durum araştırması yapılarak desteğin kendisine ayracağı pay belirlenmelidir.

Çocuk varsa desteğin gelirin tamamı üzerinden 2 pay kendisine, 2 pay eşine, 1'er pay çocuklara, 1'er pay da anne ve babaya verilmektedir. Payların toplamı paydayı oluşturmakta ve hiç açıkta pay bırakılmadan destekten yoksun kalma hesabı yapılmaktadır. Çocuklar belirli yaşa gelip desteklikten çıktıklarında ise dul eşin payı artmakta, çocuk sayısı arttıkça da dul eşe ayrılacak pay azalmaktadır.

Doktrinde evli ve çok çocuklu olup dar yaşam koşulları içinde yaşamış desteğin anne ve babasına pay ayrılıp ayrılmayacağı tartışmalıdır. Yargıtay Büyük Genel Kurulu'nun 2016/5 Esas 2018/6 Karar ve 22.06.2018 Tarihli kararında destekliğin yalnızca maddi yardımla ölçülmediği, anne babaya gündelik yaşamında, hastalığında veya sair sıkıntısında yardım ederek de destek olunduğu vurgulanmıştır. Böylece çocukların her durumda ve her halükarda ana ve babalarına destek olacakları kabul edilmiştir.

Destekten yoksun kalma zararı belirlenirken bu zararın meydana geldiği sürenin, yani desteğin bakım gücü süresi ile destek görenin bakım ihtiyacı süresinin de tespiti zorunludur. Desteğin en fazla bakım gücü süresi ile en fazla bakım ihtiyacı süresi destek ve destekten yoksun kalanların muhtemel yaşam süreleri kadardır. Uygulamada muhtemel yaşam süresinin tespitinde PMF tablosundan yararlanılmaktadır.

Tüm bu veriler ışığında destek zararı belirlenmeli, akabinde zarardan indirilmesi gereken menfaatler varsa tespit edilmeli ve bu menfaatler zarardan indirilerek net zarar bulunmalıdır. Bu işleme denkleştirme adı verilmektedir. Denkleştirme yapılmasının nedeni destek tazminatının zenginleşme aracı olarak görülmemesidir. Miras menfaatlerinin denkleştirmeye konu edilip edilmeyeceği doktrine tartışmalıdır. Kanaatimizce miras kanundan kaynaklanan yasal bir hak olup ölüm ile her hâlükârda destekten yoksun kalan mirasçıya geçecektir. Bu nedenle zarar verici olay ile miras intikali arasında esasen uygun bir nedensellik bağı bulunmamaktadır. Zarar verici olay yalnızca mirasın mirasçıya geçiş sürecini hızlandırmıştır. Dolayısıyla yasal bir hakka sahip olmak indirim nedeni sayılmamalıdır.

Öte yandan TBK'nın 55. maddesi uyarınca; SGK tarafından bağlanan gelirlerin sorumluya rücu edilebilir olanlarının destek zararından indirilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde rücu imkânı olan sorumluluk sigortalarında sigorta şirketi tarafından yapılan ödemeler de destek zararından indirilmektedir. Zira bu halde sorumlunun çifte tazminata mahkûm edilmesi, zarar göreninse zenginleşme tehlikesi bulunmamaktadır.

Can sigortaları bakımından ise sigorta tazminatlarının denkleştirmeye tabi tutulup tutulmayacağı doktrinde tartışmalıdır. Kanaatimizce can sigortalarından ödenen tazminatın kaynağı desteğin sağlığında yaptığı ve primini ödediği sigorta sözleşmesidir. Ödenen can sigortası tazminatı ile ölüme neden olan haksız eylem arasında uygun illiyet bağı bulunmadığından, can sigortası tazminatı nedeniyle destek tazminatından indirim yapılmamalıdır.

Uygulamada henüz çalışma yaşına gelmemiş bir çocuğun ölmesi halinde yetiştirme giderlerinin ana ve babasının destekten yoksun kalma tazminatından indirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Kanaatimizce ana babanın çocuk için karşılıksız şekilde harcadığı yetiştirme giderleri “tasarruf edilmiş” değerler olarak değerlendirilmemelidir. Nitekim çocuklar küçük yaşlardan itibaren çalışarak veya yardım ve hizmet ederek ailelerine destek olmakta, kendilerine yapılan harcamaların karşılığını da ödemektedir. Bu nedenle yetiştirme gideri adı altında indirim yapılmasında isabet bulunmamaktadır.

Destekten yoksun kalma zararı hesaplanırken yapılacak indirimlerden bir diğeri de hayatta kalan eşin yeniden evlenme olasılığıdır. Uygulamada birliğin sağlanması açısından AYİM tarafından oluşturulan tablolardan yararlanmak gerekmekte ise de Yargıtay kararlarında belirtilen evlenme ihtimali kriterleri ile güzel-çirkin, sağlıklı-sağlıksız, sağlam-sakat, zengin-yoksul, kentli-köylü, diplomalı-diplomasız, meslek sahibi-niteliksiz gibi özellikler her somut olayda ayrıca araştırılmalıdır.

Yargıtay uygulamasında her ne kadar nikâhsız eşin destek tazminatı talep edebileceği kabul edilmişse de nikâhlı eşi kıyasla evlenme şansının daha yüksek olduğundan bahisle tazminattan daha fazla indirim yapılması öngörülmektedir. Kanaatimizce bu uygulama hatalı olup toplum gerçeklerinin göz önünde bulundurulması zorunludur. Nitekim dini nikâhlı birliktelikler resmi istatistiklere yansıyan araştırma sonuçlarına göre özellikle kırsal kesimlerde ve genellikle eğitim seviyesi düşük kimselerce gerçekleştirilmektedir. Bu halde eşler arasında resmi nikâh olmadığı için zaten miras ve nafaka hakkı gündeme gelmemektedir. Durumu özellikle kırsaldaki kadın bireyler özelinde düşündüğümüzde, eğitim

seviyesi düşük, o güne kadar çalışmamış, miras ve nafaka hakkı bulunmayan kadın bireyin talep edeceği destek tazminatında sırf dini nikâh nedeniyle ek bir indirim yapılmaması gerektiği düşüncesindeyiz. Nitekim böyle bir durumun, söz konusu kadın bireylerin mağduriyetini arttıracığı açıktır.

Denkleştirmeye konu vakıaların tespit edilerek var ise denkleştirme işleminin yapılmasının akabinde net zarar miktarı hesaplanmış olacaktır. Ancak hukukumuzda zarar ile tazminat farklı kavramlardır. Hesaplanan zarar hükmedilecek tazminatın en yüksek sınırını oluşturmaktadır. Bu nedenle ilk önce zarar hesaplanır akabinde tazminat miktarı hâkim tarafından takdir edilir. Bu noktada tazminattan indirim nedenleri varsa bunların uygulanması gündeme gelecektir.

Hâkim tarafından tazminattan indirim nedeni olarak kabul edilebilecek nedenler, zarar verenin kusurunun ağırlığı, desteğin ortak kusuru, desteğin ölüme neden olan eyleme önceden hukuka ve ahlaka aykırı şekilde rıza göstermesi, zarar verenin kusurunun hafif olması şartıyla tazminatın tamamını ödemesi halinde yoksulluğa düşecek olması, hatır işleri, umulmayan hal, zarar miktarının çok fazla olması olarak sayılabilecektir. Hâkim takdir yetkisini kullanırken hakkaniyet ilkesini, olayın özelliklerini ve tarafların durumunu göz önünde bulundurmalıdır.

Ölüm ve bedensel zararların tazminata dönüştürülmesi hususunda uygulamada kurumlar arası birlik bulunmamaktadır. Yargıda uzun yıllar sabit rant formülleri uygulanmış ancak 1993 Ankara Sempozyumunda varılan uzlaşma sonucu kolay, anlaşılır ve basit şekilde tabir edilen progressif rant tekniğinin uygulanmasına geçilmiştir.

Progressif Rant sisteminde, bilinen dönemde mevcut veriler göz önünde bulundurulduğundan artırma ve iskontalama işlemleri yapılmaz. Bilinmeyen aktif dönem için de bilinen dönemin son aylık ücreti yıl kazancına dönüştürülerek %10 artırım ve %10 iskonto işlemine tabi tutularak hesaplama yapılır. Aynı kazanç unsuru her yıl için eşit oranda artırılıp eşit oranda iskonto edilmektedir. Bu nedenle matematiksel olarak herhangi bir kazanç artışından söz edilmesi mümkün

değildir. Pasif dönem içine, bu dönemde bir kazanç söz konusu olmayıp desteklik yardım ve hizmet ederek gerçekleştiğinden, bir değer ölçüsü olarak rapor tarihinde en son bilinen asgari ücretin vergi indirimsiz net tutarının (n) yıl sonraki ulaşım değeri üzerinden pasif dönem zararı hesaplanır.

Bununla birlikte Yargıtay 10. Hukuk Dairesi iş kazaları rücu davalarına ilişkin içtihatlarında; %10 artırım ve iskonto oranı yerine, enflasyon dışlanarak, değişen ekonomik koşullar ve reel faiz oranları nazara alınıp, Sosyal Güvenlik Kurumu ilk peşin sermaye değeri hesaplamalarına paralel olarak %5 oranının uygulanması hakkaniyete uygun olacağı, ayrıca hesaplamalarda TRH-2010 yaşam tablosunun kullanılması gerektiği yönünde kararlar vermektedir. Bu nedenle rücu davasında, destekten yoksun kalma tazminatı davasındaki progressif rant yöntemine göre hesaplanan tavan aşılammakta; bundan işveren veya üçüncü kişiler yararlı çıkmakta ve hak sahipleri gerçek hak edişlerini elde edememektedir. Buna rağmen daireler arasındaki yöntem farklılıklarının giderilmesi hususunda verilmiş bir içtihadı birleştirme kararı bulunmamakta olup bu hususta gerekli çalışmanın ivedilikle yapılması gerekmektedir.

Destekten yoksun kalma tazminatında tazmin şeklinin belirlenmesinde hâkim geniş takdir yetkisine sahip olup tarafların talepleri ile bağlı değildir. Uygulamada destekten yoksun kalma tazminatının genellikle sermaye şeklinde ödenmesine karar verilmektedir. Bu şekilde destek gören tazminatı tek seferde almakta ve enflasyon olan ülkemizde paranın değerinde meydana gelebilecek düşmeler ile iratların ödenmemesi riskine karşı korunmaktadır. Yine toplu para alan destek görene iş kurma imkânı da sağlanmakta, sorumlu ile tekrar tekrar karşılaşılarak ölüm olayını hatırlamasının da önüne geçilmektedir. Bu nedenle tazminatın sermaye şeklinde tazminine karar verilmesinde kanaatimizce de isabet bulunmaktadır.

Destekten yoksun kalma tazminatında uygulanacak faiz niteliği itibariyle temerrüt faizidir. Hangi faiz türünün uygulanacağı ise somut olay incelenerek belirlenmelidir. Kanunlarda faize ve türüne ilişkin özel bir hüküm yoksa ve faiz oranı sözleşme ile daha yüksek kararlaştırılmamışsa, yasal faiz uygulanmaktadır.

Ancak her iki taraf için ticari sayılan ilişkilerde, tarafların tacir sıfatı taşıyıp taşımadıklarına bakılmaksızın, sözleşmeye aykırılık veya haksız fiilden kaynaklanan davalarda ticari faiz uygulanması gerekecektir. Faiz başlangıç tarihinin de ölüm olayının meydana geldiği tarih olarak kabulü gerekmektedir.

KAYNAKÇA

AKARTEPE, Alpaslan, TBK'ya göre Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1994

AKIN, Levent, İş Kazasından Doğan Maddi Tazminat, Ankara, 2001

AKKOCA, Ahmet, Türk İdari Yargı Sisteminde Maddi ve Manevi Tazminat, Selçuk Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008

AKÜNAL, Teoman, Haksız Fiilden Doğan Zararlarda Denkleştirme Sorunu, İstanbul, 1977

ANTALYA, O. Gökhan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 2015

AŞÇIOĞLU, Çetin, Tazminatın Hesabında Yöntem Sorunu, Ölüm ve Cismani Zarar Hallerinde Zararın ve Tazminatın Hesap Edilmesi Sempozyumu, 10–11 Aralık 1993,

AŞÇIOĞLU, Çetin, Trafik Kazalarından Doğan Hukuk Ve Ceza Sorumlulukları, (Hukuk Sorumluluğu) Ankara, 2008

AŞÇIOĞLU, Çetin, Trafik Kazalarında Hukuki Sorumluluk ve Tazminat Davaları, Ankara, 1989

ATALAY, Oğuz, Emare İspatı, Manisa Barosu Dergisi, S. 70, Temmuz - Ekim 1999

AYAN, Mehmet, Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk, Ankara, 1991

BALCI, Mesut, İş Kazası Veya Meslek Hastalığından Doğan Tazminat Davaları Destekten Yoksun Kalma Nedeniyle Tazminat Davaları Uygulaması ve İçtihatlar, Ankara, 2008

BAŞALP, Nilgün, Destekten Yoksun Kalma Tazminatına İlişkin Bazı Değerlendirmeler: Tazminat Şartları; Tazminat Şartları ve Zararın Hesabında Yerleştirme Giderleri, İstanbul, 2008

BAŞTUĞ, İrfan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Manisa, 1984

BAYRAKTAR, Köksal, Hekimin Tedavi Nedeniyle Cezai Sorumluluğu, İstanbul, 1972

BREHM, Ronald, Das Obligationenrecht, Band VI, 1. Abteilung: Allgemeine Bestimmungen, 3. Teilband, 1.Unterteilband: Die Entstehung durch unerlaubte Handlungen, Kommentar zu (Çeviren; Kadir Emre Gökyayla), Art.45, Bern,1998

ÇAĞA, Tahir, Ölümüne Sebebiyet Halinde Müteveffanın Yardımından Mahrum Kalanlara Verilecek Maddi Tazminatın Tayini Meselesi, Adalet Dergisi, S. 4, s. 434-458, Ankara, 1950

ÇAĞA, Tahir, Ölüm ve Cismani Zarar Hallerinde Ödenecek Tazminatın Hesabına Dair, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu IX, Ankara, 1992

ÇAKIRCA, Seda İrem, Yansıma Zararı, İstanbul,2012

ÇELİK, Ahmet, Çelik, Destekten Yoksun Kalma Tazminatında Yoksun Kalınan Nedir, Yargı Dünyası, S. 112, Nisan 2005

ÇELİK, Ahmet Çelik, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, (Destekten Yoksunluk), Ankara, 2016

ÇELİK, Ahmet Çelik, Cana Gelen Zararlarda Tazminatın Ölçüsü ve Kazanç Kavramı, (Tazminatın Ölçüsü) Ankara, 2006

DARENDE, M. İhsan, Aktif Makale Destek Tazminatında İçtihat değişikliği: Miras gelirleri zarardan indirilemez, 2005, Türk Hukuk Sitesi Kütüphanesi

DURAL, Mustafa, ÖZ, Turgut, Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku, İstanbul, 2012

EKMEKÇİ, Ömer, Özel Hukukta Vücut Bütünlüğünün İhlali ve Ölüm Hallerinde Maddi Zarar Unsurları, Destekten Yoksunluk ve Cismani Zararlarda Sorumluluk ve Tazminat Sempozyumu 12–13 Nisan 1996, s. 91–112, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1996

EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Değiştirilmiş 14. Baskı, Ankara,2012

GAUCH, Peter/SCHLUEP, Walter/SCHMID, Jörg/REY,Heinz, Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil, (Çeviren; Kadir Emre Gökyayla), Zürich,1998

GÖKCAN, Hasan Tahsin, Karayolları Trafik Kanununa Göre Hukuki Sorumluluk, Tazminat, Sigorta ve Rücu Davaları, Ankara, 2018

- GÖKCAN, Tahsin Hasan: Haksız Fiil Hukuku ve Maddi-Manevi Tazminat Davaları, (Tazminat Hukuku) Ankara, 2008
- GÖKCAN, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, (Haksız Fiil Sorumluluğu) Ankara, 2010
- GÖNDERMEZ, Göksun Gökçe, Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Hukuki Niteliği Ve Koşulları, Legal Hukuk Dergisi, 2014
- GÖKYAYLA, K. Emre: Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, 1. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2004
- GÜLEÇ (UÇAKHAN), Sema, Maddi Tazminat Esasları ve Hesaplanması, Ankara, 2008
- GÜNEREN, Ali, İş Kazası veya Meslek Hastalığından Kaynaklanan Maddi ve Manevi Tazminat Davaları, Ankara, 2011
- GÜNDÜZ, Hakan, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara, 2004
- GÜRBÜZ, Metin, Beden Tamlığının İhlali (Sakatlık) ve Ölüm Hallerinde Doğan Maddi Zararın Hesaplanması ve Tazminatın Tayini, Ankara, 2001
- GÜRSOY, Kemal Tahir: Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 29, S. 1-2, s. 143-198, Ankara, 1972
- HAKERİ, Hakan, Tıp Hukuku, Ankara, 2019
- HATEMİ, Hüseyin, Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları İstanbul Üniversitesi Yayınları, No: 2059, İstanbul, 1976
- HATIRNAZ, Gültezer, Özel Hastanelerin Hukuki Sorumluluğu ve Hasta Hakları, Ankara, 2007
- HELVACI, Serap, Gerçek Kişiler, İstanbul, 2007
- İYİMAYA Ahmet, Tazminatın İrat Şeklinde Belirlenmesi, TBB Dergisi, S.1, Ankara, 1990
- İYİMAYA, Ahmet: Destekten Yoksun Kalma ve İş Göremezlik Tazminatlarına Yürütülecek Faizin Başlangıç Tarihi Sorunu, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 2

- KABA, Gizem, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Ankara, 2017
- KAÇAK, Nazif, Boşanma Davalarında Maddi Ve Manevi Tazminat İle Yoksulluk Nafakası, Ankara,2006
- KANBUR, Zafer, Ölüm ve Cismani Zararlarda Tazminat Alacaklıları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2000
- KARAHASAN, Mustafa Reşit, Tazminat Hukuku Maddi Tazminat (Tazminat Hukuku), İstanbul, 2001
- KARAHASAN, Mustafa Reşit, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (Borçlar Hukuku), c. 1, İstanbul, 2003
- KARAKAŞ, İsa, İş Kazası Uygulamaları ile Geçici İş Göremezlik ve Tazminat Davaları Ankara, 2012
- KARSLI, Abdurrahim, İcra ve İflas Hukuku, İstanbul,2014
- KICALIOĞLU, Mustafa, Haksız Fiilden Doğan Tazminat Davaları, Ankara,2015
- KILIÇOĞLU, Mustafa, Son Hesap Teknikleri ve Zengin İctihatlar Işığında Tazminat Esasları ve Hesaplama Yöntemleri (Tazminat Esasları) Ankara,2014
- KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Esasları ve Hesap Yöntemleri, (Hesap Yöntemleri) Ankara, 2019
- KILIÇOĞLU, Mustafa, Haksız Fiilden Doğan Tazminat Davaları, (Tazminat Hukuku) Ankara,2015
- KILIÇOĞLU, Kumru, Yansıma Yoluyla Zarar, Ankara,2012
- KOCABAŞ, Gediz, Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Unsurları, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırma Dergisi, C.20, S.3, İstanbul, 2014
- KURU, Baki / ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder, Medeni Usul Hukuku, Ankara, 2010
- NARTER, Sami, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ve Davaları, Ankara,2018
- NOMER, Haluk Nami, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (Borçlar Hukuku), 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Yenilenmiş Onuncu Bası, İstanbul, 2011

- OĞUZMAN M. Kemal/ÖZ, Turgut, T., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 2015
- ÖZSUNGUR, Fahri, Karar İncelemesi: Önceden Ödenen Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Faiz getirisinin sonraki tarihte hesaplanan tazminattan indirilmesi sorunu, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2016/1
- PITIRLI, Esin Evsine, Çalışmayan Kişilerin Vefatında Destekten Yoksun Kalma Zararı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018
- PİRİ DÖNMEZ, Yasemin, Türk Hukukunda Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010
- REİSOĞLU, Safa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 2008
- SANLI, Kerem Cem, Haksız Fiil Hukukunun Ekonomik Analizi, İstanbul, 2007
- SERATLI, Gaye Burcu, İş Kazasından Doğan Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Ankara, 2003
- TAN, Fahri, Pasif Devre Maddi Tazminat Hesaplamalarında Doğrular Yanlılar İstanbul Barosu Dergisi Cilt:81 Sayı:6 Yıl:2007
- TAN, Fahri, Anayasa Mahkemesinin İptal Kararının İş Kazası Sebebiyle Açılan Maddi Tazminat Davalarına Etkisi, İstanbul Barosu Dergisi Cilt: 82 sayı:4 Yıl:2008
- TANDOĞAN, Haluk, Türk Mesuliyet Hukuku, Ankara, 1961
- TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Ölüm Sebebiyle Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, (Destek), İstanbul, 1963
- TEKİNAY Selahattin Sulhi – AKMAN, Sermet,– BURCUOĞLU, Haluk - ALTOP Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 1993
- TİFTİK, Mustafa, Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Tazminatın Kapsamı, Ankara, 1994
- UÇAKHAN, Sema, Maddi Tazminatın Esasları ve Hesaplanması, Ankara, 2014
- UYGUR, Turgut, Açıklamalı- İçtihatlı Borçlar Kanunu, Ankara, 2003
- YAŞAR, Halis, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2015
- YILMAZ, Battal, Açıklamalı İçtihatlı Hekimin Hukuki Sorumluluğu, Ankara, 2007

Çevrimiçi Kaynakça:

T.C. Anayasası <https://www.tbmm.gov.tr>

[Türk Dil Kurumu www.tdk.gov.tr](http://www.tdk.gov.tr)

Güncel Türkçe Sözlük, <https://www.sozluk.gov.tr/>

Kazancı İçtihat Sitesi www.kazanci.com.tr

Sinerji İçtihat Sitesi <https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

Lexpera İçtihat Sitesi <https://www.lexpera.com.tr>

[Türk Borçlar Kanunu, Türk Medeni Kanunu, İcra İflas Kanunu, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları, Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu](#) <https://www.mevzuat.gov.tr>

Türkiye İstatistik Kurumu Resmi İnternet Sitesi

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuk-Isgucu-Anketi-Sonuclari-2019-33807>

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Resmi İnternet Sitesi

<https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/arastirmalar/tu-rkiyede-evlilik-tercihleri-aras-tirmasi-2015.pdf>

ÇELİK, Ahmet Çelik, Yardım ve Hizmet Ederek Desteklik; Araştırma Yazıları, <https://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/yardim-ve-hizmet-ederek-desteklik.html>

ÇELİK, Ahmet Çelik, Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Hukuksal Niteliği, Yargı Dünyası Dergisi, S.218, İstanbul, 2014

http://www.tazminathukuku.com/dosyalar/383_destek-tazminatinin-hukuksal-niteliği.pdf

EKLER

EK-1 : AKTİF YAŞAM TABLOSU

ERKEK					KADIN				
Yaş	Devam edecek fizik hayat süreleri	Devam edecek faal hayat süreleri	Fark	Oran	Yaş	Devam edecek fizik hayat süreleri	Devam edecek faal hayat süreleri	Fark	Oran
15	48.03	39.83	8.20	0.830	15	50.54	36.33	13.71	0.698
20	43.85	35.50	8.35	0.810	20	45.85	32.02	13.96	0.726
25	39.70	31.23	8.47	0.786	25	41.82	27.86	13.83	0.666
30	35.56	26.99	8.57	0.758	30	37.79	23.78	14.01	0.629
35	31.47	22.84	8.63	0.725	35	33.72	19.80	13.92	0.587
40	27.47	18.82	8.65	0.685	40	29.66	16.02	13.64	0.540
45	23.59	15.01	8.58	0.636	45	25.64	12.53	13.11	0.488
50	19.89	11.50	5.39	0.578	50	21.71	9.43	12.68	0.434
55	16.43	8.40	8.03	0.511	55	17.93	6.80	11.13	0.379
60	13.26	5.79	7.47	0.436	60	14.40	4.69	9.71	0.325
62	12.09	4.90	7.19	0.405	62	13.08	3.99	9.09	0.305
64	10.97	4.09	6.88	0.372	64	11.81	3.38	8.43	0.286
66	9.92	3.38	6.54	0.340	66	10.60	2.83	7.77	0.267
68	8.93	2.75	6.18	0.307	68	9.46	2.36	7.10	0.249
70	8.01	2.20	5.81	0.274	70	8.39	1.96	6.43	0.233

*ÇELİK, Ahmet Çelik, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, Güncelleştirilmiş 2. Baskı, (Ankara,2016), s.659'dan alınmıştır.

EK-2: P.M.F YAŞAM TABLOSU

PMF-1931 Yaşam Tablosu

Yaş	Bakiye Ortalama Ömür	Yaş	Bakiye Ortalama Ömür	Yaş	Bakiye Ortalama Ömür
0	56.64	30	37.50	60	14.89
1	60.60	31	36.70	61	14.23
2	60.58	32	35.90	62	13.59
3	59.97	33	35.10	63	12.97
4	59.22	34	34.29	64	12.35
5	58.41	35	33.49	65	11.75
6	57.57	36	32.69	66	11.17
7	56.71	37	31.90	67	10.51
8	55.83	38	31.10	68	10.05
9	54.93	39	30.31	69	9.50
10	54.03	40	29.73	70	8.98
11	53.11	41	28.73	71	8.47
12	52.19	42	27.95	72	7.98
13	51.28	43	27.18	73	7.54
14	50.37	44	26.40	74	7.08
15	49.49	45	25.64	75	6.88
16	48.62	46	24.78	76	6.25
17	47.78	47	24.12	77	5.86
18	46.96	48	23.36	78	5.50
19	46.15	49	22.62	79	5.15
20	45.90	50	21.88	80	4.85
21	44.59	51	21.15	81	4.52
22	43.83	52	20.42	82	5.22
23	43.03	53	19.70	83	3.95
24	42.27	54	18.98	84	3.71
25	41.49	55	18.28	90	2.71
26	40.70	56	17.82	95	2.40
27	39.90	57	16.90	100	2.00
28	39.10	58	16.10	105	1.00
29	38.32	59	15.55		

*ÇELİK, Ahmet Çelik, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, Güncelleştirilmiş 2. Baskı, (Ankara,2016) s.657'den alınmıştır.

EK-3: TRH-2010 YAŞAM TABLOSU

Yaş	Erkek	Kadın	Yaş	Erkek	Kadın
0	71,93	78,02	49	26,67	30,67
1	72,35	77,66	50	25,79	29,74
2	71,42	76,68	51	24,93	28,82
3	70,47	75,70	52	24,06	27,90
4	69,52	74,72	53	23,21	26,98
5	68,57	73,73	54	22,37	26,08
6	67,60	72,74	55	21,54	25,18
7	66,63	71,75	56	20,74	24,29
8	65,66	70,76	57	19,94	23,40
9	64,68	69,76	58	19,15	22,52
10	63,70	68,77	59	18,38	21,65
11	62,72	67,78	60	17,62	20,79
12	61,74	66,78	61	16,88	19,94
13	60,76	65,79	62	16,14	19,09
14	59,78	64,79	63	15,42	18,26
15	58,80	63,80	64	14,72	17,43
16	57,84	62,81	65	14,04	16,63
17	56,87	61,82	66	13,37	15,85
18	55,91	60,83	67	12,72	15,08
19	54,95	59,84	68	12,08	14,32
20	53,99	58,85	69	11,47	13,58
21	53,04	57,86	70	10,87	12,87
22	52,09	56,88	71	10,29	12,18
23	51,14	55,89	72	9,73	11,51
24	50,19	54,90	73	9,20	10,85
25	49,24	53,92	74	8,68	10,22
26	48,28	52,93	75	8,17	9,62
27	47,33	51,95	76	7,69	9,05
28	46,37	50,97	77	7,24	8,51
29	45,41	49,98	78	6,81	8,00
30	44,45	49,00	79	6,40	7,50
31	43,50	48,02	80	5,99	7,01
32	42,54	47,04	81	5,59	6,55
33	41,58	46,06	82	5,23	6,12
34	40,62	45,08	83	4,90	5,71
35	39,67	44,10	84	4,57	5,32
36	38,72	43,12	85	4,25	4,93
37	37,77	42,15	86	3,93	4,54
38	36,81	41,17	87	3,64	4,20
39	35,87	40,20	88	3,37	3,88
40	34,93	39,23	89	3,12	3,59
41	33,99	38,26	90	2,90	3,29
42	33,05	37,30	91	2,66	2,97
43	32,12	36,34	92	2,39	2,64
44	31,19	35,38	93	2,10	2,32
45	30,27	34,43	94	1,80	1,99
46	29,36	33,48	95	1,55	1,67
47	28,46	32,54	96	1,40	1,36
48	27,56	31,60	97	1,23	1,05

*ÇELİK, Ahmet Çelik, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, Güncelleştirilmiş 2. Baskı, (Ankara,2016), s.658'den alınmıştır.

EK-4: YENİDEN EVLENME OLASILIK TABLOSU (KADINLAR İÇİN)

Kadınlar İçin Yeniden Evlenme Olasılık Tabloları	
Moser tablosu:	
20 yaşındaki dul kadın için	%72
25 yaşındaki dul kadın için	%48
30 yaşındaki dul kadın için	%28
35 yaşındaki dul kadın için	%17
40 yaşındaki dul kadın için	%9
Stauffer/Schaetzle tablosu:	
18 yaşındaki dul kadın için	%75
20 yaşındaki dul kadın için	%70
25 yaşındaki dul kadın için	%40
30 yaşındaki dul kadın için	%26
35 yaşındaki dul kadın için	%15
40 yaşındaki dul kadın için	%9
45 yaşındaki dul kadın için	%7
50 yaşındaki dul kadın için	%4
55 yaşındaki dul kadın için	%3
AYİM (Askeri Yüksek İdare Mahkemesi) tablosu:	
17-20 yaş arası	%52
21-25 yaş arası	%40
26-30 yaş arası	%27
31-35 yaş arası	%17
36-40 yaş arası	%9
41-50 yaş arası	%2
51-55 yaş arası	%1
yukarıdaki yüzdeler, çocuksuz eşler için olup, AYİM uygulamasında 18 yaşından küçük her çocuk için %5 indirim yapılmaktadır.	

*ÇELİK, Ahmet Çelik, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, Güncelleştirilmiş 2. Baskı, (Ankara,2016), s.664 ve 665'ten alınmıştır.

EK-5: YENİDEN EVLENME OLASILIK TABLOSU (ERKEKLER İÇİN)

**Erkekler için
Yeniden Evlenme Olasılık Tabloları**

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından 1967-1973 yılları arasındaki yedi yıllık dönem kapsayan bir araştırmaya göre, ülkemizde eşi ölen erkeklerin, eşi ölen kadınlara oranla, yeniden evlenme olasılıklarının %77,13 oranında daha yüksek olduğu gibi bir sonuca varıldığını öğrenmiş bulunuyoruz. Bunun ne derece sağlıklı bir saptama olduğu hususunda kuşularımızı belirttikten sonra, genç bir akademisyen tarafından bu %77,13 oranının Moser ile Stauffer/Schaetzle'nin kadınlar için düzenledikleri tablolara uygulanması sonucu ortaya çıkan (erkekler için evlenme olasılıkları) tablolarını aşağıda veriyoruz:

Moser tablosunun erkeklere uygulanması:

20 yaşındaki dul erkek için	%90
25 yaşındaki dul erkek için	%85
30 yaşındaki dul erkek için	%50
35 yaşındaki dul erkek için	%30
40 yaşındaki dul erkek için	%16
50 yaşındaki dul erkek için	%4

Stauffer/Schaetzle (erkekler için) tablosu:

18 yaşındaki dul erkek için	%75
20 yaşındaki dul erkek için	%70
25 yaşındaki dul erkek için	%40
30 yaşındaki dul erkek için	%26
35 yaşındaki dul erkek için	%15
40 yaşındaki dul erkek için	%9
45 yaşındaki dul erkek için	%7
50 yaşındaki dul erkek için	%4
55 yaşındaki dul erkek için	%3

AYİM tablosunun erkeklere uygulanması:

17-20 yaş arası erkekler	%90
21-25 yaş arası erkekler	%70
26-30 yaş arası erkekler	%48
31-35 yaş arası erkekler	%30
36-40 yaş arası erkekler	%15
41-50 yaş arası erkekler	%4
51-55 yaş arası erkekler	%2

yukarıdaki oranlardan, 18 yaşından küçük her çocuk için %5 indirim yapılacaktır.

*ÇELİK, Ahmet Çelik, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, Güncelleştirilmiş 2. Baskı, (Ankara,2016), s.664 ve 665'ten alınmıştır.